

De hoefsmid : geïllustreerd maandblad voor hoefsmeden en anderen die in het hoefbeslag belang stellen in Nederland.

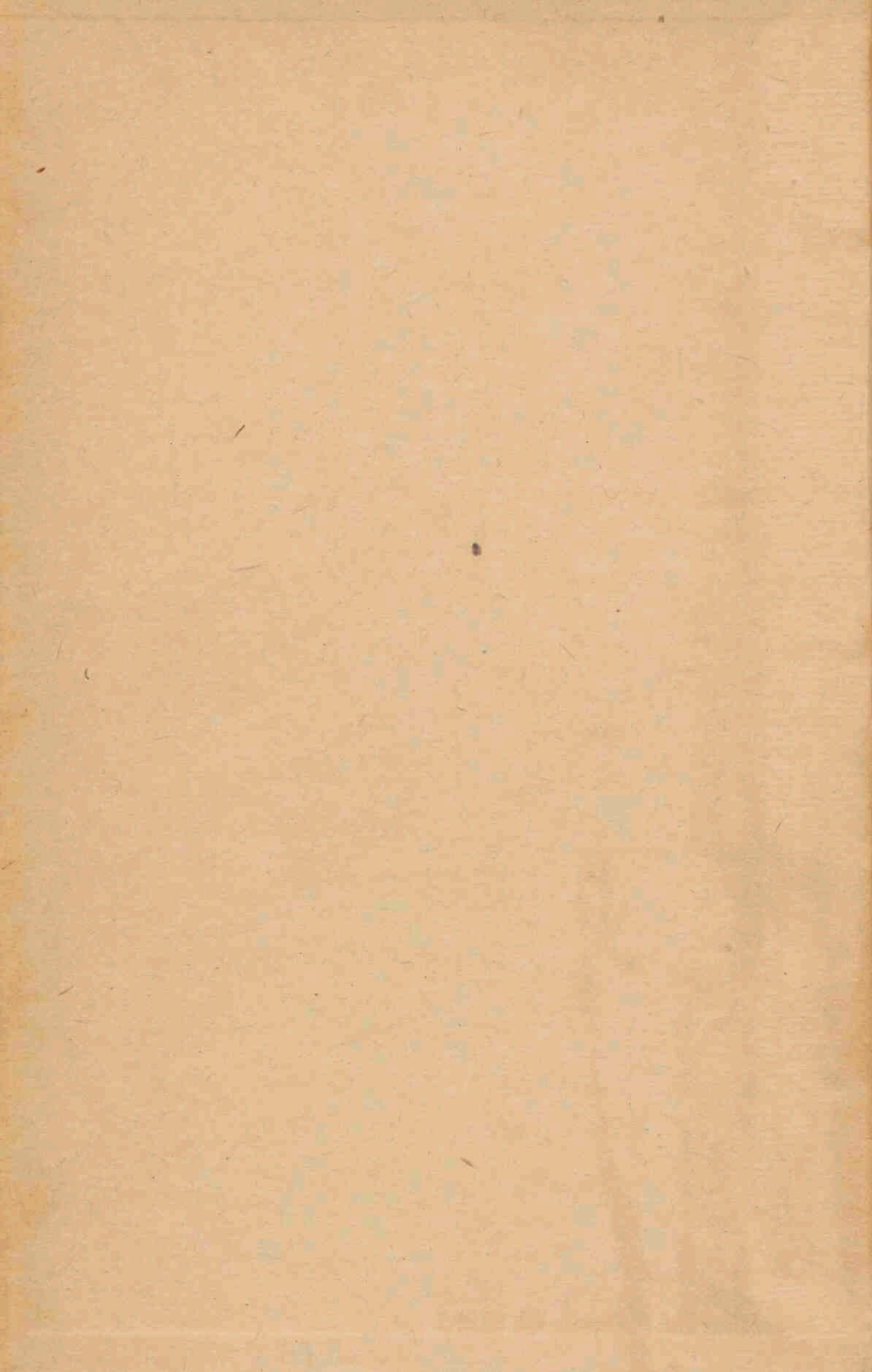
<https://hdl.handle.net/1874/328520>

DE HOEFSMID.

1911.

25

1920

25

1920

H. 397

DE HOEFSMID.

Geïllustreerd Maandblad voor hoefsmeden en anderen
die in het hoefbeslag belang stellen.

ONDER MEDEWERKING

VAN

onderscheidene deskundigen.

GEREDIGEERD EN UITGEGEVEN

DOOR

A. W. HEIDEMA.

XXVe Jaargang.

's-GRAVENHAGE. — A. W. HEIDEMA. — 1920.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0851 7819

INHOUD.

De titels, voorzien van een †, geven artikelen aan waarbij een of meer afbeeldingen of figuren zijn afgebeeld, — artikelen met * zijn bijdragen onder een afzonderlijk hoofd en die met p behooren tot het persoverzicht, — de overigen zijn korte mededeelingen.

De Romeinsche cijfers duiden het nummer der aflevering aan, de gewone de bladzijden.

- A**anbeeldblok I 14.
 Achterbeenen. Het opnemen der — *VIII 119.
 Afhelling. De — *I 12.
 Ambacht. Vereeniging ter veredeling van het — V 80.
 Ambachtsscholen en de opleiding van smeden. *X 159; XI 176.
 Amersfoort. Het hoefbeslag te — *VI 88; *VII 114.
 Arnhem. Het hoefbeslag op de landbouwtentoonstelling te — *IX 143.
 Assen. Het hoefbeslag op de centrale keuring te — *IX 142.
 Autogeen-lasessen en -snijden. V 81.
 Axel. Het hoefbeslag te — *I 7.
- B**eslag. — van Stark-Guther *III 39.
 — Het opnemen der achterbeenen *VIII 119. — bij Muil dieren VIII 130. Verkeerd — *IX 144.
 Beslagloods. Reiniging van de — p VII 115.
 Blokzolen VII 113.
 Bloote voeten p VII 115.
 Bodemnauwen stand. Het opnemen der achterbeenen bij — *VIII 120.
 Brokkelhoeven *II 22.
- C**ommissie examen Rijksdiploma als hoefsmid X 162.
 „ hoefbeslag in Gelderland VIII 130.
 Cursus in hoefbeslag te Appingedam V 79.
 „ „ „ te Oud-Beierland II 34.
 „ „ „ „ Utrecht III 51.
 „ „ „ „ in Limburg XII 194.
 „ „ „ „ Zeeland VII 113.
- D**e Hoefsmid. Het voortbestaan van — V 78; *VI 87; VII 112; VII 113; IX 146; X 162.
- E**xamen ambachtsschool te Tiel V 79.
 „ onderwijzer in praktisch hoefbeslag *II 26; †III 39.
 „ Rijksdiploma als hoefsmid I 14; *II 27; III 50; IV 63; V 80; X 162; XI 176; XII 177; XII 192.
- F**riesland. Inspectie hoefbeslag in — *X 154; XII 193.
- G**elderland. Commissie hoefbeslag in — VIII 130.
 Gereedschap smeden *†V 81.
- H**eusden. Hoefbeslag op de merriekeuring te — V 80; *VI 92.
 Hoef. — verzorging †V 76; V 77; *VIII 124; — en hoefbeen *XI 174.
 Hoefbeslag op de centrale keuring te Assen *IX 142.
 „ op de Landbouwtentoonst. te Arnhem *IX 143.
 „ in Limburg *IX 135; *X 151; *XI 167.
 „ op de merriekeuring te Heusden *VI 92.
 „ in de eerste mobilisatiedagen *VII 103.
 „ op de paardenmarkt te Utrecht *VII 106.
 „ in de prov. Utrecht *IV 55; *V 71; *VI 87; VII *114.
 „ in de prov. Zeeland *† I 5; *II 19.
- Hoefbevangenheid II 34; *IX 143.
 Hoefklieren p VIII 131.
 Hoefkraakbeenderen p IV 63.
 Hoefmechanisme p I 15.
 Hoefsmid *III 47. Opleiding van den — p IV 64; p IV 65; *X 159; XI 176.
 Hoefsmidsschool *VIII 126.
 Hoefstal. p VII 115.
 Hoefwand *V 75.
 Hoefijzer *VIII 122; *VIII 123. — schoen. p I 15.

Hoefzolen. VII 113.
Holle wand. *VIII 125.
Hoorngroei, VI 97; VII 114.
Hoornscheur. *XI 171.
Hulst. Hoefbeslag te — *I 7; VI 96.

Ingekomen Boekwerken. La Fourbure du Cheval, door R. Strauward II 34.
Ingezonden stukken. Wedstrijd hoefbeslag te Middelburg I 14. Hoefverzorging en duurte hoefbeslag V 77. Voortbestaan van „De Hoefsmid” V 78; VII 112. Salarieering onderwijzers in praktisch hoefbeslag, welke les geven aan een cursus VI 95. Bezoldiging enz. der militaire hoefsmeden VII 108. Verknoeide hoeven X 155; X 158. Opleiding van hoefsmeden aan de Haagsche ambachtsschool XI 176; XII 189. Najaars-examen Rijksdiploma hoefsmid XI 176. Onderwijs militaire smeden in praktisch hoefbeslag XI 177; XII 187 en 188. Vereenigingsleven XII 189.
Inrichting voor hoefbeslag te Groningen. III 51; XI 177.
Inspectie hoefbeslag in Friesland *X 154.

Jaaroverzicht *I 3. — Militaire Hoefsmidsschool. *I 13.

Kalkoenen. VIII 129.
Klemhoef. Zool — p VI 98; p VI 99; p XI 179.
Klieren in den vleeschstraal p VIII 131.
Kolen p IV 65.
Kunsthorn. Beslag met — *IX 144.

Limburg. Het hoefbeslag in de prov. — *IX 135; *X 151; *XI 167.
Lip. Aanhalen der — *XII 186.
Losse wand. Het ontstaan van den — *V 73.

Maastricht. Het hoefbeslag te — *X 153; *XI 167.

Machinale ijzers. *VIII 122; *VIII 123.
Memoriam. In — Arie Agenant IV 62; H. J. C. van Lent VI 96; K. Ballast VII 113.

Militair hoefsmid VII 108.
Militaire Hoefsmidsschool *I 13; II 33; III 51; IV 62; V 79; VIII 13; X 162; XII 192.

Muildieren. Beslag bij — VIII 130.

Nagelgaten *IV 60; p VI 97.
Natuur. Moeder — *XII 183.

Opleiding hoefsmeden p IV 64; p IV 65; *X 159; XI 176; p XI 177.
Onderwijzers in praktisch hoefbeslag. II 23; *II 26; †III 39; IV 61; VI 95; XII 192.

Penteekening †V 76; †X 156.

Raspen aan den hoornwand. *III 45.
Richten van geharde voorwerpen. *†IV 66.

Rits. De — *IV 60.

Roermond. Hoefbeslag te — VI 97; *VII 107; *IX 137.

Rijksdiploma als hoefsmid I 14; *II 27; III 50; IV 63; V 80; X 162; XII 192.

Stark-Guther. Het beslag van — *III 39.
Stoot. Oplassen stalen — *XII 186.
Straal. Functie van den — p VI 99.
Strijken p IV 63; *VIII 121.

Terneuzen. Het hoefbeslag te — *I 7.
Tractor. De invloed van den — IX 147.

Uitvoer van hoefijzers en friseertangen II 33.

Utrecht. Het hoefbeslag in de prov. en stad — IV 55; *V 71; *VI 88; *VII 114. Een kijkje op de paardenmarkt te — *VII 106.

Vakschoolmuseum. Nederlandsch centraal — *VI 93.

Veere. Het hoefbeslag te — *I 5.

Venlo. Het hoefbeslag te — *X 151.

Vereeniging ter veredeling van het ambacht V 80.

Vergadering onderwijzers in praktisch hoefbeslag *II 23; IV 61.

Verknoeide hoeven *IX 144; X 155; X 158.

Vernageling p IV 63.

Voetkatrolontsteking IX 147.

Voortbestaan van „De Hoefsmid” V 78; *VI 87; VII 112; VII 113; IX 146; X 162.

Wedstrijd hoefbeslag VI 96; VI 97; *VII 107.

IJzendijke. Het hoefbeslag te — *II 19.
IJzer p IV 65; p IV 66; p X 163.

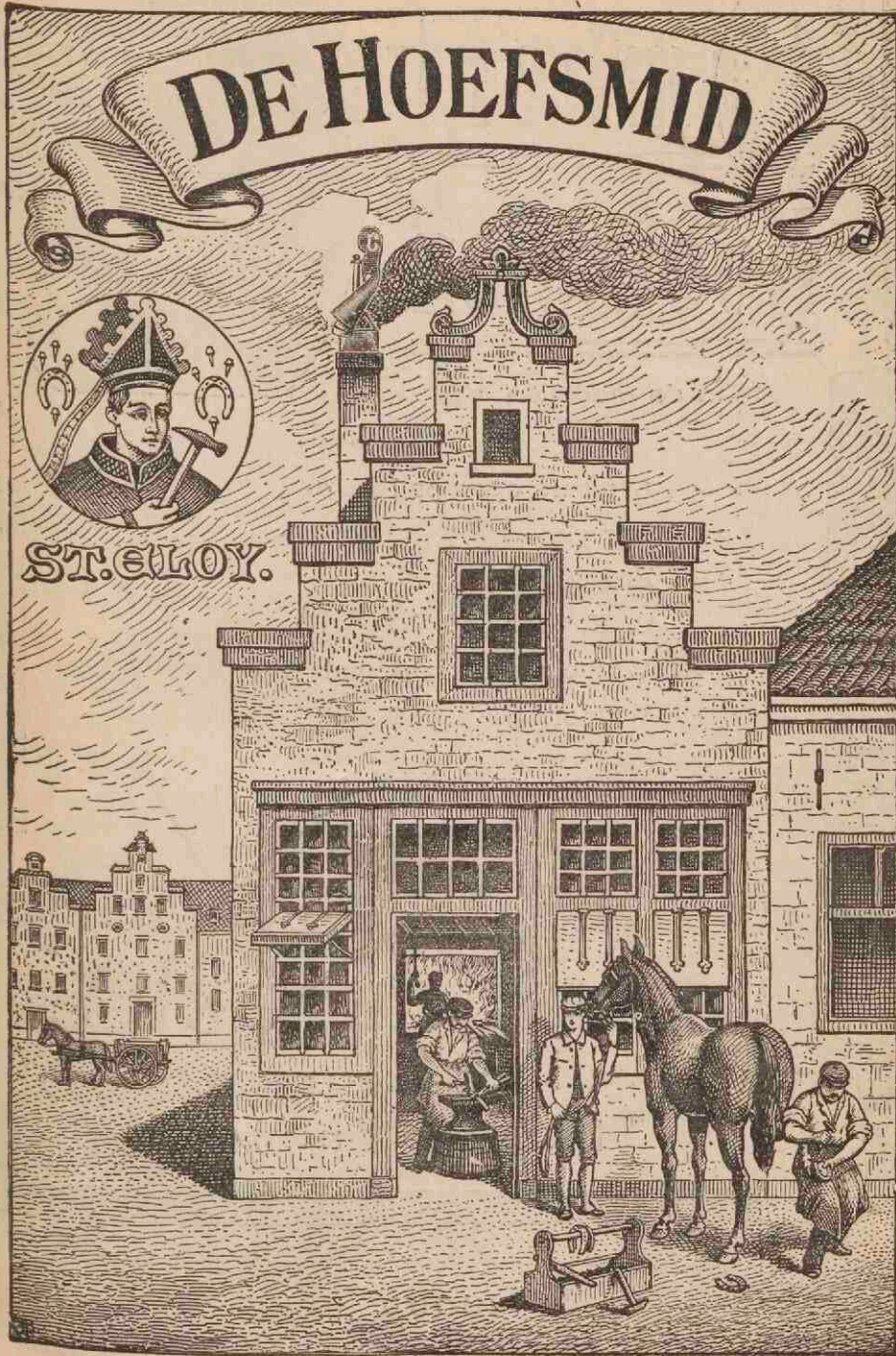
Zeeland. Het hoefbeslag in de prov. — *†I 5; *II 19.

Zoorklemhoef p VI 98; p VI 99; p XI 179.

Zoolijzers bij hoefbevangenheid *IX 143.
Zuurstoffabriek V 81.

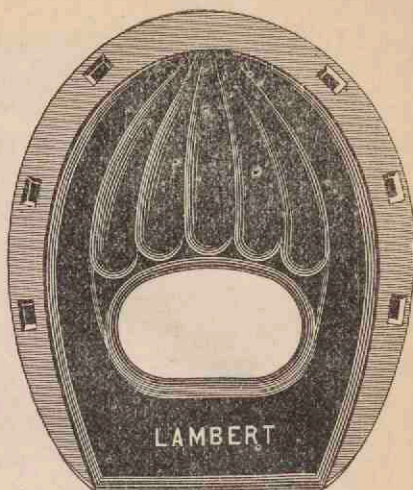

A. 397

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

IV. Een en ander over de provincie Zeeland en het hoefbeslag. — De afhellende vlakke. — Mededeelingen over het jaar 1919 betreffende de Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

Toen in November 1918 de wereldoorlog door het sluiten van een wapenstilstand ten einde liep, werd hierdoor de kans geopend op gunstiger tijdsomstandigheden. Heeft nu het jaar 1919 beantwoord aan de gestelde verwachtingen? Gedeeltelijk moet men deze vraag ontkennend beantwoorden, want al spoedig bleek, dat wel de wapens op het slagveld waren neergelegd, maar dat een werkelijke algeheele vrede nog geenszins aanstaande was. De door den oorlog zoozeer gewijzigde, abnormaal geworden, maatschappelijke toestanden konden zich, mede door de langdurige zonder tot een resultaat te leiden onderhandelingen over de vredes-voorwaarden, gedurende 1919 niet herstellen en deden zich allerwege in sterke mate gevoelen. Wel behoorde de gebrekkige voedselvoorziening van mensch en dier in het afgelopen jaar, hier te lande, gelukkig tot het verleden, doch de dure grondstoffen, gevoegd bij den verhoogden levensstandaard, met als gevolg belangrijke stijging der loonen van de werknemers, maakten, dat de bedrijfsexploitatie van den werkgever, ook dus van den smid, naar verhouding steeg. En neemt men hierbij nog in aanmerking de vrij zware belastingen, die door Rijk en Gemeente geheven worden en die toch ook moeten worden opgebracht, dan heeft het „dure jaar”, dat achter den rug is, zeker een schaduwzijde gehad.

Maar tegenover deze nadeelige factoren zagen we ook enkele lichtpunten! Het algemeen tekort aan grondstoffen was minder groot dan in 1918 en de prijzen van aankoop minder hoog. Door enkele zendingen uit het buitenland werden we langzaam aan tegen iets lagere prijzen van het benodigde ijzer voorzien, zoodat de regeering verder afzag van het „zelf-beheer” over dit artikel. Van de smeekolen kan dit laatste tot op heden niet worden gezegd, overigens ook hier niet meer die buitensporig hoge prijzen; wel kon de kwaliteit gemiddeld wat beter zijn.

Hoe het ook zij, er zijn weer grondstoffen in tamelijk voldoende hoeveelheid aanwezig en wel zijn we nog altijd aangewezen op het buitenland en daarvan afhankelijk, maar met de werkzaamheden voor de oprichting van een hoogoven-bedrijf is een aanvang gemaakt, zoodat toekomstig in de binnenlandsche behoeften aan ijzer, zelf kan worden voorzien.

De kosten-verhooging der af-te-leveren werkstukken van den smid, welke reeds tevoren noodig geworden was, moest het vorig jaar gehandhaafd blijven, wilde de smid met voordeel kunnen blijven werken en de eind-rekening voldoende sluiten.

De gaandeweg verbeterde samenwerking in de onderscheidene provincies over het districtsgewijze vaststellen der beslagprijzen heeft goede vruchten afgeworpen. Toch moet het nog beter worden; nog altijd wordt hier en daar buiten de afdeelingen om, onder de markt gewerkt en worden de wel aangeslotenen in moeilijkheden gebracht door het verliezen van klanten. Het smidsbedrijf is meestal gemengd, zoodat hij, die als niet-aangeslotene, wat betreft het hoefbeslag beneden den vastgestelden districts-prijs werkt, hiervan niet direct schade behoeft te lijden, door voor z'n verdere werkzaamheden wat meer te rekenen. Toch is deze smid dan „in naam” goedkoop, want juist het hoefbeslag, en dit vaak alleen, is voor menigen klant het

criterium, bij de beoordeeling van de mindere of meerdere duurte van den smid. Zulke „z.g. goedkoope smeden” zullen door oneerlijke concurrentie meer werk krijgen ten koste van anderen, en bovendien de organisatie, indien deze niet sterk is, mede aan het wankelen brengen. Daarom moet, vooral ten plattenlande, de toenadering tusschen de smeden onderling op enkele plaatsen nog beter worden en het groote voordeel van „algemeen overleg” nog meer worden ingezien. De verheffing van het hoefsmidsvak, waarover o. a. in „De Hoefsmid” van gedachten werd gewisseld, moet ook in deze richting worden gezocht en voortgezet.

* * *

Op verschillende plaatsen werden weer de jaarlijksche cursussen gehouden; aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool slaagden 6 kandidaten voor „onderwijzer in practisch hoefbeslag” en begon de nieuwe cursus met een dito aantal. De militaire Hoefmidschool te Amersfoort leverde wederom verscheidene gediplomeerden, hoewel dit aantal als gevolg der démobilisatie minder groot was dan in 1918. Ook de Inrichting voor Hoefbeslag te Groningen bleef, hoewel op bescheiden schaal wat het vormen van „gediplomeerden” aangaat, werkzaam.

Een flinke stap in de goede richting werd door de regeering gedaan met de instelling van het examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid. Hierdoor is meer eenheid gebracht in de te verwerven diploma's en tegelijk ook de waarde daarvan belangrijk vergroot. Voor de kort geleden gehouden examens bestond ruime belangstelling en ongeveer de helft der deelnemers bleek aan de gestelde eischen te voldoen.

Als een aanwinst voor den hoefsmid en z'n vak is zeker ook te beschouwen de uitgave van het uit twee deelen bestaande, degelijk bewerkte, handboek over Hoefkunde en Hoefbeslag; in belangrijke mate hebben de schrijvers velen met dit werk aan zich verplicht.

In de kolommen van „De Hoefsmid” werden de in 1918 begonnen beschrijvingen van de hoefsmederijen in Nederland, getrouw voortgezet, waardoor een helder overzicht van blijvende waarde verkregen is van de „huidige hoefsmidsen en van hare geschiedenis.”

Op het gebied van tentoonstellingen en wedstrijden in zake hoefbeslag kunnen we Geldermalsen en Middelburg vermelden; het is te hopen, dat dit jaar meerdere zullen volgen, omdat het vergelijken van elkaars werkstukken en werk tenslotte aan het geheel ten goede moet komen.

De toekomst van het hoefsmidsvak hangt ten nauwste samen met den paardenstapel en de laatste jaren breidde de paardenfokkerij zich zeer uit en was zij loonend. Of dit echter zoo zal voortduren, nu de opvoedings- en onderhoudskosten, die de fokker moet uitgeven voor z'n producten, zeer gestegen zijn, terwijl anderzijds de afzet naar het buitenland, onder meer door de ongunstige geldkoers goeddeels achterwege blijft en hierdoor de prijzen der paarden reeds zijn gedaald, is lang niet zeker. Wel zeker lijkt het ons, dat bij een minderen prijs der paarden, druk zal worden uitgeoefend op den hoefsmid om de beslag-kosten te verminderen. Ook hierom zal een krachtige organisatie noodig zijn en er voor kunnen zorgen, dat met **billijke** eischen harerzijds rekening moet worden gehouden.

Moge verder 1920 voor den hoefsmid een voorspoedig jaar zijn!

EEN EN ANDER OVER DE PROVINCIE ZEELAND EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. GALLANDAT HUET.

(*Vervolg*).

Veere.

Deze stad werd vroeger Kampveere genoemd, daar er zich een veer bevond op het dorp „Kampen”, dat in het westen van Noord-Beveland was gelegen. Dit dorp was reeds in 1170 bedijkt, doch het werd in 1532 overstroomd en weggespoeld. In 1358 ontving de stad Kampveere haar naam, dien zij omzette in „Veere”, nadat het dorp Kampen was vergaan.

In 1280 werd Veere door Graaf Floris V verkocht aan Wolfaart van Borselen, die in 1281 een kasteel Zandenburg stichtte in het ambacht van Zandijk. Vele van Borselen's regeerden over Veere en brachten het tot aanzien; in 1477 werd Wolfaart van Borselen gekozen tot stadhouder van Zeeland, Holland en West-Friesland. In 1444 was hij getrouwd met Maria Stuart, dochter van Jacobus den 1e, Koning van Schotland en door dit huwelijk is de grond gelegd tot den handel met de Schotten. Deze handel werd in dat jaar overgebracht van Brugge naar Veere en werd bekrachtigd door wederzijdsche verbintenissen tusschen de Koninklijke koopsteden van Schotland en de Heeren Markgraven en Regeerders van Veere. Deze contracten werden herhaaldelijk verlegd en herzien, het laatste nog in het jaar 1748. Zij gaven vele rechten aan de Schotten; deze leefden te Veere o. a. onder de wetten van hun eigen land en in het „Schotsche huis”, dat nog bestaat, werd het Conservateurs Court of de Rechtbank gehouden.

Uit de historie van Veere zijn zeer talrijke wapenfeiten te memoreeren; zoo woedde er reeds in 1301 een slag tusschen graaf Guy van Vlaanderen en Willem, Ruwaard van Holland en Zeeland, en in 1350 werd er hard gevochten tusschen de Kabeljauwschen en de Hoekschen, waarbij de laatste zegevierden. Toch nam de handel en welvaart steeds toe en het aantal schepen dat Noorwegen, Denemarken en de Oostzee bevoer, werd steeds grooter. In 1506 kwamen dikwijls zestig groote schepen tegelijk aan of voeren af naar de Oostzee en de eerste schepen, die van de Kanarische eilanden terugkwamen, vielen te Veere binnen. In 1572 scheidde Veere zich van de Spanjaarden af, hetwelk nog een bloedigen strijd opleverde en een groote verbittering achterliet. In hetzelfde jaar op Allerheiligen werd de stad door een groote watersnood getroffen, die in de Haven en de zeemuren van de stad groote openingen spoelde. In 1574 heeft Prins Willem I de steden Veere en Vlissingen verklaard voor vrije graaflijke steden met dezelfde rechten als de groote Zeeuwsche steden. Tot ver in de 18e eeuw bleef Veere een vermogende, bloeiende, invloedrijke en stemhebbende stad; het was een drukke havenplaats met verscheidene scheepstimmerwerven.

Nu is het een zeer klein en geheel onbeteekenend plaatsje, dat nog geen 1000 inwoners telt en alleen door eenige overgebleven merkwaardige gebouwen van dat verleden spreekt. Van deze noemen wij vooreerst de groote kerk, gebouwd in 1348, afgebrand in 1686 en weer opgebouwd met weglating van enkele torens. Het grootsche gebouw, dat o. a. in 1812 tijdens de Fransche overheersching was ingericht tot kazerne en hospitaal voor 800 zieken, wordt nu gerestaureerd en staat leeg. Het stadhuis, een sierlijk Gothisch gebouw, dateert van 1470; de toren, voorzien van uurwerk en klokkespel, dateert van 1591 en bevat op de spits een verguld schip als teeken van den voormaligen handel op zee. De antieke vierschaar is nu ingericht tot oudheidskamer en bevat o. a. de verguld-zilveren gedreven beker, een Europeesche vermaardheid, welke in 1551 door Maximiliaan van Bourgondië aan Veere werd geschonken. Verder zijn nog de vermelding waard de stadfontein, in 1551 gebouwd als vergaarbak van het regenwater der groote kerk; deze bak kan 2000 H.L. water bevatten. De Campveersche toren, een oud bolwerk met den voormaligen kruittoren, dient thans als logement en als overzetveer naar Noord-Beveland.

Ten slotte dateeren nog twee zeer mooie huizen uit den bloeitijd van Veere, n.l. het Schotsche huis en het huis „het Lammetje”, beide uit het midden der 16e eeuw. Beide zijn aangekocht om voor slooping te vrijwaren.

Veere heeft met Zandijk samen 90 paarden en uit een oogpunt van hoefbeslag valt er zeer weinig van te vermelden. In de gemeente is het aantal paarden heel gering: slechts vier stalhouderspaarden en verder die der landbouwende bevolking uit de omgeving.

Toch zijn er nog twee smeden gevestigd, de heeren A. T a a l en C o n t a n t, beiden gediplomeerd hoefsmid; de laatste behoort tot een echt smedengeslacht; er zijn o. a. vijf broers van dien naam die allen het hoefsmidsvak uitoefenen. De genoemde smederijen zouden in Veere moeilijk van het hoefbeslag alleen kunnen bestaan; veel smidswerk wordt er echter geleverd door de scheepvaart daar het repareren van boeien en betonningen hier namelijk een der grootste factoren van het smedenbedrijf vormt. Er is dan ook ruimschoots werk; zoo zijn o. a. in de zaak van Contant behalve de patroon, zijn zoon, en een knecht aan den arbeid. Men klaagt hier ten zeerste over de landbouwers en wel dat zij het hoefbeslag veronachtzamen en zeer laat met hun paarden voor het hernieuwen van het beslag terugkomen. Hierin staat Veere lang niet alleen, hoewel op vele andere plaatsen in Zeeland ook wel met lof getuigd werd van fokkers die in deze volstrekt niet achterlijk waren. Ook in deze plaats wordt veel gebruik gemaakt van machinale ijzers, terwijl als winterbeslag schroefkalkoenen worden gebezigd.

ZEEUWSCH-VLAANDEREN.

Door de Braakman wordt Zeeuwsch-Vlaanderen nagenoeg in tweeën gedeeld en wel in een Oostelijk en in een Westelijk deel. In het Oostelijk gedeelte treft men o. a. aan de steden Terneuzen, Axel en Hulst; in het westelijk deel IJzendijke, Aardenburg en Sluis.

Heel Zeeuwsch-Vlaanderen is uit een oogpunt van hoefbeslag van zeer veel belang; de rijke grond toch die zoo goed als geheel als bouwgrond wordt gebruikt en grootendeels uit zware klei bestaat, moet bewerkt worden door krachtige paarden en deze zijn dan ook zeer talrijk vertegenwoordigd. De paardenfokkerij bloeit in dit gewest welig en staat op een zeer hoog peil. Het fokmateriaal, zoowel hengsten als merries, is van een zeer goed gehalte en de qualiteit wordt door goede aankooopen steeds hooger opgevoerd. Het is dan ook voor een paardenliefhebber een imposante aanblik om deze zware paarden aan het werk te zien en er zullen weinig streken te vinden zijn waar op zulk een bescheiden oppervlakte zoo een waardevol paardenmateriaal en in zulk een groot aantal aanwezig is.

Het spreekt vanzelf dat de belangrijkheid van het hoefbeslag hiermede hand aan hand moet gaan; waar toch een bloeiende paardenfokkerij aanwezig is, daar kan men een welvarenden hoefsmedenstand verwachten. Er zijn dan ook in Zeeuwsch-Vlaanderen zeer vele hoefsmeden en men treft er vele gemengde smidsbedrijven aan waarbij het hoefbeslag de voornaamste plaats inneemt.

De stad **Terneuzen** heeft twee hoefsmederijen, welke beide tevens gemengde bedrijven zijn; de patroons hiervan zijn de heeren **Verlinde** en **Butler**. Eerstgenoemde werkt met zijn zoon, die hier in het land een cursus-opleiding genoot en een diploma behaalde, terwijl de heer **Butler** zijn vakkennis heeft verkregen aan de Brusselsche hoefsmidschool en aldaar, na een succesvol examen, gediplomeerd werd. Beide zaken zijn goed beklant en voornamelijk aangewezen op de landbouwpaarden, daar de stad slechts een gering aantal bedrijfspaarden heeft en luxe er geheel ontbreekt. Bij het beslag wordt meestal gebruik gemaakt van machinale ijzers en deze worden vrijwel in geheel Zeeuwsch-Vlaanderen betrokken uit de fabriek te **Stoppeldijk**, welke modellen levert die zeer in den smaak van de hoefsmeden vallen. De prijzen in **Terneuzen** zijn voor een vierkant beslag van een landbouwpaard f 6 en id. van een pony f 4. De knechts werken hier op uur-loon; hunne werktijden loopen van 6 uur 's morgens tot 7 uur 's avonds met 2 uren schaften; de loonen worden berekend à f 0,35 per uur. In elk der vele dorpen, welke in dit zuidelijke gedeelte van **Zeeland** voorkomen, vindt men één of meer hoefsmeden, en dit is ook wel een bewijs dat er in deze streek veel te doen is op hoefbeslag-gebied. Elke smederij heeft zijn *travaille*, hetzij deze binnen of buiten de werkplaats gelegen is; niet zelden treft men er ook twee en zelfs meerdere aan. Het meeste werk wordt dan ook in de *travaille* verricht. **Zeeland** en **Limburg** zijn de twee provincies waar de noodstal inheemsch is, waar zij een vast onderdeel van de inrichting der smederij uitmaken en waar zij als onmisbaar worden beschouwd. Het zware paardenras maakte dit gebruik wenschelijk en noodzakelijk, terwijl de paarden, aan deze wijze van beslaan eenmaal gewend, er heusch niet minder aan toe zijn dan wanneer men ze uit de hand zou willen beslaan. De hoefsmid spaart er heel wat fysieke kracht door uit, slooft zich niet af en door het kalme temperament van deze paarden gebeuren er geen ongelukken en treden er bij het gebruik dan ook geen nadeelige gevolgen op.

De steden **Hulst** en **Axel** zijn op ongeveer een uur gaans van elkaar

gelegen; het zijn beide in deze streek belangrijke plaatsen, en zij tellen ieder verscheidene hoefsmeden. Zoo treft men in Hulst aan de smederijen van Aug. Smet, P. Weem en W. Aarsen, terwijl in Axel het hoefsmidsvak wordt uitgeoefend door de heeren Schieman, J. Vlaander, J. Brakman, A. van Kruiningen en A. Maas. Laatstgenoemde plaats is van de twee dan ook verre het belangrijkste en zaken als van de heeren Schieman en Vlaander zijn met recht zeer groote en bloeiende bedrijven te noemen, zooals men ze slechts in weinige plaatsen in ons land zal aantreffen.

Noordelijk van Hulst, gelegen aan de stoomtram van Axel naar Kloosterzande, bevindt zich het dorp Stoppeldijk, waar de heer Kerkhaert, gediplomeerd hoefsmid en onderwijzer in practisch hoefbeslag, zijne fabriek voor machinale hoefijzers heeft gevestigd. De heer K. was zoo vriendelijk mij zijn fabriek te laten zien en mij menige mededeeling van belang hieromtrent te doen. Dat hier een bij uitstek deskundige aan het hoofd der fabriek staat, bewijst al dadelijk de door den heer K. met succes volbrachte opleidingen en zijn practische bekwaamheid in het smeden werd voor mij ook zeer duidelijk gedemonstreerd door het zien van een prachtcollectie modelijzers; ijzers die zoo bijzonder mooi gesmeed en afgewerkt waren dat ik het zeer jammer vond dat de vervaardiger er van ze geen beter plaatsje had gegeven dan een hoekje op den zolder. Voordat de fabriek bestond, dreef de heer K. een hoefsmederij ter plaatse en ook na het bouwen van de fabriek bleef de patroon deze zaak leiden. Door de groote uitbreiding van het fabrieksbedrijf, gevolg van den grooten omzet van de machinale ijzers, werd echter op den duur te veel aandacht door de fabriek gevraagd en deed de heer K. de hoefsmederij, die aansluit aan de fabriek, over aan den heer Kent. Deze drijft nu met behulp van een zwager en van een knecht deze zaak. Dat het een goed beklante hoefsmederij is, blijkt wel hieruit dat per jaar 2200 paar ijzers worden ondergelegd.

De heer Kerkhaert heeft zich nu geheel gewijd aan de fabriek en heeft terecht ingezien dat deze in Zeeland in een bepaalde behoefte moet voorzien. De Hipposijzers, die hier voorheen wel in gebruik waren, bevielen den smeden niet en zoo was hier — volgens den heer K. — dan ook geen groote concurrent te verdringen. De uitnemende vakkennis en het geheel thuis zijn in de eischen van het hoefbeslag in deze provincie, maakten het den heer K. mogelijk, fabrieksijzers te vervaardigen welke zeer goed bruikbaar zijn en het steeds toenemend debiet hiervan toont dit beter aan dan iets anders. De voortdurend grooter wordende vraag naar fabrieksijzers noopt tot uitbreiding der fabriek en een geheel nieuw plan hiertoe is dan ook in voorbereiding, waarbij niet alleen de capaciteit van aflevering zal worden verhoogd doch ook meer deze modellen verkrijgbaar zullen worden gesteld. Tot heden worden alleen stampijzers afgeleverd en de hoefsmeden in Zeeland schijnen hier gaarne mede te werken, doch binnenkort zullen ook ritsijzers worden gemaakt. Deze fabrieksijzers munten uit door een zeer goed model, zoowel wat vóór- als achterijzers betreft en de verschillen bij linker en rechter ijzers zijn mede goed aangebracht. Het ijzer is voorzien van 8 stampgaten, terwijl de verdere bewerking, als het aanbrengen van de afhelling

en de lip, door den hoefsmid zelf moet geschieden, hetgeen dunkt mij juist gezien is. Bij deze ijzers komt het groote verschil uit met diegene welke voor het leger worden aangemaakt. Deze laatste moeten absoluut kant en klaar zijn voor het gebruik en in zoo vele tailles (13) aanwezig zijn dat als het ware voor elken hoof direct een passend ijzer klaar is en zonder smidse elk paard te velde moet kunnen worden beslagen. In de burgermaatschappij zijn zulke eischen niet noodig en daarom is het goed gezien dat de fabrikant niet het heele werk den smid uit de handen neemt, doch aan dezen ook zijn aandeel in de bewerking overlaat. Zie hier een voorbeeld:

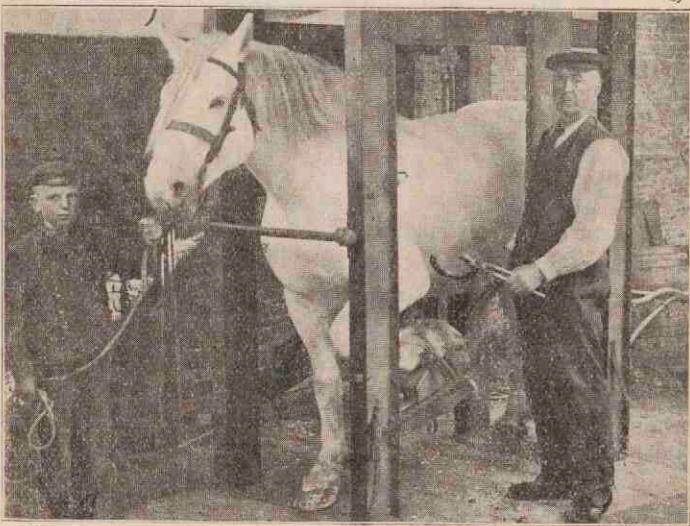
Het machinaal aanbrenge van een lip aan een ijzer is blijkbaar een moeilijke zaak; in de praktijk toch ondervindt men dit, vaak is de lip te dun en breekt af, in andere gevallen is zij weer te klein en juist in die gevallen waar ze niet deugt is het vrijwel ondoenlijk om een nieuwe lip aan te halen, daar er hiervoor geen voldoende ijzer meer aan het toongedeelte aanwezig is. Zoo is het dan maar beter om de afwerking van het ijzer aan den hoefsmid over te laten en het is voor dezen in drukke tijden reeds veel gewonnen om over een goed gezet ijzer, voorzien van nagelgaten, te kunnen beschikken.

De heer K. heeft met zijne fabriek moeilijke jaren doorgemaakt in den mobilisatie-tijd, en toch is het hem gelukt bij gebrek aan materiaal, n.l. aan staaijzer, door te blijven leveren. Om dit te bereiken heeft hij zelfs zijn toevlucht moeten nemen tot het aankopen van oude hoefijzers en tot het opbraden hiervan tot staafjes, welke dan verder de gewone bewerking in de machines doorliepen. Welk een reuzenarbeid dit voor een fabriek beteekent, zal elke hoefsmid wel het beste kunnen beoordeelen. Het ergste hierbij was dan nog dat het oude ijzer zich hiertoe vaak zoo slecht leende en de kwaliteit der afgeleverde ijzers kon dan ook niet altijd goed zijn. Dit leed is echter geleden en momenteel wacht de fabriek op hare uitbreiding om aan al de orders te kunnen voldoen. Het is dan ook niet gewaagd te veronderstellen dat deze Zeeuwsche hoefijzerfabriek het monopolie wel zal krijgen en zal behouden in deze provincie. Tegelijkertijd is het echter te hopen dat de eigenaar en bedrijfsleider nog tijd en lust zal overhouden om de belangen van het hoefbeslag mede daadwerkelijk te helpen bevorderen en een werkzaam aandeel zal blijven nemen in de opleiding van jeugdige hoefsmiden en in de voorlichting van oudere. Deze uiterst practische en bekwame onderwijskracht mag voor Zeeland niet verloren gaan en men moet trachten hem voor het geven van cursussen te behouden.

Keeren wij na dit uitstapje van Stoppeldijk terug naar Axel, dan is het van belang het grootste bedrijf aldaar, dat van den heer Schieman, wat nader te bekijken. Deze zaak bestaat al meer dan 200 jaar en werd 44 jaar geleden overgenomen door den heer Schieman Sr. die vóór dien tijd een hoefsmederij in Kijkuit (gem. Axel) bestuurde. Hij werkte toen slechts met één knecht, doch mocht zich steeds in een drukke clientèle verheugen. In 1898 kwam zijn zoon, de heer C. J. Schieman, in de zaak en momenteel werkt deze met zijn vier zoons en twee knechts, terwijl de werkzaamheden dermate toenemen dat nog meerdere werkkrachten konden worden aangenomen, indien de beschikbare ruimte dit zou toelaten. Reeds heeft de zaak

zich voortdurend moeten uitbreiden en een verbouwing zal in de naaste toekomst wel niet uitblijven daar dan de smidse en de beslagloods, die nu voor een deel gescheiden zijn, dichter bij elkaar kunnen worden gebracht, hetgeen bij drukke werkzaamheden den arbeid vlotter en gemakkelijker zal doen verlopen. Met ingang van 1 Januari 1920 droeg de heer C. J. Schieman zijn zaak over aan zijn beide oudste zoons, A. J. en J. A. Schieman. Deze bouwen een geheel nieuwe smederij met beslagloods volgens de eischen van den tijd; dat hierin o.a. vier noodstallen komen te staan, kenmerkt wel de grootte van het bedrijf.

Om een denkbeeld te geven van de belangrijkheid dezer hoefsmederij zij vermeld dat per jaar 3000 paar ijzers worden ondergelegd. Het is hier gewoonte om de zware paarden met stampijzers, en de lichte paarden met

De oude heer A. Schieman te Axel, die op zijn 80sten verjaardag, in tegenwoordigheid zijner kinderen en kleinkinderen, de mede afgebeelde stamboekmerrie van den heer C. Dekker te Axel, eigenhandig besloeg.

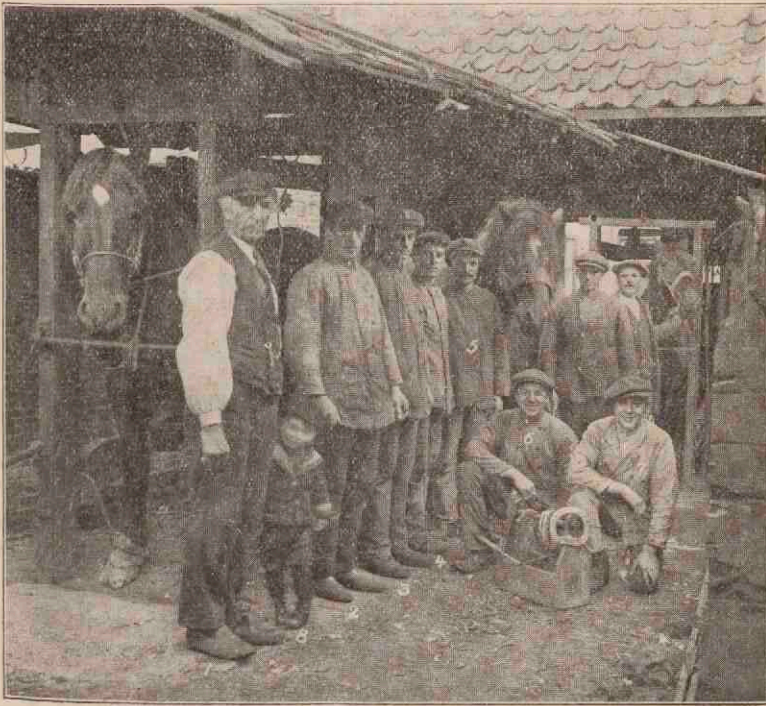
ritsijzers te beslaan, terwijl bovendien veel gebruik gemaakt wordt van balkijzers en ook veel met zoolbeslag wordt gewerkt. Deze laatste beslagmethoden worden veel toegepast om den hoefvorm te verbeteren en wel speciaal om te trachten de verzenen te verhoogen. Zoo worden, gewoonlijk een viertal maanden vóór de keuringen, heel wat paarden met balkijzers of met gutta percha zoolbeslag beslagen.

De prijs voor een vierkant beslag bedraagt ook hier f 4 voor een hit en f 6 voor een zwaar paard; het keuringsbeslag is aanmerkelijk duurder en wordt in den regel berekend op f 9 voor een merrie en f 10 voor een hengst. Het verleggen van de ijzers wordt op den halven prijs berekend. De beide aanstaande patroons in deze zaak ontvingen praktische lessen van den heer Kerkhaert, die hen voor het examen in hoefbeslag te Middelburg op-

leidde, waar zij beiden slaagden en een diploma behaalden. Later ontvingen zij nog les van den heer Bosman, Directeur van de Hoefsmidschool te Brussel, en deze zeer bekwame en handige practicus kwam op geregelde tijden naar Axel om ter plaatse nog de puntjes op de i te zetten.

Dat zij goed geprofiteerd hebben van deze lessen en dat zij begaafd zijn met aanleg voor hun vak, getuige wel de roem die van deze hoefsmeden uitgaat en die zich ver van hun gewest uitstrekt. Ook de prijzen door hen op keuringen te Oostburg en op een wedstrijd in hoefslag te Middelburg behaald, toonen genoeg aan dat zij een eerste plaats innemen.

Smederij van den heer C. J. Schieman te Axel.

1. A. Schieman (de vroegere eigenaar), 2. C. J. Schieman (de tegenwoordige eigenaar), 3. A. J. Schieman en 4. J. A. Schieman (de toekomstige eigenaars), 5. de knecht M. Boerman; de aan de andere zijde naast het paard staande I. J. Schieman is de derde zoon; 6. A. F. Schieman (4e zoon), 7. de knecht J. Goedhard, terwijl 8 het achter-kleinzoontje van den bovenvermelden vroegeren eigenaar A. Schieman is.

De cliëntèle is dan ook zeer toegenomen, ook door veel buitenwerk waarbij hun hulp gevraagd wordt, zelfs door fokkers die zeer ver af wonen, zoodat hier met recht van een grootsch hoefsmidsbedrijf kan gesproken worden.

De zeer ruime werkplaats met vier vuren, gedreven door een motor, de twee beslaginrichtingen met drie noodstallen, bieden hier gelegenheid aan

vijf hoefsmeden en twee leerlingen om paarden te beslaan; de zaak van den heer Schieman is dan ook een der grootste hoefsmederijen in Zeeland.

De knechts zijn inwonend en behalve kost en inwoning verdienen deze f 6 per week, waarbij de werktijden loopen van 6—8, van 8¹/₂ tot 12, van 1—6 en van 6¹/₂ tot 8 uur. Het is een goed systeem dat ten plattelande heerscht of althans veel gevolgd wordt om de knechts inwonend te maken. Hierdoor zal er een goede geest heerschen en een goede verstandhouding blijven, resp. gekweekt worden tusschen patroon en knecht, waardoor minder verwisseling van personeel zal ontstaan en het moeilijke vraagstuk om goed personeel te krijgen en te behouden een stap verder zijn gebracht.

(Slot volgt).

DE AFHELLENDE VLAKTE.

Bijna algemeen wordt deze aan het hoefijzer aangebracht. In tal van gevallen is dit ook zeer aan te bevelen.

Er zijn echter hoefsmeden die zoo doordrongen zijn van de noodzakelijkheid eener afhelling, dat zij nooit nalaten deze aan te brengen.

In sommige gevallen is het echter zeer wenschelijk van dezen regel af te wijken en een ijzer onder te leggen zonder afhelling, ten einde daardoor een groot gedeelte van de hoornzool op het ijzer te doen meedragen.

In de praktijk ziet men vaak hoeven met losse brokkelige wanden; vooral bij de lichtgekleurde komt dit nog al eens voor. Niet altijd zijn deze ontstaan door slecht beslag; minderwaardige hoornkwaliteit en het staan op ongunstigen bodem (b.v. op met urine doortrokken turfstrooisel) kunnen ook de oorzaak zijn.

Schrijver dezes zijn gevallen bekend waarbij de ijzers, nadat zij slechts enkele dagen hadden ondergelegen, reeds naar voren begonnen te schuiven, de wanden wegbrokkelden of uitbogen en de hoornzool als het ware in de afhelling kwam te staan. Ook was er geen hoefbevangenheid aanwezig, waardoor deze nadeelen eerder zouden kunnen ontstaan; de belasting viel zelfs op de voorste hoefhelft. De ijzers waren zorgvuldig gemaakt, pasten goed, de nagelgaten op de juiste plaats aangebracht, en er was een flinke afhelling aanwezig.

Juist de zorgvuldig, flink diep ingesmede afhelling kan somtijds aanleiding geven tot het wegpersen van den zwakken hoornwand en het losraken der ijzers.

Nadat ijzers waren ondergelegd zonder afhellende vlakte, zoodat de hoornzool flink mee kon dragen op het ijzer, kwamen deze nadeelen niet meer voor en bleef de wand gaaf.

Hieruit mogen wij afleiden dat bij hoeven met zwakke wanden het wenschelijk kan zijn geen afhelling in het ijzer te maken.

Wel zal de smid er nauwkeurig op moeten letten, dat de zool overal gelijkmatig draagt, daar anders plaatselijke kneuzingen kunnen ontstaan.

Het wel of niet aanbrengen der afhellende vlakte kan niet aan vaste regels worden gebonden, doch behoort voor elk geval afzonderlijk te worden bepaald.

De hoefsmid, die zich rekenschap geeft van het te maken werk, zal ook dan de juiste grens weten te trekken.

Utrecht.

H. Vossers.

MEDEDEELINGEN OVER HET JAAR 1919 BETREFFENDE DE MILITAIRE HOEFSMIDSCHOOL TE AMERSFOORT.

Op 1 Januari 1919 waren in opleiding 29 leerlingen, te weten: 5 vrijwilligers der Cavalerie, 5 id. der Bereden Artillerie, 8 miliciens der Cavalerie, 9 idem der Bereden Artillerie, 1 id. der Vesting Artillerie en 1 burger.

Gedurende het jaar 1919 zijn in opleiding aangenomen 51 leerlingen, n.l. 2 vrijwilligers der Cavalerie, 3 id. der Bereden Artillerie, 4 miliciens der Cavalerie, 20 id. der Bereden Artillerie, 13 id. der Infanterie en 9 burgers.

In den loop van het jaar hebben 3 leerling-vrijwilligers het examen als hoefsmid met goed gevolg afgelegd en zijn naar de Regimenten vertrokken; 34 leerlingen, te weten 8 miliciens der Cavalerie, 14 id. der Ber. Artillerie, 7 id. der Infanterie en 5 burgers hebben examen afgelegd en aan hen is een diploma als hoefsmid toegekend.

Wegens onvoldoenden aanleg hebben de opleiding moeten staken: 1 vrijwilliger der Cavalerie, één id. der Bereden Artillerie en 1 milicien der Infanterie, terwijl 1 milicien der Artillerie wegens ziekte en één burger wegens dienstplichtigheid de school hebben moeten verlaten.

Op 1 Januari 1920 zijn in opleiding: 37 leerlingen, n.l. 5 vrijwilligers der Cavalerie, 5 id. der Bereden Artillerie, 4 mil. der Cav., 14 id. der Art., 5 id. der Inf. en 4 burgers.

In het afgelopen jaar zijn door leerlingen vierkant beslagen 3067 paarden. De navolgende afwijkende ijzers zijn hierbij gebruikt: 226 balkijzers, waarvan 98 gewone, 35 met lederen zool, 25 met gebruikmaking van kunsthoorn, 26 met schroefkalkoenen, 14 met twee toonlippen, 24 met verbreedend buitentak en 4 afgebroken balkijzers, verder 7 halvemaa ijzers, 16 strijkijzers, 30 klapstrijkijzers, 11 toonstrijkijzers, 3 gewichtsi jzers, 269 klapijzers, 142 jachtijzers, 12 ijzers met kalkoenen, 19 verbandijzers, 30 gummizool-beslag, 7 pantoffelijzers, 37 ijzers met verdikte takken, 17 met verbrede buitentakken, 17 met plaatjes voor hoornscheur, 6 ijzers van Defays, 6 kurkzool-beslag, 22 met kunstmatigen draagrand van kunsthoorn, 7 met plaatijzeren zool van Stark, 2 met lederen randen. Bovendien werd bij 45 paarden renbeslag ondergelegd en werden 2 paarden met ijzers van aluminium beslagen.

Voor het eerste onderricht werden ruim 400 doode hoeven beslagen en voor de meergevorderde leerlingen werden 150 hoeven voor afwijkend beslag gebezigd. Dit jaar werden meer dan 11000 hoefijzers vervaardigd.

Het onderwijzend personeel onderging een verandering doordat de opperwachtmeester-hulpinstructeur Blokker gepensionneerd werd en door den opperwachtmeester Van Opijnen werd vervangen.

De gebouwen ondergingen geene wijzigingen; alleen werd het geheele complex van de Hoefsmidschool van electrisch licht voorzien.

Nog zij vermeld dat dit jaar definitief als leervak is ingevoerd het teekenen, waarin de leerlingen $2 \times$'s weeks gedurende $2\frac{1}{2}$ uur les krijgen.

G. H.

INGEZONDEN STUKKEN.

Mijnheer de Redacteur!

Naar aanleiding van de gewisselde stukken omtrent den wedstrijd in hoefbeslag te Middelburg 1919 wil ik als mijne overtuiging uitspreken dat de heer Dr. Gallandat Huet uitsluitend het algemeen belang heeft trachten te bevorderen en dat de heer Meertens — zoo deze dit niet wil aanvaarden — zulks later wel in zijn eigen beurs zal ondervinden. *)

Bij voorbaat dank voor de verleende plaatsruimte,

Met alle achting,

Uw dw.

Kapelle (Z.B.)

P. Butler.

*) Van redactiewege ingekort.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— In een aflevering van „De Hoefsmid” 1917 (blz. 158) wordt de bruikbaarheid aangeprezen van een **aambeeldblok** gemaakt van een halfdoorgezaagd petroleumvat en gevuld met zand. Sinds eenige maanden is een dergelijk aambeeldblok in gebruik aan de Hoefsmidschool en al de in bovengenoemd stuk aangeprezen voordeelen zijn bij het gebruik ten volle bewaarheid. Bij noodzakelijke vernieuwing van aambeeldblokken zullen deze dan ook op gelijke wijze worden vervangen; tevens door de bijzondere goedkoopte zij het iederen smid aangeraden.

G. H.

— Het **examen voor onderwijzer in practisch hoefbeslag** zal op 22, 23 en 24 dezer te **Utrecht** plaats vinden, ten behoeve van de 6 leerlingen die den betreffenden cursus volgen.

— **Examen voor het Rijksdiploma van hoefsmid te Utrecht.** In de vorige aflevering zijn de namen der geslaagden vermeld, die in het tijdvak van 17 Nov. — 11 December j.l. aan het examen hebben deelgenomen.

Van de 23 candidaten, die voor het examen op 15, 16, 17 en 18 Dec. waren opgeroepen, hebben 20 aan het examen deelgenomen.

Geslaagd zijn: A. Tieleman te Zuid-Beierland, J. W. Koerselman te Lochem, W. J. Robijn te IJzendijke, A. J. Gelok te Oud-Vosmeer, G. H. M. Baselier te Buggenum, S. Herrema te Schalsum en G. Schoonwater te Escharen.

— **Duitschland.** De Januari-afl. van „Der Hufschmied” bevat slechts een paar mededeelingen geschikt ter overneming, zelf reeds aan andere bladen ontleend:

1°. Dr. Borchardt vond bij een wegens koliek afgemaakt paard in de maag een half hoefijzer, waaraan een kalkoen en twee omgeslagen nagelstukken. Dit is hoogstwaarschijnlijk een eenig voorbeeld in de geschiedenis. Schr. stelt zich voor dat het gulzige paard het stuk hoefijzer met hooi uit de ruif naar binnen heeft geslikt. Aan den slokdarm en in de maag konden geen verwondingen worden vastgesteld. (Berl. T. W. 1919 no. 49).

2°. Het Duitse Rijk zal in de toekomst drie militaire leersmederijen houden, n.l. te Berlijn, Hannover en München. De meester-hoefsmid Jaud te Holzkirchen (Opper-Beieren), lid der Nationale Vergadering, heeft voorgesteld de militaire smederijen geheel te laten vervallen en de militaire smeden op te leiden in de burgerhoefsmidscholen. — Als uitgave voor de militaire leersmederijen zijn gedurende November tot Maart 482.000 Mark benodigd geweest. (Der deutsche Schmiedemeister, 1919, no. 22).

PERSOVERZICHT.

De November-aflevering van *Der Hufschmied*, bevat o. a. het volgende:
 1. Een onderwijzer in hoefbeslag aan de Hoefsmidschool te Würzburg vertelt hoe de smid vroeger allerlei bij-baantjes uitoefende, welke eigenlijk

met het smidsvak weinig of niets te maken hadden. Zoo hielpen zij in den oogsttijd mee in de boerderij, werden bij zieke dieren als deskundige geroepen en nog veel meer hadden ze aan het hoofd. Hard werd er dan gewerkt, maar toch was het geen uitzondering als de smid een armen ouden dag had, ook al omdat die neven-baantjes niet werden betaald en natuurlijk veel tijd kostten. Kreeg de smid lichamelijk letsel buiten z'n smederij, dan kraaide er geen haan naar en moest hij maar zien er zich door te slaan.

Schrijver veroordeelt het verrichten van bij-werkzaamheden en geeft hiervan een voorbeeld. Na het beslaan van een paard werden op verzoek van den eigenaar door den smid de beenen van het dier opgeschoren, bij welke behandeling het paard kwam te vallen en een verscheuring der kootgewrichtbanden opliep, tengevolge waarvan genoemde eigenaar van den smid schadevergoeding eischte. De smid was verzekerd met z'n smidsbedrijf, niet echter voor het hoefbeslag en de vraag was nu maar of het opscheren behoort bij het hoefbeslag of niet. De verzekeringmaatschappij wilde van een vergoeding aan den smid niets weten. Het werd een rechtsgeding, dat echter niet ten einde behoefde te worden afgewerkt, doordat de smid met den eigenaar van het paard de zaak verder in het reine bracht.

Schrijver werd door de rechtbank als adviseur in deze kwestie benoemd en gaf als zijn meening te kennen, dat „het opscheren” niets met hoefbeslag heeft uit te staan en de verzekeringmaatschappij dus had moeten uitbetalen. Maar het geval is voor de smeden weer een voorbeeld te meer om hun verzekeringscontract grondig te bestudeeren en verder van alle bij-werkzaamheden af te zien.

2. In de oudheid was men natuurlijk geheel aangewezen op „handwerk” en ieder handwerk had zijn aparte beoefenaars. Zoo was het maken van verschillende soorten van „vijlen” toevertrouwd aan de z.g. „vijlen-kappers”, die daarin een groote bedrevenheid ontwikkelden. Door de fabrieken en dientengevolge massa-productie is dit alles verdrongen, maar toch dwingt het vroeger met bekrompen hulpmiddelen door menschen-handen gemaakte ook in den hedendaagschen tijd de bewondering af van vakman en kunstenaar.

3. *Enkele onderzoekingen over het hoefmechanisme.* Dr. F. Habacher deelt in een Duitsch tijdschrift voor diergeneeskunde het resultaat mede van door hem gedane onderzoekingen over het hoefmechanisme. Hij vond, dat de grootste vormveranderingen van den hoef optraden op het oogenblik dat het paard het sterkst in het kootgewricht doortrad. Deze vormveranderingen bestaan uit:

1°. een zijdelingsche uitzetting van den hoef in het verzengedeelte achter de grootste hoefbreedte, en wel boven meer dan beneden;

2°. een naar achteren verplaatsen van het toongedeelte van den hoornwand, vooral boven;

3°. een verkleining van de hoef-hoogte;

4°. een doorzakken van de ballen, den straal, de steunsels en de zool.

De vormveranderingen zijn bij den onbeslagen hoef en aan de voorbeenen, grooter dan die bij den beslagen hoef en aan de achterbeenen. Uitzonderingen hierop komen voor. Het duidelijkst kon H. de vormveranderingen waarnemen tijdens het doortreden in het kootgewricht, bij beervoetigen stand.

4. Op een vraag of de in den handel zijnde zoogenaamde „Hoefijzerschoen Ideal” in de praktijk voldoet, moet de redactie het antwoord *bij gebrek aan proefnemingen schuldig blijven*. Bij het gebruik van dezen schoen heeft men geen nagels noodig, hetgeen natuurlijk en terecht als voordeel van dit beslag wordt aangemerkt. Aan de zijkanen van het ijzer bevinden zich een vrij groot aantal kleine lippen, welke tegen den hoornwand aanliggen en de bevestiging van het ijzer moeten bewerkstelligen. Aan de takken kan het ijzer worden ingebogen. Volgens mededeeling van een Berlijnsche firma beantwoordt deze hoefijzerschoen niet aan de verwachtingen, omdat de lippen te veel gaan drukken en de paarden dientengevolge krepel worden.

S. C. M. BAX. - GLASHAVEN 9 en 36 - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

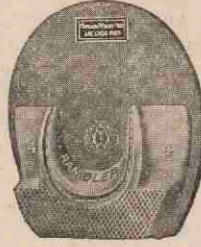
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”, met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”, met *zwaar* hielstuk.

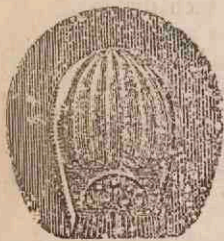

Merk „Rambler”, in *witte* en *grijze* Caoutchouc, op *leder* opgenaaid met *flink* hielstuk, voorradig van 4½ tot 6½ Eng. dm. | uiterste breedte, buitenkant ijzers gem.

Merk „Chicago”, geheel Caoutchouc uit één stuk met *zwaar* hielstuk voor *zware* paarden, voorradig van 7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Dichte Luchtdrukzolen, in 10 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

Strijkringen met ier

Gewone Engelsche Hoefzolen op Leder, „Safety pad en Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen A. en D. & H.

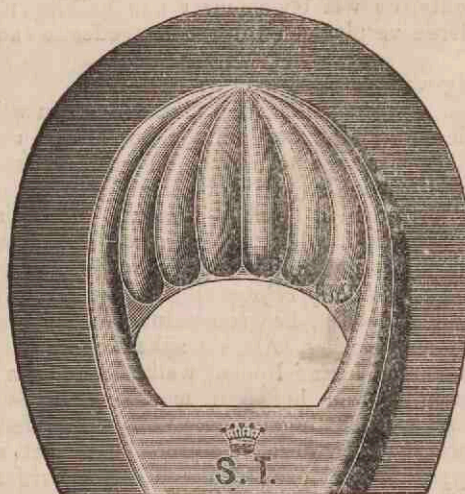

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V in 7 maten, voor en achterijzers voorradig.

- Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
- Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
- Opruimers voor Schroefgaten.
- Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.
- Touwijzers in verschillende maten.

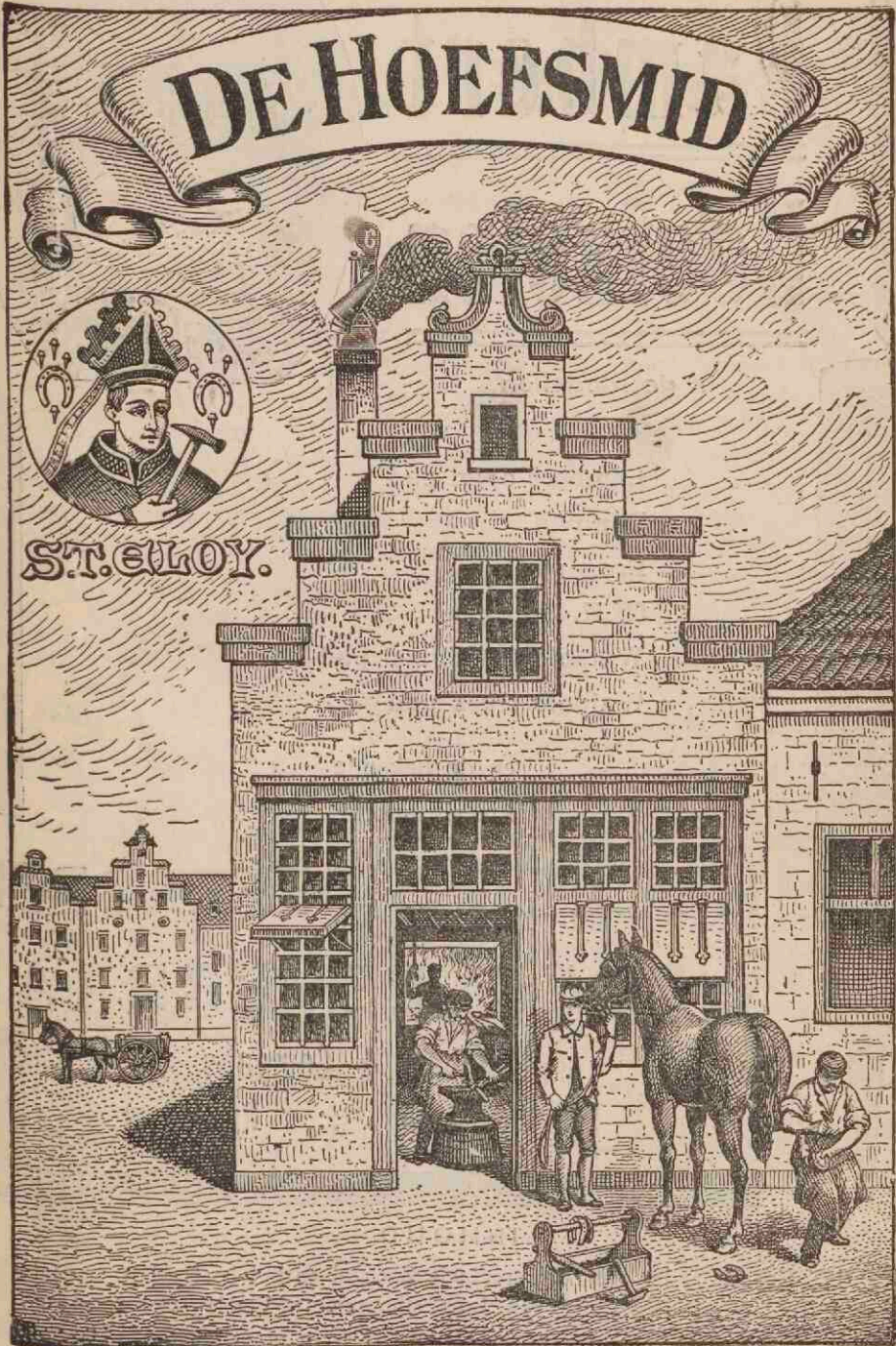

Open Luchtdrukzool in 8 verschillende maten voorradig.

- Caoutchouc Hielstukken.
- Kunsthooen.
- Hoef tangen.
- Renetten (rechts en links).
- Hoefraspen.
- Houwklingen.
- Hoefhamers.
- Lasch- of Welbladen en Poeder om ijzer en staal te wellen.

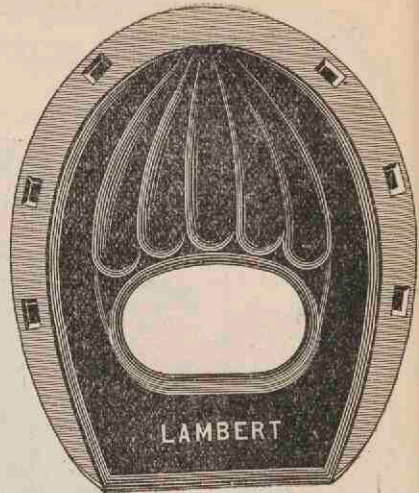
Men lette op het echte merk S T met kroon.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad

Bar pad

Frog pad

O. K. Star pad

Walpole boulevard pad

Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

IV. Een en ander over de provincie Zeeland en het hoefbeslag. — Iets over beslag en verzorging van brokkelhoeven. — Verslag van de algem. vergadering der Vereeniging van Onderwijzers in practisch hoefbeslag. — Uitslag van het examen voor aanstaande onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht. — Korte mededeelingen. — Ingekomen Boekwerken. — Vragen en Antwoorden. — Advertentiën.

EEN EN ANDER OVER DE PROVINCIE ZEELAND EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. GALLANDAT HUET.

(Slot).

Westelijk Zeeuwsch Vlaanderen is ook dicht bevolkt en bevat naast talrijke welvarende dorpen, de stadjes *IJzendijke*, *Biervliet*, *Schoondijk*, *Oostburg*, *Sluis* en *Aardenburg*. Ook dit gewest is van groot belang uit een oogpunt van paardenfokkerij en voor het hoefbeslag is het dan ook zeer belangrijk. Wil men zich een denkbeeld vormen van het type van paard, waarmede hier gefokt wordt, dan bezoeke men eens de hengstenkeuring in Oostburg en men zal verstomd staan over den rijkdom aan fokmateriaal.

De genoemde plaatsen bevatten evenals de niet genoemde vele dorpen, alle een of meer hoefsmeden; zeer belangrijke hoefsmederijen treft men hieronder aan, en waar, evenals bij de heeren Schieman te Axel, het hoefbeslag ook het voornaamste van het gemengde bedrijf uitmaakt.

Mijn beperkte tijd liet helaas niet toe vele hoefsmederijen te bezoeken en het heele distrikt af te reizen; ik moest mij tevreden stellen met een opthoud te IJzendijke, vanwaaruit een oudleerling van de Hoefsmidschool mij van te voren had geschreven.

In deze plaats zijn drie hoefsmederijen, n.l. van de Wed. Groosman, van H. Groosman en van Dellaart. In de 1e zaak staat als meesterknecht aan het hoofd W. J. Robijn; die als milicien te Amersfoort werd opgeleid en aldaar is gediplomeerd. In December l.l. behaalde hij te Utrecht het rijksdiploma als hoefsmid en is als zoodanig de eerste Zeeuw die voor dit examen slaagde. De beide eerstgenoemde zaken zijn flink beklante smederijen, waar vele paarden op beslag komen. Vooral des Zaterdag (marktdag) worden heel wat ijzers verlegd en vele hoeven opnieuw beslagen. Robijn vertelde mij dat weken, waarin 43 paar ijzers werden ondergelegd, geen zeldzaamheid waren en dat is toch waarlijk de moeite waard. De paarden worden zeer veel alleen vóór beslagen; slechts tijdens het bieten rijden loopen zij rondom op ijzers. Behalve hitten en enkele kleppers bestaat het materiaal uitsluitend uit zware paarden.

Onnoodig te zeggen dat ook hier de noodstal inheemsch is; men treft ze in allerlei variaties aan, zoowel open als overdekte, van hout opgetrokken en van ijzer geconstrueerde.

Als hoefijzer is ook hier het machinale ijzer in zwang en de fabriek van Kerkhaert is ook hier favoriet; men ziet hier bijna uitsluitend de hoefijzers uit deze fabriek gebruiken. De smederijen hier ter plaatse zijn alle gemengde bedrijven, en de patroons hebben alle één of meer knechts in hun dienst.

De prijzen zijn goed te noemen, n.l. f 5.60 voor een vierkant beslag, terwijl voor het verleggen van de ijzers de helft wordt berekend. Toch

schijnen er nog altijd afvalligen te zijn die trachten door lagere prijzen klandisie te krijgen. Zoo vernam ik dat een smid te Cadzand, die geen lid van den bond van smedenpatroons was, beslaat voor f 1.60 het paar ijzers en voor f 3.20 een vierkant beslag. Jammer toch, dat, nu het publiek zoo langzamerhand is gewoon geraakt aan betere prijzen, die toch waarlijk hoog noodig waren, daar toch zeer lang het hoefbeslag als het ware niet betaald is geworden, dat nu nog hier en daar smeden opduiken die tegen veel verminderde tariëven gaan werken. Wel zullen deze wel geen voldoende dwang kunnen uitoefenen en de overige prijzen drukken, doch het kan toch evenmin in hun eigen belang zijn om in dure tijden en met dure materialen voor zooveel minder geld te werken dan een ander. Deze afvalligen van den bond kunnen tijdelijk klanten krijgen, op den duur zullen zij het toch niet kunnen bolwerken.

Slaan wij een nu terugblik op het gedeelte van Zeeland dat wij bespraken, het land dat zoo veel aantrekkelijks heeft en ook zoo veel eigenaardigs biedt, zoo o.a. de verschillende afwisselende kleederdrachten, de mooi beschilderde boerenwagens, de vele „afspanningen” met „doorrid” en meerdere, provinciale bijzonderheden, dan dienen wij met het oog op het hoefbeslag nog het volgende vast te leggen.

In een land waar zoovele waardevolle paarden gefokt en gebruikt worden, moeten vele goede, bekwame hoefsmeden gevestigd zijn en de eigenaars van deze kostbare paarden moeten het belang van een goed hoefbeslag en van een goede hoefverzorging terdege inzien en met al hun krachten hiertoe medewerken.

Er is ongetwijfeld al zeer veel in dit opzicht gewonnen. De slechte naam die de provincie Zeeland op hoefbeslaggebied heeft gehad, verdwijnt meer en meer en op vele goede vaklieden kan men hier reeds bogen. Ontegenzeggelijk is dit te danken aan de opleidingen die de hoefsmeden, hetzij aan scholen, hetzij aan cursussen hebben genoten.

Doch ook een groote rol speelt in deze, en zal altijd blijven spelen, de eigenaar van het paard. Tot voor kort was deze zeer eigenwijs en wilde van het nieuwe, dat volgens hem den smeden op de cursussen werd geleerd, doch dat slechts een rationeele uitvoering van het beslag inhield, niets weten. De boer zei tegen den hoefsmid: „zoo en niet anders” en huldigde hierbij het principe van vader en voorvader, zonder eenige rekening te houden met den vooruitgang van de wetenschap. Hierbij kwam bovendien dat tot voor korten tijd de verdiensten van het hoefbeslag zeer gering waren; het werd in één woord slecht betaald. Vele smeden maakten zich er dan ook niet druk mee en deden het slechts om ook het overige smidswerk van den klant te behouden; het spreekt van zelf dat aldus van een grondig en nauwkeurig uitoefenen van het hoefsmidsvak niet gesproken kon worden.

Dit conservatisme der boeren heeft het goede hoefbeslag in Zeeland zeer lang teruggehouden, doch gelukkig behoort dit nu vrij wel tot het verledene en de hooge vlucht, welke de paardenfokkerij met de haar aanverwante keuringen in deze provincie heeft genomen, is een gunstige factor voor het

hoefbeslag geworden. Nu begint men terdege in te zien wat een goed hoofbeslag waard is en nu wil men plotseling vooruit en zou men den zelf veroorzaakten achterstand liefst zoo spoedig mogelijk zien ingehaald.

Hierin meen ik ook een reden te moeten vinden dat de meer vooruitstrevende paardenfokkers het z.g. Vlaamsche beslag voorstaan, en wel voornamelijk wanneer de hoeven min of meer te wenschen overlaten in de richting van den hoornwand of in de ontwikkeling van de verzenen. Dan wordt de hoefsmid aangepord en kan men zich een combinatie indenken van een boer die zich voorstelt dat met het z.g. Vlaamsche beslag alles wat krom is recht kan gemaakt worden, en van een hoefsmid, die geen hoogstaand vakman is en blindelings aan de verlangens van den boer voldoet. Dat dit tot ergerlijke overdrijvingen in het besnijden van den hoofleiden kan, behoeft geen betoog en het is dan ook geen zeldzaamheid dat men paarden op keuringen ziet komen waarvan de hoeven zoodanig ingekort en weggeraspt zijn dat de toonwand een bol verloop vertoont.

Heeft zoo'n paard nu volgens den boer ook nog te lage verzenen, dan moeten er ijzers worden ondergelegd met overdreven *verdikte* takken om hierdoor te trachten de lage verzenen te maskeeren en maakt men, aldus handelende, van het z.g. Vlaamsche beslag een bespottelijk iets.

Overdrijving schaadt natuurlijk altijd; wanneer men deze echter weglaat, dan zal een wat meer inkorten van den toon, zooals dat in België de gewoonte is bij deze zware paarden, niet behoeven te schaden en kan bij het gaan, het rollen over den toon er allicht nog beter door plaats vinden. Vooral bij die paarden, welke van nature de beenen weinig opbeuren, kan dit dan wenschelijk zijn.

Deze vraag moet mij echter van 't hart: Wordt er niet wat al te veel ophef gemaakt van dit z.g. Vlaamsche beslag? Is dit nu werkelijk wel noodig of verdiend? Onze gedachtengang toch is deze, dat goede, mooi gevormde hoeven niets anders noodig hebben dan het beslag dat als normaal, als „model” aan de hoefsmeden wordt geleerd. Men vergete toch nooit dat het Zeeuwsche paard dus het Belgische zware ras, is een laaglandsch ras en dat aan dit ras eigen zijn groote en min of meer platte hoeven welke men nu maar niet één, twee, drie door een z.g. beslagmethode van aard kan doen veranderen.

Minder goed gevormde hoeven kunnen door raspen, door inkorten en door het geven van verdikte takken, schijnbaar mooier worden gemaakt, doch zeer vaak zal men deze kunstbewerkingen, als zijnde niet goed voor de hoeven, onder „handelsbeslag” moeten rangschikken. Laat men nu toch echter vooral niet vervallen in de fout het z.g. Vlaamsche beslag toe te willen passen als remedie voor slecht gevormde hoeven; het zal misschien tijdelijk eenigszins als schoonheidsmiddel kunnen werken, doch het zal aan de zaak zelve niets verbeteren en het alleen in een valsch licht stellen. Eén ding zou ik toch echter bij het navolgen van het z.g. Vlaamsche beslag beslist willen ontraden, n.l. het gebruik maken van die leelijke, hooge, spitse, scherpgepunte toonlippen. Dat ik het leelijk noem, is voor een ander geen argument; smaken verschillen! Doch ook noem ik het aanbrengen van zulke lippen gevaarlijk. Het losraken toch van een ijzer en het trappen in zulk een gevaarlijke lip is absoluut niet denk-

beeldig, doch naar mij medegeedeeld werd door dierenartsen met langjarige praktijk, kwamen ten gevolge hiervan vaak ernstige verwondingen ter behandeling.

Waar nu Zeeland op weg is, door grootere belangstelling van de zijde van de boeren, een beteren tijd voor het hoefbeslag in te gaan, daar ligt het ook op den weg van de smeden met deze meerdere appreciatie van de paardeneigenaars terdege rekening te houden en zich met ijver en bekwaamheid op het hoefbeslag toe te leggen. De resultaten van hun werk kunnen niet bedriegen en zijn deze goed, dan zal hun dat het vertrouwen doen winnen van de fokkers en zullen zij voor zichzelf een goed bestaan scheppen; de paardenfokkerij zal daarbij tevens ten zeerste gebaat zijn.

Om een goed beslag onder te leggen, moet men echter naast vakkennis behoorlijk den tijd hebben; zonder te „prutsen”, moet men ook niet zijn verdienste zoeken in al te vlot werk daar toch haastige spoed zelden goed is. De smeden moeten er bij hun beslag vanuit gaan om methodisch te werken en al het geleerde in toepassing te brengen; doen zij dit naar hun beste weten en kunnen, dan ook hebben zij het recht zich goed te laten betalen, want niet alleen de arbeidstijd en de materialen moeten worden berekend doch ook de kunst moet worden betaald. Bij flinke prijzen zit er verdienste in het vak en dit is bij het werk een voorname factor.

Ik zou die smeden in Zeeland welke lange jaren in de verdrukking zijn geweest, welke hun vak niet hebben bijgehouden, zooals de vooruitgang het eischt, willen aanraden zich zelf op te werken; zij kunnen dit doen door zich in groepjes te vereenigen en door bemiddeling van den bond van smedenpatroons herhalingscursussen in het leven te roepen, te geven door onderwijzers in practisch hoefbeslag. Dan wordt het vergetene weer aangeleerd, het nieuwe bijgebracht, de puntjes op de i's gezet en zullen deze hoefsmeden, na den cursus, zeer zeker met meer vertrouwen, gebaseerd op meerdere vakkennis, hun vak uitoefenen.

Dat deze vervolgcursussen mogen bloeien en groeien!

Afscheid nemende van de provincie Zeeland zeg ik gaarne nog dank aan de vele hoefsmeden voor de welwillende wijze waarop zij mij in staat stelden hun bedrijf te zien en mij inlichtingen verschaffen, inzonderheid nog aan den heer Butler Sr. te Capelle voor de moeite die hij zich gaf om mij bij vele hoefsmeden op Zuid-Beveland te introduceeren.

IETS OVER BESLAG EN VERZORGING VAN BROKKELHOEVEN.

Bij de verzorging van het paard dienen de hoeven eene voorname plaats in te nemen. Ieder die dan ook daarvoor aangewezen is, en zijn taak ernstig opvat, zal dat niet uit het oog verliezen. Vooral bij brokkelhoeven is het van belang dat beslag en verzorging hand aan hand gaan. Toch komt het nog al eens voor, dat er, zelfs met de beste bedoelingen, verkeerd gehandeld wordt.

Wat het beslag aangaat, zijn er eigenaars van paarden, die de meening

zijn toegedaan, dat een maandelijksche vernieuwing van het beslag in het belang van brokkelhoeven zal zijn. Elke hoefsmid zal het wel met mij eens zijn, dat het niet aanbevelingswaardig is (als het tenminste om het een of andere niet noodig is) het beslag gauw te vernieuwen. Gewoonlijk is de hoorngroei bij zulke hoeven toch al gering, en kunnen nu de ijzers langen tijd blijven liggen, dan is wel zoo veel hoorn aangegroeid, dat men behoorlijk kan besnijden, waardoor het onderste losse gedeelte afvalt, een vastere ligging der ijzers verkrijgt en het aantal nagelkanalen vermindert, en niet zoo dicht op en bij elkaar komen te zitten. Nu zijn er verschillende merken van hoefsmeezers in den handel gebracht — en aan de aanbeveling te zien zou men moeten aannemen dat kwartier-, brokkel- en andere hoeven tot het verledene zouden gaan behooren. Tot nog toe is daar weinig van te bespeuren; of dat nu ligt aan het smeer zelf, of aan de wijze waarop men het gebruikt? Ik voor mij geloof dat er zich wel moeilijker vragen voordoen ten opzichte van zulke hoeven. De goede niet te na gesproken, zijn er toch vele die maar raak smeren, tot dat zich aan het bovenste gedeelte van den hoef een dikke laag heeft gevormd, waar dan (als de smid er zich niet over ontfermd) steeds maar weer overheen gesmeerd wordt. Volgens mijn meening, zal na iedere behoorlijke reiniging een insmering met zuivere vaseline (ook de zoolvlakte) of olie zonder schadelijke bestanddeelen, een gunstigen invloed hebben. Bij brokkelhoeven en losse wand heeft schrijver dezes veel baat gevonden door gebruik te maken van bruine teer, waarmede de draagrand ingesmeerd werd vóór het ondernagelen van het ijzer, na eerst van den draagrand zooveel mogelijk het murwe hoorn verwijderd te hebben.

Turfstrooisel is voor brokkelhoeven niet aan te bevelen. Intusschen kan het voor harde, nauwe hoeven uitkomst geven. Toch moeten de hoeven al zeer sterk wezen, willen zij van turfstrooisel niet te lijden hebben, vooral als deze nat of vochtig is door de urine. Heeft het paard zoolbeslag (vooral luchtdrukzolen) onder, dan zal het meergenoemde turfstrooisel meer kwaad dan goed doen, daar dan natte turf zich onder de zool gaat nestelen en de luchtdrukzool door intrapping op het harde turfbed veel van zijn waarde verliest.

's-Gravenhage.

J. N. Meeuwssen.

VERSLAG VAN DE ALGEMEENE VERGADERING DER VER-
EENIGING VAN ONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG,
gehouden op Zaterdag 24 Januari te Utrecht.

1. Opening, met de gewone plichtplegingen.
2. Lezing der notulen, die onveranderd worden goedgekeurd. Naar aanleiding van de notulen, vraagt de heer Hagen van Steenwijk, wat de circulaire bevatte, die door het Bestuur was verzonden. De voorzitter antwoordde, dat die circulaire in hoofdzaak bevatte, dat meer aandacht wordt verzocht voor het hoefbeslag op keuringen, enz.

Verslag over het afgelopen boekjaar, waarin wijlen de heer J. B. H. Moubis werd herdacht.

Ingekomen stukken. Van de heeren Rolink te Enschedé, Meijer en Meeuwssen te den Haag en Koelman te Alkmaar was bericht ingekomen, dat ze ver hinderd waren de vergadering bij te wonen.

Van de Afd. Overijssel der Nationale Vereeniging tot bevordering der paardenfokkerij in Nederland een schrijven, waarin ze mededeelt meer aandacht aan het hoefbeslag te willen schenken dan voorheen.

Verder was nog ingekomen van de heer Koelman een lijst waarop 9 punten voorkwamen, die hij gaarne wenscht te zien behandeld. Een drietal punten daarvan waren reeds door het bestuur behandeld; de overige zullen zoo spoedig mogelijk door het Bestuur onder de oogen worden genomen.

Een schrijven van de Nd.-Brabantsche Maatschappij v. Landbouw, waarin aan het Bestuur wordt gevraagd iemand aan te wijzen, die een paar keuringsplaatsen zal bezoeken, om controle te houden op het hoefbeslag. Hiervoor is aangewezen de heer S. v. Angeren te Utrecht, die de keuringsplaatsen Zevenbergen en Almkerk heeft bezocht. Hiervan is reeds verslag gedaan in „De Hoefsmid”.

De heer A. W. Heidema, mede ter vergadering aanwezig, deelde mede, dat in een vergadering van de Nd.-Brabantsche Maatschappij van Landbouw was besloten, ons te verzoeken iemand aan te wijzen om weer een paar keuringen bij te wonen. De Voorzitter vraagt of de aanwezigen zich er mee kunnen vereenigen om direct iemand aan te wijzen. De heer Luijten van Gorinchem zegt, dat hij nog wat zou wachten, aangezien nog niet is vastgesteld welke keuringsplaatsen zullen worden bezocht en het dan aan het Bestuur over te laten. Dienovereenkomstig werd besloten.

4. *Bestuursverkiezing.* De penningmeester, de heer Huitink, werd met 24 van de 25 uitgebrachte stemmen herbenoemd en nam zijne herbenoeming aan.

In de plaats van de punten 5 en 6 werd eerst punt 7 behandeld, n. m. Voorstel van het bestuur om herhalings-cursussen in te stellen voor Gedipl. hoefsmeden. Het bestuur dacht, dat iedere Onderwijzer in hoefbeslag, die daar gelegenheid voor had, wel een zoodanigen cursus kon houden, hetwelk de goedkoopste manier zou zijn. Enkele heeren waren van meening, dat het geschikter aan ambachtsscholen gegeven kon worden, waarop de Voorzitter antwoordde, dat men dan voor grootere uitgaven komt te staan. Na enkele besprekingen werd met algemeene stemmen besloten in die richting te werken.

De heer Heidema bespreekt de wenschelijkheid van een herhalingscursus voor Onderwijzers in practisch hoefbeslag aan de Vecartsenijkundige Hoogeschool.

De heer Oldendorp, mede ter vergadering aanwezig, zag gaarne dat de Onderwijzers in hoefbeslag in kleine kringen controle hielden op de Rijks gedipl. hoefsmeden, in de plaats van de herhalingscursussen en verder dat de Vereeniging bij de Regeering moest aandringen, dat geen ander hoefsmid het vak mocht uitoefenen dan een Rijks gediplomeerde.

5. *Rekening en verantwoording van den Penningmeester.* De commissie voor het nazien der rekening rapporteerde dat alles in de beste orde was

bevonden. De inkomsten bedroegen met het kasgeld van 't vorige boekjaar f 300.93 en de uitgaven f 91.71, zoodat er een saldo was van f 209.22. Voor 't volgend boekjaar werden de heeren G. Julicher, J. A. Tangelder en J. v. d. Berk gekozen als leden der commissie voor het nazien der rekening.

8. *Indrukken van het gehouden examen voor het verkrijgen van een Rijksdiploma als hoefsmid.* In dit referaat van den Voorzitter werden in 't kort de werkzaamheden van de candidaten weergegeven, en in 't bijzonder de vele fouten die gemaakt zijn opgesomd, vooral bij het besnijden van de hoeven, zoowel bij normale als abnormale hoeven. In verband hiermede waren er een aantal ijzers aanwezig, gemaakt door de candidaten, zoodat de aanwezigen een overzicht konden krijgen van het vele slechte werk.

De Voorzitter deelt mede, dat door het lid J. v. d. Berk te Geldrop aan het Bestuur de mededeeling was gedaan, dat vanwege de Nd.-Brabantsche Maatschappij van Landbouw 2 cursussen werden gehouden, n.l. 1 te den Bosch en 1 te Breda, aan welke cursussen het praktisch onderwijs werd gegeven door een Militair-hoefsmid.

Naar aanleiding daarvan zijn de Secretaris en de Voorzitter naar den Haag geweest en hebben een onderhoud gehad met den Inspecteur van het Landbouwonderwijs, waarin de Inspecteur werd verzocht het daarheen te willen leiden, dat het onderwijs (praktisch) alleen wordt gegeven door Rijks Gedipl. Onderwijzers. De Inspecteur zeide, dat hij op 't zelfde standpunt stond als wij, en beloofde de zaak te zullen onderzoeken.

De heer Koman van Hoofddorp bracht in 't midden of het niet wenschelijk was om het salaris van een Onderwijzer in hoefbeslag te brengen op f 10 per les, plus reiskosten 2e klasse. Besloten werd dat ieder Onderwijzer, aan den Voorzitter zijn salaris wat hij op heden geniet mededeelt, vergezeld van een voorstel, wat hij meent te moeten hebben.

De heer Oldendorp stelt voor om meer subsidie voor de hoefbeslag-cursussen aan te vragen.

Met algemeene stemmen werd besloten om te trachten voor de Onderwijzers een geëmailleerd bord aan te schaffen, hetgeen in handen werd gesteld van den heer Oldendorp. *)

Het voorstel van het Bestuur om aan ieder, die meer dan f 5 reiskosten had, deze te vergoeden, werd met 19 stemmen voor en 4 tegen aangenomen.

Vier nieuwe leden traden toe.

M. R.

---

*) Wij hebben nog getracht te weten te komen of bedoeld bord reeds „in orde” was en tegen welke voorwaarden het kan worden verkregen, doch het is niet gelukt zulks voor het afdrukken van deze afl. te vernemen. Red.

UITSLAG VAN HET EXAMEN VOOR AANSTAANDE ONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG TE UTRECHT.

De commissie belast met het toezicht op het afnemen van het examen van de deelnemers aan den in 1919 gehouden cursus voor opleiding van onderwijzers in praktisch hoefbeslag, verbonden aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht, benoemd door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, bij besluit van 11 December 1919, Directie van den Landbouw, heeft de eer Uwe Excellentie verslag te doen van het desbetreffende examen.

De Commissie van toezicht hield op 6 Januari 1920, in vereeniging met het onderwijzend personeel van dezen cursus, een vergadering teneinde de grondslagen vast te stellen, waarop bedoeld examen zou worden afgenomen en besloten deze niet te doen afwijken van vorige jaren. In deze vergadering is mede een rooster opgemaakt voor het af te nemen examen, welk rooster de goedkeuring van Uwe Excellentie heeft mogen verwerven.

Tevens werd het wenschelijk geacht, om in de toekomst als eisch voor de toelating tot dezen cursus te stellen, dat de candidaten in het bezit zijn van het Rijks-diploma als hoefsmid.

Het examen vond plaats op 22, 23 en 24 Januari 1920. Alle deelnemers aan bovengenoemden cursus, aangevangen in Februari 1919, hebben zich tot het examen aangemeld en dit werkelijk afgelegd.

In overeenstemming met den door Uwe Excellentie goedgekeurden rooster heeft het examen bestaan in een theoretisch en een praktisch gedeelte.

Het examen in theoretische hoefkunde werd in den namiddag van 22 Januari van 1—4.30 afgenomen, aan iederen candidaat telkens 40 minuten, waarvan een gedeelte strekte tot onderzoek in hoeverre hij de bekwaamheid bezit om als onderwijzer op te treden.

Het praktisch gedeelte heeft voor iederen candidaat bestaan uit de volgende onderdeelen:

1. Het beoordeelen van een paard met het oog op het besnijden van een voorhoef hiervan en het besnijden van dezen hoef.
2. Het vervaardigen van een paar voorijzers, waarvan één bestemd voor dezen hoef.
3. Het beslaan van dezen hoef.
4. Het maken van een modelijzer, bestemd voor een hoef van afwijkenden vorm.

De werkzaamheden voor de drie eerste onderdeelen werden verricht in den ochtend van 23 Januari van 9—12.30.

De vervaardiging der onder 4 genoemde ijzers geschiedde in den namiddag van 2—4 uur.

5. Het besnijden van een abnormalen hoef.
6. Het maken van een hoefijzer voor dezen hoef.
7. Het beslaan van dezen hoef.

De onder 5, 6 en 7 genoemde onderdeelen werden verricht in den voormiddag van 24 Januari van 9—12 uur.

Zowel bij het beoordeelen van een paard als bij het maken van ijzers werd de toewijzing telkens bij loting uitgemaakt.

Aan 5 van de 6 candidaten kon het diploma worden uitgereikt.

De geslaagden zijn in alphabetische volgorde: W. J. C. van Angeren te Utrecht; H. Heringa te Kortezwaag; F. G. Kamperman te Olst; P. J. van Roon te Strijen; B. H. Veldhuis te Holten.

Namens de Commissie:

(w. g.) A. W. Heidema, *voorzitter*.

(w. g.) H. J. C. van Lent, *secretaris*.

VERSLAG VAN HET EERSTE EXAMEN IN HOEFBESLAG TER
VERKRIJGING VAN EEN RIJKSDIPLOMA ALS HOEFSMID,
GEHOUDEN IN DE MAANDEN NOVEMBER EN DECEMBER
VAN HET JAAR 1919.

De examencommissie, welke bij beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 9 October 1919, Directie van den Landbouw, n°. 22691, eerste afdeling, werd benoemd, bestond uit de heeren:

dr. H. M. Kroon, hoogleeraar aan de V. H. S. te Utrecht, lid en voorzitter;

A. W. Heidema, hoofdinspecteur en secretaris der Nationale Vereen. tot bevordering der paardenfokkerij in Nederland, te 's-Gravenhage, plaatsvervangend lid, tevens plaatsvervangend voorzitter;

S. van Angeren, chef-hoefsmid aan de V. H. S. te Utrecht;

dr. R. H. J. Gallandat Huet, kapitein-paardenarts aan de Militaire hoefsmidschool te Amersfoort;

H. J. C. van Lent, oud-directeur der hoefsmidschool te Tiel;

J. Plet, veearts te Heerenveen;

M. Ritsema, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Appingedam en

J. de Vries, secretaris van het Stamboek voor het Nederlandsche Trekpaard (Belgisch type), te 's-Gravenhage, leden, en

P. Bongaarts, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Maasniel;

A. Frederikse, majoor, dirig. paardenarts b. d. te Utrecht;

H. Hagen, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Steenwijk;

P. H. van Kempen, veearts te Echt;

dr. G. M. van der Plank, conservator aan de V. H. S. te Utrecht, en

G. J. Rolink, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Enschedé, plaatsvervangende leden.

Nadat tweemaal door den voorzitter en den voorloopigen secretaris een vergadering was gehouden ter voorbereiding van het examen en al wat daarmee samenhangt, werd op 18 October l.l. te Utrecht in de senaatskamer der Veeartsenijkundige Hoogeschool een vergadering van de geheele commissie bijeengeroepen door den voorzitter der examencommissie; alle leden namen aan deze vergadering deel.

In deze vergadering werd de voorloopige secretaris, dr. R. H. J. Gallandat Huet, definitief benoemd, werden de examinatoren in twee sub-commissies

verdeeld en werd besproken en vastgesteld het aantal candidaten dat dagelijks zou worden geëxamineerd, alsmede de indeeling van het examen zelf.

Hierna werden oproepingen voor het examen geplaatst in de verschillende vakbladen voor smeden, waarbij de gelegenheid tot inschrijving werd opengesteld tot en met 5 November, terwijl de aanvang van het examen was vastgesteld op 17 November daaraanvolgend.

Het examen werd te Utrecht gehouden in het Instituut voor hoefkunde der Veeartsenijkundige Hoogeschool.

In de maand November werd examen afgenomen op de volgende dagen: 17, 18, 19, 20, 24, 25, 26, 27, en in de maand December op 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 17 en 18.

Het aantal candidaten dat zich voor het examen had opgegeven bedroeg 118; hiervan waren 9 leerlingen van cursussen, n.l. 2 van den cursus der G. O. M. v. L. en 7 van den cursus aan de ambachtsschool te Harlingen. De overige candidaten waren reeds gediplomeerde hoefsmeden; verscheidene hiervan waren gedurende het laatste jaar gediplomeerd, de meesten hadden echter een diploma van veel ouderen datum. Enkelen hadden een herhalingscursus gevolgd.

De 118 candidaten waren naar provinciën als volgt vertegenwoordigd: uit Groningen 6, Friesland 15, Drenthe 12, Overijssel 7, Gelderland 23, Utrecht 8, Noordbrabant 18, Limburg 6, Zeeland 4, Zuidholland 7 en Noordholland 12.

De deelnemers aan het examen waren opgeleid aan de volgende inrichtingen van onderwijs: aan de Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort 16, aan de leersmederij te Groningen van Wiersum en Heidema 5, aan de cursussen in hoefbeslag, gegeven door de G. O. M. van L. 25, door de Noordbrabantsche Maatschappij van Landbouw 11, door de Limburgsche Maatschappij van Landbouw 5, vanwege het Utrechtsche Landbouw Genootschap 8, door het Friesche Paardenstamboek 4, door de Drentsche Maatschappij van Landbouw 8, door den cursus in hoefbeslag te Appingedam, uitgeschreven door den Bond van Smedenpatroons, 1, en van den cursus in hoefbeslag gegeven aan de ambachtsschool te Harlingen 7, vanwege de Zeeuwsche Maatschappij van Landbouw 4, vanwege de Hollandsche Maatschappij van Landbouw 24.

Het aantal candidaten, dat aan het examen heeft deelgenomen bedraagt 111, de 7 niet-opgekomenen zonden op 2 na allen bericht, dat zij wegens ziekte of drukke werkzaamheden verhinderd waren deel te nemen. Van de geëxamineerden trokken er zich 2 tijdens het examen terug, 46 voldeden niet aan de eischen, terwijl aan 56 een diploma kon worden verstrekt.

Onder deze laatsten waren er 2, die een zeer goed examen aflegden en wien mondeling werd medegedeeld, dat zij met lof waren geslaagd; dit predicaat werd slechts toegekend aan die candidaten, welke voor alle werkzaamheden meer dan voldoende behaalden.

Bij de eindbeoordeeling der candidaten is rekening gehouden met de rapporten, welke volgens art. 6 waren aangevraagd en verkregen van de cursusleiders en welke gegevens bevatten omtrent den ijver, de geschiktheid en de bekwaamheid der cursisten.

Van de geslaagden zijn er werkzaam in de provincie Groningen 3, Friesland 7, Drenthe 6, Overijssel 3, Gelderland 14, Noordbrabant 6, Limburg 3, Zeeland 3, Utrecht 5, Zuidholland 6, in Noordholland 0.

Zij ontvingen allen volgens art. 7 van het reglement een diploma.

Het examen werd afgenomen door de commissie hiervoor genoemd; het permanente lid de heer de Vries was echter verhinderd er aan deel te nemen en werd afwisselend vervangen door de heeren Frederikse en dr. v. d. Plank, leden der examen-commissie, en beiden te Utrecht woonachtig. Bij deze noodzakelijke waarneming is het gebleken hoe moeilijk het is leden voor deze examencommissie te vinden, die zich beschikbaar kunnen stellen, daar de praktijk van veeartsen en hoefsmeden er zich niet toe leent langen tijd achtereen afwezig te zijn of op onverwachte tijden plotseling in te vallen voor eventueele waarneming.

De commissie was volgens art. 3 van het reglement bij het afnemen van het examen verdeeld in twee sub-commissiën, waarvan de eene meer speciaal heeft beoordeeld het afwijkende beslag van een dooden hoof en de theorie, terwijl de andere sub-commissie het normale beslag en het modelijzer beoordeelde.

Voor het normale beslag werden de volgende beoordeelingen gevolgd, waarbij cijfers van 1 tot 5 werden gegeven: besnijden van den hoof: eerste hoof en tweede hoof; vervaardiging van het hoefijzer: 1ste hoefijzer en 2de hoefijzer.

Het geheele beslag 1ste hoof en 2de hoof; dit laatste cijfer werd met twee vermenigvuldigd voor de eindbeoordeeling, om aldus groote waarde te hechten aan de totale uitvoering van het normaal beslag.

Voor het vervaardigen van een modelijzer werd één cijfer gegeven; bij het beslag van een zieken of afwijkenden hoof werden twee cijfers gegeven, nl. een cijfer voor de vervaardiging van het hoefijzer en een cijfer voor het geheele beslag; deze beide cijfers werden te zamen geteld voor de eindbeoordeeling.

Ten slotte werd één cijfer gegeven voor de theorie en werd dit met drie vermenigvuldigd. Dit laatste werd noodig geoordeeld om de waarde van de theorie niet te veel op den achtergrond te doen komen; alsnu komt de beoordeeling van het theoretisch examen tot het geheele examen te staan als 15:70 (hetgeen uit het volgende blijkt).

De beoordeelingslijst van een candidaat kon dus ten hoogste als volgt worden:

Besnijden van den hoof:		
1ste hoof	5	}
2de hoof	5	
		10
Vervaardigen van het hoefijzer:		
1ste hoefijzer	5	}
2de hoefijzer	5	
		10
Het geheele beslag:		
1ste hoof	5	}
2de hoof	5	
		$10 \times 2 = 20$
Modelijzer	5	

Beslag van een zieken of afwijkenden hoof :		
Vervaardigen van het hoefijzer	5	}
Het geheele beslag	5	
Theorie	5 × 3	15
Samen		70 punten.

Bij den uitslag is geen rekening gehouden met het verkrijgen van een minimum aantal punten, zoodat het dan ook wel is voorgekomen, dat candidaten afgewezen zijn en toch een hooger aantal punten hebben behaald dan geslaagde candidaten. Bij dubieuze gevallen is vooral aan de practische cijfers en wel aan de cijfers voor het beslag van de normale hoeven groote waarde gehecht. Hoewel de commissie niet streng in de beoordeeling is geweest, in dien zin n.l. dat candidaten met enkele onvoldoende cijfers nog wel geslaagd zijn, is er aan den anderen kant wel degelijk rekening mede gehouden, dat deze examens tweemaal per jaar zullen worden gehouden en heeft de commissie het in vele gevallen wenschelijk geacht twijfelaars af te wijzen.

Het afgeleverde werk was meermalen niet bevredigend en het lijkt hoogst gewenscht voor vele der hoefsmeden, die reeds gediplomeerd zijn en toch dit examen wenschen te doen, om eerst een herhalingscursus te volgen, waartoe zij in de verschillende provinciën op onderscheidene plaatsen in de gelegenheid moeten worden gesteld. Deze herhalingscursussen dienen te staan onder leiding van een dierenarts, terwijl de onderwijzers in practisch hoefbeslag de aangewezen leerkrachten zijn om de practische lessen te geven.

Voor de hoefsmeden en voor de paardenhouders beiden is het van groot belang dat deze vervolgcursussen in het leven worden geroepen en naar behoefte worden uitgebreid.

Wat de tekortkomingen betreft, zoo wijzen wij op de volgende fouten :

Bij het besnijden van den hoof en het passen van het ijzer werd in den regel te kort geschoten, doordat veel te weinig besneden werd ; de meeste candidaten waren bang om degelijk te besnijden, lieten te veel doode hoorn zitten of namen geen losse stukken weg en veronachtzaamden zool en straal nagenoeg geheel. Het gevolg hiervan was, dat met passen veel moest worden goedgeemaakt. Vaak werd ook bij het besnijden geen voldoende rekening gehouden met den voet en werd scheef besneden. Slordig werk, o.a. het niet wegnemen der oude nieten, het niet reinigen van de zoolvlakte van den hoof, kwam ook voor. Een algemeene klacht was daarnevens, dat veel te langzaam gewerkt werd en vaak drie uur benoodigd waren voor het maken van 2 ijzers en het beslaan van 2 normale hoeven. Deze tijdsduur werd ook wel gebezigd voor het beslaan van een abnormalen hoof.

Het te laag nagelen, b.v. onder de oude nagelgaten, en het plaatsen van de nagels in een los wandgedeelte waren ook geen uitzonderingen.

Bij het maken van de ijzers werden als fouten opgemerkt: het niet voldoende vlak smeden der ijzers, het geven van onvoldoenden opzet, het te kort maken van de ijzers, het te vet aanbrenge van de nagelgaten. Het plaatsen van de nagelgaten was ook dikwijls slecht, te veel naar voren ; meermalen werd steil geritst en kwamen voor het scheef aanbrenge van de rits in het ijzer, het ondiep ritsen, waardoor de nagelkoppen te ver uitstaken,

een slechte verdeling van de nagelgaten, het te smal smeden van het ijzer aan de takken, het geven van een onvoldoende breedte aan de draagvlakte en het niet vlak smeden van deze, het te ruw afwerken van de ijzertakken, het niet aanbrengen van een goede afbellende vlakte.

Bij het geheele beslag kwamen vele der opgenoemde fouten van het besnijden en van de afwerking van het ijzer naar voren; zoo werd o. a. het niet passen en het niet dragen van onderscheidene deelen van den draagrand herhaaldelijk geconstateerd; zoo ook het scheef onderleggen, het te wijd liggen van de binnentakken, het te kort zijn van de ijzers en het onvoldoende nagelen. In enkele gevallen is de commissie door vernagelen en slecht geleverd werk genoodzaakt geweest hoeven te doen overbeslaan.

Het onvoldoende beoordeelen van gang en stand wreekte zich ook hier bij het afgeleverde werk; vaak werd o. a. geen notitie genomen van het strijken van het paard of van het voorhanden zijn van strijkwonden.

Wat het beslag van een zieken of afwijkenden hoof betreft, zoo kan ook hier in de eerste plaats als fout genoemd worden dat veel te lang gewerkt werd, te veel werd geknoeid, om veelal ten slotte matig werk af te leveren. Enkele fouten mogen nog afzonderlijk genoemd worden, zoo o. a. bij het aanleggen van gutta percha zolen, werd meermalen niet opgevuld en, waar dit wel gebeurde, vaak zeer onvoldoende en werd het vlas niet in teer gedrenkt; de zool werd zelden passend ondergelegd, stak vaak 2 c.M. en meer achter de ballen van den hoof uit, zoodat aftrappen onvermijdelijk zou zijn.

Er werd ook geen rekening gehouden met de dikte der gummistraalbedekking en het ijzer werd hiermede niet in evenredigheid gebracht.

Behalve dat in enkele gevallen geen aansluiting van gummiblok en ijzer plaats vond, werd de lip als regel veel te klein gemaakt en werd bij het passen geen voldoende rekening gehouden met de tusschenliggende leeren zool, waardoor het ijzer vaak te nauw kwam te liggen.

Bij het beslaan van een hoof met hoornscheur werden zeer vaak geen gaatjes ingebrand, geen hechtingen aangelegd en werd als regel overdreven ver vrijgelegd. Bij een toonscheur werden door velen de lippen te ver naar buiten aangelegd, de nagels kwamen dientengevolge te ver naar achteren te liggen of werden binnen de lip ingezet. Bij een kwartierscheur werd vaak geen balkijzer aangelegd en waar dit wel gebeurde, werd dit dikwijls slecht passend afgeleverd.

Bij het beslag van een klemhoef werden pantoffelijzers en balkijzers ondergelegd, beide vaak onvoldoend dragende. Bij het beslag van een hoof met verbeend hoefkraakbeen werd wel een breeden tak gemaakt aan het ijzer, doch verder werd het beslag er dikwijls niet naar gewijzigd, de nagels bleven te ver naar voren geplaatst, van een zijlip werd geen gebruik gemaakt en de straal werd vaak te groot gelaten.

Het aanleggen van een balkijzer bij diverse hoofgebreken was ook zeer vaak onvoldoende, daar het hoofdoel, het passen van den balk op den straal, niet bereikt werd.

Het slechtst werd gewerkt met de toepassing van kunsthoorn; in slechts enkele uitzonderingsgevallen was dit voldoende te noemen, in den regel gaf

het blijkt dat de kandidaten er nooit mede gewerkt hadden, hetgeen ook velen zelf bekenden. Het onvoldoende steun geven aan het kunsthoorn, waardoor het in de practijk waardeloos is, was de groote fout bij het aanleggen er van.

Het maken van een modelijzer was ook lang niet altijd voldoende; om de billijkheid van de beoordeeling te bevorderen, werd aan een zelfde groep kandidaten hetzelfde ijzer opgegeven, zoodat ook een vergelijking van het afgeleverde werk gemakkelijk was. Vele van de fouten bij het vervaardigen van de ijzers, genoemd bij het normale beslag, kwamen ook hierbij voor, terwijl bovendien door velen geen goed model aan het ijzer kon worden gegeven.

Wat de theorie betreft, deze bleek door velen goed begrepen te zijn, enkelen waren zelfs uitmuntend. Enkele kandidaten gaven echter blijk veel uit het hoofd geleerd te hebben, doch geen juist inzicht te bezitten, terwijl er ook sommigen absoluut onvoldoende onderlegd waren. Velen hadden groote moeite zich uit te drukken en konden slechts door gesticuleeren zich duidelijk maken; de kern van de theorie, de leer van het hoefmechanisme, werd door meerderen niet naar behooren begrepen.

Als eindresultaat van dit examen kon worden vastgesteld dat er zeer vele hoefsmeden zijn, die te weinig materiaal te verwerken krijgen om een ruime opvatting van de practijk te kunnen verwerven. Verder is sleur ook een groot nadeel, waaraan de hoefsmeden zich moeten onttrekken, zij moeten zich meer toeleggen om goed, zaakkundig en flink te werken.

Het aantal der gemaakte fouten en de aard der fouten wijzen dit alles uit en daarom moet in de hierboven aangehaalde herhalingscursussen met klem gewezen worden op een nauwkeurige en rationeele uitvoering van het hoefbeslag; alsdan zal het percentage der geslaagden, dat thans slechts 50 pct. bedraagt, belangrijk hooger kunnen worden.

Het instituut voor hoefkunde heeft uitnemend voldaan voor het afnemen van dit examen en is moeilijk, althans niet beter, door een andere inrichting te vervangen; ook de centrale ligging van de stad Utrecht maakt het gewenscht deze examens hier te houden.

Het paardenmateriaal, alsmede de doode hoeven voor het examen gebezigd, waren prachtig in orde. Er was steeds voldoende voorraad aan paarden voor het beslag en wel van een zeer goede keuze, afwisselend in grootte en in ras, waarbij de keuze gedaan was aan paarden die langen tijd op beslag gestaan hadden en alzoo een goede beoordeeling voor het besnijden van den voet opleverden. Ook de doode hoeven waren zoo uitgezocht, dat vele afwijkende hoofvormen en hoofgebreken in staat stelden aan het afwijkende beslag op natuurlijke wijze te voldoen.

Ten slotte zij opgemerkt, dat het, naar de ervaringen van dit examen te oordeelen, voor de leerling-hoefsmeden van groot belang moet worden geacht, dat zij het onderwijs in de practijk ontvangen van onderwijzers in practisch hoefbeslag, tevens hoefsmeden, die dagelijks in het hoefsmidsbedrijf werkzaam zijn en dit bedrijf in vollen omvang uitoefenen, daar dan alleen een goed voorbeeld kan gegeven worden en anders de leerlingen geen voldoende opleiding ontvangen in datgene, wat later in de practijk van hen verlangd wordt.

De namen der geslaagden zijn: 1. A. A. van Rooijen, te Velseroord, 2. B. Kamps, te Eest (Dr.), 3. T. S. van den Berg, te Blauwhuis bij Sneek, 4. S. Heringa, te Korte Zwaag, 5. J. Lucassen Jr., Velp (G.), 6. A. van Tienen, Zeeland (Nb.), 7. G. J. Naber, Emmen (Dr.), 8. W. van der Geest, Spakenburg, 9. J. A. Lesscher, Dolder, Weerselo (O.), 10. G. Huizendveld, Amersfoort, 11. D. van Wieren Jr., Wommels, 12. T. van Wieren, Bolsward, 13. J. Th. Lemmen, Weert (Nijmegen), 14. D. J. Vossers, Doesburg, 15. W. K. Goelema, Nieuwolda, 16. Th. Berdsen, Arnhem, 17. J. H. J. Hendriksen, Varseveld, 18. J. A. Bootink, Loo, 19. G. Krienen, Laag-Keppel, 20. H. J. Helmes, Groesen, 21. H. J. Mathijssen, Duiven, 22. M. J. B. Rupperink, Delden, 23. Joh. Haverkamp, Deventer, 24. J. Huitink, Ruurlo, 25. G. J. Mathijssen, Herveld, met lof, 26. E. Eigenberg, Krewerd (Bierum), 27. A. Koens, Zijldijk ('t Zandt), 28. J. Osinga, Gasselternijveen, 29. J. Palthe, Peize, 30. A. E. Faber, Rijperkerk, 31. D. Burgers, Strijen, 32. A. Wold, Hooghalen, 33. P. Borsje, Meerkerk, met lof, 34. Arie Bosman, Rotterdam, 35. P. de Klerk, Puttershoek, 36. G. P. van den Hurk, Utrecht, 37. J. F. Bourgonje, Achterveld (Utr.), 38. H. Kremers, Volkel (Uden), 39. H. Wilken, Roswinkel, 40. A. J. Schiks, Gassel (Grave), 41. J. Kranenberg, Waverveen, 42. A. Cazemier, Roden (Dr.), 43. A. K. Knoef, Hengelo (O.), 44. H. Snijders, Herten bij Roermond, 45. R. van Mullingen, Voorschoten, 46. Th. van de Hulsbeek, Wanroy, 47. A. E. Verhoeven, Schaik (Nb.), 48. T. C. Pluim, Zoelen (G.), 49. A. Tieleman, Zuid-Beijerland, 50. J. W. Koerselman, Lochem, 51. W. J. Robijn, IJzendijke, 52. A. J. Gelok, Oud-Vosmeer, 53. C. H. M. Baselier, Oud-Vosmeer, 54. E. M. van Acht, Buggenum, 55. S. Herrema, Schalsum, 56. E. J. Schoonwater, Escharen.

(u. *St. Crt.* van 6 en 7 Febr. 1920).

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Militaire Hoefsmidschool.** In de maand Januari hebben examen afgelegd de leerling-vrijwilligers: Foppele van het 2e R. H. en Schriek van het 1e R. H. In afwachting van een aanstelling tot Korp. hoefsmid, zijn zij bij hun regiment als bij-smid werkzaam gesteld. G. H.

— **Correspondentie.** Naar aanleiding van het in aflevering 1, jaargang 1920, medegedeelde omtrent Terneuzen in Zeeland, verzoekt de heer A. Bosman, bestuurder der „Practische Staatshoofdschool van Hoefsmederij” te Brussel, ons te willen berichten dat de heer Butler te Terneuzen wel den cursus 1907—1908 aldaar gevolgd heeft, doch na afloop geen diploma heeft behaald.

— **Uitvoer van hoefijzers en friseertangen.** De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel heeft bij beschikking van 22 Januari 1920 (No. 58.082, afdeling Crisisnijverheid) met ingang van 26 Januari j.l. tot nadere aankondiging dispensatie verleend van het verbod in uitvoer van hoefijzers en friseertangen, vallende onder het uitvoerverbod van ijzer en staal.

— **Cursus in hoefbeslag te Oud-Beierland.** Vanwege den Bond van Smedenpatroons in Nederland zal te Oud-Beierland een cursus in hoefbeslag worden gegeven. Het theoretisch gedeelte wordt verzorgd door den dierenarts Dr. P. Vermaat en het practische gedeelte door den onderwijzer-hoefsmid H. van Waasbergen, beide te Oud-Beierland.

INGEKOMEN BOEKWERKEN.

LA FOURBURE DU CHEVAL.

Bij den uitgever Jouve en Co. te Parijs is van de hand van den Belgischen reserve-paardenarts 2e kl. R. Strauward een verhandeling verschenen over de hoefbevangenheid van het paard. Het werk omvat 218 bladzijden druks en 41, meest gekleurde platen, welke bijna alle anatomische schetsen van den hoef en den ondervoet van het paard voorstellen. Het is een zuiver veterinair werk en heeft m. i. alleen interesse voor dierenartsen.

In de eerste 44 bladzijden wordt behandeld, in twee hoofdstukken, de anatomie van den voet en worden besproken de beenderen, de banden, de pezen, de elastische deelen, de hoef, de hoornvormende deelen, de zenuwen, de bloedvaten en de lymphbanen.

Hoofdstuk 3 bespreekt de pathogenie van de bevangenheid, terwijl in het volgende hoofdstuk de etiologie wordt behandeld, waarin aan het slot worden besproken de ware oorzaken, de voorbeschikkende- en de bepalende oorzaken. Vervolgens worden in het 5e hoofdstuk 76 bladzijden gewijd aan de pathologische anatomie en gaat de schrijver daarna over tot de behandeling van de verschijnselen, het verloop van de ziekte, het stellen van de diagnose en van de prognose. Het laatste hoofdstuk bespreekt de behandeling van de ziekte en hier worden achtereenvolgens de voorbehoedende behandeling, de curatieve behandeling van den acuten vorm en de behandeling van de chronische hoefbevangenheid uiteengezet, welke laatste is onderverdeeld in een operatieve en een niet operatieve wijze.

Schrijver heeft deze zeer belangrijke ziekte uitvoerig bestudeerd en geeft naar aanleiding van deze studie en op grond van zijn ervaringen, dan ook menig nieuw denkbeeld aan, zoodat wij ook onze dierenartsen de lezing van zijn werk, waarmede de literatuur verrijkt is, ten zeerste kunnen aanbevelen.

G. H.

VRAGEN EN ANTWOORDEN.

A en B, beiden een *Rijks*diploma bezittende van *Onderwijzer in hoefbeslag*, woonachtig in dezelfde plaats, waar geregeld een cursus in hoefbeslag wordt gegeven. A is, doordat hij het *Rijks*diploma eerder behaalde dan B, reeds eenige malen opgetreden als *Onderwijzer*. B zou nu ook gaarne in aanmerking willen komen om practisch als *Onderwijzer* op te treden en doet daar ook pogingen toe (b.v. bij den leider der cursus, *Paarden-arts*) maar steeds wordt A benoemd. Welke weg staat er nu voor B open, om zijn verlangen ingewilligd te krijgen. Kan b.v. de „*Vereeniging van Onderwijzers in Practisch hoefbeslag*” in zoo'n geval iets doen.

X.

B kan trachten in dezelfde plaats een 2den cursus opgericht te krijgen of ergens anders belast te worden met het onderwijs aan een cursus.

Verwisseling van personeel is in den regel niet aanbevelenswaardig.

Red.

ADVERTENTIËN.

**Examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als Hoefsmid.
Voorjaarsexamen 1920.**

Dit examen zal te **Utrecht** gehouden worden in de maanden **Maart** en **April a.s.**

Hij, die daaraan wensch deel te nemen wordt uitgenoodigd zich voor 1 Maart 1920 schriftelijk aan te melden bij den ondergeteekende, onder overlegging van de volgende stukken:

- a. een afschrift van de geboorteacte.
- b. een bewijs dat hij de lagere school met vrucht heeft gevolgd.
- c. een bewijs, dat hij tenminste drie jaren in het smidsvak is werkzaam geweest.
- d. een bewijs, dat hij een tweejarigen cursus in hoefbeslag heeft gevolgd, of een daarmede gelijkgestelde vakopleiding heeft genoten.

Zij, die voor 1 Juli 1919 een diploma als hoefsmid hebben behaald, worden enkel op grond van dit diploma toegelaten; zij melden zich schriftelijk aan, hebben bovengenoemde stukken niet over te leggen en brengen hun diploma mee, als zij opgeroepen worden voor het examen.

Zij, die reeds eerder aan het examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid deelnamen, kunnen zich, ook zonder inzending van bovengenoemde stukken, aanmelden.

De Secretaris der Examencommissie,

Dr. GALLANDAT HUET,

Oldenbarneveltlaan 10, te Amersfoort.

DANKBETUIGING.

Ondergeteekenden betuigen hiermede hunnen beleefden en welgemeenden dank aan den HoogGeleerden Heer Prof. Dr. H. M. KROON, alsmede aan den WelEd. Heer S. VAN ANGEREN, voor het zoo degelijk genoten onderwijs, waardoor zij aan het j.l. gehouden examen voor onderwijzers in practisch hoefbeslag met succes hebben deelgenomen.

W. J. C. v. ANGEREN, H. HERINGA, F. G. KAMPERMAN,
P. J. v. ROON, B. H. VELDHUIS.

Gediplomeerd Hoefsmid,

ZOEKT PLAATSING in een hoefsmederij, bij voorkeur in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag.

Brieven franco onder letter **J.**, Bureau „De Hoefsmid”.

Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.

Personen, die in 1920 een cursus aan de Inrichting wenschen te volgen, dienen zich daartoe aan te melden bij den heer D. F. Stuivenberg, Poelestraat 35 te Groningen.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

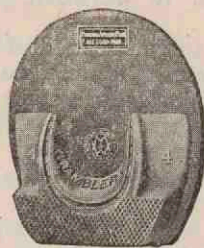
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink hielstuk*.

Merk „Pacific”,
met *zwaar hielstuk*.

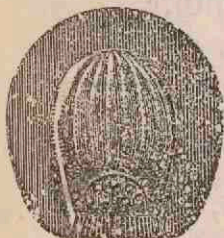
Merk „Rambler”,
in *witte en grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink hielstuk*,
voorradi g van 4½
tot 6¾ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel *Caoutchouc*
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware paar-*
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6¾ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen, in 10 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

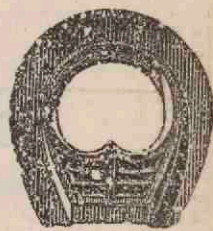
Strijkringen met riempje

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op *Leder*,
„*Safety pad en*
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk *B. V* in 7 maten, voor en achterijzers voorradig.

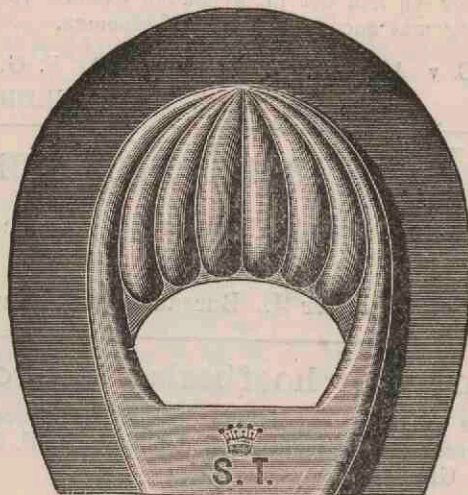
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

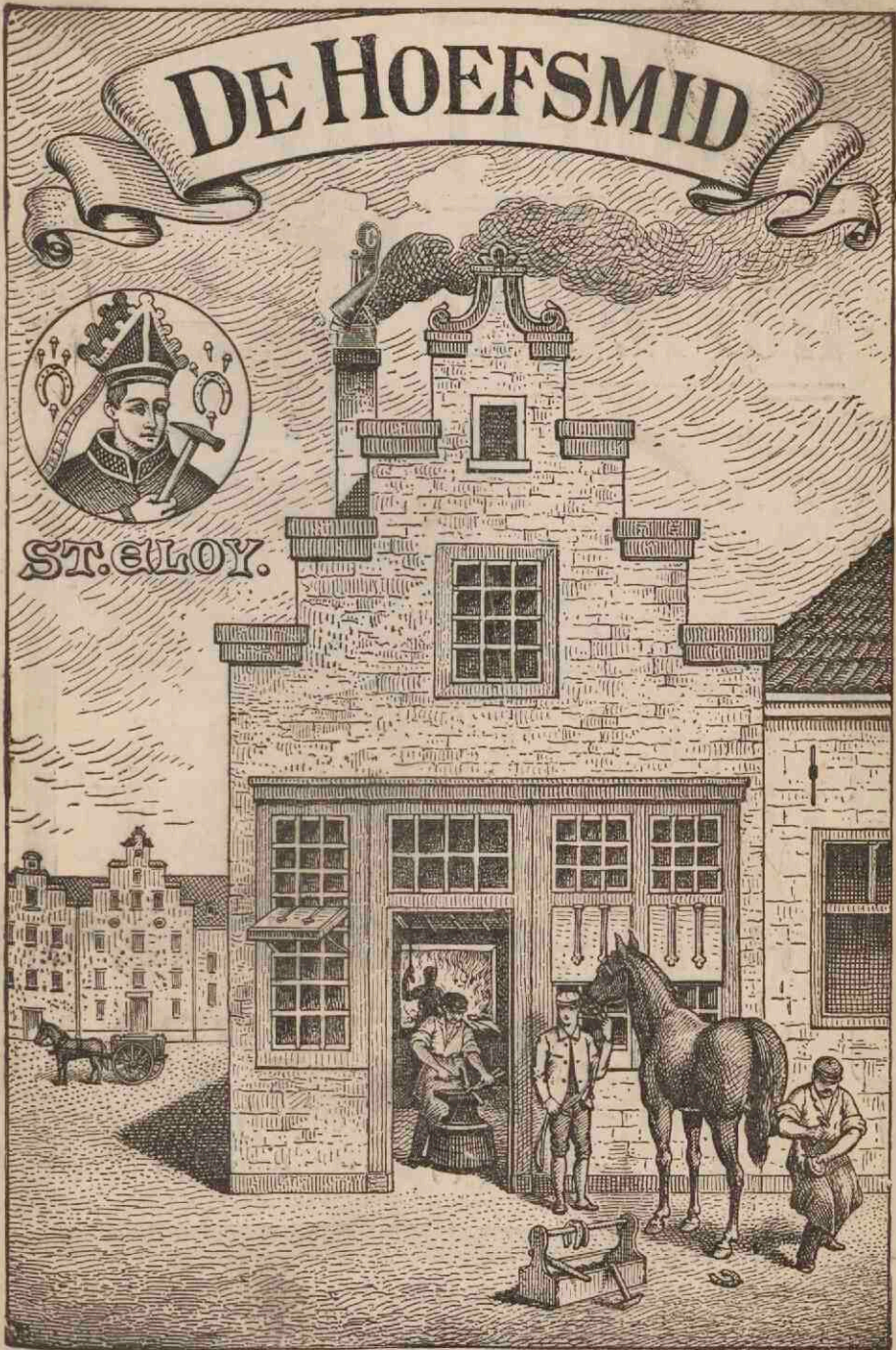
Kunsthoorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

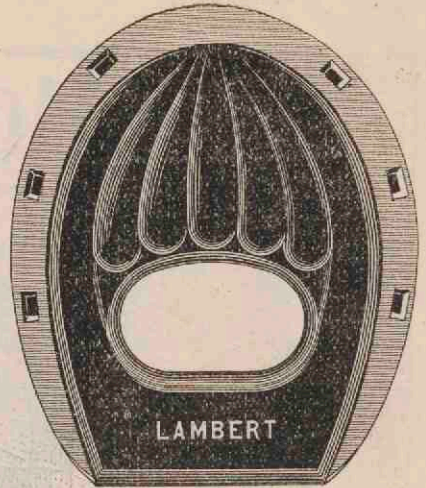
Men lette op het echte merk **S T** met kroon.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Onderwijzers in practisch hoefbeslag. — Nadere beschouwingen over het beslag van Stark-Guther. — Raspen aan den hoornwand. — Een bijdrage over de ontwikkelingsgeschiedenis van den hoefsmid en zijne maatschappelijke positie in den loop der tijden. — Korte mededeelingen. — Correspondentie. — Advertentiën.

ONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG.

De geslaagden van den cursus, waarvan de uitslag in de vorige aflevering is opgenomen.

Foto Both

V. H. S. Afd. Zoötechniek.

Van links naar rechts: V. B. K. Veldhuis te Holten, H. Heringa te Kortezwaag, F. G. Kamperman te Olst, P. J. van Roon te Strijen en W. J. C. van Angeren te Utrecht.

NADERE BESCHOUWINGEN OVER HET BESLAG VAN STARK—GUTHER,

DOOR

Dr. GALLANDAT HUET, kapitein-paardenarts.

Zooals de lezers weten verscheen in 1917 een boekje getiteld „Neue Bahnen im Hufbeschlag“, bewerkt door Dr. Stark. Deze was gedurende den oorlog werkzaam aan een etappenziekenstal van het Duitsche front en met den hem toegevoegden opperwachtmeester-hoefsmid Guther paste hij een nieuwe beslagmethode toe voor zieke hoeven en bouwde een theorie op waarbij zijn beslagmethode ook voor normale hoeven de meest geschikte werd geoordeeld.

Zijn gedachtengang ging uit van de geschiedenis van het hoefbeslag, waarbij hij aantoonde dat reeds in de middeleeuwen de hoefsmeden de geheele zool met een ijzer beschutter; de uit oude tijden dateerende hoefijzers zijn alle zeer breed. Vervolgens beschouwt hij veulens en jonge onbeslagen paarden en merkt hierbij op, dat deze bij het neerzetten van den hoef niet alleen

met den draagrand den bodem raken, doch dat hierbij ook de zool en de steunsels een belangrijke rol in het „meedragen” spelen.

Uit deze gegevens concludeert de schrijver, dat wij met het huidige beslag op het verkeerde pad zijn en dat wij moeten terugkeeren naar de beslagmethoden der ouden, om daarbij dan tevens de natuur te kunnen navolgen.

Dr. Stark is het ook niet eens met de beschrijvingen in de leerboeken, waarin vermeld staat dat de steunsels als omgeslagen gedeelten van den wand, ter halver hoogte van den straal eindigen en in de zool overgaan. Hij meent dat dit slechts schijn is en ontstaat door het bekappen van de zool en de steunsels, terwijl hij zich daarentegen voorstelt dat de steunsels, indien zij gespaard worden, als een sterke hoornige wal om den straal verloopen.

Zijn overheerschende gedachtengang is, dat de zool, die vlak behoort te worden gelaten, en de steunsels, in den vorm zooals hij zich die voorstelt, n.l. loopende om den straal, **met** den draagrand van den hoofteel der ijzer moeten dragen. Hij geeft hierbij een becijfering en berekent dat bij het gangbare beslag de lichaamslast per c.M.² draagrand van den hoofteel, dubbel zoo zwaar drukt als bij de door hem toegepaste nieuwe beslagmethode.

Schrijver zegt in zijn boekje dat het ideale normale beslag zou zijn een hoofteel, dat de geheele zoolvlakte van den hoofteel bedekt, met inbegrip dus van de steunsels, doch met vrijlating van den straal. Hij laat hier echter op volgen dat een zoodanig beslag voor de tegenwoordige bestrating niet meer kan voldoen en geeft aan een ijzer te smeden van 20—40 m.M. breedte en 10—14 m.M. dikte; de breedte over het geheele ijzer dezelfde en geen afhelling aan de draagvlakte, daar het overal dragen moet. Deze nieuwe ijzers zijn dan stampijzers, doch onderscheiden zich overigens niet van de oude!

Is nu de gedachtengang van den schrijver in alle opzichten juist?

Vooreerst meen ik te moeten betwijfelen dat de smeden in de middel-eeuwen hunne breede ijzers onderlegden in den zin als Dr. Stark dit bedoelt, n.l. na een volkomen nauwkeurig passen van ijzer op zool. Het komt mij meer waarschijnlijk voor dat deze breede ijzers werden gebezigd als uitwendige beschutting voor de toen meer onbegaanbare wegen, evenals de Oostersche hoofteels als sandalen de geheele zoolvlakte bedekken, zonder hierop pasklaar te worden ondergelegd.

Dan acht ik zijne bewering niet bewezen, dat de steunsels doorloopen en een wal rondom den straal vormen. De hoornige steunsels toch worden voortgebracht door de steunsellederhuid en deze bestaat uit de beide omgeslagen gedeelten van kroon- en wandlederhuid. Vervolgt men deze bij een ont-schoenden hoofteel, dan ziet men deze deelen niet doorloopen rond de punt van den straal doch halverwege den straal overgaan in de zoollederhuid. De uit de genoemde omgeslagen vleezige deelen en wel hoofdzakelijk uit de omgeslagen kroonlederhuid voortgebrachte hoornige steunsels zullen dus ook niet verder dan deze kunnen loopen, d.w.z. tot halverwege den straal. Ziet men nu de hoornige steunsels als een wal rondom den straal verloopen? In mijn bezit is een zeer mooi preparaat van een hoornwand, waarbij dit verschijnsel zich voordoet en zoo zullen er natuurlijk wel meerdere zijn, hoewel het bij het besnijden van den voet toch wel als een zeldzaamheid zal worden aangemerkt. Heeft men hier echter wel te doen met een doorloopende steunsel

of is dit beeld op te vatten als een wal van verharde zoolhoorn? Dit laatste komt mij meer aannemelijk voor daar toch het zoolhoorn vóór en ter zijde van de punt van den straal altijd harder is dan het overige zoolhoorn en zodoende deze quasi doorlopende steunsel zich als een hoornwal voordoet. Moeten wij nu, afgezien van deze theoretische vraagstukken, van koers veranderen en deze nieuwe beslagwijze propagandeeren? Doet men dit, dan moeten er voordeelen aan verbonden zijn, zoowel voor het paard, voor den eigenaar als voor den hoefsmid. Mag nu worden aangenomen dat de zoolvlakte bij het meerendeel der hoeven zoodanig is, dat een middelmatig goede hoefsmid hierop het ijzer goed passend kan onderleggen? Gemakkelijk is dit niet, als men maar bedenkt welke fouten er al gemaakt worden om eenvoudig den draagrand goed te doen dragen op het ijzer. Voor de waarde van het beslag is zulks echter een zeer voorname eisch. Behalve dat het beslag Stark—Guther zwaar is en dus kostbaar aan materiaal, zal de bewerking langer duren, zoowel de vervaardiging van het ijzer als het passen; de tijdsduur van het beslag wordt dus grooter en de finale kosten zullen dus niet onbelangrijk stijgen.

Dit alleen is dus al een groot nadeel, afgezien nog dat voor paarden met zwakke voeten zulke ijzers al te ontraden zouden zijn; doch zouden de verschillende zoolbeslagen en beslagen met inlegsels, waarbij men toch hetzelfde wat „meedragen van zool en steunsels” betreft, bereiken kan, niet te verkiezen zijn? Zeer zeker wat betreft paarden die veel op de steenen dienst doen! Landbouwpaaarden kunnen in deze wel buiten beschouwing blijven, daar op den zachten bodem vanzelve aan het principe-Stark wordt tege moet gekomen.

Gaan wij echter even de voordeelen na die, Dr. Stark aan zijn beslag toekent, dan blijkt dat deze al heel zwak zijn te noemen.

1°. de ijzers zijn zoowel uit de hand te smeden als uit de fabriek gemakkelijk te betrekken.

Het komt mij voor dat fabrieksijzers in dit geval zeer zeker niet aanbevelenswaardig zullen zijn en ik kan mij niet voorstellen hoe een smid, die gewoon is met fabrieksijzers te werken, voor elke uiteenlopende zoolvlakte zulk een nieuw model fabrieksijzer goed dragend zou kunnen onderleggen. Wij moeten toch niet uitgaan van het denkbeeld dat de zool bij alle hoeven op het niveau van den draagrand ligt.

2°. Bij het passen hebben de gaten minder te lijden dan van ritsijzers en zijn gemakkelijker op te werken.

Uit dit aangegeven voordeel kan men concludeeren, dat het passen lang niet eenvoudig is; bij het passen van ritsijzers bij gewoon beslag behoeven bij zaakkundig werken geen nadeelen voor de nagelgaten voor te komen.

3°. Bij stampijzers wordt de nagelkop beter ingedreven en deze zit beter door 4 zijden beschut, in stede van aan twee zijden bij een ritsijzer.

Bij dit motief zouden wij een heele beschouwing kunnen houden over eventueele voor- en nadeelen van ritsijzers en stampijzers, doch wij zullen volstaan met er op te wijzen, dat het overwegend meerdere gebruik van ritsijzers bewijst dat de praktijk hieraan de voorkeur geeft boven stampijzers.

Het zou te breedvoerig worden het geheele boekje op den voet te volgen en hoewel er zeer vele goede wenken uit overgenomen kunnen worden, kunnen wij toch niet de overtuiging van den schrijver deelen en oordeelen deze wijziging in het hoefbeslag niet gewenscht. Als goede wenken zouden wij willen noemen het even hoog houden van de steunsels als de wand, opdat het ijzer in zijn takeinden vooral steun geeft aan de steunsels in den steunselhoek.

Verder het sterk maken van de zool door de goede zoolhoorn niet uit te snijden, en het niet bewerken van den vasten straal. Een en ander wordt echter reeds langen tijd geleeraard en is niet nieuw te noemen.

Een afhelling wordt nog steeds als regel aan de ijzers gemaakt, doch meer om vuilophooping tegen te gaan dan uit vrees voor zoolkneuzing. Deze zal slechts bij weinige hoeven voorkomen indien men geen afhelling smeedt; denkbeeldig is ze echter volstrekt niet.

Gaan wij nu na wat Dr. Stark schrijft over zijne beslagmethode bij zieke hoeven en halen wij achtereenvolgens aan hetgeen hij opmerkt bij knolhoef, bij klemhoef, verbeening van hoefkraakbeen en steengallen.

1. *Knolhoef.* Schr. is overtuigd dat de gebruikelijke wijze van beslaan, waarbij de zool en steunsels besneden worden en een afhelling aan het ijzer wordt aangebracht, het optreden van hoefbevangenheid sterk in de hand werkt.

Volgens prof. Dr. Eberlein ontstaat hoefbevangenheid hoofdzakelijk tengevolge van overmatig werk op harde, oneffene en geplaveide straten. Volgens S. waren verreweg de meeste gevallen van hoefbevangenheid, die hij in den etappenziekenstal te behandelen kreeg, terug te brengen tot paarden met een regelmatigen stand, symmetrische hoeven en goed ontwikkelde hoornwand.

Het betrof in haast alle gevallen de voorhoeven, in één enkel geval de achterhoeven, 1 × alle 4 de hoeven en 2 × slechts één voorhoef. Zooals bekend is, veroorzaakt hoefbevangenheid een ontsteking van de wandlederhuid in het toongedeelte van den hoef, waarbij dan de hoornplaatjes loslaten van de vleeschplaatjes. Hierdoor ontstaat een verplaatsing van het hoefbeen en welkt de zool naar onder door; een breuk van het hoefbeen door de zool kan vóór de punt van den straal plaats vinden. In het verdere verloop is de witte lijn sterk verbreed, bestaat uit murwe hoorn en buigt de toonwand in het onderste gedeelte horizontaal op, hetgeen een knolvormige verdikking gaat vormen. De kroonwand in het toongedeelte wordt ingebogen, het straalkussen wordt sterk naar achteren en boven gedrukt en er vormen zich hooge verzenen. Tenslotte treden ringen op, die in het toongedeelte elkaar naderen en aan de verzenen uiteenloopen. Deze anatomische veranderingen leeren ons hoe het lijden het beste is tegen te gaan; wij moeten het hoefbeen, dat zijn steun heeft verloren bij het loslaten van den hoornwand, een voldoende steun geven aan de zool en paal en perk stellen aan een verder doorzakken.

Hiervoor is het noodig om de geheele zoolvlakte door een volkomen passend ijzer steun te geven, terwijl men tevens den toon vrij legt. De nagels moeten niet in het toongedeelte doch in het verzengedeelte ingeslagen worden. Verder tracht men het opwippen in den gang tegen te gaan en tevens een

beschutting van de hoefballen aan te brengen door twee omgebogen lippen achter aan het ijzer te maken.

Lippen aan het toon- en zijgedeelte van het ijzer worden niet aangebracht, evenmin als kalkoenen, welke laatste pijn zullen veroorzaken door overbrenging van den last op het toongedeelte van den hoef. Het onderleggen van een ketelijzer of het aanbrenge van een kunstmatigen draagrand van hoeflederkit is verkeerd, daar het gelegenheid geeft tot een meerder doorbuigen en zelfs tot zoolbreuk leidt. De praktijk heeft geleerd bij het beslag aldus het beste te werk te kunnen gaan.

Vooreerst wordt een gewoon doch verbreed ijzer naar den hoefvorm gesmeed; hierop wordt aangeweld aan de takeinden een stuk ijzer dat overeenkomt met de steunsels, zooals deze om den straal heen verlopen. Aldus ontstaat een halvemaanvormige opening op de plaats waar het hoefbeen door de zool heen gedrukt wordt en dit komt alzoo vrij te liggen.

Men kan deze opening opvullen met kunsthoorn en hierdoor een nazien en behandeling mogelijk maken. De takeinden van het ijzer worden naar achter lipvormig opgebogen in de richting van de ballen. Toon- en zijlippen komen te vervallen.

Is een knolhoef ontstaan, dan raspt men vóór het passen de zoolvlakte; met de renet wordt zeer omzichtig, vooral in het toongedeelte van de zool, gewerkt. Men past om te beginnen zwartwarm, doch wanneer het ijzer goed past, maakt men het roodgloeiend en houdt het even op den hoef; hierdoor is het onnoodig om een lederen rand te gebruiken. Door weersinvloeden werkt een lederen rand nadeelig; zij drukken en maken het ijzer los. Doordat men de zool laat meedragen, vormt zich een volkomen nieuwe gezonde hoornschoen en de oude misvormde wordt geleidelijk afgestooten.

De aldus genezen paarden behoeven volstrekt niet op een zachten bodem te werken, doch krijgen de volle bruikbaarheid terug. Nog zij opgemerkt dat het plaatijzer zijn werking vervuld heeft, zoodra als de zool vlak en voldoende dik is geworden. Dan kan bij het volgende beslag het hoefijzer smaller worden gemaakt om zoo geleidelijk over te gaan tot het normale beslag.

2. *Vol- en plathoef.* De volhoef is een ergere graad van den plathoef. Zij ontstaan door een slechte hoedanigheid van het hoorn en door een ongelijkmatige verdeling van den last.

Tot heden besloeg men deze hoeven met een balkijzer om den last op den straal over te brengen en bracht een sterke afhelling aan om zoldruk tegen te gaan. Zoowel dit, als het aanbrenge van een kunstmatigen draagrand, vermeerdert juist het doorzakken van de zool.

Ook hier kan men niet beter doen dan een ijzer onderleggen, waarbij de geheele zoolvlakte, uitgezonderd de straal, mededraagt. Het ijzer moet geheel gesmeed zijn naar het verloop van de zoolvlakte en aan den binnenrand hiervan worden afgerond.

De nagelgaten worden gewoon aangebracht; men brengt kalkoenen aan om te verhinderen dat de straal, die sterk onder het ijzer uitsteekt, te veel tegendruk van den bodem ondervindt.

3. *Klemhoef.* S. neemt als uitsluitende oorzaken voor het ontstaan van klemhoeven het besnijden van steunsels en straal aan; alle verdere in de leer-

boeken aangegeven oorzaken beschouwt hij slechts als geschikt om den graad van klemhoef te verergeren.

Ook hier geeft hij een ijzer waarbij de steunsels en de zool mededragen en ziet dan in zeer korten tijd verbetering optreden.

De klemhoef bij wijden hoef en de zoolklemhoef worden op gelijke wijze behandeld en bij den laatsten dient nog opgemerkt dat de zool niet besneden wordt.

4. *Verbeening van hoefkraakbeen.* Deze ziekte komt meer voor bij zware dan bij lichte paarden en overwegend meer bij voorhoeven dan bij achterhoeven. In den regel treedt het op aan de steile, meer belaste hoefheft, zooals bij bodem-nauwen stand aan de buitenhoefheft, bij bodemwijden stand aan den binnenwand; dikwijls echter ook beiderzijds.

Opmerkelijk is het, dat bij verbeende hoefkraakbeenderen als regel een sterke hoornwand aanwezig is. Deze krachtig ontwikkelde wand plant den druk voort op de hoefkraakbeenderen, die bij elken stap op den bodem aan schokken onderhevig zijn. Door deze sterke schokken geraken de kraakbeenderen bij hun aanhechting aan de hoefbeenstakken ontstoken en gaan over in verbeening. Men ziet deze verbeening plaats vinden in het verloop waarin de lichaamslast drukt, dat is in schuin-binnen-bovenwaartsche richting.

Om genezing te verkrijgen moet men den hoornwand ontlasten en de zool en steunsels belasten. Hierdoor verkrijgt men dat het hoefbeen direct gesteund wordt door de zool en dat de overbelasting van den wand ophoudt en de weeke deelen niet meer worden beleedigd. De druk wordt nu geleid in loodrechte richting op de zool en het hoefbeen, en afgeleid van den wand en de elastische weeke deelen.

5. *Steengallen.* Deze worden veroorzaakt door een ongelijkmatige belasting. Ook hierbij worden ijzers ondergelegd die zoowel op de zieke plaatsen als op de zool, de steunsels en de steunselhoeken dragen. Verder neemt men de oorzaken weg, men kort den te hoogen wand in, en maakt een zoo groot mogelijke draagvlakte aan het ijzer. Tenslotte betoogt schrijver dat bij toepassing van het nieuwe beslag het optreden van wand-, steunsel- en zoolsteengallen zoo goed als niet mogelijk is, daar de bovenmatige draagrandbelasting is komen te vervallen en de zool door een krachtige ontwikkeling beleedigingen der weeke deelen tegengaat.

* * *

Over deze afwijkingen en de methode van behandeling ook een enkel woord. Slechts wat betreft den knolhoef staan ons gegevens uit eigen waarneming ter beschikking en, het zij direct gezegd, deze zijn zeer gunstig. In verscheidene gevallen is met het zoolijzer van Stark na hoefbevangenheid en bij knolhoeven een groote verbetering, ja een totale genezing verkregen. Het eerste geval, waarbij ik deze ijzers toepaste, betrof een hit, welke bevaagen was geweest aan beide achterhoeven, waarbij zoolbreuk was opgetreden en na genezing de knolhoef volkomen was ontwikkeld. Het dient gezegd dat de eerste maanden een beslag met balkijzer en lederen zool, waarbij krachtig werd opgevuld, was toegepast, doch daarna zijn na voort-

durend gebruik van zoolijzers, na een jaar tijd de hoeven totaal genezen en hebben zij den ouden vorm teruggekregen.

Ook in andere gevallen is een frappante verbetering opgemerkt; zoo werd mij o.a. ter behandeling aangeboden een 24-jarig volbloedpaard, dat jaar en dag kreupel was en waar reeds bij velen tevergeefs hulp voor was ingeroepen. Bij onderzoek bleek dit paard te lijden aan de gevolgen van een vroegere bevangingheid; het beslag volgens Stark heeft hier volkomen genezing gebracht en het paard weer geheel bruikbaar gemaakt. Ook na een acute hoofbevangingheid heb ik met veel succes dit ijzer toegepast.

Voor plat- en volhoeven kan in zekeren zin dezelfde goede uitwerking worden verwacht terwijl voor de overige genoemde ziekten m.i. geen aanleiding bestaat zich op nieuwe paden te begeven, daar zeer goede behandelingsmethoden hierbij succes brengen en de nieuwe methode hierbij dus niet in een behoefte voorziet.

Behalve de bewondering voor den moed, die schrijver bezielt door met zijn enthousiasme een ommekeer te willen brengen in de huidige zienswijze en uitoefening van het hoofbeslag, zoo zijn wij hem toch grooten dank verschuldigd voor zijn werkelijk practisch plaatijzer voor knolhoeven; wij kunnen dit als een groote aanwinst beschouwen en menig paard, dat vroeger na deze ziekte weinig waarde behield, zal hierdoor voor den eigenaar thans weer behouden blijven. De uitvoering echter eischt een bekwaam vakman en geduld van de zijde van den eigenaar.

RASPEN AAN DEN HOORNWAND.

De hoefsmeden verschillen hierover nog al van meening. Ook zijn er dierenartsen, die aan hunne leerlingen van een hoofbeslag-cursus zeggen: aan den wand mag niet worden geraspt.

Deze meening is zeer versterkt, doordat het militaire voorschrift nopens het hoofbeslag luidt: het is den hoefsmeden verboden aan den wand te raspen.

Mijns inziens behoort daar tusschen te staan: „zonder noodzaak”.

Dit zou heel wat misverstand en onaangenaamheden voorkomen, zoowel voor militaire hoefsmeden, als voor burgers en miliciëns opgeleid aan de Militaire Hoefsmidschool.

Niet bedoel ik, dat aldaar geleerd wordt, dat er nooit aan den wand geraspt mag worden. Integendeel; lezen wij maar het artikel „Raspen bij het hoofbeslag”, voorkomende in de Maart-aflevering 1919, alwaar Dr. Gallandat Huet o.m. schrijft: „Denken wij b.v. maar eens aan platvoeten; deze zijn toch, zonder dat men de rasp gebruikt om den rand goed te breken, niet doeltreffend te beslaan en hier zou den smid geen blaam kunnen treffen, doch wel zou hij een pluimpje verdienen, indien hij de hoeven door zaakkundig raspen verbetert. Er schuilt echter één gevaar in zulke vaste voorschriften, en dat is: dat de leerlingen deze letterlijk van buiten leeren en ook letterlijk toepassen, vooral wanneer zij examen doen, of hun werk door troepenofficieren wordt gecontroleerd.”

Tijdens de in Nov. en Dec. l.l. gehouden examens voor Rijks gediplo-

meerd hoefsmid bleek, dat er zoowel leerlingen van tweejarige wintercursussen, als militair opgeleiden waren, die het „aan den wand mag niet geraspt worden” streng doorvoerden, ook dan wanneer voor den hoof, paard, eigenaar en smid wenschelijk was dat dit niet gebeurde. Het gevolg was dan ook dat zij werden afgewezen.

Als nadeelen van het wegraspen der dek- of glazuurlaag worden algemeen opgegeven het uitdrogen van den wand en de inwerking van schadelijke stoffen.

De voordeelen kunnen in sommige gevallen echter veel zwaarder wegen, n.l. bij plathoeven, wijde hoeven, strijken, knolhoeven, klemhoeven, verbeening der hoefkraakbeenderen, kromme of scheeve hoeven, onbeslagen hoeven, en ook als bij jonge paarden het eerste beslag wordt ondergelegd.

Het zal dan ook aanbeveling verdienen in al deze gevallen wel degelijk een gedeelte van den wand weg te raspen, en wel om de volgende redenen:

Ten eerste bij plathoeven wijkt de wand heel gemakkelijk naar buiten uit. Wanneer nu dit uitgebogen gedeelte niet wordt weggenomen, kan de smid de nagels nooit op voldoende hoogte doen uitkomen, omdat de nagelgaten niet tegenover den plaatjesrand zijn gelegen en dus de nagels in den vasten wandhoorn worden ingeslagen, met het gevolg, dat splijt- en brokkelhoeven ontstaan. Of hij zou een veel breeder ijzer onder moeten leggen, wat dan echter voor den hoof te zwaar zou zijn. Herhaalt hij zulk beslag eenige malen, dan zal de wand nog meer uitbuigen en ten slotte afbreken, zoodat het ijzer met een gedeelte van den wand verloren gaat. Tevens geven zulke uitgebogen wanden heel spoedig aanleiding tot strijken.

Neemt echter de smid het uitgebogen gedeelte van den wand met de rasp weg, dan kan een ijzer van normale breedte en zwaarte ondergelegd worden, de nagels op de juiste plaats tegenover den plaatjesrand ingeslagen, zoodat zij op goede hoogte uitkomen; de buitenrand van de hoornzool kan dan op het ijzer meedragen, waardoor het gevaar voor het naar buiten wijken van den wand zeer vermindert en de hoof in veel beter conditie zal blijven.

Bij wijde hoeven wordt de verbinding tusschen wand en zool heel gemakkelijk opgeheven. Beslaat de smid deze zonder den scherpen buitenrand goed te breken, dan is het gevolg dat er een plathoef ontstaat. Ook hier kan de rasp niet gemist worden.

Ten derde in zake het strijken. In vele gevallen is de aanleidende oorzaak van het strijken gelegen in het niet voldoende wegnemen van den uitgebogen wand, met als natuurlijk gevolg een te ruim liggend ijzer. Herstelling van deze fout geeft reeds heel vaak voldoende resultaat. Schrijver dezes heeft bij een paard, dat zich heel erg streek en nadat met geen enkele beslagmethode dit euvel was te verhelpen, den wand op de plaats van strijken tot op den plaatjesrand weggeraspt. Het strijken was toen direct opgeheven.

Wanneer hoofbevangenheid aanwezig is geweest en zich in meerdere of mindere mate een knolhoef heeft ontwikkeld, is ook de rasp onmisbaar. Door het gedeeltelijk wegnemen van den toonwand, krijgt niet alleen de hoof een meer normaal aanzien, doch wordt ook de beweging voor het dier gemakkelijker.

Klemhoeven kunnen door het dun raspen van den verzenwand veel worden verbeterd. Wanneer kreupelheid aanwezig is bij verbeening der hoefkraakbeenderen, kan ook door het dun raspen van den pijnlijken verzenwand, een ijzer met verbreedend tak en een leeren rand voor schokbreking, een zeer gunstig resultaat opleveren.

Het behoeft zeker geen betoog, dat in zulke gevallen de dierenarts eerst het advies daartoe verleent.

Bij kromme en bij scheeve hoeven zal het ondersteuningsvlak aan de kleinste en zwaarst belaste hoefhelte vergroot moeten worden. Aan den tegenovergestelden kant bewijst de rasp wederom goede diensten. Door het kleiner maken van de grootste en minst belaste hoefhelte is het mogelijk zulke hoeven een beslag onder te leggen, waardoor zij meer gelijkmatig ondersteund worden.

De kromme hoef kan daardoor weer normaal worden en de scheeve hoef veel verbeterd; in elk geval kunnen eventuele hoefziekten, meer dan anders het geval is, voorkomen worden. Hoeven, welke onbeslagen blijven, behooren flink met de rasp bijgerond te worden; hierdoor voorkomt men het stuktrappen van den hoornwand en ook hoornscheuren.

Komen jonge paarden voor het eerst op beslag, dan zijn meestal door nalatigheid van den eigenaar de wanden naar buiten uitgebogen, vooral in de zijgedeelten.

Ook dan is het noodzakelijk, dat deze uitgebogen gedeelten worden weggeraspt en den hoef in zijn natuurlijken vorm teruggebracht. Niet alleen dat het den hoef een beter aanzien geeft, doch ook wordt dan het strijken (dat zulke jonge niet in het krachtvoer zittende paarden heel gemakkelijk zullen doen) voorkomen.

Mijns inziens moet in vele gevallen het raspen aan den wand beschouwd worden als een noodzakelijk kwaad en alleen dan toegepast, wanneer het doel er van is, verbetering van den hoef te verkrijgen.

Utrecht.

H. Vossers.

EEN BIJDRAGE OVER DE ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS VAN DEN HOEFSMID EN ZIJNE MAATSCHAPPELIJKE POSITIE IN DEN LOOP DER TIJDEN.

In „Live Stock Journal” van 2 Januari 1920 komt het volgende artikel voor over den hoefsmid.

De Engelsche naam voor een hoefsmid „farrier” is afkomstig van het Latijnsche „faber ferrarius”, hetgeen de titel was voor een smid in een gemengd bedrijf, zooals men heden ten dage zou zeggen.

Van al de verschillende kunstbewerkingen, die de smid in zijn vak het ijzer deed ondergaan, behoorde vanaf de vroegste tijden ook het vervaardigen van wapens en het beslaan van paarden. Later legde de eigenlijke hoefsmid zich buiten het beslaan van paarden ook op het genezen van dieren toe en toen werd dan ook uitsluitend deze vakman in Engeland „farrier” genoemd. Vóórdat er veeartsenijscholen bestonden en vóórdat de diergeneeskunde als een wetenschap werd beoefend, was de hoefsmid tevens veearts en later, toen de wetenschappelijk gevormde veeartsen in Engeland bij hun practijk

steeds ook een hoefsmederij dreven, werd ook de vecarts daar wel „farrier” genoemd.

In Duitschland heeft men deze naamsverwarring tusschen hoefsmid en vecarts nooit gekend; daar heette de hoefsmid zeer duidelijk „Hufschmied”, zoomede in Frankrijk waar hij „maréchal-ferrant” of enkel „maréchal” werd genoemd. Deze laatste naam werd gegeven aan den „Master of the Horse”, wiens voornaamste bezigheid was de paarden van de Koninklijke stoeterij te beslaan. Het ware dan ook beter dat men in Engeland den hoefsmid „horseshoer” ging noemen en dat men den naam „farrier” niet meer gebruikte, daar deze nu slechts verwarring kan stichten en in geen geval de goede beteekenis van het vak weergeeft.

De schrijver van dit artikel, wijlen Dr. Georg Fleming, gaat de geschiedenis van den hoefsmid verder na en begint met hieromtrent mededeelingen te doen tot twee eeuwen vóór Christus. In West-Europa was de hoefsmidkunst bij de Keltische volksstammen waarschijnlijk al bekend in een zeer vroeg tijdperk en hier waren het de priesters der Druïden die als onderwijzers in hoefbeslag optraden; deze toch alleen waren bekend met de destijds primitieve kunsten en wetenschappen, waarmede zij zich nog tot eeuwen later als met een geheimzinnig waas omhulden.

In de eerste eeuwen onzer jaartelling was de hoefsmid bekend als een zeer geheimzinnig vakman, die geheel in afzondering zijn vak uitoefende en niemand daarbij toeliet. De belanghebbende bracht zijn paard op een bepaalde plaats en haalde het later af, zonder ooit zelf een blik te mogen slaan op het bewerken ervan. In den roman „Kenilworth” van Scott vinden we dit beschreven en leeren we de geheimzinnige wijze kennen waarop de hoefsmid Wayland zijn vak uitoefende in een grot in Berkshire. Later werd deze mysterieuse kunst door de Druïden-priesters overgedragen op de Rooms-Katholieke priesters en zoo maken we in de 8e eeuw kennis met den heiligen Eloi of Eloy, een Franschen priester, van wien gewaagd wordt dat hij hoefijzers maakte, paarden besloeg en de kunst der geneeskrachtige kruiden kende. Tot op heden is de heilige Eloy de schutspatroon der smeden gebleven.

In Engeland stond de hoefsmid reeds lang vóór den inval der Noormannen in hoog aanzien en genoot hij bijzondere voorrechten.

Wij vinden bijzonderheden hieromtrent vermeld in de wetgeving van Wales, welke o.a. in 911 door Howel de Goede werd herzien. Zoo was hierbij b.v. bepaald, dat de plaats van den hoefsmid bij het hof ten paleize naast die van den priester was; verder werd de hoefsmid tijdens zijn arbeid beschermd; hij werd begiftigd met kleeren en stoffen voor hetgeen hij deed voor de officieren van het paleis; hij mocht het eerst proeven van de dranken die werden aangeboden en hij ontving voor zich en zijn knecht voedsel uit het paleis; ook ontving hij de koppen en de pooten van dieren die ten behoeve van het hof werden geslacht.

Zoo werd in de Gwentian Code o. m. bepaald dat bij rechtspraken de smid in een stoel naast den rechter zat en tevens naast den paal waarop geslagen werd als de Koning stilte beval.

Ook in den tijd der Angelsaksers stond de hoefsmid in zeer hoog aanzien en werd hij vaak beloond met schenkingen in land. Zoo ontving Gamelhere

uit Welbeck in Nottinghamshire bij den inval der Noormannen verschillende landgoederen, onder voorwaarde dat hij de paarden van den Koning besloeg en Willem de Veroveraar begiftigde Simon St. Liz, een Noorsch edelman, die hem bij zijn inval begeleidde, met de stad Northampton, op voorwaarde dat hij hoefijzers voor zijn paarden zou maken.

In 1235, onder de regeering van Hendrik de Derde, werd aan den hoefsmid Walter te Brun een stuk land geschonken, en vergund hierop een smederij te bouwen, onder voorwaarde dat aan den Koning jaarlijks zes hoefijzers en twee en zestig hoefnagels zouden worden verstrekt.

In die vroegere eeuwen was het ook verboden den hoefsmid tijdens zijn werk in eenigerlei opzicht te bemoeilijken en stond hij alsdan buiten de wet; hoogst eigenaardig is het dat wij ditzelfde voorrecht nu, duizend jaar later, nog terugvinden bij de Arabieren van de Sahara, waar het nog tot op heden van kracht is.

Generaal Daumas zegt, dat, behalve zeer veel voorrechten, als vrijstelling van belastingen, giften in den vorm van graan, vleesch en dergelijke en een aandeel in de plunderingen, de Arabische hoefsmid op het slagveld zeer hoog staat aangeschreven.

Is hij te paard en gewapend, dan mag hij als elk ander ruiter van den stam worden gedood; zoodra hij echter afstijgt, neerknielt en met de panden van zijn jas op en neergaande bewegingen maakt, en aldus het gebruik van een blaasbalg imiteert, dan moet zijn leven worden gespaard. Hem dan te dooden is de grootste schande, en deze daad zou verhaald worden op den daaraan schuldigen stam, die voor eeuwig door deze verdoeming zou vervolgd worden.

De hoefsmid, wiens stam is uitgeplunderd, heeft slechts zijne overwinnaars op te zoeken en krijgt, wanneer hij zich in zijn kwaliteit heeft bekend gemaakt, zijn tent, zijn gereedschappen en zijn hoefijzers terug.

Ook tijdens de middeleeuwen werd de hoefsmid hoog gewaardeerd, daar zijn diensten toen onmisbaar waren; hij toch moest de hoeven beschermen van de zeer zware paarden die de kern vormden van de toenmalige legers, welke paarden de geweldig zware lasten hadden te torsen van de geharnaste ridders. In die dagen was het hoefbeslag zoo absoluut noodzakelijk dat de edellieden zelf deze kunst leerden en er vaak in uitblonken.

Solleysel schreef in het midden van de zeventiende eeuw een geleerde verhandeling over het paard en deelde hierin o.a. mede dat een ieder, die in het bezit was van waardevolle paarden, deze zelf moest kunnen beslaan en dat koningen en vorsten in zijn tijd dit dan ook zelf kenden.

Na de uitvinding van het buskruit en de wijziging, die hierdoor in het oorlogvoeren en in de uitrusting der strijders plaats vond, werd de hoefsmidskunst meer een ambacht en genoot de hoefsmid niet meer dat hooge aanzien, hoewel zijn vak natuurlijk even nuttig bleef. Ook was hij tevens nog altijd „de dokter” en „apotheker” gebleven, die operaties deed en geneesmiddelen verstrekte. Door zijn onkunde echter van anatomie, physiologie en geneesmiddelleer was de uitoefening van zijn geneeskunst heel dikwijls waardeloos en soms zelfs wreed te noemen, doch hij oefende deze wetenschappen toch uit en wel met een luchtig hart en een sterke hand.

In de achttiende eeuw werd een hoefsmid een heel gewoon mensch en met het dalen van zijn reputatie, ten opzichte van zijn medemenschen, ging gepaard een achteruitgaan van zijn vakkennis, welke vrijwel geheel verwaarloosd werd; zeer zeker hebben dan ook heel wat paarden hierdoor moeten lijden en bracht dit veel schade mee voor de eigenaren. In de 2e helft van de vorige eeuw is het hoefsmidsvak weer opgekomen; men heeft er weer meer notitie van genomen, het groote nut er weer van ingezien en men heeft zich vooral door goed onderwijs er op toegelegd om goede hoefsmeden te vormen en om alles, wat in deze verkeerdt was, uit te roeien.

Nu is men dan ook zoo ver gekomen dat men niet meer behoeft te zeggen dat het hoefbeslag een noodzakelijk kwaad is. Integendeel, wanneer het beslag correct wordt uitgevoerd, is er niet alleen absoluut geen kwaad in, doch het is zelfs in elk opzicht weldadig voor de paarden te noemen en bovendien is het noodig, wil men er de diensten van vergen, waarvoor zij tot heden toe worden gebruikt. Sinds jaar en dag is het vindingrijke vernuft van den mensch bezig geweest om een hoefbeslagmethode uit te denken, waarbij men het hoefijzer en de bevestiging ervan met hoefnagels zou kunnen missen; niets heeft echter deze eeuwenoude methode kunnen verdringen, waarvan de eenvoud, de goedkoopte, de gemakkelijheid van bevestigen en het onschadelijke voor het paard, niet is geëvenaard kunnen worden.

Het is van veel belang dat de hoefsmid zelf zich opwerke en zich een meerwaardige positie scheppet; hij heeft daarop ten volle recht. De waarde van zijn arbeid is slechts dan gemakkelijk te schatten, wanneer wij ons eens indenken wat onze steden, dorpen en het platteland zouden ontberen, wanneer, al was het slechts enkele dagen, geen paarden konden worden gebruikt.

G. H.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— Examen ter verkrijging van het Rijksdiploma als hoefsmid.

Het tweede examen voor het Rijksdiploma zal dit voorjaar gehouden worden in de maanden Maart en April en wel op de volgende dagen; in Maart op 8, 9, 10, 11, 15, 16, 17, 18, 22, 23, 24, 25, 29 en 30, in April op 7, 8, 12, 13, 14, 15, 19, 20, 21, 22, 26, 27, 28 en 29.

Er zijn 174 candidaten, dus ruim 50 meer dan voor het 1^e examen, dat in het najaar 1919 werd afgenomen.

De volgende onderwijsinrichtingen hebben hunne leerlingen voor dit examen doen inschrijven: Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort, Inrichting voor Hoefbeslag van Wiersum en Heidema te Groningen, cursussen in hoefbeslag gehouden te Appingedam, te Harlingen, te Deventer, te Breda, te Venray, te Sittard en te Doetinchem. Verder zijn er zeer vele gediplomeerde hoefsmeden, waarvan verscheidene een vervolg-cursus hebben gevolgd, die zich voor dit examen hebben opgegeven. Deze hoefsmeden zijn uit alle provincies van ons land afkomstig, zoowel van Roodeschool in het Noorden van Groningen als uit Zeeuwsch Vlaanderen, zoowel uit Maastricht als uit Den Helder.

De volgorde van het examen is: eerst de Militaire Hoefsmidschool, dan de reeds gediplomeerde hoefsmeden en daarna de cursussen, een en ander in overleg met de betrokken leiders der cursussen.

Het examen wordt weder gehouden in het Instituut voor Hoefkunde van de Vecartsenijkundige Hoogeschool (ingang Verlengde Poortstraat) en wordt door dezelfde examinatoren afgenomen als het najaarexamen.

***

Van de 24 candidaten die op 8, 9, 10 en 11 Maart examen hebben gedaan, zijn geslaagd: 1. A. Heyerman te Wisch (Varsseveld), 2. J. Kuit te Wieringen, 3. H. Kroeze te Borger, 4. P. J. Vermaat te Waspik, 5. D. Simon te Moerdijk, 6. P. de Ligny te Oost Capelle, 7. J. Falkers te Zuidlaren, 8. J. Hiensch te Veenendaal, 9. W. A. Bosman te Rotterdam, 10. P. E. Mooren te Meerlo (L.), 11. A. J. Lambrecht te Amersfoort, 12. P. Admiraal te Hierden (Harderwijk). G. H.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** De leerlingen P. Berghuis te Zevenhuizen, L. Kamphof van Dwingelo en D. F. van Hoorn te Loppersum hebben op resp. 13 Maart, 20 Maart en 10 April de Inrichting verlaten. Aan alle drie is een getuigschrift uitgereikt.

— **Militaire Hoefsmid school.** In de tweede helft van Februari zijn geëxamineerd en geslaagd als militair hoefsmid de miliciens der Infanterie P. J. Peereboom, Regiment Grenadiers; H. H. J. Schobber, 2e R. I.; J. B. Lensen, 1e R. I.; P. de Ligny, 14e R. I.

***

Op 2 Maart l.l. werd aan den opperwachtmeester-hulpinstructeur Mark het eereteken voor 30-jarigen dienst in bijzijn van het onderwijzend personeel en de leerlingen, uitgereikt. G. H.

— **Toelatingsexamen van den cursus voor opleiding van Onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht.** Voor dit toelatingsexamen, dat gehouden werd op 29 Januari l.l. in het Instituut voor Hoefkunde der Vecartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht, meldden zich 16 hoefsmiden aan, waarvan er 15 aan het examen deelnamen.

De hoefsmiden waren gekomen uit verschillende provinciën: Friesland (1), Drente (1), Gelderland (5), Utrecht (1), Noord-Holland (2), Z.-Holland (2), Noord-Brabant (3). Slechts enkele deelnemers leverden onvoldoend werk.

Tot den cursus werden toegelaten de HH. : Th. F. Evers te Teteringen, A. A. Haverkamp te Teuge, C. J. van Hengstum te Soest, J. W. Koerselman te Lochem, A. A. van Rooyen te Velderoord, E. Schoonwater te Escharen.

Kreon.

— **Correspondentie.** D. E. te S. Het juiste adres van den uitgever van „La Fourbure du Cheval” is: Joure & Cie, 15 Rue Racine VIe, Paris.

ADVERTENTIËN.

Gediplomeerd Hoefsmid,

ZOEKT PLAATSING in een hoefsmederij, bij voorkeur in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag.

Brieven franco onder letter J., Bureau „De Hoefsmid”.

Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.

Personen, die in 1920 een cursus aan de Inrichting wenschen te volgen, dienen zich daartoe aan te melden bij den heer D. F. Stuivenberg, Poelestraat 35 te Groningen.

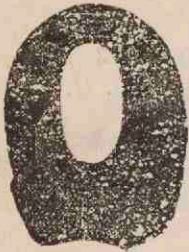
Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

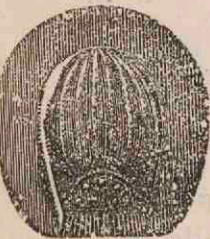
Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

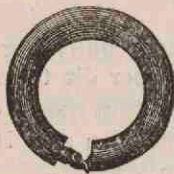
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradi g van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paarden,
voorradi g van
7½ tot 7¾ Eng. dm.
uiterste breedte, buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradi g.

Strijkringen
met riempje

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V
in 7 maten, voor
en achterijzers
voorradi g.

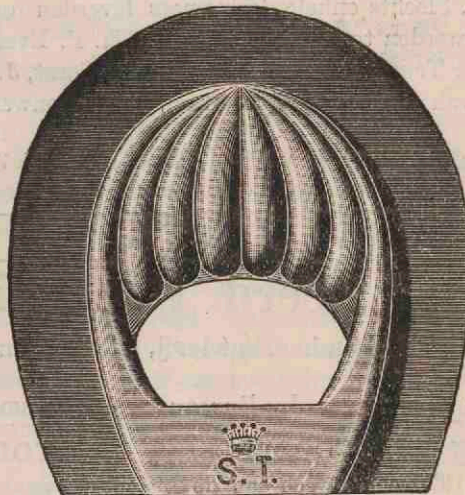
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewensch.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

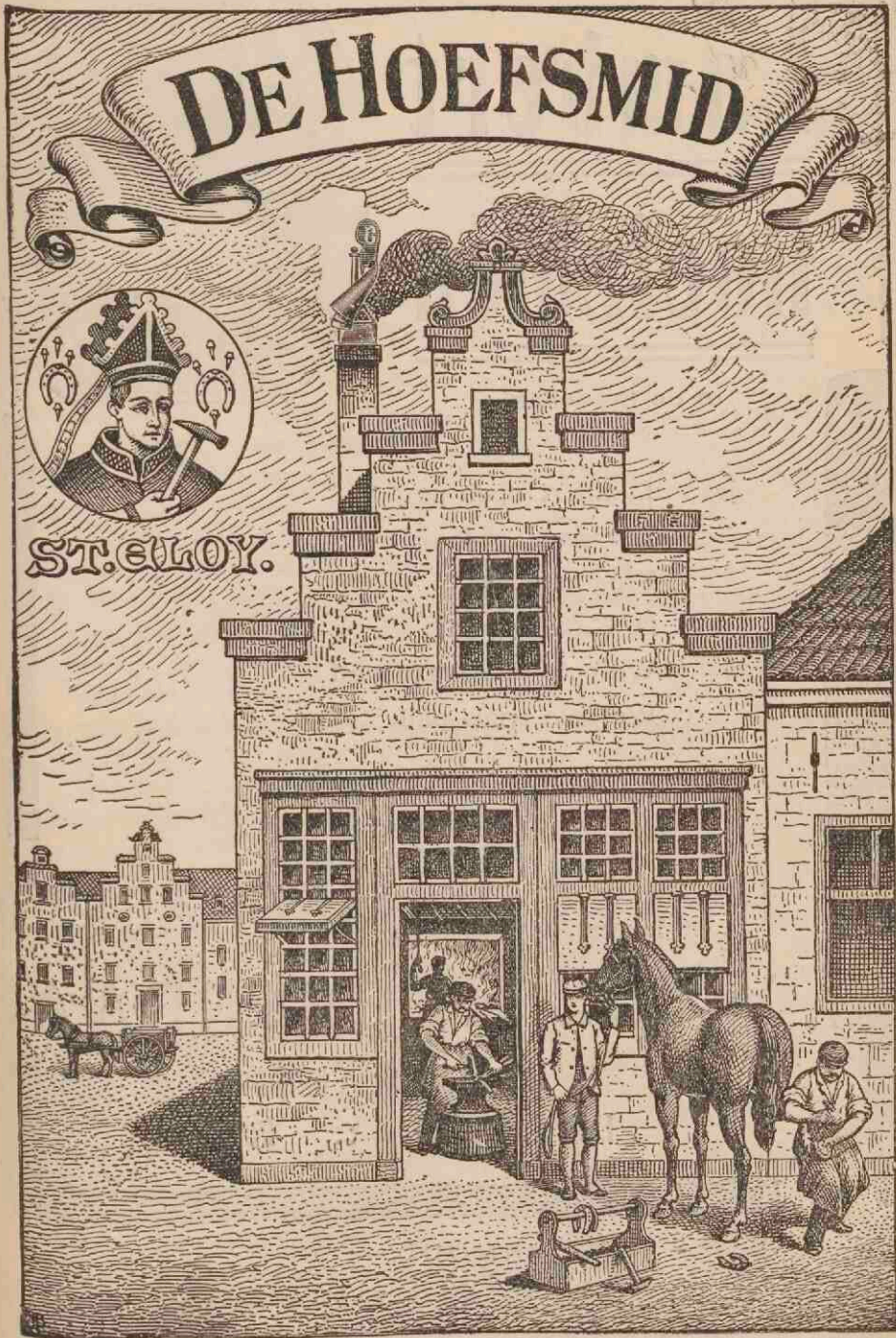
Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthooen.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoef raspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

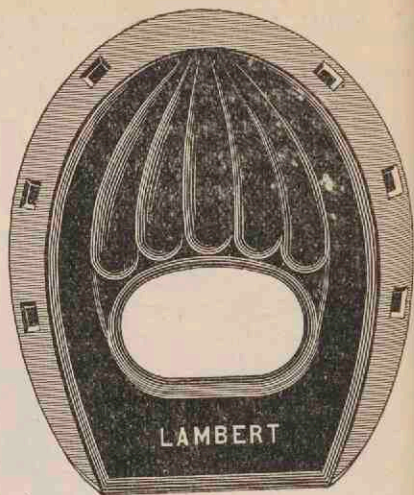
Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Mededeelingen over de Provincie Utrecht en het hoefbeslag. — Rits en nagelgaten. — Kort verslag der Bestuursvergadering van de Vereeniging van Rijks-Onderwijzers in Practisch Hoefbeslag in Nederland. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

MEDEDEELINGEN OVER DE PROVINCIE UTRECHT EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. GALLANDAT HUET,
Kapitein-paardenarts te Amersfoort.

Inleiding.

De provincie Utrecht is de kleinste van Nederland en heeft ook het minste aantal paarden, n.l. ongeveer 13000. Een bewijs, dat deze provincie niet te beschouwen is als een „paardenland”, levert wel een vergelijking met de provincie Zeeland, waar bijna het drievoudige aantal paarden voorkomt bij een niet veel grootere oppervlakte.

Wat de paardenfokkerij betreft, zoo komt het verschil in belangrijkheid nog sterker uit als men de getallen der in deze beide provincies gestationeerde dekhengsten vergelijkt, n.l. 25 in Utrecht tegen 117 in Zeeland, terwijl het aantal jaarlijks gedekte merriën respectievelijk ruim 2000 en ruim 12000 bedraagt.

Tot voor weinige jaren werd in Utrecht uitsluitend met warmbloedhengsten gefokt; zoo stonden o.a. in 1908 ter dekking 10 Oldenburgers, 15 gekruiste Oldenburgers, 1 Anglo Normand en 1 Amerikaan.

In 1912 zien wij in deze provincie naast 31 „warmbloed”hengsten voor het eerst een „koudbloed”hengst ingevoerd; hoewel de fokkerij van „zware” paarden in andere provincies zeer loonend werd geacht, nam deze in Utrecht niet toe, en is er zelfs in 1920 voor het dekseizoen geen enkele Belgische hengst goedgekeurd. Het behoeft geen betoog, dat de belangrijkheid van het hoefsmidsvak, en wel voornamelijk ten plattelande, geheel afhankelijk is van het paardenmateriaal en van de paardenfokkerij. Waar de provincie Utrecht slechts twee steden telt, n.l. Utrecht en Amersfoort, is het groote meerendeel der hoefsmiden dus „dorpssmid.”

Voor de opleiding van hoefsmiden in deze provincie is steeds veel gedaan; vooreerst vinden wij te Amersfoort de bakermat, de „alma mater” der militaire hoefsmiden. Zonder op de militaire hoefsmidsschool verder in te gaan, daar deze in voorgaande jaargangen van „De Hoefsmid” uitvoerig besproken is, kunnen wij toch even aanstippen dat jaarlijks een groot aantal miliciens worden opgeleid, die na hun diensttijd in de burgermaatschappij als hoefsmid werkzaam komen. Bedraagt dit getal in vreedstijd jaarlijks meer dan 30, in de achter ons liggende mobilisatiejaren zijn eenige honderden hoefsmiden gevormd en is er met tijd en materiaal moeten worden gewoekerd om, door elkaar steeds opvolgende opleidingen, aanvulling te kunnen verzekeren en het corps hoefsmiden van het leger te velde op kracht te houden.

Behalve deze militaire leerlingen volgen ook jaarlijks burgerjongelui de

opleiding. Wel wordt het aantal van 6 plaatsen, dat voor elken cursus open staat, niet geregeld bezet, maar toch zijn er doorgaans 3, 4 of 5 leerlingen voor elken cursus. Het is een goede gedachte van het departement van Landbouw om deze gelegenheid tot opleiding aldaar te laten voortbestaan, want zij voorziet in een moeilijkheid voor velen tot het bijwonen van cursussen, hetzij door het bezwaar van afgelegen woonplaats, hetzij door den langen duur der provinciale cursus-opleidingen.

Behalve dan deze „school”, wordt het onderwijs in hoefbeslag in de provincie bevorderd door het regelmatig uitschrijven van tweejaarlijkse cursussen en wel door het Genootschap voor Landbouw- en Kruidkunde. Tal van jaren werden deze regelmatig gegeven aan de kazerne der Veld-Artillerie en wel door den oudst aanwezigen paardenarts en een militairen hoefsmid. Tijdens de mobilisatie kwam hierin stagnatie en is de cursus verplaatst naar het Instituut voor Hoefkunde van de Veeartsenijkundige Hoogeschool, alwaar de lessen nu worden gegeven door Dr. van der Plank en den chef der smederij, den heer Van Angeren.

Noemen wij tenslotte nog de school voor onderwijzers in practisch hoefbeslag, welke in dezelfde inrichting gegeven wordt en die onder leiding staat van Prof. Dr. Kroon, dan blijkt hieruit, dat de provincie Utrecht een zeer belangrijke plaats inneemt op onderwijs-gebied inzake hoefbeslag. Vooral ook het instituut van practische onderwijzers moet als van groot belang beschouwd worden; hier toch worden de practische onderwijskrachten gevormd, die het voorbeeld moeten geven en die een stempel op de leerlingen moeten drukken van goed, degelijk en vlot werk.

Vooral ook nu van vele zijden de wenschelijkheid betoogd wordt en in verscheidene plaatsen daar ook reeds toe overgegaan is, om aan reeds gediplomeerde hoefsmeden vervolgcursussen te geven, zal zich voor de practische onderwijzers een ruim arbeidsveld openen.

De examens in hoefbeslag, die in het najaar 1919 voor het eerst te Utrecht zijn afgenomen door een Staatscommissie, welke hiervoor geregeld 2 maal 's jaars zitting zal houden en welke een rijksdiploma uitreikt, zullen het zeer zeker gewensch maken voor oudere smeden, die zich dit diploma willen verwerven, om eerst bij een practisch onderwijzer, door het volgen van een herhalingscursus, de puntjes weer op de i's te zetten.

Deze nieuw-ingevoerde examens hebben dus de herhalingscursussen in het leven geroepen; het is te hopen, dat het nut hiervan ook zal worden ingezien door dié hoefsmeden, welke zich niet meer aan een examen willen onderwerpen, en dat men deze vervolgcursussen, welke men in andere vakken en wetenschappen algemeen als nuttig beschouwt, naar waarde zal weten te schatten en ervan zal profiteeren, ja, beter nog, er om zal vragen, zoodat het mettertijd tot een geregeld instituut van deze cursussen zal komen. Eerst dan zal de opleiding van practische onderwijzers in hoefbeslag meer dan rentegevend zijn en voor de onderwijzers zelf volop een werkkring geven.

Wanneer de Landbouwmaatschappijen en de Bond van smedenpatroons beide hiervan het nut inzien en hiertoe samenwerken, zal de uitvoering niet lang meer op zich doen wachten.

Bespreken wij nu eerst de twee genoemde steden om daarna nog enkele opmerkingen te geven over andere in deze provincie belangrijke gemeenten en dorpen.

De stad Utrecht.

Deze stad ontleent haar naam aan Old of Oud Trecht (in het Latijn Ultrajectum) en werd gegeven aan een plaats waar men over een rivier trok, in deze de Rijn. Utrecht is ongetwijfeld een der oudste steden van ons land en werd o.a. reeds genoemd in de „Reistafelen van Antoninus”, geschreven in de 4e eeuw onzer jaartelling. Hoogstwaarschijnlijk is de stad, die oorspronkelijk op den linker Rijnsoever lag, een stichting van de Romeinen, die er een sterkte bouwden.

Tot aan de 7e eeuw hoorde men weinig van Utrecht, dat in het bezit van de Friezen was, doch veroverd werd door Dagobert I, Koning van Oost-Frankrijk, die er een kerk stichtte in 630.

De Friezen heroverden de stad weder en slechtten de kerk, doch in 697 kwam zij weder in handen van Pipijn, grootmeester van Frankrijk; nu stichtte Willebrord er de Dom of St. Maartenskerk met klooster, terwijl hij er zijn bisdom vestigde. In 857 werd de stad verwoest door de Denen, hetgeen later door de Noormannen nog eens herhaald werd. Daarna kwamen de oorlogen tusschen de Bisschoppen van Utrecht en de Graven van Holland, waarbij de stad o.a. in 1138 belegerd werd. Bij de twisten der Hoekschen en Kabeljauwschen koos de stad de zijde der eersten en deed aan vele krijgsbedrijven mede; ook uit den lateren strijd tegen de Gelderschen zijn vele wapenfeiten te herdenken.

In de 15e eeuw hadden verscheidene gevechten plaats, o.a. met de steden Amersfoort, Amsterdam en Harderwijk en werd Utrecht herhaaldelijk belegerd, ingenomen en weer hernomen.

Ook in de 16e en 17e eeuw was de stad meermalen betrokken in onlusten en stond zij bloot aan brandschattingen en plunderingen, afgezien nog van de vele verwikkelingen, welke de godsdienstgeschillen in dien tijd meebrachten.

Utrecht is ten allen tijde een centrum voor de omgeving geweest en heeft dan ook altijd drukke markten gehad, welke reeds van oudsher gehouden werden op de Neude, het Vreeburg en de Ganzemarkt.

Van de openbare gebouwen hebben o.a. oudheidkundige waarde het Stadhuis, gebouwd in 1547, de Stadswaag, dateerend uit de 15e eeuw en de Academie, opgericht in 1632.

De Domkerk, oorspronkelijk gewijd aan St. Maarten, werd gesticht door Willebrord, terwijl men in 1321 begon met den bouw van den Domtoren, welke 60 jaar daarna voltooid werd. De St. Pieterskerk werd in de 11e eeuw gesticht en vormt met de St. Janskerk en de St. Mariënkerk de oudste kerken der stad.

In den loop der eeuwen is Utrecht steeds een zeer belangrijke stad geweest en door haar centrale ligging zeer gunstig voor verschillende bedrijven, markten en bijeenkomsten.

De bevolking bedraagt momenteel ruim 130000 inwoners en door uitlegging van de stad neemt dit getal nog steeds toe.

Op paardengebied is de stad ook altijd van een groot belang geweest, getuige slechts de maandelijksche paardenmarkten, waaronder de Palm-paardenmarkt zelfs een Europeesche vermaardheid bezit. De vroegere naam „rijstad” werd aan Utrecht gegeven vanwege de vele stalhouderijen, waarop het kon bogen. Het paardenmateriaal was dan ook zeer groot en hoewel dit zooals in alle steden door de toeneming van electriche trams en auto's wel veel verminderd is, mag het toch nog zeer beduidend worden genoemd. Als groote paarden-bedrijven noemen we o.a. stalhouderijen met 20 tot 30 paarden, de gemeentereiniging, twee manéges en verder vele sleepers-bedrijven, neringdoenden en eenige luxe, te zamen meer dan 1000 paarden.

Voor hoefsmeden is het dus een stad van groote beteekenis, zoowel vanwege de vele paarden in de stad zelve als door het groote aantal dat van alle zijden op marktdagen binnenkomt.

De volgende hoefsmeden oefenen het bedrijf uit: A. Dotzek in de Korte Elisabethstraat, firma H. Derks op de Varkenmarkt, F. C. Scherrenberg in de Bergstraat 14, Stunkel in de Koestraat, van Horsen eveneens, H. A. Steding in de Kapelstraat, Bouwesen in de Loefbergmakerstraat, de Beer achter het Vleeschhuis, van Hengstum in de Gansstraat en van der Hurk eveneens. Behalve aan deze particuliere hoefsmederijen worden ook aan het Instituut voor Hoefkunde der V. H. paarden beslagen.

De voornaamste van de genoemde hoefsmederijen is die van de heeren Steding in de Capelstraat. Oorspronkelijk werd deze zaak opgericht door den heer J. M. Hoogland, practiseerend veearts te Utrecht en wel in het jaar 1872.

Er werden toen uitsluitend zieke hoeven beslagen, waarbij de heer Hoogland aanwijzingen gaf voor het besnijden, het passen en de keuze der ijzers; de smederij was dus geheel ten dienste van zijn praktijk en geen enkele handeling ging buiten hem om. In April 1880 nam zijn zoon, de heer G. Hoogland, die in den zomer van dat jaar zijn veeartsenijkundig examen aflegde, de smederij van zijn vader over en bleef deze op denzelfden voet voortzetten. In 1881 kwam de heer Steding Sr. in ons land om op verschillende plaatsen alhier zijn kennis te vermeerderen en ondervinding op te doen; toen hij uit Duitschland hierheen kwam, lag het niet in zijne bedoeling, zich in ons land blijvend te vestigen, doch hij bleef te Utrecht werken en associeerde zich met den heer Hoogland. In 1893 trad de heer Hoogland als compagnon uit de zaak en dreef de heer Steding die verder voor eigen rekening, waarmede hij zich ook voorgoed in Holland bleef vestigen. Wel eigenaardig dat zijn broeder eenige jaren vóór hem uit Duitschland hierheen was gekomen en een later zoo bloeiende hoefsmederij te Arnhem heeft opgericht en langen tijd geleid.

De smederij was toen gelegen in de Capelstraat, juist aan de overzijde van waar zij thans is, doch in 1896 werd het huidige perceel aangekocht en tot hoefsmederij ingericht. Een groote verbetering onderging het gebouw in 1905; het werd toen naar de eischen des tijds verbouwd, de beslagloods geheel dicht gemaakt en van bovenlicht voorzien, electriche verlichting aangebracht en ook de 3 vuren werden electriche geïnstalleerd. In 1901 kwam de heer L. F. A. Steding Jr. in het bedrijf, zeer tegen den zin van zijne ouders, die hem wilden laten studeeren, doch hijzelf hing met alle macht aan het vak; hij ging erin op en wilde geen anderen werkkring kiezen. In 1904 vertrok hij

naar Dresden en doorliep aldaar een cursus van vier maanden aan de Lehrschmiede der Königlichen Thierärztlichen Hochschule; aan het einde van den studietijd behaalde hij op 29 October 1904, het „Diplom als geprüfter Hufschmied mit Auszeichnung”, wel een bewijs, dat hij naast zijn groote ambitie, ook groote vakkennis had vergaard. De hoefsmederij breidde zich sterk uit en de clientèle bestond niet alleen uit paardenhouders uit Utrecht en omgeving, doch vrijwel door het geheele land waren de heeren Steding bekend en meermalen werd hun hulp gevraagd op ver af gelegen plaatsen.

In den tijd vóór de auto's was er zeer veel luxe, vooral in de omgeving en het gebeurde wel, dat de firmanten 14 dagen achtereen er op uit waren om op luxe stallen te beslaan. Nu is er veel van die luxe verdwenen en ook verscheidene groote paardenbedrijven zijn opgeheven of in auto-tractie omgezet, maar toch worden nog luxe-stallen bediend in de Bildt, Zeist, Driebergen, Leersum, Amerongen, Maarsbergen, Woudenberg, Leusden, Soesterberg, Bosch en Duin, Soest, Maartensdijk, Oudshoorn en de Meern. Dit luxe-beslag wordt meest alleen door den heer Steding Jr. verricht, terwijl het gewone beslag steeds onder zijn toezicht plaats heeft en gecontroleerd wordt vóór het paard de smederij verlaat. Ook voert de patroon zelf het beslag uit dat de heer Hoogland, die, hoewel zelf niet meer in de zaak betrokken, toch nog altijd zijne patienten daar laat beslaan, aangeeft voor kreupele paarden en zieke hoeven. De heer Steding Sr., hoewel nog compagnon, neemt geen groot aandeel meer in de werkzaamheden; hij verricht de boekhouding en alleen zoo nu en dan kan hij het niet nalaten nog eens zelf aan het werk te gaan. Behalve vader en zoon werken er vier volwassen knechts, welke als vast personeel geheel vertrouwd zijn met het hoefbeslag en ook als zoodanig een opleiding hebben gehad. Hunne werktijd bedraagt van 's morgens 7 tot 's avonds 6 met $\frac{1}{2}$ uur rust des morgens en $1\frac{1}{2}$ uur rust des middags, terwijl op Zaterdag om half een wordt geëindigd; het totaal aantal werkuren per week bedraagt alzoo 50. De prijzen voor het beslag zijn goed te noemen, n.l. een minimum van f 6 per vierkant beslag, waarbij dient gezegd dat het luxe beslag, dat veel tijd vordert, veel hooger wordt betaald. Dat er flink gewerkt wordt en er heel wat paarden op beslag komen, bewijst wel, dat er jaarlijks meer dan 12000 ijzers worden ondergelegd.

Deze ijzers zijn alle uit de hand gesmeed; slechts bij hooge uitzondering zijn in den mobilisatietijd, toen geen stafijzer te krijgen was, machinale ijzers gebruikt. De ijzers zijn alle vlak, terwijl des winters gebruik wordt gemaakt van schroeven voor het scherp zetten en wel voor luxe paarden twee in de voorijzers en 4 in de achterijzers, terwijl zware paarden 4 schroeven in elk ijzer krijgen. Voor het luxe-beslag wordt hoofdzakelijk gebruik gemaakt van blokzolen en geeft men hieraan de voorkeur boven luchtdrukzolen.

Hoewel het meerendeel der paarden in beslag tot de lichte rassen behoort, zoo zijn er ook vele zware trekpaarden, o a. van de Mpij. de Korenschoof, de firma Verlinden en Hooghiemstra, welke laatste alleen al 46 paarden heeft, in abonnement.

Vermelden wij tenslotte nog als een groote bijzonderheid, dat in deze smederij zeer veel gebraden wordt; dit is zeker wel een hooge uitzondering en ik dacht, dat buiten de hoefsmidschool, waar de leerlingen zeer veel moeten

braden, er in particuliere smedrijen niet meer aan gedaan werd. De heer Steding verzekerde mij, dat hij geen betere ijzers kent en dat ook bij eenmaal verkregen handigheid het zeer zeker de moeite loont en niet kostbaar is, zoodat hij voor zijn bedrijf er verre de voorkeur aan geeft. Ook ik heb het steeds een zeer goede leerschool gevonden voor smeden om te braden, om handigheid te kweeken en ijver te toonen, doch het is moeilijk om heden ten dage, nu de werklust niet groot is en de gemakzucht daarentegen groeit, een pleidooi te houden voor het braden. Toch moesten m. i. vele hoefsmeden het voorbeeld van den heer Steding volgen en zullen zij, althans wat de handigheid van hun personeel aangaat, hierbij winnen.

Hiermede stappen wij af van dit zeer groote bedrijf, deze bloeiende en zoo goed bekend staande hoefsmederij, die wij nog een lange reeks van jaren voorspoed toewenschen.

(Wordt vervolgd.)

RITS EN NAGELGATEN.

Het is een eerste vereischte voor een goede bevestiging van het hoefijzer aan den hoof, dat de nagelgaten goed gemaakt, en op de juiste plaats zijn aangebracht. Wanneer men door zijn werkkring in de gelegenheid is, tal van smeden uit verschillende oorden van het land te zien ijzers maken, dan ziet men, dat juist met het aanbrengen van rits en nagelgaten herhaaldelijk fouten gemaakt worden, zooals: te vet, te schraal, te ver naar voren of naar achteren, een onregelmatige verdeeling, doch het meest voorkomende gebrek is, dat de kop van den nagel niet in de rits sluit, of er te ver boven blijft. Vooral het laatste is zeer vaak het geval.

Een hoefijzer, dat overigens aan alle redelijke eischen voldoet, verliest zeer veel van zijn waarde als de nagelgaten foutief zijn. Het is dan ook zeer gewenscht, dat de onderwijzers de aandacht van hun leerlingen daar speciaal op vestigen.

De oorzaak van het niet passen en te ver uitsteken der nagelkoppen is meestal gelegen in het veel te veel hameren op het ijzer, nadat het geritst, gestampt, en gaten doorgeslagen zijn. Voordat met het oprichten begonnen wordt, is de richting en wijdte der gaten meestal wel goed, doch wordt daarna weer bedorven.

Verschillende smeden denken er niet aan, dat dan elke klap op den buitenrand van het ijzer ten nadeele komt van rits en gaten. Blijkt dan dat de rits te nauw is geworden, wordt er opnieuw weer doorgeritst en het gevolg is, dat de gaten geheel hun oorspronkelijken vorm hebben verloren.

Het opkanten en bodemnauw smeden van het hoefijzer behoort te geschieden voordat rits en gaten zijn aangebracht.

Als regel ziet men door dié smeden, door wien heel weinig slagen op het hoefijzer gegeven worden, het beste werk leveren.

Door veel kloppen en hameren mag het ijzer misschien iets gladder worden, doch meestal is het gevolg, dat de bruikbaarheid van het ijzer er sterk door vermindert.

Wat geeft een prachtig mooi glad gesmeed ijzer, als rits en nagelgaten niet

deugen? Kan de smid beide vereenigen, namelijk een glad afgesmeed hoefijzer en aan alle eischen voldoende rits en nagelgaten, zooveel te beter, maar anders moet toch aan het laatste de voorkeur gegeven worden!

Utrecht.

H. VOSSERS.

*Aan de Leden der Vereeniging van Rijks-Onderwijzers in
Practisch Hoefbeslag in Nederland.*

Kort verslag der Bestuursvergadering van deze vereeniging op
24 Maart '20 in Nederland.

Het bestuur was voltallig aanwezig. Ter sprake kwam de klacht van den heer Van den Berg uit Geldrop over de cursussen, die in N. Brabant gehouden worden en welke aangelegenheid reeds op 5 Jan. '20 door het bestuur besproken werd met den inspecteur van het Landbouwonderwijs, Dr. v. d. Zande. Het resultaat is geweest, dat een grondig onderzoek zal worden ingesteld en dat de militairen successievelijk zullen worden uitgeschakeld, wat grootendeels reeds is geschied.

— Het bestuur heeft 14 Febr. '20 te Goes een bespreking gehouden met het bestuur der Vereeniging „Stamboek Ned. Trekpaard.” Deze Vereeniging had een punt op haar agenda geplaatst, luidende: „cursus in Belgisch hoefbeslag”, als gevolg van het feit, dat sommige fokkers de Nederlandsche onderwijzers in hoefbeslag niet bekwaam achtten. De gehouden bespreking verliep geheel naar wensch en de cursus zal nu gehouden worden onder leiding van de heeren Kerkhaert en Adriaanse.

— Een schrijven van den heer Koelman uit Alkmaar is door het bestuur nader onder de oogen gezien. Het bevatte in het kort de volgende punten:

1. Salaris tot het geven van lessen op cursussen.

Hierop heeft het bestuur bepaald f 10 per les (minimum 4 uur), met vrij reis- en verblijfkosten; voor herhalingscursus f 5 per les en per persoon.

2. Heeft het bestuur reeds in Zeeland in orde gemaakt.
3. Controle op hoefbeslag.

Het bestuur vond hiervoor den tijd nog niet gekomen; er is nog geen inspecteur of controleur, de Regeering zou dezen moeten aanstellen.

4. Het plaatsen van een bord met den Rijkstitel.

Het bestuur heeft hierin reeds voorzien, maar er wordt nog gewacht op de Koninklijke goedkeuring. Voor het bord zelf is iets moois uitgedacht, van niet te groote afmetingen, doch goed in het oog loopend.

5. De bevoorrechtiging van Rijks-hoefsmiden door de Regeering.

Het bestuur heeft dit voor kennisgeving aangenomen.

6. Uitbreiding van het Bestuur.

Het bestuur achtte dit geheel overbodig, daar het ledental niet groot is en nimmer heel groot kan worden.

7. Het minstens 2 × per jaar vergaderen der Vereeniging.

Het bestuur zal dit overwegen, evenals de contributieverhooging, maar hierin beslist de Vereeniging. Het bestuur weet heel goed, dat

men zonder geld niets kan doen, maar de contributie mag niet afschrikken.

8. Te trachten, dat alleen onderwijzers lessen geven.

Hierin is reeds voorzien en Dr. v. d. Zande heeft volledigen steun toegezegd.

9. Meer aandacht te schenken aan de nieuw-toegetroden leden.

Dit betreft feitelijk meer het werk van den secretaris der Vereeniging.

Aan alle leden is een reglement toegezonden en dit had wel wat eerder kunnen geschieden, maar aan den anderen kant hadden zij, die nog niet in het bezit van een reglement waren, hierom ook wel eens kunnen vragen. De secretaris heeft meer te doen en kan van z'n salaris niet bestaan, zoodat hij nu niet voor alles en overal aansprakelijk gesteld kan worden.

Verder deelt het bestuur aan de leden mede, dat alle stukken, betreffende het hoefbeslag, in zake de Vereeniging voortaan gericht moeten worden aan den secretaris, die gaarne bereid is voor verdere behandeling zorg te dragen.

Het bestuur zou zoo graag zien, dat van de leden zelf ook actie uitgaat; zend daarom uw zakelijke verlangens en uw grieven aan het secretariaat. Elke maand kan dan in „De Hoefsmid” worden medegeedeeld, wat er omgaat bij de smeden en in de Vereeniging, waarvan bovendien het gevolg is, dat het voortbestaan van „De Hoefsmid” in meerdere mate gewaarborgd wordt.

Oud-Beijerland, 24 Maart '20.

H. van Waasbergen,

Secretaris.

KORTE MEDEDEELINGEN.

† Op 10 April l.l. stierf na een geduldig lijden van drie maanden, in het krankzinnigengesticht „Endegeest” bij Oegstgeest, de heer Arie Agenant, in leven opperwachtmeester-hoefsmid van het I. I. R. H. in den ouderdom van bijna 40 jaar.

Agenant was een uitnemend vakman en met hem gaat een der beste militaire hoefsmeden heen; het moge een troost zijn voor zijn vrouw en kinderen, te weten, dat hij zeer hoog stond aangeschreven en dat allen, die hem in zijn werkkring gekend hebben, hem met groote achting zullen herdenken.

G. H.

— **Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort.** In den loop van de maand Maart hebben examen afgelegd en zijn geslaagd de volgende leerlingen, welke den cursus vanaf 1 October 1919 hebben gevolgd: Miliciens der Cavalerie: P. G. Mooren, C. D. Bosschaart en J. Folkers; — miliciens der Bereden Artillerie: A. J. Lambrechts, P. Admiraal, C. J. Ooyevaar, J. Kuit, W. A. Bosman, D. Simon, J. Cox, D. H. J. Libot, D. G. Hiemstra, J. Veldman, R. van der Meulen, A. J. M. Hazen, W. Loeff; — burgerleerlingen: H. Kroeze uit Borger, A. Heijermans uit Varsseveld en I. Bakker uit Ureterp.

G. H.

— **Examens voor het Rijksdiploma als hoefsmid a. d. Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht.**

15, 16, 17 en 18 Maart: Van de 24 candidaten zijn geslaagd de HH.: A. H. van Mook te Herpen (N. Br.), J. A. de Lignéé te Oude Tonge, A. J. de Lignéé te Dirksland, J. H. Venderbosch te Weesperkarspel, H. J. Breukink te Lochem (met lof), F. B. Muller te Sloterdijk (met lof), H. M. Grimbergen te Zaandam, K. A. Abelsma te 's-Hage, A. Schipper te Arnhem (met lof), G. J. Aaftink te Amstelveen, H. Scholten te Wachtum (Dalen), R. M. Adriaans te Demen bij Ravestein, M. B. van Rossum te Drumel, P. van de Boer te Vaassen (met lof), L. Gebraad te Tholen, Iz. Sommeyer te Hoek bij Terneuzen, Th. H. Lemmens te Weurt bij Nijmegen, J. Venema te Hoogeveen (Dr.) (met lof).

22, 23, 24, 25, 29 en 30 Maart. Aantal candidaten 36, geslaagd 26, n.l.: A. C. Gebraad te Stavenisse, Jac. van Boven te Rilland-Bath, N. A. den Rondon te Gastel, Henry Verstappen te 's-Hertogenbosch (met lof), H. J. H. Vossen te Maastricht, P. Huizinga te Grijpskerk (Gr.), A. Heling te Zuid-Sleen, H. J. Mettray te Eefde bij Zutphen, W. Smit te 't Loo bij Apeldoorn (met lof), L. de Jager te Arnhem (Z.), Laurens Aaftink te Abcoude (met lof), A. J. Huygen te Tricht, H. Baselier te Nieuw-Vosmeer, J. M. Bastiens te Bergen op Zoom, P. C. A. Kommers te Meerkerk, D. Bruntink Tzn. te De Rijp (N. H.), D. Kamphof te Dwingelo, Th. S. Gommans te Maasbree (L.), J. Tuit te Dronrijp, P. Wildschut te H. I. Ambacht, J. H. van Ommeren te Zoelen (met lof), W. H. Oostendorp te Tiel, Joh. E. Krijtenberg te Gendringen, J. A. Tomesen te Wijnbergen, P. A. Butteler te 's Heer Arendskerke, L. S. Lenting te Amersfoort.

PERSOVERZICHT.

In de *April-aflevering* van „*Der Huyschmied*” komt de volgende vraag voor: Kan verbeening van het buitenste hoefkraakbeen aanleiding tot vernageling geven? Antwoord: Het behoeft niet, wanneer de hoefvorm zich niet gewijzigd heeft, maar dikwijls is dit laatste wel het geval en dan zal er meer gevaar ontstaan voor vernagelen. Vaak ziet men, vooral bij zware paarden, de verbeening van het buitenste hoefkraakbeen gepaard gaan met een verdikking van den kroonrand ter plaatse en een meer schuinen stand van den verzenwand. Het ijzer moet daar dan wijd gepast worden en het zal moeite kosten om de nagels in de witte lijn te slaan. Vooral het achterste nagelgat in den buitentak moet schuin naar buiten gestampt worden, om vernageling te voorkomen. Men kan dezen nagel ook missen, dus weglaten en een nagel aan de binnenzijde of aan het toongedeelte van den hoef er voor in de plaats slaan.

— *Vragen en antwoorden over „Strijken.”*

1. In hoeverre kan het „strijken” veroorzaakt worden door den smid? Door verkeerd besnijden en verkeerd beslaan.
2. Welke fout wordt dan veelal bij het besnijden gemaakt? Het te sterk inkorten van den binnenwand, waardoor de kogel tijdens het op den grond

steunen van het been iets naar binnen doorzakt en zoo geen voldoende ruimte voor het andere been beschikbaar blijft om er langs heen te worden gebracht; verder ook door het onvoldoende inkorten van den toon.

3. In hoeverre bevordert een lange toon het „strijken”? Als de toon te lang is geworden dan is zulks eveneens het geval, al is het dan ook in mindere mate, met het zijgedeelte, waarmede gewoonlijk het strijken plaats vindt. Het rollen over den toon wordt daardoor iets belemmerd en de afstand tot het andere been iets kleiner, zoodat strijken eerder optreedt.

4. In hoeverre kan een ijzer met strijktak schade doen?

Bij zoo'n ijzer is de binnentak zwaarder dan de buitentak en wordt de voet, die naar voren gebracht wordt, als het ware iets binnenwaarts getrokken. Bovendien wordt de steunvlakte verkleind door den smallen binnentak, zoodat het op den grond steunende been niet vast staat en geneigd is ook iets naar binnen door te zakken.

5. Wat is dan beter? Het is beter, den *buitentak* te verzwaren door hem te verbreeden, alzoo door het onderleggen van een z.g.n. zijgewichtsiijzer.

6. Wat moet men steeds bij elken vorm van strijken in het oog houden? Dat niet alleen het been, dat naar voren gebracht wordt, langs het steunende been moet kunnen passeeren, maar ook evengoed dat het op den grond rustende been het andere voorbij moet laten. Men moet dus rekening houden met *beide* beenen: het been, dat strijkt en dat, hetwelk gestreken wordt.

(u. *Der Hujschmied*).

— *Opleiding van hoefsmeden.* De bekende dierenarts Dr. Habacher te Weenen heeft betoogd dat de opleiding der hoefsmeden voor geheel Oostenrijk eenvormig en deugdelijk behoort te worden. Daartoe acht Dr. Habacher noodig:

1°. directe intrekking der voorschriften van 27 Aug. 1873, waarin is bepaald dat ook examen in hoefkunde kan worden afgelegd zonder een cursus te hebben gevolgd;

2°. oprichting van een staatshoefsmidschool onder leiding van dierenartsen die zich speciaal op de hoefkunde hebben toegelegd; de cursussen dienen een half jaar te duren, terwijl ieder kwartaal een nieuwe cursus moet aanvangen zoodat er voortdurend twee klassen zijn, waarbij de eene groep dus altijd een kwartaal bij de andere vóór is; met de wenschen der vakvereenigingen is rekening te houden, terwijl aan degelijke leerlingen een geldelijke tegemoetkoming moet kunnen worden verstrekt;

3°. instelling van herhalingscursussen voor meester-hoefsmeden, die minstens reeds 10 jaar aan het hoofd van een smidsbedrijf hebben gestaan;

4°. het houden van voordrachten over hoef- en klauwbeslag door de onderwijzers in hoefbeslag, in verschillende deelen van het land;

5°. beschikbaarstelling van toelagen, prijzen en onderscheidingen voor bekwame meester-hoefsmeden;

6°. streven naar bekwame toekomstige hoefsmeden door toezicht op het leerlingstelsel;

7°. lezen van vakbladen.

(u. *Idem.*)

— „Handelsberichten” van 26 Febr. bevat o.m. een artikel over Duitschlands economischen toestand in begin Febr. 1920, waarin het volgende voorkomt :

„De ijzerindustrie, die nauw met de kolenproductie samenhangt, ondervindt in sterke mate het verlies van Lotharingen. Wel wordt getracht meer Zweedsch erts in te voeren en de eigen mijnen intensiever te exploiteeren, maar het verlies van het Lotharingsche mijngebied wordt daardoor niet goed gemaakt. Met Frankrijk is een leveringsovereenkomst van 1 ton cokes tegen 1.25 ton erts gesloten; door gebrek aan wagons kan echter deze overeenkomst slechts in beperkte mate worden uitgevoerd. De prijzen van *ruwijzer* en *halfabrikaten* zijn steeds stijgende. De aanvraag zoowel uit het binnen- als buitenland overtreft verre de productie.”

— *Kolenproductie in Amerika*. De kolenproductie der Ver. Staten bedroeg, volgens de schatting van het Geolog. Genootschap der Ver. Staten in 1919: 558.063.000 (vorig jaar 579.386.000) ton zachte kolen, een sterke achteruitgang dus en wel een van meer dan 20 pCt., waarbij de kolenstaking van November—December, die 40 dagen duurde, van invloed was. Tijdens deze maanden bedroeg de productie 18.600.000 per maand tegen 56.243.000 ton in October, wat echter een maximum was. De anthraciet-productie bedroeg in 1919: 86.200.000 (v. j. 98.826.000) ton, wat een achteruitgang tegen het vorige jaar van ongeveer 13 pct. beteekent.

(u. *Handelsberichten*).

— *De kolenvoorraad en de kolennood in Duitschland*. Dr. O. Stützer, professor aan de universiteit te Freiburg, geeft hierover een verhandeling. In 1913 is de kolenvoorraad in Duitschland berekend en geschat op 410 milliard tonnen steenkolen en ongeveer 17 milliard bruinkolen. Nadien zijn nieuwe bruinkolenlagen gevonden; men kan dan ook als juist aannemen, dat de kolenvoorraad van geheel Europa zich voor meer dan de helft in Duitschland bevindt. Van de verschillende landen heeft Amerika de meeste kolen noodig; dan volgt Duitschland en in de derde plaats Engeland.

Niettegenstaande deze enorme voorraden heerscht in Duitschland kolennood, hetgeen niet gezocht moet worden in te veel vraag naar-, maar in te weinig aanbod van kolen. Er komen geen kolen meer ter beschikking uit het door de Entente bezette gebied en verder werken de tegenwoordige socialiseeringsplannen ontmoedigend op de werkgevers. Ook kunnen de arbeiders door de langdurige hongerblokkade niet zooveel werk omzetten als vroeger, terwijl de onzekere en dure tijden en de lage geldkoers aan een ruime productie in den weg staan. Doch meer nog moet de oorzaak van den kolennood gezocht worden in het gebrek aan transportmiddelen, en in de gedwongen levering van millioenen tonnen kolen aan de geallieerde landen. Toch ziet schrijver de toekomst in zake kolenvoorziening hoopvol in.

— Voor de *opleiding van goede hoefsmeden*, aldus Fr. Schewe, dierenarts te Innsbrück (Oostenrijk), is noodig, dat de smidsleerlingen eerst voldoende theoretisch onderlegd worden en dat zij daarna verder de verplichting op zich nemen gedurende 1 of 2 jaar bij een goeden hoefsmid praktisch werkzaam te zijn, alvorens op een cursus voor hoefbeslag toegelaten

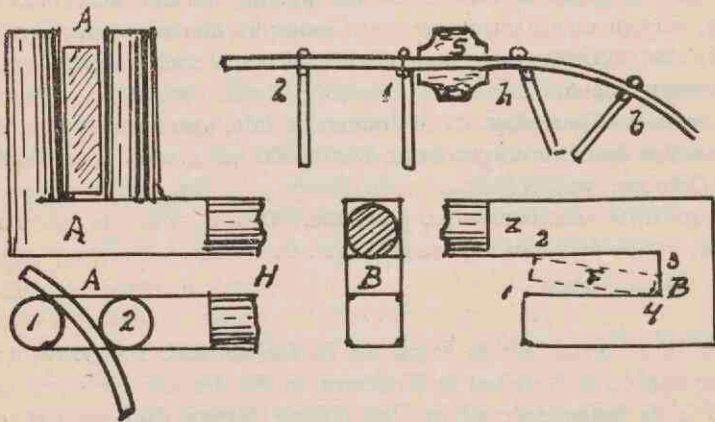
te worden. Het z. g. meesterschap moet worden afgeschafft, als zijnde doel-
loos en duur. De Regeering moet in de hoofdplaats van elke provincie
een hoefsmidsschool oprichten.

— De *ijzerprijzen* zijn sinds de laatste 3 à 4 maanden in Duitschland
zeer gestegen; zij bedragen nu 1450 procent meer dan in vreedestijd.

(u. „Der Hufschmied“).

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

HET RICHTEN VAN GEHARDE VOORWERPEN.

Het richten beteekent voor den onkundige vrijwel een waagstuk. Harden
en buigen zijn tegenstrijdige zaken, welke meestal brokken voortbrengen.

Wanneer bij het harden alle mogelijke voorzorgsmaatregelen worden
genomen, komen gebreken zelden voor. Meestal berust het „vertrekken” bij
de harding van het staal in het algemeen op een verkeerd inbrengen van dit
metaal in den koelbak.

Als de voleinding der harding geschiedt door ontlasting op een bepaalde
temperatuur, kan hierbij tevens het richten plaats vinden, of bij een nieuwe
verwarming, welke echter niet hooger mag worden opgevoerd dan tot een
temperatuur, benoodigd voor de ontlasting.

Moet een te behandelen voorwerp ontlasten of gericht worden, hetgeen bij
vele harde staalsoorten gevaarlijk, ja soms onmogelijk is, dan moet het tot
aan het optreden der eerste kleurschakeering (bladgeel) 220°, tot op
ongeveer 200° verwarmd worden. Richten, onverschillig op welke wijze,
in kouden toestand, tot op 21° is af te raden; wat er in dien toestand aan het
staal gedaan wordt, veroorzaakt meestal breuken.

Een weinig vertrekken kan men somwijlen met een steekvlam verhelpen,
doordat men een korte plaats verwarmt, natuurlijk niet hooger dan
noodzakelijk is; na deze verwarming spant men het stuk zoo mogelijk mecha-
nisch in.

Windscheeve vertrekking laat zich dikwijls met een ongehard stalen wringijzer terugdraaien. Hiervoor gebruiken wij een willekeurig draad- of wringijzer (zie figuur) ofschoon men veelal het werkstuk hierdoor scheef bewerken moet, zooals men bij F ziet aangegeven met een gestippelde lijn. Wij laten hierbij den trekkenden- of drukkenden arm Z naar beneden hangen, zoodat ook deze last op het werkstuk drukt. Een dergelijke inrichting, als hier genoemd, is echter voor dit werk af te keuren. Voor het draaien dient men een gaffel of vork te nemen, welke even wijd is als het werkstuk, zooals bij R te zien is; hierbij verkrijgt men beter resultaat en is men meer zeker van zijn zaak. Legt het werkstuk bij 3 en 4 aan (zooals in B geteekend), dan heeft men vaster druk, doordat er minder veering in B zit, hetgeen een goede werking geeft. De uitvoering naar A is meestal voor te trekken daar de hefboom H in dien stand gemakkelijker te bedienen is. Er kunnen zich echter gevallen voordoen, waarbij men ook met den beugelvorm B horizontaal kan werken; derhalve doet men goed beide constructies in één draaiijzer te vereenigen.

Ofschoon men een stuk om te draaien in de bankschroef S kan spannen, verdient het toch aanbeveling dat een tweede persoon in tegenovergestelde richting draait.

In onze teekening beproeft 2 te draaien, terwijl 1 tegenhoudt. Dergelijke gevallen komen dikwijls bij bladveeren voor, waarbij dan tevens gebreken in de buiging moeten verholpen worden. Hiervoor eigent zich de uitvoering A bijzonder en wel doordat men bij 1 en 2 hiermede de eventueele vertrekking oplost, terwijl men met hetzelfde gereedschap bij b en h verkeerde buigingen tracht goed te maken.

Voor al zwaardere stukken kan men onder een pers den juiste vorm teruggeven, hetgeen bij ruimers, spiraalboren en ook bij vlakke voorwerpen plaats vindt. De druk mag hierbij niet stootend werken, doch moet langzaam achter elkander plaats hebben.

F. J. M.

ADVERTENTIËN.

Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.

Personen, die in 1920 een cursus aan de Inrichting wenschen te volgen, dienen zich daartoe aan te melden bij den heer D. F. Stuivenberg, Poelestraat 35 te Groningen.

HOEFIJZERS

(KLEIN MODEL)

uit voorraad aangeboden.

Prijs **20 Gld.** per 100 Klio.

Leistikow, Heerengracht
263, Amsterdam.

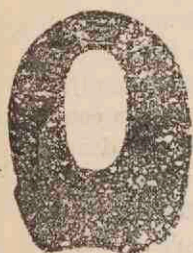
Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

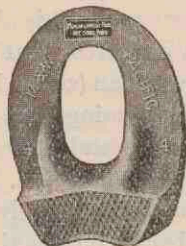
Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

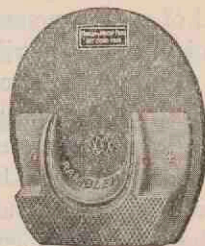
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

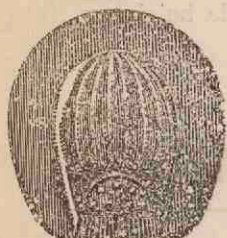

Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradi g van 4 $\frac{1}{8}$
tot 6 $\frac{7}{8}$ Eng. dm.
uiterste breedte, buitenkant ijzers gem.

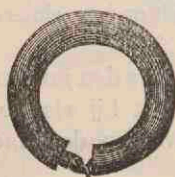

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7 $\frac{1}{8}$ tot 7 $\frac{9}{16}$ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4 $\frac{1}{8}$ tot 6 $\frac{7}{8}$ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Dichte Luchtdruk-
zolen, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradi g.

Strijkringen
met riempje

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

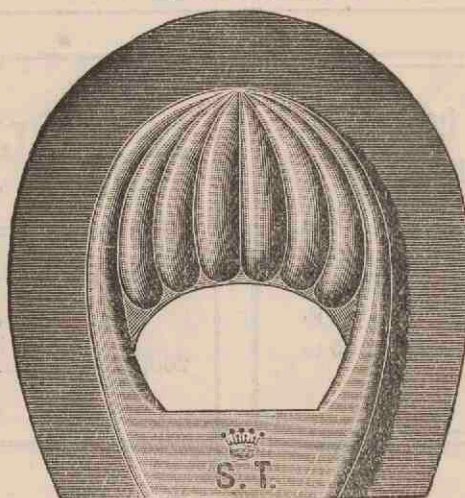

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V
in 7 maten, voor
en achterijzers
voorradi g.

Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
IJs- of Scherpnagels in 12 soorten.
Opruimers voor Schroefgaten.
Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewensch.
Touwijzers in verschillende maten.

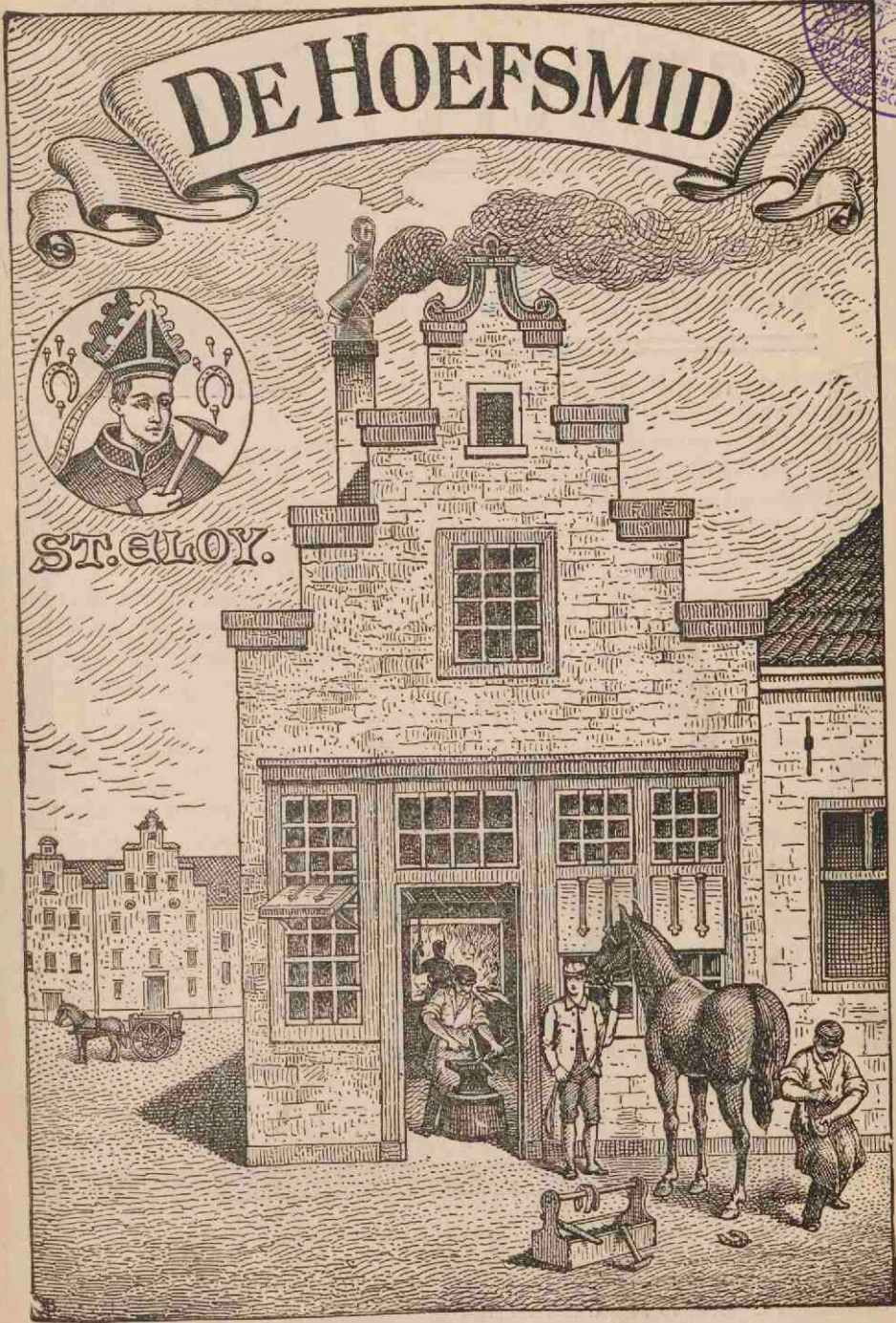

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.
Kunsthoo rn.
Hoef tangen. Renetten (rechts en links). Hoef raspen. Houw klingen. Hoef hamers.
Lasch- of Welbladen en Poeder om ijzer en staal te wellen.

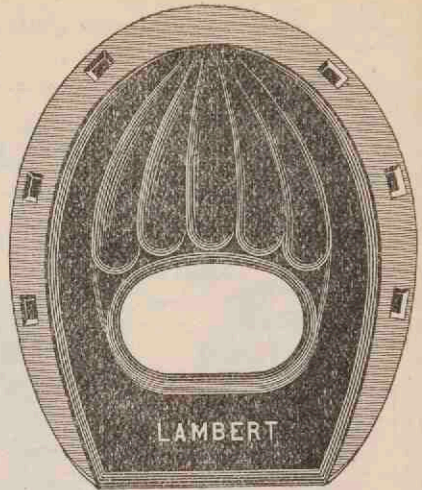

Lambert Hoefzolen

in de modellen

- Lambert open pad
- Bar pad
- Frog pad
- O. K. Star pad
- Walpole boulevard pad
- Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Mededeelingen over de Provincie Utrecht en het hoefbeslag. — Over het ontstaan van den lossen wand en van de indeukingen aan de zijgedeelten van den hoefwand. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Mededeelingen over het smidsvak vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

MEDEDEELINGEN OVER DE PROVINCIE UTRECHT
EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

DR. GALLANDAT HUET, kapitein-paardenarts.

(*Vervolg*).

Bespraken wij in de vorige aflevering de voornaamste hoefsmederij uit de gemeente Utrecht, die van de heeren Steding in de Kapelstraat, zoo kunnen wij hier dadelijk aan toevoegen, dat er nog verscheidene zeer belangrijke hoefsmederijen zijn, waar vele paarden worden beslagen en waaronder er ook nog eenige zijn, die evenals de reeds genoemde, uitsluitend hoefsmederij zijn en geen gemengd bedrijf uitoefenen. Het bestaan van zoo vele smederijen en van verscheidene uitsluitend voor hoefbeslag, wijst er al op, dat het paard hier een groote rol heeft gespeeld. Dit heeft zich helaas belangrijk gewijzigd; het aantal paarden is bepaald merkbaar ingekrompen, zoodat, zooals van zelf spreekt, de drukte in deze bedrijven ook naar verhouding is afgenomen. Vindt dit zijn natuurlijke oorzaak eenerzijds in de ingevoerde autotraactie, waardoor trampaarden zijn verdwenen, vele groote stalhouderijen omgezet in autogarages en de luxe-equipages sterk zijn verminderd, anderzijds is de betere opleiding van de plattelandssmeden de reden dat de stadssmeden veel van hunne buitenklandisie zijn kwijtgeraakt. De meeste hoefsmederijen vindt men nog in de oude binnenstad en wel in de omgeving van het Vredenburg, de beroemde marktplaats van Utrecht. Hier vindt men zelfs vier zeer dicht bij elkander gelegen, n.l. van P. C. Scherrenberg in de Bergstraat, van Derks op de Varkensmarkt, van Stunkel en van A. A. van Horszen, beiden in de Lange Koestraat. Eveneens in het midden van de stad liggen de smederijen van A. Dotzek in de Korte Elisabethstraat, van Bouwesen in Loeffbergmakerstraat, en van de Beer achter 't Vleeschhuis, terwijl meer in de buitenwijken, n. l. in de Gansstraat, de bedrijven zijn van Van Hengstum en van Van der Husk. Eigenaardig is, dat ook deze hoefsmederijen met een groot bord prijken, waarop „Engelsche hoefsmederij” staat. Hoogstwaarschijnlijk vindt dit wel zijn oorzaak hierin, dat de vroegere bedrijfsleiders de Engelsche beslagwijze, n.l. het geheel uit de hand beslaan, aldaar toepasten en deze borden als aanbeveling moesten strekken tegenover het vroeger algemeen in gebruik zijnde beslaan in den hoefstal.

De Engelsche beslagmethode heeft zich gehandhaafd en noodstallen zijn of niet meer aanwezig, of worden althans niet dan bij uitzondering meer gebruikt. Het is in deze ook al een kwestie van gewoonte en zij die eenmaal gewend zijn aan het beslaan uit de hand, willen hier niets dan goed van hooren en verlangen niet naar een noodstal, terwijl daarentegen de hoefsmeden, en wel voornamelijk zij die het zware paard in beslag hebben, b.v. in

Limburg en Zeeland, niet gaarne afstand zouden doen van dit hulpmiddel.

Op het laatste examen ter verkrijging van het Rijksdiploma als hoefsmid waren vele leerlingen van cursussen uit Limburg en hieronder waren er die nooit uit de hand hadden beslagen en dan ook zeer vreemd stonden te kijken, toen zij dit moesten verrichten.

Hoewel men zich nu heel goed kan aanpassen aan plaatselijke toestanden en men het in alle opzichten kan billijken dat een hoefsmid veel fysieke kracht uitspaart door bij zijne klandisie van zware paarden, deze in den noodstal te beslaan, zoo behoort het echter mijns inziens toch wel degelijk tot een goede vakopleiding dat een hoefsmid uit de hand *leert* beslaan, — dat hij zich vertrouwd maakt met deze methode om ze, waar noodig, te kunnen toepassen. Deze gevallen zullen zich toch elk oogenblik kunnen voordoen, waar b.v. sprake is van bloedpaarden, waaronder met veel temperament, die zich niet gemakkelijk in een noodstal laten plaatsen of aan de handelingen daarin gewennen. Hetzelfde verschil merkt men als paardenarts zoo vaak op in garnizoenen, waar inlandsche paarden naast geïmporteerde Engelsche dienst doen. Als regel laat een inlander zich gemakkelijk helpen in de „travail-basculé” (eigenlijk een draaibare noodstal die dan als operatietafel gebruikt wordt), terwijl een paard met veel „bloed” zich veelal hevig en hardnekkig verzet.

Het beslaan uit de hand is dan ook een eisch, dien men aan elken hoefsmid moet kunnen stellen, onverschillig of hij doorgaans zware paarden in den noodstal beslaat.

De smederij van den heer A. Dotzek werd 40 jaar geleden opgericht door den heer van der Helm, destijds directeur van de Utrechtsche rijsschool en wel naar het voorbeeld van de toen ter tijde zoo bekende hoefsmederij van Roest in den Haag. De heer Roest werd bedrijfsleider en de heer Dotzek kwam als meesterknecht bij hem in dienst. Deze was Duitscher van geboorte en had als militair hoefsmid bij de veldartillerie gediend, nadat hij in Dresden zijn opleiding had genoten. De inrichting was uitsluitend voor hoefbeslag geopend en is dit steeds gebleven, hoewel de omvangrijkheid van het bedrijf zeer is afgenomen. De heer Dotzek, die later zelf eigenaar werd, bracht de smederij tot grooten bloei, doch de vermindering van vele paardenbedrijven in de gemeente leidde tot inkrimping der werkzaamheden. Toch werkt de patroon nog met twee groote knechts en twee aankomende jongens en beslaat nog vele paarden van buiten, o.a. uit Jutfaas, Vreeswijk, Houten en Cocanje, terwijl de stalhouderij van Sparenburg met 16 paarden, de melkinrichting van Van der Lee bij hem in beslag zijn en de ± 80 paarden van de firma Schoonhoven voor de helft bij hem en voor de andere helft bij Scherrenberg worden beslagen. Zoo zijn er dan nog een 120 paarden en 30 hitten als vaste klandisie en worden er van 4 tot 16 paarden per dag beslagen. De werktijden zijn te Utrecht van half zeven tot zes uur, waaronder twee uur schaften zijn inbegrepen. De prijzen van het hoefbeslag zijn f 5 voor een paard en f 4 voor een hit, terwijl voor het verleggen van de ijzers f 2.20 wordt berekend.

Wat het winterbeslag betreft, zoo verlangen de boeren stiften en de stalhouders schroeven, waarvoor de gaten ad $7\frac{1}{2}$ cents worden berekend en de schroeven 10 cts. kosten. Zooals men verwachten kan bij uitsluitend hoef-

smederijen, worden ook hier alle ijzers uit de hand gesmeed en worden fabrieksijzers in de stad weinig ondergelegd. De hoefijzerfabrieken zullen in het algemeen hun afzet vinden bij die hoefsmeden, welke veel werk in gemengd bedrijf hebben en waar de tijd te kort schiet, om ijzers in voorraad te maken; op het platteland, waar bovendien de werkkrachten in het ambachtvak vaak moeilijk zijn te krijgen, zullen de fabrieksijzers gereedelijk afzet blijven vinden.

De werkplaatsen der Utrechtsche smederijen zijn flink; in den regel ziet men twee of meer vuren en een flinke beslagloods, die aan alle billijke eischen voldoet. De patroons werken alle met één of meer knechts en geven zelf leiding aan het bedrijf; het beslag is als regel vlak, althans wat de voorijzers betreft, terwijl achter nog al eens ijzers met kalkoenen worden ondergelegd.

De heer Bouwesen, in de Loefbergmakerstraat, was vroeger bij het leger in dienst als hoefsmid en is daarna te Utrecht een hoefsmederij begonnen.

Nog zij vermeld, dat de heer Van der Hurk uit de Gaansstraat een der eersten was, die zich opgaf voor het examen voor het Rijksdiploma en in het najaar 1919 als zoodanig slaagde. Dat dit voorbeeld door vele jongeren moge worden gevolgd en dat door de patroons moge worden aangemoedigd, dat hunne knechts zich voor dit examen bekwamen om ten slotte te komen tot een toestand, dat het hoefbeslag uitsluitend worde uitgeoefend door goed onderlegde smeden, die hiervan een proef hebben afgelegd, zooals het Rijksdiploma dit vordert.

(Wordt vervolgd.)

OVER HET ONTSTAAN VAN DEN LOSSEN WAND EN VAN DE INDEUKINGEN AAN DE ZIJGEDEELTEN VAN DEN HOEFWAND.

Onder leiding van Prof. Lungwitz zijn in den laatsten tijd over bovenvermelde ziekten van den hoef verschillende onderzoekingen gedaan.

De losse wand komt, volgens een statistiek der hoefsmidschool te Dresden, van alle hoefziekten het meest voor. Iedere hoefsmid weet er van mee te praten, want de losse wand is heel duidelijk te herkennen aan de spleet of holte in de witte lijn en komt nog al veel voor; vooral bij de groote en wijde hoeven van zware trekpaarden, die op straatwegen werken, en wel het meest aan de voorhoeven op den overgang van den zijwand en het verzengeedeelte. Maar ook dikwijls is de spleet in de witte lijn langer en kan zij zich — hoewel ondieper wordende — op de steunsels voortzetten. Werkelijk diep is deze soort van lossen wand nooit en kreupelheden veroorzaakt hij op zichzelf ook niet; hij is dus tamelijk onschuldig. Er is echter nog een andere vorm van lossen wand, die wel kreupelheid geven kan en daarom van meer belang is. Deze ziet er onschadelijk uit, omdat de spleet in de witte lijn smal is, maar ze is tevens diep en daarom dikwijls pijnlijk. Men moet deze twee vormen van lossen wand uit elkaar houden!

Hoe ontstaat nu die loslating van de hoornplaatjes, die men lossen wand noemt?

* * *

Wat betreft de losse wand van de groote en wijde hoeven, deze is gemakkelijk te verklaren bij het onbeslagen paard. De afslijting was daarbij dan

niet gelijkmatig en zoo is de wand aan de eene helft naar verhouding wat te lang gebleven, waardoor hij bij belasting van het been naar buiten wordt gedrukt, vooral indien de wand buiten de zool uitsteekt. En hierdoor scheurt de verbinding in de witte lijn, waardoor een losse wand is ontstaan. Gelukkig, dat hij in den regel gemakkelijk door een doelmatig besnijden van den hoef kan worden hersteld.

* * *

Bij den beslagen hoef is de zaak anders. Hoe ontstaat hierbij de losse wand? Hier is geen ongelijkmatige afslijting, noch een naar buiten drukken en daardoor scheuren van den hoefwand door den bodemdruk, omdat het ijzer beschuttend werkt. Bovendien is bij den beslagen hoef gewoonlijk de losse wand aan beide helften aanwezig. Men mag de oorzaak ook niet zoeken in een te schuinen stand van den hoefwand, want dan zou de losse wand moeten optreden in het toongedeelte, waar de wand immers het schuinste staat. En ook het te warm passen van het ijzer kan geen directe oorzaak zijn. Zeer zeker zal door deze bewerking de weeke hoorn van de witte lijn lijden, doch de losse wand zou, indien hij hierdoor ontstond, over de geheele witte lijn moeten optreden en dit is niet zoo. Een smalle draagrand aan het ijzer, een overmatige vochtinwerking op den hoef of een te sterke uitdroging, moeten evenmin beschouwd worden als oorzaak van den losse wand. Verkeerd gemaakte ijzers behoeven niet altijd een loszitten van den wand te veroorzaken, wel echter kunnen zij dit in de hand werken.

* * *

De losse wand komt *bijna steeds voor op de grens van het zijgedeelte en het verzenegedeelte* en dit feit, alsook het *moeilijke genezen* ervan, wijst op een andere wijze van ontstaan. De grens tusschen zij- en verzenegedeelte, lievelingsplaats dus van den losse wand, correspondeert n.l. juist met een plek aan de zoolvlakte van den hoef, alwaar bij wijde hoeven de eerste verschijnselen voor den dag komen van plat- of volhoevigheid. Deze plat- of volhoevigheid ontstaat, doordat het hoefbeen iets naar beneden zakt en meer op de zoolvlakte gaat drukken. Tengevolge van dit verzakken gaat de onderrand van het hoefbeen iets verschrompelen en op den duur gaat de hoornzool zich ook dienovereenkomstig afronden. Maar hierdoor wordt de verbinding van het hoorn in de witte lijn verbroken en ontstaat een losse wand. En wanneer men bedenkt, dat die verschrompeling aan den onderrand van het hoefbeen *blijvend* is, wordt het tevens duidelijk, waarom een losse wand op deze wijze ontstaan, moeilijk of in het geheel niet te genezen is.

* * *

Behalve als gevolg van hoefbeenverzakking, ontstaat de losse wand ook wel bij „ondergeschoven” verzenen. Men ziet deze laatste dikwijls samengaan met spitse-, plat- of volhoeven en hierbij is dan tevens een losse wand aanwezig. Zijn de verzenen ondergeschoven, dan drukken deze de achterste helft van de witte lijn te veel naar binnen, terwijl zij het voorste deel er van naar buiten rekken en duwen. Op zoo'n manier wordt de losse wand gevormd en het is duidelijk, dat ook hier moeilijk herstel verkregen kan worden.

In de groote steden ziet men bij koetspaarden met normaal gevormde hoeven het meest den hooger-oplopenden losse-wand, waarvan vaak

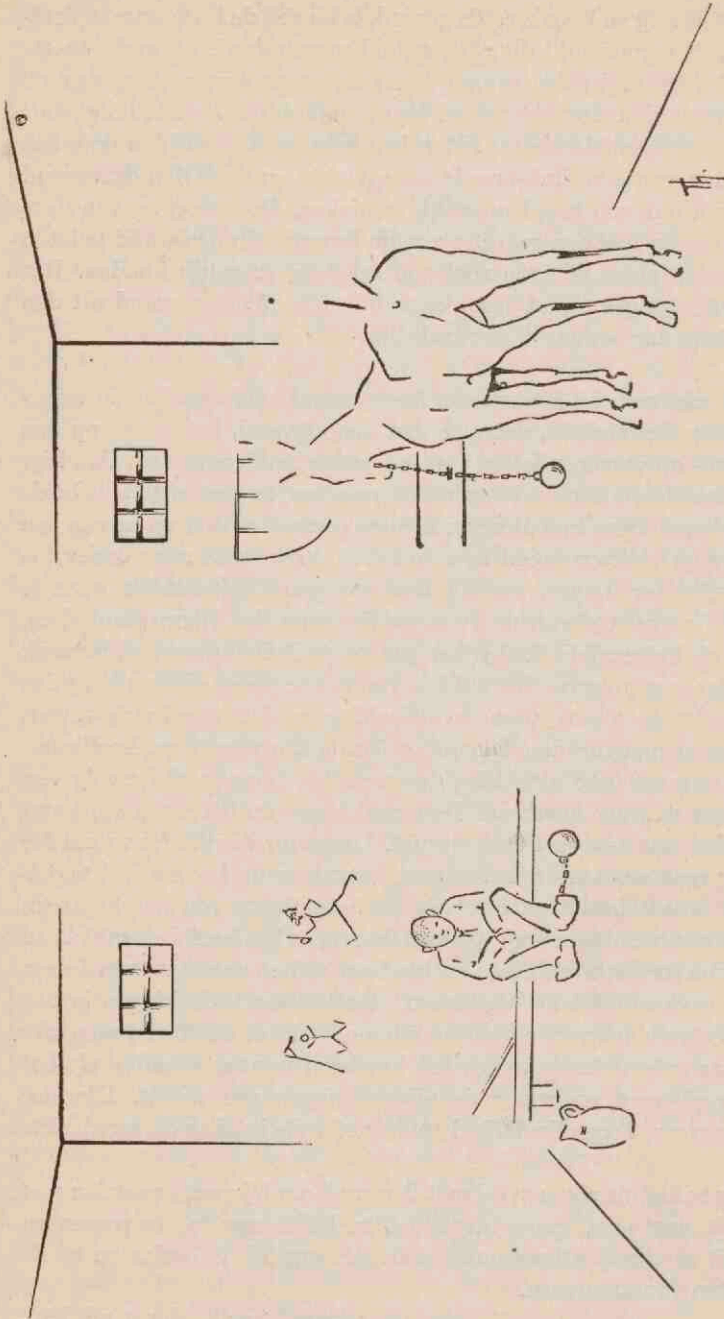

kreupelheid het gevolg is. Zooals reeds gezegd, is hierbij de losse wand spleetvormig. Hij wordt veroorzaakt door het schokken van den hoof op de straatsteenen en het dientengevolge samenpersen en overmatig rekken van de hoornplaatjes door den hoornwand en komt veel minder veelvuldig voor dan de losse wand bij wijde hoeven. Men kan hem goed bestrijden door het ijzer te voorzien van een flink-breed draagvlakte en door den draagrand van den hoof zelf ook zoo breed mogelijk te maken. De bedoeling van deze maatregelen is om de zool een gedeelte van de functie van den wand te laten verrichten. Tevens moet men de zool zoo krachtig mogelijk houden. Het spreekt van zelf, dat ijzers met stoot en kalkoenen bij lossen wand uit den booze zijn; vlak beslag is daarbij noodzakelijk.

Heel dikwijls ziet men bij hoeven met lossen wand, ondergeschoven verzenen en plat- of volhoevigheid, dat zich aan den zijwand, het meest op den overgang van zij- op verzengedeelte, een indeuking heeft gevormd. Ook hier weer speciaal aan de voorhoeven van zware paarden, in den regel aan beide zijden van den hoof. Deze indeukingen hebben eenigszins den vorm van een trog; zij beginnen vlak en breed aan de kroon en worden naar onder toe allengs smaller, maar dieper, om bij den draagrand gewoonlijk weer te verdwijnen. Zij loopen tot aan de binnenvlakte van den hoornwand door, hoewel zij aan de buitenzijde duidelijker zijn te zien. De kroonrand is vaak ingetrokken, als een gevolg van het zakken van het hoefbeen. Hier alweer dus dezelfde oorzaak; de plaats, waar de indeuking op den wand zich vormt, komt weer overeen met die aan de zool, welke ook optreedt na hoefbeensverzakking. Men moet deze uitholling dus weer beschouwen als gevolg van een schrompeling van het hoefbeen. De verzakking van het hoefbeen komt bij zware paarden tamelijk veel voor en prof. Lungwitz schrijft dit vooral toe aan het beslag met stooten en kalkoenen, waardoor de hoornwand voortdurend te veel wordt belast en ook van de bevestiging van het hoefbeen voortdurend te veel wordt gevergd. Op den duur gaat het hoefbeen zakken en van vorm veranderen, schrompelen, en hierdoor is het ontstaan van lossen wand, plat- en volhoevigheid te verklaren, alsmede van indeukingen in den zijwand. Wat betreft het van vorm veranderen van het hoefbeen, men ziet de zoolvlakte naar beneden gewelfd; het hoefbeen is naar beneden als het ware iets doorgebogen, waardoor de zijwand ingebogen wordt. Hiermee komen dus overeen, respectievelijk de platte of volle hoof en de ingedeukte zijwand.

Prof. Lungwitz besluit zijn artikel met den raad om bij zware paarden met wijde hoeven *in geen geval* ijzers met stoot en kalkoenen toe te passen en steeds er op uit te zijn den hoornwand zooveel mogelijk te ontlasten en de zool mee te laten functioneeren.

(u. „*Der Hufschmied*”, Maart-afl. '20).

Deze pteekening is overgenomen uit „Het Paard” van 30 April; zij schetst een zekere overeenkomst tusschen een gevangene en een militair paard: te weinig beweging en frissche lucht, onvoldoende bezigheid en werkverdeling. Deze nadeelige factoren verdienen in beide gevallen de aandacht en voor wat betreft het paard ook zeker de belangstelling van den hoefsmid. Want de hoef lijdt evengoed als andere lichaamsdeelen van deze onnatuurlijke levenswijze; zij gadijt niet, groeit minder, zal eerder gaan inklemmen, te hard en bros worden, rotstraal veroorzaken enz. En in al deze gevallen wordt, afgezien van de mogelijke nadeelige gevolgen voor het paard, het hoefbeslag bemoeilijkt.

INGEZONDEN STUKKEN.

Nog niet zoo heel lang geleden kwam een beschouwing over het hoefbeslag mij onder de oogen met als opschrift: „Wie maakt het hoefbeslag duur?“ k Wil mij daarin thans niet mengen, maar wel even de aandacht vestigen op een omstandigheid, welke wel eens uit de duurte van het beslaan, en verzorging van onbeslagen hoeven, kan voortvloeien. Als iets duur is, dan wordt men er zuinig mee en deze algemeene regel toepassende bij de paarden, behoeft het niet te verwonderen, dat menige paardenbezitter zijn paarden langer laat loopen dan in goedkoopere tijden. En daartegen wil ik door de volgende regelen waarschuwen.

Vooraf willen we aannemen, dat vele boeren of hun zoons een cursus in paardenkennis hebben gevolgd en dan is dus de veronderstelling niet te gewaagd, als we zeggen, dat het grootste gedeelte der boeren theoretisch wel op de hoogte is van de zorg vereischt voor den paardenhoef. En als we dan eens een kijkje in de practijk nemen, dan ervaren we dat de theorie heel schoon is, maar de toepassing helaas te vaak achterwege blijft. Ziet men de paarden, die bij den smid komen om beslagen te worden (vooral op dorpen) of bekijkt men eens de jonge nog niet in gebruik zijnde paarden, dan zouden we geneigd zijn te zeggen: „Hoe is dat onderwijs over de hoofden heen-gegaan.“

Talrijke gevallen van slechte hoefverzorging en hieruit voortvloeiende gebreken, merkte ik in enkele dagen op, zooals abnormale stand, vormverandering der hoeven door ongelijke belasting, scheuren in den draagrand enz. Dan kwam ook menigmaal, als gevolg van verwaarloozing, klappen en strijken voor. Ja als men dat alles ziet en nagaat, dan zou men zoo zeggen, dat de verzorging van de jonge paarden hierin bestaat, dat de boer — gunstige uitzonderingen daargelaten — ze in de weide laat en tusschenbeide van uit de verte zich vergewist of het aantal er nog wel is.

Maar dit is toch zeker een toestand welke niet bestendig mag worden. De waarde van een paard wordt bepaald door verschillende factoren, die alle niet even gewichtig zijn. Maar we zullen 't er wel over eens zijn, dat de toestand der hoeven een zaak van groot belang is. En daarom mag men dan ook aandringen op een goede verzorging van de hoeven. Hierbij geldt: voorkomen is beter dan genezen. Door snel en tijdig ingrijpen kan men soms een euvel voorkomen, of tot kleinere afmetingen terugbrengen. Een telkens herhaald onderzoek is daarvoor noodig en al is er aan de hoeven der jonge paarden niet altijd wat te doen, toch is het zeer aan te bevelen de beenen dezer dieren van tijd tot tijd eens oordeelkundig te betasten en op te lichten; ze raken door een dergelijke handeling er aan gewoon, iets wat later den hoefsmid ten goede komt. Bovendien raakt de eigenaar meer bekend met zijne paarden, en wat eerst vaak als een lastige plicht wordt beschouwd, verandert allengs in een aangename ontspanning. Dus de jonge paarden geregeld onderzoeken en bij afwijkingen direct deskundige hulp inroepen. En paarden, welke beslagen zijn, niet te lang laten loopen, want dan kon hier ook wel eens gelden: de zuinigheid bedriegt de wijsheid.

Hiermede meen ik de eigenaars van paarden genoegzaam aangetoond te hebben, hoe noodig een zorgvuldige behandeling der paardehoeven is, wil men een goed paard houden, want hoe mooi ook de bovenbouw van een huis moge zijn, wanneer de fondatie niet goed is, dan ontdekt men al spoedig verzakking, scheuring of andere gebreken. Evenzoo vormen de hoeven voor het paard het fundament, waarop het lichaam rust, nog meer zich ook beweegt. Dat een goed hoefbeslag van den hoefsmid veel studie en inspanning vraagt, behoeft geen betoog en dat zijn werk naar mate van inspanning en studie beloond dient te worden, is ook duidelijk. Maar hierin wil ik niet treden. Aan den eenen kant wil ik den eigenaars van paarden wijzen op wat factor van beteekenis het hoefbeslag is bij de verzorging van het paard, en aan den anderen kant hen dringen tot eenige meerdere waardeering van het werk van den hoefsmid.

Harlingen.

O. H. B a a r d a,

Onderwijzer in practisch hoefbeslag.

Aan de leden der Vereeniging van
Gedipl. Onderwijzers in practisch hoefbeslag.

Mijne Heeren,

Eenige weken geleden ontving ik, zeer zeker met velen Uwer, zoo niet allen, een schrijven van den heer Redacteur-Uitgever van „De Hoefsmid”, hoe ik dacht over het laten voortbestaan van dit vakblad. Hierop heb ik geantwoord dat het blad m. i. moest blijven bestaan. Zoo ja ? of ik dan ook middelen aan de hand kon doen, welke het voortbestaan konden versterken. Als eenig middel heb ik opgegeven, dat er meer artikelen door practici voor geschreven moeten worden, en wel door de meest belanghebbenden, dat zijn in dit geval de hoefsmeden. De hoefsmeden, die hier in de eerste plaats voor in aanmerking komen, zijn de Onderwijzers in practisch hoefbeslag.

Tot op heden waren de geplaatste artikelen meestal van de hand van dierenartsen, die zich interesseeren voor het hoefbeslag. Enkele hebben zich zeer verdienstelijk gemaakt dienaangaande, wien wij ook onzen dank niet willen onthouden.

Een enkele keer iets van een hoefsmid.

Het Bestuur van de Vereeniging van Gedipl. onderwijzers in hoefbeslag heeft dit vraagpunt ook reeds besproken, en was van meening dat het blad niet moet verdwijnen, maar dat het voortaan moet beschouwd worden als het orgaan van onze vereeniging, en meteen als een vraagbaak.

Onze vereeniging telt plm. 50 leden. Wanneer ieder lid eens per jaar een artikeltje schrijft, hebben we onzerzijds bijna iedere maand een 4-tal mededeelingen. Ik stel mij voor dat iedere onderwijzer toch wel eens per jaar een ervaring opdoet, die voor de lezers van „De Hoefsmid” vermeldenswaard is te achten.

Ik weet wel heeren, dat een smid niet spoedig overgaat tot het schrijven in een of ander blad, en ik wil mijne tekortkoming hier ook wel bekennen, doch het moet anders worden, redenen waarom ik de leden in ernstige over-

weging geef eens goed over deze zaak na te denken, zal het voortbestaan van „De Hoefsmid” verzekerd blijven.

Ik hoop, dat dit schrijven mag leiden tot de toepassing van het bekende spreekwoord: „de koe eens bij de horens pakken” en dat de leden in 't vervolg tijdig naar de pen zullen grijpen, waardoor er voortaan ook geregeld artikelen of mededeelingen van practische hoefsmiden in dit vakorgaan het licht zien.

Dank voor de verleende plaatsruimte,

Appingedam, 9 Mei 1920.

M. Ritsema,

Voorzitter v. d. Vereeniging van
Gedipl. Onderwijzers in practisch hoefbeslag.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Examen te Tiel**, aan de Ambachtschool. Op 1 Mei l. l. werd in tegenwoordigheid van het bestuur der Afdeeling Tiel van de G. O. M. van Landbouw en van de Commissie voor Hoefbeslag, het examen afgenomen van den cursus. Het was het overgangsexamen aan het einde van het eerste jaar, daar deze cursus loopt over 2 jaren, elk van 16 lessen. Aan den vervolgcursus, welke den volgenden winter wordt gegeven, zal worden deelgenomen door G. J. van Ek te Kerk Avezaath, L. Blom te Rossum, J. M. Brank te Beusichem, A. Kokken te Alphen a. d. Rijn, G. Rijnders te Tiel, N. Heimans te Tiel, welke dit examen met gunstig gevolg aflegden; 2 deelnemers voldeden niet aan de gestelde eischen.

Utrecht, 3 Mei 1920.

S. v. A.

— **Cursus te Appingedam**. Aan den 2en leergang van den 4en cursus in hoefbeslag, gehouden vanwege de afdeeling Appingedam e. O. van den Smedenbond, werd door 8 leerlingen deelgenomen, t. w. S. Boelena te Bedum, K. Brontsema te Holwierde, J. Elenius te Uithuizen, K. Oosterheert te Leermens, B. Oldenhuis te Bierum, H. J. Rouaan te Losdorp, J. Uldersma te Oude Schip en H. Veldstra te Oldehove.

De theoretische lessen werden gegeven door den heer H. A. Kroes, leeraar aan de Middelbare Landbouwschool te Groningen, de praktische door den heer M. Ritsema, onderwijzer in praktisch hoefbeslag te Appingedam. Aan het einde van den cursus ontvingen 6 leerlingen een goed cijfer voor theorie, terwijl 2 leerlingen daarin matige vorderingen hadden gemaakt. Voor de praktijk waren 3 leerlingen goed, 3 ruim voldoende en 2 even voldoende.

Alle leerlingen wenschten zich te onderwerpen aan het examen ter verkrijging van het Rijks-diploma voor hoefsmid, met het resultaat dat van het 8-tal 7 slaagden.

Kr.

— **Militaire Hoefsmidschool**. De cursussen, welke op 1 April en 1 Mei zijn begonnen, worden gevolgd door 7 vrijwilligers der Cavalerie, 9 id. der Bereden Artillerie, 14 miliciens der Bereden Artillerie, 1 id. der Cavalerie, 2 id. der Infanterie en 2 burgerleerlingen, alzoo totaal 35 leerlingen.

G. H.

— **Noord-Brabant.** Maandag 31 Mei e.k. voormiddags 9 uur zal te *Heusden*, bij gelegenheid der merriënkeuring voor het Tuigpaardenstamboek, de heer S. van Angeren, chef-hoefsmid aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht, aanwezig zijn. Eigenaars, die goed hoefbeslag op prijs stellen, worden verzocht de hoefsmeden, die hun paarden ijzers hebben ondergelegd, te vragen alsdan tegenwoordig te willen zijn, teneinde onderricht te worden over de ondergelegde ijzers en verkeerde hoefstanden.

Dit kan zoowel voor de eigenaars der paarden als voor de smeden nuttig zijn.

(De heer A. d. r. M. N e l e m a n s, secretaris der Afd. Noord-Brabant der Nationale Vereeniging t. b. d. paardenfokkerij, heeft van het bovenstaande aan onderscheidene belanghebbenden kennis gegeven, en dit loffelijk voorbeeld verdient in andere provinciën te worden nagevolgd. R e d.)

—
Examens voor het Rijksdiploma als hoefsmid, afgenomen in het Instituut voor Hoefkunde van de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht.

Van de 83 candidaten, welke deelnamen aan de examens, die gehouden werden op 8, 9, 13, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 29 en 30 April, slaagden de H. H.: Geert Smid te Wachthoede, Joh. Berghaeuser te Oenkerk (met lof), O. Wassenaar te Joure, W. J. van Merkenstein te Lienden, H. Pol te Groningen, P. Doornbos te Aduard (Gr.), H. Veldstra te Oldehove, J. Uildersma te Uithuizermeeden (Gr.), K. Brontsema te Roodeschool (Gr.), H. Reinders te Meeden (Gr.), A. Woortman te Groningen, P. Berghuis te Zevenhuizen, A. A. Vlaming te Ulvenhout, G. C. A. van Bussel te Berlikum, J. Krüs te Beek bij Didam (met lof), B. H. J. Massen te Ambt Doetinchem, A. G. Fr. Schooltink te Baak (Steenderen), J. H. Otters te Beekbergen, J. A. Otten te Zeddam, K. Oosterheert te Leermens (Gr.), Jan Oldenhuis te Bierum (Gr.), Boele Oldenhuis te Bierum (Gr.), H. J. Rowaan te Losdorp (Gr.), S. Boelema te Bedum (Gr.), G. C. A. van Bussel te Berlikum, P. J. van den Munckhof te Horst, W. M. Smits te Velden, F. Hoebers te Helden, H. H. Lucassen te Venray, J. W. Kolkman te Wilp bij Voorst (met lof), J. Kampman te Olst (met lof), H. J. Brinkman te Colmschate bij Diepenveen (met lof), H. Brink te Colmschate (met lof), W. Huismen te Voorst (met lof), J. W. Klosters Jr. te Diepenveen, J. W. Klosters Mz. te Diepenveen, J. Schuitenmaker te Wierden, T. Stokkers te Holten, H. Kuipers te Eefde bij Gorsel, M. J. Roesink te Olst, J. A. Vermunt te Ter Heyde b/Breda, L. Wijnhoven te Wanssum, A. G. Hendriks te Ederveen bij Ede, J. Olthof te Appingedam, M. R. van de Winkel te Reuver (L.), J. C. H. Eggen te Eichelshoven (L.), G. J. Houben te Kerkrade (L.), H. Julicher te Swalmen (L.), H. de Reuver te Hoogblokland bij Gorinchem, G. Nijboer te Norg (Dr.), J. H. ten Broeke te Steenderen, W. Kamps te Eext, Chr. Delbressine te Stein (L.), J. H. Hohenwald te Roesel (L.), Th. H. Sanders te Maasniel (L.), W. A. Hieltjes te Loil bij Didam, H. Bouwens te Kruiningen en H. A. Tonen te Culemborg; totaal 59.

— **Vereeniging ter veredeling van het ambacht.** In de 27 Maart te Amsterdam gehouden vergadering is het jaarverslag over 1919 uitgebracht, aan welk verslag het volgende wordt ontleend:

Het Rijk heeft de Ver. in 1919 weder een subsidie toegekend van f 6000, waardoor de examens als gewoonlijk konden plaats vinden.

Voor het afleggen van de meester-proef kwamen 4 smeden op en voor idem van de gezellenproef 16 van de 22 aangegevenen. Voor de meesterproef slaagden 3, n.l. D. J. Esser te Rotterdam, R. H. J. Heijdeman en D. Oosthuizen, beide te Amsterdam. Aan de gezellenproef voldeden 7, waarvan 1 als machinebankwerker en draaier, 2 als vuurwerkers, 1 als plaat- en smidsbankwerker, en 3 als vuur-, bank-, en plaatwerker (oud programma).

— **Nieuwe zuurstoffabriek.** Men verzoekt ons hierover het volgende te plaatsen:

Waar de toepassing van het autogeen lassen en snijden van metalen door zuurstof en acetyleneegas, bijzonder in den laatsten tijd, hoe langer hoe meer toepassing vindt, achten wij het voor onze lezers van interesse, hen in kennis te stellen met de opening van een nieuwe zuurstoffabriek van de bekende firma G. L. Loos en Co. aan den Grasweg (Overzijde Y) te Amsterdam.

Eén der meest moderne zuurstoffabrieken is daar namelijk geopend en fabriceert deze energieke firma daar zuurstof en stikstof uit de lucht volgens een geheel nieuw systeem, dat tijdens den oorlog in Duitschland toepassing vond en waardoor een bijzonder zuivere zuurstof wordt verkregen.

De lucht wordt na reiniging van koolzuur en vocht vloeibaar gemaakt en daarna door ontspanning in zuurstof, stikstof en argon gescheiden; vervolgens worden de gassen op 150 atm. in de bekende stalen transportflesschen voor de levering aan de verbruikers geperst.

De machines leveren ca. 50000 liter per uur, welk kwantum binnen 2 maanden, na de reeds onderhanden zijnde uitbreiding, tot 150000 liter wordt opgevoerd en dus met het tegenwoordig steeds grooter wordende verbruik van zuurstof gelijken tred houdt.

Deze firma zal ook spoedig zulk een moderne installatie openen in Groningen, teneinde vracht op de zware transportflesschen voor de verbruikers te sparen.

Aan de zuurstoffabriek is nog verbonden een fabriek van complete autogene lasch- en snijapparaten, waardoor de firma G. L. Loos & Co. op het gebied van de autogene metaalbewerking wel een eerste plaats inneemt.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

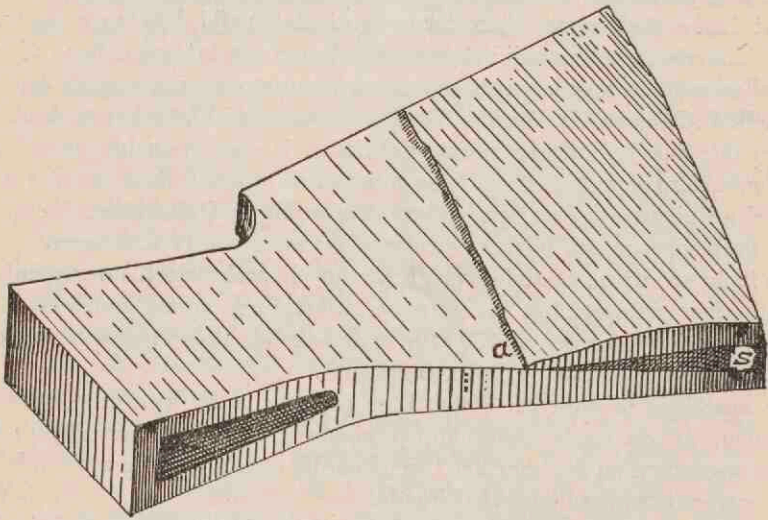

OVER GEREEDSCHAP.

Bespraken wij vroeger het oplassen van staal voor een moker of een hamer, dikwijls komt het bij den smid voor dat hij een bijl of hak- of steekgereedschap moet „aanleggen”, d. w. z. opnieuw verstellen. In de meeste gevallen gaat het met zulk gereedschap als met schoenen; het wordt zoo lang gebruikt en geslepen tot er vrijwel geen figuur of fatsoen meer aan is, en zoodoende is het meestal geen gemakkelijke taak van zulk gereedschap weer iets goeds te maken. Het zou te veel plaatsruimte eischen en ook te eenzijdig worden indien wij ieder denkbaar gereedschap op deze wijze gingen

bespreken en daarom nemen wij maar weer onze bijl, het veel bekende en gebruikte voorwerp, welke wij als voorbeeld stellen.

Zooals reeds hierboven gezegd is, gaat men niet eerder over tot het aanleggen van een bijl, voor en al eer het staal geheel versleten is, want in een ander geval moet de smid, wanneer de bijl te bot wordt om geslepen te kunnen worden, deze „uithalen”, waarna hij opnieuw aangevild en gehard wordt. Hierbij komt het nog dikwijls voor, dat, wanneer het staal niet goed is ingelascht, dit begint te blâren, waarvan wij reeds in ons artikel voor het maken van een bijl spraken; komt dit voor, of is het staal geheel versleten, dan moet de smid deze opnieuw verstellen en doet zulks als volgt:

Zoo mogelijk stuikt men de afgewerkte bijl iets bij (*a*) voor het weg-laschen der splits en smeedt een wigvormig stukje ijzer en een dito van laschbaar staal; dit stukje staal (zie onze figuur bij *S*) legt men op de te bewerken bijl en dekt het met de ijzeren wig; het geheel wordt nu bij (*a*) in de tang gevat en even op een hoek vastgelascht. Hierna neemt men het geheel met de tang op het huis en verwarmt het op de vereischte laschhitte. Het staal, dat hierbij geheel door ijzer is ingesloten, evenals bij de fabricatie van een nieuwe bijl, is niet blootgesteld aan de directe inwerking van het vuur en zal zoodoende niet gemakkelijk verbranden. Zooveel mogelijk zal men trachten dit werk in ééne verhitting tot gereedheid te brengen, d. w. z. niet een tweede maal laschen, dat aan de zaak geen goed doet. De verdere afwerking is uit de vorige beschrijving reeds bekend.

F. J. M.

ADVERTENTIËN.

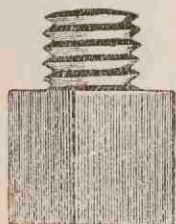

DANKBETUIGING.

Ondergeteekende betuigt hiermede zijn welgemeenden dank aan den heer P. BUTLER, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Biezelinghe, voor het zoo degelijk onderwijs, waardoor hij voor het Rijksdiploma als hoefsmid is geslaagd.

N. DEN RONDEN, Oud-Gastel.

KALKOENEN.

Ieder kwantum groote stompe Kalkoenen

:- per 100 Kilogram f 50.— -:

Bij afname van 500 stuks (minimum) per stuk $2\frac{1}{2}$ ct.

H-KALKOENEN

stomp en scherp 12 mM. No. 6, voor hitten, per 100 Kg. f 70.

Bij afname van 500 stuks (minimum) per stuk 3 ct.

Stooten en laschstukken in verschillende maten per 100 Kg. f 50.—. Monsters worden op aanvraag franco gezonden door de **Commanditaire Handelsvennootschap vh. D. VEGA, Cornelis Trooststraat 39-47, Amsterdam.**

Telefoon Zuid 6012 (2 lijnen) en 6017. Tel.-adr. D. VEGA, Amsterdam.

Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.

Personen, die in 1920 een cursus aan de Inrichting wenschen te volgen, dienen zich daartoe aan te melden bij den heer D. F. Stuivenberg, Poelestraat 35 te Groningen.

HOEFIJZERS

(KLEIN MODEL)

uit voorraad aangeboden.

Prijs **20 Gld.** per 100 Kilo.

Leistikow, Heerengracht
263, Amsterdam.

Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

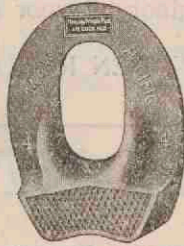
Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradi g van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.
uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk; voorradig in 11 maten van 4¼ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Dichte Luchtdrukzolen, in 10 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

Strijkringen met riempje

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

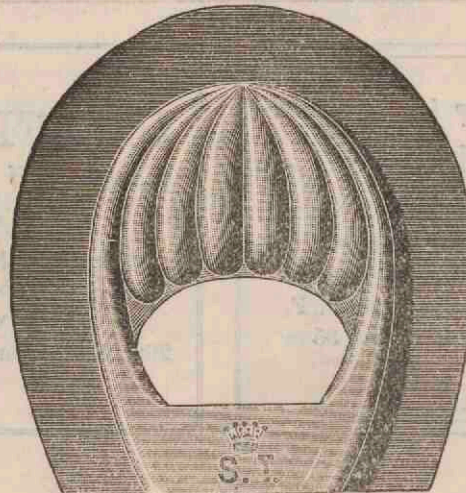

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V. in 7 maten, voor- en achterijzers voorradig.

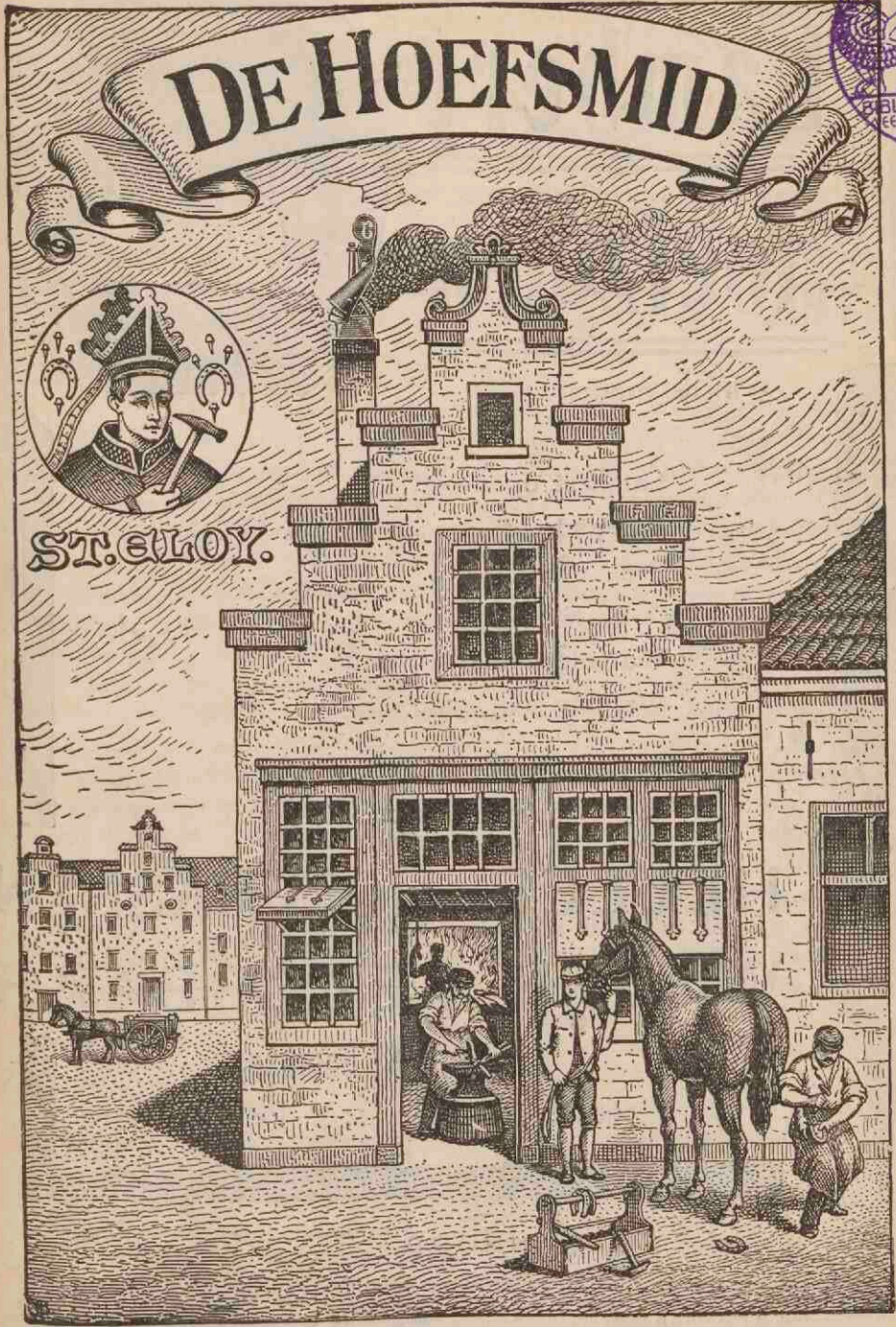
Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
Opruimers voor Schroefgaten.
Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.
Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

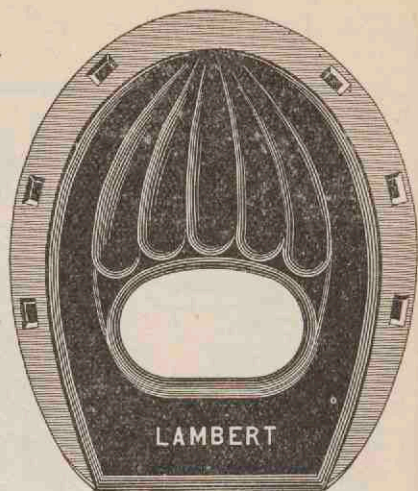
Caoutchouc Hielstukken.
Kunsthoo rn.
Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoef raspen.
Houw klingen.
Hoef hamers.
Lasch- of Welbladen en Poeder om ijzer en staal te wellen.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Hoe zal het worden? — Mededeelingen over de provincie Utrecht en het
hoefbeslag (Vervolg). — Opmerkingen aangaande het hoefbeslag ter stam-
boekkeuring te Heusden. — Het Nederlandsch Centraal Vakschoolmuseum. —
Ingezonden Stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. —
Advertentiën.

HOE ZAL HET WORDEN?

„De Hoefsmid” is nog te weinig de spreekbuis van den praktischen smid; er zijn nog te veel hoefsmeden, die het groote belang van een vakblad niet voldoende inzien. Dit is niet verstandig. Want een goed vakblad is veel waard. Het is dit niet alleen, omdat het „de kennis en de praktische toepassing en uitvoering van het vak zelf” vergroot en hooger brengt, doch evenzeer wijl het een bindende schakel vormt tusschen de beoefenaars van het vak onderling. En zoo'n band maakt het geheele vak krachtig en versterkt de maatschappelijke positie, hetgeen, in dezen tijd in het bijzonder, nuttig en noodig is.

* * *

Wil een vakblad „goed” mogen heeten, dan moet er bijna uitsluitend in geschreven worden door de menschen van het vak. En zoo ook: wil „De Hoefsmid” beantwoorden aan het doel, dan moet zijn inhoud voornamelijk van den praktischen smid afkomstig zijn. Hiernaar is steeds door de redactie gestreefd, doch met onvoldoende succes. Nog altijd zijn er te weinig smeden, die aan het *schrijven* te krijgen zijn. Dat zulks vroeger zoo was, is begrijpelijk. Maar de tijden zijn zeer veel veranderd en het smidsvak moet mee, wil het frisch, kundig en krachtig blijven. Met „schrijven” wordt niet alleen bedoeld het behandelen van onderwerpen inzake hoefbeslag, maar arbeidsverhoudingen, looninstellingen, in het algemeen: *vakbelangen* verdienen evenzeer de aandacht van den smid en daarom ook een plaats in zijn vakblad. Meerdere gelijkvormigheid wordt er door in de hand gewerkt en dit is gewenscht. De schroom, die steeds nog sommige smeden, met voldoende kennis, er van terughoudt om hun inzichten en ervaringen aan „De Hoefsmid” op te sturen en aldus dienstbaar te maken aan anderen en aan het vak, mag geen beletsel meer zijn en moet verdwijnen. De smid, die iets te vragen of te zeggen heeft, moet niet meer aarzelen, uitstellen of afstellen, maar *doen*. En al mocht ook de hamer vaardiger gehanteerd worden dan de pen, laat dit toch vooral niet als een bezwaar gelden, want de Redactie zorgt er immers voor, dat het geschrevene, zoo noodig, van taalfouten wordt gezuiverd.

* * *

In verband met het bovenstaande richtte de Redactie 31 Maart j. l. een schrijven aan de leden der „Vereeniging van Rijksonderwijzers in praktisch hoefbeslag”, waarin zij vroeg of het voortbestaan van „De Hoefsmid” geacht werd te zijn in het belang van het vak. Bovendien werd verzocht om het antwoord op bedoelde vraag, hetzij bevestigend of ontkennend, met redenen te willen omkleeden.

Als toelichting op dit schrijven merkten we tevens op:

dat de hoefsmeden meer zelfstandigheid konden toonen en dat zij, door hunne inzichten en ervaringen bloot te leggen in „De Hoefsmid”, meer blijken konden geven het vak door eigen kracht naar boven te willen werken, dat, ten einde dit te bevorderen in „De Hoefsmid”, Januari '19, mede-

gedeeld is, dat de vergoeding voor geplaatste bijdragen werd verhoogd tot f 80 per vel druks, dat is f 5 per bladzijde,

dat sedert dien tijd ruim een jaar verstreken is, zonder dat deze maatregel, met uitzondering van een paar geregeld medewerkende burger- en militaire hoefsmeden, goede vruchten afwierp,

dat naar onze meening uit den inhoud van „De Hoefsmid” meer naar voren dient te komen, dat de onderwijzers in praktisch hoefbeslag dit blad als hun orgaan beschouwen en dit als hun spreekbuis bezigen om andere smeden en toekomstige collega's met voorlichting te dienen,

dat in iedere provincie een vertegenwoordiger der Vereeniging van Rijks- onderwijzers in praktisch hoefbeslag zou moeten zijn om in dit blad te vermelden, welke maatregelen er in zijn provincie genomen worden om het hoefsmidsvak te steunen en vooruit te helpen, — welke cursussen of wedstrijden er in uitzicht worden gesteld, — welke stroomingen er bestaan in zake de verhouding tot de clientèle en tot het personeel enz.

* * *

En nu het antwoord van de leden der Vereeniging van Onderwijzers in praktisch hoefbeslag, op ons schrijven van einde Maart. Van de 48 leden hebben 12 smeden hun meening kenbaar gemaakt en wel de volgende, in alphabetische volgorde: Iz. Adriaanse te Goes, S. van Angeren te Utrecht, O. H. Baarda te Harlingen, P. Bongaarts te Maasniel, P. A. Butler te Bieze- linge, H. Hagen te Steenwijk, A. J. Koman te Schiedam, M. Ritsema te Appingedam, P. J. van Roon te Strijen, D. Stuyvenberg Jr. te Groningen, Guill. Vogels te Buggenum en H. Vossers te Utrecht.

Zonder uitzondering zijn deze smeden, wien we onzen dank brengen voor hun antwoord, van meening, dat „De Hoefsmid” moet blijven voortbestaan in het belang van het vak, als ook dat de onderwijzers in praktisch hoef- beslag in de eerste plaats in aanmerking komen om in deze steun en voor- lichting te verleenen. Verscheidene zegden in hun antwoord tevens hunne medewerking toe. Maar waar bleef het antwoord van de overige 36? Achten deze het voortbestaan van „De Hoefsmid” niet in het belang van hun vak, of laat het hun blauw-blauw misschien? We willen dit niet aannemen, doch zouden dan wenschen, dat zij wat meer daadwerkelijke belangstelling toonden voor en in het belang van hun vak.

* * *

Alzoo: Hoefsmeden, komt eens uit den hoek!!

MEDEDEELINGEN OVER DE PROVINCIE UTRECHT EN HET HOEFBESLAG (vervolg),

DOOR

Dr. GALLANDAT H U E T, kapitein-paardenarts.

Amersfoort.

Deze stad heeft haar naam ontleend aan de Eem, een rivier welke gevormd wordt door de samenvloeiing van verschillende beken. Hetzij ter plaatse een doorwaadbare plaats was, een „Vorde”, hetzij er een sterkte was gelegen,

een „Fort,” de naam Amisvorde of Amisfort en later Amersfoort is hieraan en aan de Eem ontleend.

Omtrent de stichting van de stad verkeert men in het onzekere. Zoo wordt er in 777 door Karel de Groote wel gesproken van Leusden aan de Eem doch niet van Amersfoort. In 1006 wordt er wel van gewaagd, in 1028 en 1050 ook waar n.l. Keizer Koenraad in een brief spreekt over de Tienden van Amersfoort. In 1259 schonk Bisschop Hendrik van Vianden de stadsrechten en nu zien wij een verder samengaan van Amersfoort met de stad Utrecht onder dit bisdom. Evenals alle oude steden onderging ook Amersfoort het lot dat de opeenvolgende oorlogen meebrachten en plundering en brandschatting werden vaak haar deel. Vooral in de 14e en 15e eeuw speelde de stad een voorname rol in den strijd tegen de Gelderschen, doch ook was zij meermalen in oorlog met de stad Utrecht. In 1543 bemachtigde Maarten van Rossum de stad en plunderde en moordde zoodanig dat het volgende rijmpje hier nog aan herinnert:

Amersfoort was een kamp vol stieren,
Keizer noch koning kon haar regieren
Maar toen Maerten van Rossum kwam,
Die maakte van elke stier een lam.

In 1569 kwam er een Spaansche bezetting in de stad omdat geweigerd was den tienden penning, opgelegd door Alva, op te brengen. Tien jaar later veroverde Graaf Jan van Nassau de stad voor de Staten. Behalve door oorlogen, leed Amersfoort in den loop der tijden veel door overstroomingen en zware branden.

Tot aan het begin der 14e eeuw was de stad nog omsloten door een muur, waarvan nu nog een gedeelte over is, n.l. in eenige huizen van de straat genaamd „Muurhuizen.” Later werd uitbreiding aan de stad gegeven en een tweede muur in wijderen omtrek gebouwd; de stad had nu twee muren ter verdediging. Aan dezen laatsten muur bouwde men meer dan 50 jaar lang; zij werd in 1450 voltooid. Eerst in 1829 werd deze muur, op enkele resten na, gesloopt.

Amersfoort is de geboorteplaats van een van Nederland's meest beroemde mannen, n.l. van Johan van Oldenbarnevelt; hij was raadspensionaris van den lande en zeer machtig, doch werd door politieke troebelen in 1619 ter dood gebracht.

Als woonplaats is de stad heden ten dage zeer gezocht, waarvan de groote uitbreiding wel getuige geeft. De mooie omstreken en de gunstige ligging als kruispunt van het spoorwegnet hebben de bevolking reeds tot ongeveer 30000 zielen doen stijgen. Ten allen tijde is Amersfoort om zijn schoone natuur geprezen. Zoo bezong reeds Vondel het als „de Bruid der Eem” in de volgende regelen:

Schoon Utrecht certijds praalde op Bisschop's staf en mijter,
En stoel en hoogen Dom, nog wil ik Amisfort
Van grooter waard benijd, verheffen op mijn cijter,
Als rechthand van 't Sticht, in zegen nooit verkort.
Hier wordt den vreemde, van den gastvrije ingezet
Gewelkomt, slecht en recht, en zonder dwaze pracht.

* * *

Wat beteekent nu Amersfoort voor het hoefbeslag! Het aantal paarden in de gemeente zelf is niet groot en bedraagt enkele honderden; hieronder zijn inbegrepen eenige stalhouderijen waarvan de grootste, de Amersfoortsche Rijtuigmaatschappij, dit jaar is geliquideerd. Verder zijn er verscheidene flinke sleepers met 10 en meer paarden, vele neringdoenden met hitten en ponies en een klein getal luxepaarden. Het groote bereden garnizoen, met plm. 1100 paarden, komt bij deze bespreking niet in aanmerking, daar deze uitsluitend door militaire hoefsmeden worden beslagen, waarvan er 9 zijn ingedeeld bij het 1e. Regiment Huzaren en het Escadron Ordonnansen, terwijl de paarden van de Bereden Artillerie, van de Rijsschool en van een gedeelte van het Escadron Ordonnansen, tezamen ongeveer 400, in beslag zijn bij de Hoefsmidschool. Deze laatste vormen het leermateriaal voor de aankomende hoefsmeden, waarop zij onder leiding en toezicht van vier instructeurs hun practische handigheid moeten aanleeren. Behalve dan de paarden, welke in de stad zelf thuis behooren, komen op marktdagen tal van boeren uit de omgeving, hetgeen nogal wat werk voor den hoefsmid meebrengt. De betere opleiding van de dorpsmeden echter heeft in deze veel gewijzigd en doet tegenwoordig de boeren niet meer zooveel voor het hoefbeslag naar de stad gaan als vroeger, temeer nog daar de levensvoorwaarden in de stad hooger zijn dan ten plattelande en dus de hoefsmid in de stad vanzelve duurder moet werken dan in de dorpen.

In de stad oefenen de volgende hoefsmeden het bedrijf uit: Rodie in de Valkstraat, Meinders in Bloemendaal, van Haselen in de Kampstraat, Lenting in de Muurhuizen en Van Bedum in de Kruiskamp; hiervan zijn 4 hoefsmederijen welke uitsluitend voor hoefbeslag zijn, alleen Rodie heeft een gemengd bedrijf.

De hoefsmederij in de Kampstraat, met ingang in de Zogstraat, is het eigendom van den heer Van Haselen, gemeente-veearts te Amersfoort. De smederij was vroeger een leersmederij, waar aankomende knechts tot hoefsmid werden opgeleid; als bedrijfsleider staat de heer Zegwaard, onderwijzer in practisch hoefbeslag en alom bekend als een zeer kundig hoefsmid, aan het hoofd en wordt in de werkzaamheden bijgestaan door een knecht. Dit is nog een van de weinige gevallen dat in ons land een veearts een hoefsmederij heeft, iets dat in het buitenland, met name Engeland, haast onafscheidelijk aan het beroep van veearts is verbonden. Het is ontegenzeggelijk een groot voordeel voor een veearts met een groote paardenpractijk om de volle beschikking over een hoefsmederij te hebben en met een bekwaam hoefsmid aan het hoofd zal hij hier veel nut uit trekken. Voordeel schijnt er echter niet in te zitten; anders zou men het, dunkt mij, wel meer in practijk zien brengen.

Bij de bespreking van het hoefbeslag te Arnhem wezen wij ook op de leersmederij van wijlen den heer Van Dulm, destijds praktiseerend veearts; ook deze leersmederij is nog tijdens het leven van den heer Van Dulm in andere handen overgegaan. De uitbreiding, die aan de cursussen in hoefbeslag is gegeven, maakt het voor leerlingen gemakkelijker en minder kostbaar deze te volgen dan een inrichting van onderwijs, waar zij zonder verdienste in eigen onderhoud moeten voorzien en dit zal het aantal leerlingen hieraan dan ook zeer beperken.

De drukst beklante hoefsmederij is die van den heer Rodie in de Valkstraat; deze zaak bestaat ongeveer 30 jaar en was vroeger in handen van den heer D. van der Kooij, een zeer bekwaam hoefsmid, die uitsluitend hoefsmederij hield en geen ander werk aannam. De tegenwoordige eigenaar, die vroeger militair hoefsmid was, heeft door de groote vermindering van het aantal paarden in de stad, zijn zaak in een gemengd bedrijf omgezet, hoewel nog steeds het hoefbeslag de hoofdzaak is gebleven. Hij werkt met twee volwassen knechts, die als milicien een opleiding hebben genoten aan de militaire hoefsmidschool en aldaar gediplomeerd zijn. De werkuren zijn van half zeven 's-morgens tot half zeven s'avonds met $2\frac{1}{2}$ uur schafttijd, terwijl des Zaterdags tot 4 uur gewerkt wordt. De knechts verdienen 60 cts per uur; lijkt dit oogenschijnlijk een goed loon, indien men het vergelijkt met andere beroepen, dan staat de hoefsmid nog ver achteraf, immers een opperman wordt betaald met 80 en 85 cts per uur, een timmerman met 90 cts en f 1. Waarin ligt deze achterafstelling van den hoefsmid? Zeer zeker niet in zijn mindere prestaties! Wat hij levert is toch het werk van een geschoolden arbeider en lichaamskracht wordt hem hierbij lang niet bespaard. De reden zit m.i. in het niet meegaan met de prijsverhoogen van het beslag; deze beslagprijzen zijn n.l. niet verhoogd sinds 1 Januari l.l. terwijl toch de materialen niet onbelangrijk zijn gestegen. Gaan wij dit even na, dan zien wij dat het stafijzer vanaf 1 Januari is gestegen van f 25 tot f 36 de 100 K.G., de kolen van f 5.45 tot f 6.65. Rekent men nu als minimum voor een vierkant beslag 3 K.G. ijzer, dan is dit al 33 cts duurder, terwijl men zeker 10 cts meer aan kolen mag berekenen. Hierbij komen dan nog de percentage verhooging van de ongevallenwet (Rijksverzekeringbank) welke 2 cts per uur bedraagt en de invaliditeitswet, welke 1 ct. per uur bedraagt, dan ziet men hieruit een verhooging van onkosten waartegenover geen verhooging van beslagprijzen is gesteld.

De loonen der knechts zijn wel verhoogd, n.l. 10 en 15 cts. per uur, hetgeen voor den knecht nog niet voldoende is doch voor den patroon nog meer de noodzakelijkheid aangeeft tot prijsverhooging van het beslag. In deze kunnen de burgersmedenpatroons zich spiegelen aan het Rijk; waar n.l. de materialen duurder worden, worden de abonnementsgelden der hoefsmiden verhoogd, hetgeen bij de laatste prijsstijging van het ijzer met 0,5 per paard en per dag is geschied. In de burgermaatschappij zien wij echter dat sinds 1 Januari het vierkant beslag van een paard ruim 70 cts. (33 cts ijzer, 10 cts kolen, 25 cts werkloon en 3 cts. belasting) duurder is geworden zonder dat de beslagprijzen ook maar eenigszins zijn verhoogd.

Hierbij komt nog dat het paardenhoudend publiek de hoefbeslagprijzen wel erg hoog vindt en zoo lang mogelijk wacht met het vernieuwen van het beslag, hetgeen natuurlijk ten nadeele van den hoefsmid is. Mij werd zelfs door hoefsmiden gezegd dat het regel begon te worden dat een paard op beslag kwam omdat het de ijzers verloren of gebroken had maar niet omdat het een zekeren tijd op het oude beslag geloopt had. De eigenaar blijft het hoefbeslag als een schadepost beschouwen en wil niet leeren dat een tijdig en goed beslag rente voor zijn paard opbrengt.

De beslagprijzen te Amersfoort zijn van f 4.50 tot f 5.50 voor een paard;

de heer Rodie rekent f 5.50, en f 4.50 voor een hit, terwijl het verleggen van de ijzers f 2.40 kost. Er schijnt nog geen uniformiteit in prijzen te zijn; wel jammer, daar solidariteit in deze in het algemeen belang der patroons is.

Dat de smederij van den heer Rodie zeer belangrijk is, bewijst wel dat wekelijks van 40 tot 70 paarden beslagen worden; dat het eenige jaren terug nog veel omvangrijker was getuige dat in den winter van 14 op 15 in één week 387 paarden op winterbeslag zijn gezet. De meeste paarden, ongeveer $\frac{2}{3}$ van de klandisie, komen uit de stad zelf en $\frac{1}{3}$ uit de omgeving; van de bedrijven in de stad zijn o.a. de sleepers van den Hoek en Cirkel ieder met 20 paarden en de Gemeentereiniging met 16 paarden vaste klanten. De ijzers zijn alle handgesmeed en als regel wordt vlak beslag onder gelegd, alleen bij werkpaarden worden nog al eens kalkoenen aan de achterijzers gegeven. In den winter worden schroeven en stiften beide gebruikt; de hoefsmeden werken liever met stiften, doch vele eigenaars van paarden blijven nog schroeven verlangen.

De hoefsmederij van Meinders in Bloemendaal wordt gedreven door den eigenaar met zijn twee zoons; beide zijn tijdens hun diensttijd als miliciens te Amersfoort opgeleid. Het is een flinke zaak, uitsluitend hoefsmederij, waar veel omgaat en waar door de gunstige ligging ook vele paarden van buiten op beslag komen.

De smederijen van Lenting en van Van Bedum zijn nog in opkomst, daar deze patroons zich eerst korten tijd geleden gevestigd hebben. Beiden zijn te Amersfoort als militair opgeleid; de heer Lenting slaagde dit voorjaar bovendien voor het Rijksdiploma als hoefsmid, wel een bewijs dat hij niet stilzit doch vooruit wil en als zoodanig dan ook de eerste Amersfoortsche hoefsmid is die dit Rijksdiploma heeft behaald. Wij wenschen hun toe een opkomst van hun bedrijf, zij het dan niet mogelijk door een grooter aantal paarden in de stad, dan door een flinke klandisie van de omgeving.

OPMERKINGEN AANGAANDE HET HOEFBESLAG TER STAMBOEKKEURING TE HEUSDEN.

Door de Afdeling Noord-Brabant der Nationale Vereeniging tot bevordering der paardenfokkerij in Nederland werd ook dit jaar, nu te Heusden, fokkers en hoefsmeden gelegenheid gegeven vragen te stellen en inlichtingen in te winnen aangaande het hoefbeslag der paarden.

Ondergeteekende was ter keuring uitgenoodigd om alle gewenschte inlichtingen te geven. Een woord van hulde voor deze vereeniging, speciaal haren secretaris den heer Nlemans, is hier zeer zeker op zijn plaats. „Geen voet, geen paard” is een dikwijls gebezigd gezegde. Door telkens en telkens weer de aandacht op het hoefbeslag te vestigen, moet er verbetering komen, doch de paardeneigenaren en smeden, die door goede verzorging en goed beslag zooveel kunnen doen om goede hoeven te behouden, schijnen soms nog lang niet voldoende doordrongen van de waarde eener goede hoefbehandeling.

De belangstelling van de zijde der fokkers te Heusden was groot, grooter dan dat der hoefsmeden; de laatsten schijnen hun eigen belang niet te begrijpen! Dat moeten ze zelf weten, als de fokkers vooruit willen dan lukt het wel, ook zonder die sloome smeden. Hoe 't gaan moet? Wel, er waren al eenige smeden aanwezig, die direct na de keuring den heer Nelemans gevraagd hebben om te bevorderen dat in deze streken nog eens een cursus in hoefbeslag gehouden zal worden. Genoemde heer beloofde daartoe al zijn krachten te zullen inspannen!

Wat nu het beslag zelf betreft, dat viel lang niet mee. Grootendeels was gebruik gemaakt van machinale ijzers en de voet gevormd naar het ijzer, waardoor de hoornwand te veel beraspt was.

Van de eigengemaakte ijzers noteerde ik: ruw afgewerkt, te smal, onvoldoende afhelling, te mager gestampte gaten. Ook waren al deze ijzers vervaardigd zonder rits en vertoonden de gebreken die aan ijzers met gestampte gaten als regel voorkomen, gebreken waar ik hier niet nader op behoef in te gaan.

Door de smeden werd geklaagd over de slordigheid der paardeneigenaars; deze sturen de dieren te laat op beslag, laten ze veel te lang loopen met te kort geworden ijzers, of zelfs zonder ijzers, waardoor een nieuw beslag bijna niet aan te brengen is.

Zuinigheid die de wijsheid bedriegt!

Toch meen ik, gezien de belangstelling der fokkers in het hoefbeslag, dat de toestand aan het verbeteren is, en zijn wij er nog niet, maar het gaat vooruit!

Zorgt er daarom voor smeden, dat ook gij al 't mogelijke doet. Weest theoretisch en practisch zoo op de hoogte, dat ge de goedwillende fokkers niet teleurstelt.

Zij moeten verzekerd zijn van uitstekend werk!

Utrecht, 4 Juni '20.

*De Chef Hoefsmid aan het Instituut
voor hoefkunde der Veeartsenij-
kundige Hoogeschool,*

S. van Angeren.

HET NEDERLANDSCH CENTRAAL VAKSCHOOLMUSEUM.

Hierover zond men ons 19 Mei een mededeeling, waaraan het volgende is ontleend:

Dezer dagen is in breeden kring verspreid het „Rapport der commissie van voorbereiding voor het stichten van een Nederlandsch Centraal Vakschoolmuseum.” In 8 punten, door een inleiding en een nabeschouwing verduidelijkt, en die ieder uitvoerig behandeld worden, is getracht dit doel en deze werkwijze uiteen te zetten; wij nemen hier deze 8 punten over; zij zijn:

1. Het verzamelen en het voortdurend of tijdelijk tentoonstellen van

alles, wat voor den bloei en de ontwikkeling van het vakonderwijs van belang geacht moet worden.

2. Het bewerken van een zoo nauw mogelijke aansluiting tusschen de praktijk van de ambachten en van de industrieën en het vakonderwijs, zoowel in technisch- als in æsthetisch opzicht.

3. Het vaststellen, vermenigvuldigen, uitgeven en verspreiden van modellen, voorbeelden, handleidingen, enz. ten dienste van het vak-onderwijs.

4. Het scheppen van een centraal punt, alwaar, of van waaruit de belangen van het vakonderwijs in het algemeen worden bevorderd, en degenen, die bij het vakonderwijs als leerkrachten werkzaam zijn, in het bijzonder, op de hoogte kunnen worden gebracht en gehouden van veranderingen, die zich bij de praktische uitoefening van het door hen onderwezen vak voordoen.

5. Het verschaffen van: 1e doeltreffende lokalen tot het daarin houden van voordrachten en demonstraties, vergaderingen van vereenigingen en commissies, het afnemen van examens, enz., een en ander in rechtstreeksch verband met het vakonderwijs, en 2e werkplaatsen tot het verrichten van werkzaamheden, noodzakelijk ter uitvoering van het onder punt 3 genoemde.

6. Het beleggen van vergaderingen, het doen houden van voordrachten en demonstraties, het instellen en benoemen van commissies tot het uitbrengen van rapporten over bepaalde vraagstukken of tot het uitwerken van bepaalde opdrachten.

7. Het geven van inlichtingen en aanwijzingen, het uitgeven en verspreiden van berichten en mededeelingen betreffende de aanwezige voorwerpen, het houden van tijdelijke tentoonstellingen, demonstraties enz., het mededeelen van de belangrijkste veranderingen en wijzigingen in het museum aangebracht en van de werkzaamheden en uitgaven door of vanwege het museum gedaan.

8. Het stichten van een boekerij op het gebied van het vakonderwijs.

Nadat dus deze 8 punten één voor één uitvoerig behandeld zijn, wordt een „groepsgewijze indeeling” van het museum gegeven, waarin achtereenvolgens worden besproken: *a.* de algemeene afdeeling; *b.* de onderwijskundige afdeeling; *c.* de technische afdeeling; *d.* de æsthetische afdeeling; *e.* de afdeeling voor tijdelijke tentoonstellingen, model-leerlokalen en lokalen geschikt voor het afnemen van examens; *f.* de afdeeling voor het Huishoud-onderwijs; *g.* de afdeeling voor het Industrieonderwijs.

Vervolgens worden besproken de vragen „Hoe komt het Museum aan de te exposeeren voorwerpen” en „waar moet het Museum gesticht worden”, beide vragen worden onder de oogen gezien en de beantwoording van beide kan niet anders dan hoopvol voor de geprojecteerde stichting genaamd worden.

Hierop volgen „het programma van eischen voor den bouw van het Museum”, „het bouwplan”, de kosten van het „bouwplan”; een uitvoerig gedocumenteerd plan voor een geldleening, en een begrooting van ontvangsten en uitgaven (met toelichting) voor de exploitatie van het Museum. Een kort artikel over „het Museumbeheer” en een „Slotwoord” besluiten het Rapport.

Als „bijlagen” zijn er aan toegevoegd ontwerpen voor Statuten en voor een Reglement betreffende de exploitatie, een aflossingsplan voor de geldleening, schetsontwerpen voor een plattegrond van het Museum, en eenige afbeeldingen van platen ten dienste van het Nijverheidsonderwijs. Deze platen zijn toegevoegd ter verduidelijking van het doel der „Verzamelm-commissie”, die in het Rapport besproken wordt, en die in het Museum haar domicilie hoopt te krijgen.

Moge dit Rapport, dat duidelijk aantoont het bestaan van de groote behoefte aan zulk een Museum, dat met warmte aandringt op de spoedige totstandkoming er van, het resultaat hebben dat de samenstellers zich dachten. Het zou een zegen zijn voor een belangrijk deel van onze volksop-leiding — voor ons Nijverheidsonderwijs.

INGEZONDEN STUKKEN.

SALARIEERING VAN „ONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG”, WELKE LES GEVEN AAN EEN CURSUS.

Op de laatst gehouden algemeene vergadering van de „Vereeniging van Onderwijzers in practisch hoefbeslag”, Zaterdag 24 Januari te Utrecht gehouden, viel mij zoo op, dat op *verschillende* cursussen in hoefbeslag *zeer verschillende* salarissen genoten werden. De eene *nam* dit; de andere *kreeg* dat. In elk geval is dit niet in den haak. De bevoegdheid van de practijk-leeraren is in dit gedeelte van het vak eenzelfde en hierom behoort de salariering *gelijk* te zijn.

In de Bestuursvergadering van de genoemde Vereeniging, gehouden 24 Maart 1920, is het bovenstaande besproken, naar aanleiding van een schrijven van collega Koelman uit Alkmaar, en daarop heeft het Bestuur bepaald f 10 per les (van minstens 4 uur) met vrije reis- en verblijfkosten; voor herhalingscursus f 5 per les en per persoon. Dit lijkt mij heel goed en 't is te hopen, dat iedere onderwijzer in dit vak zoo verstandig is zich *hieraan* te houden en niet, zooals vele smeden vaak redeneeren, „het voor een beetje minder ook wel willen doen.”

Wij zijn georganiseerd en daarom moet bij ons het spreekwoord *waar blijven* „gelijke monniken, gelijke kappen.” In de practijk van het vak behoort dit ook zoo te zijn en de concurrentie moet dan bestaan in het vlugge of minder vlugge afleveren van verschillende werken; tevens zal dan blijken, of het werk er mooi of minder mooi zal uitzien.

Een handig vakman, die vlug en tevens behoorlijk net werk levert, zal dan meer kunnen verdienen dan iemand van mindere capaciteiten en het winnen van clientèle gaat hiermede vanzelf gepaard.

Een mooie salarisregeling voor genoemde Onderwijzers is de volgende, zooals die aan verschillende avondteekenscholen, Burgeravondscholen, enz., in gebruik is. Het salaris is daar van f 70 tot f 110 per wekelijksch lesuur, d.w.z. geeft men 1 uur per week les, dan ontvangt men minimum f 70, maximum f 110 per jaar. Dit maximum heeft men na 8 dienstjaren. Geeft

men nu b. v. 8 uren per week les, dan ontvangt men $8 \times f 70 = f 560$ per jaar of $8 \times f 110 = f 880$ per jaar.

Voor onze cursussen zou men veilig voor dezen tijd rond f 100 per wekelijksch lesuur kunnen rekenen; dus geeft men 4 uren per week les aan een cursus, dan ontvangt men $4 \times f 100 = f 400$ per jaar. Duurt de cursus geen jaar, doch b.v. 7 maanden, dan kan m.i. het $\frac{7}{12}$ van f 400 worden uitbetaald. De cursussen rekenen te bestaan uit 2 gedeelten, welke beide op deze wijze behooren te worden gesalarieerd. In ieder geval, minder dan f 2.50 per uur, zooals het Bestuursvoorstel luidt, moet niet worden ontvangen; daar m.i. het geven van onderwijs geen gemakkelijke taak is, vooral als men zich er z.g. *aan geeft*, daar velen onzer ook uit eigen zaken moeten *uitbreken*, moet dit niet gepaard gaan met *verlies*, doch met *winst*.

Hierbij wordt tevens nog bedoeld, dat de Vereeniging, welke den hoefbeslagcursus in 't leven heeft geroepen, den betrokken onderwijzer, zoo deze wat *ver* uit den omtrek moet komen, tevens zijne reis- en verblijfkosten dient te *vergoeden*. Eerst na deze en andere onkosten berekend te hebben, kunnen de verschillende subsidiën worden aangevraagd.

Misschien zijn dit eenige gegevens voor een dezen herfst te beginnen cursus.

Op de volgende algemeene vergadering der Vereeniging van onderwijzers zou dit als een voorstel behandeld kunnen worden.

D.

V.

KORTE MEDEDELINGEN.

† H. J. C. van Lent. „De Hoefsmid” heeft een trouwen medewerker verloren in den heer van Lent, die zich kenmerkte door een helder hoofd, een vlotten stijl en een aangename omgang. Velerlei waren zijn werkzaamheden op het gebied der paardenfokkerij en van het hoefbeslag, het meest naar voren getreden in de functies van voorzitter van de subcommissie A der Algemeene Keuringscommissie voor de paardenfokkerij, lid der commissie voor het hoefbeslag in Gelderland, secretaris der Commissie van Toezicht op het examen van „Onderwijzers in practisch hoefbeslag”, lid der examencommissie voor rijks gediplomeerde hoefsmiden en directeur der voormalige Hoefsmidsschool te Tiel.

De vele verdiensten van den heer van Lent zullen in dankbare herinnering blijven en zijn heengaan met grooten weemoed worden herdacht.

— **Zeeland.** Te Hulst zal op 1 Juli een groote landbouwtentoonstelling worden gehouden. Gelijktijdig vindt een *wedstrijd in hoefbeslag* plaats. De deelneming hieraan staat open voor gediplomeerde hoefsmiden. Ieder deelnemer moet zich vertoonen met vijf paarden, welke door hemzelf zijn beslagen. — Prijzen: 3 groote zilveren medailles met getuigschrift.

Dit systeem lijkt ons praktisch niet onjuist, daar het vermoedelijk voldoende bruikbaar is om het werk in zijn resultaat te beoordeelen. De jury heeft minder tijd noodig dan bij de gebruikelijke methode: ijzers maken en onderslaan; de deelnemers behoeven zich op de tentoonstelling niet dik in het zweet te werken en het tentoonstellingsbestuur behoeft voor den wedstrijd

weinig geld uit te geven. Het werken aan de aanbeelden en aan de paarden trekt anders altijd veel aandacht van het publiek. Dit zal nu vermoedelijk heel wat minder zijn. De ervaring moet leeren of de voordeelen boven de bezwaren uitsteken.

— **Wedstrijd in hoefbeslag te Roermond, 22 en 23 Juni.**

Art. 1. De wedstrijd heeft plaats op Dinsdag 22 en Woensdag 23 Juni, telkens vanaf des voormiddags 9 uur.

Art. 2. De deelnemers moeten op de dagen van den wedstrijd ten 8¹/₂ ure bij de smederijen op het tentoonstellingsterrein aanwezig zijn, voorzien van gereedschap.

Vóór den wedstrijd wordt om de paarden geloot.

Aangifte verplichtend vóór 1 Juni (Landbouwhuis, Neerstraat, Roermond).

Art. 3. Aan den wedstrijd kunnen enkel deelnemen gediplomeerde burgerhoefsmeden (geen leeraren-hoefsmeden).

Den eersten dag moet iedere deelnemer maken een ijzer met verbreedden buitentak voor een hoef met verbeening van het buitenhoefkraakbeen en wel bestemd voor een aanwezigen hoef. De deelnemers mogen de maat nemen doch verder niet passen en moeten het ijzer binnen een uur inleveren. Den eersten dag wordt medegedeeld, welke der deelnemers den volgenden dag kunnen terugkomen.

Ieder van hen moet den tweeden dag twee hoeven beslaan en ook de ijzers maken. Hiervoor wordt 2¹/₂ uur toegestaan.

Art. 4. De volgende prijzen zullen, indien de jury daartoe termen vindt, worden uitgereikt: 1e prijs f 25 en vergulde medaille, 2e prijs f 20 en verzilverde medaille, 3e prijs f 15, drie 4e prijzen, ieder van f 10. Eervolle vermeldingen. Voor iederen prijs of eervolle vermelding wordt later tevens een diploma verstrekt.

— **De invloed van bijzondere voeding op den hoorgroei** (haren — nagels — opperhuid). In het B. T. W. deelt Zunts proeven mede, welke hij genomen heeft met de voeding van niet overmatig eiwitrijk voedsel, gepaard met de toediening van verteerbaar gemaakte hoorn. Hij deed eerst een proef met zichzelf en stelde vast dat bij gewone voeding de haargroei, over vier weken genomen, dagelijks 5 m.M. groot was. Nu nam hij dagelijks 1 à 1,5 gram verteerbaar gemaakte hoorn in en stelde vast dat de haargroei gedurende de volgende vier weken dagelijks 6,3 m.M. bedroeg en bij voortzetting in de volgende maand zelfs 9.22 m.M. Er had dus een verdubbelde groei van het haar plaats gehad. Daarna deed hij proeven bij schapen, waarbij zich de haargroei van al of niet met hoorn gevoederde dieren verhiel als 174 : 1. Het economische belang springt hierbij dadelijk op den voorgrond. Het lijkt mij dan ook aangewezen proeven in denzelfden geest te doen bij paarden om hieruit nut te kunnen trekken bij hoefgebreken, als slechte hoornwand, brokkelhoeven, losse en holle wand e. a. G. H.

PERSOVERZICHT.

Veel of weinig nagelgaten in het ijzer.

In het algemeen zijn 6 tot 8 hoefnagels tot bevestiging van het hoefijzer voldoende en dus ook een gelijk aantal nagelgaten.

Meestal worden de ijzers in voorraad gemaakt en mocht het bij het beslaan

blijken, dat de hoof op een der plaatsen, waar gewoonlijk wordt genageld, minder goed is, dan slaat men op een daarvoor beter geschikt gedeelte, een extra nagelgat in het ijzer.

Wanneer echter de reserve-ijzers voor bepaalde hoeven moeten dienen en zonder verdere verandering ondergebracht moeten worden, soms onder zeer slechte voeten — zooals in den oorlog, bij manoeuvres enz. — dan wordt de zaak eenigszins anders. Dan is het wel goed, als er wat meer nagelgaten in het ijzer zitten, dan in doorsnede gebruikt worden, en dan kunnen brokkelvoeten toch nog beslagen worden met een ijzer, dat waarschijnlijk „houdt”. En op het laatste komt het aan! In het Duitsche leger, later door Zwitserland nagevolgd, zaten er in de ijzers, al naar de grootte, van 14—22 nagelgaten, natuurlijk op zeer kleinen afstand van elkaar.

De vraag is toen gerezen of ook bij burgerpaarden aan een dergelijke wijze van beslaan de voorkeur moet worden gegeven en dan kan het antwoord direct: „neen”, luiden. Men moet vooral niet uit het oog verliezen, dat het inslaan van zooveel gaten „uit de hand” onmogelijk is, tenminste wanneer men het goed wil doen. Zelfs bij machinale ijzers — zooals in het militaire werden gebruikt — zag men herhaaldelijk nog, dat de nagelgaten niet zuiver waren geplaatst, soms aan den eenen ijzertak te vet en aan den anderen te mager. Natuurlijk ondervinden smid en paard daarvan alleronaangenaamste gevolgen.

Daarom is men later in Deutschland wel wat van het groote aantal nagelgaten teruggekomen en zoo geeft Lungwitz aan om er in elke ijzerhelft vijf aan te brengen en wel aan het voorste tweederde deel. Gewoonlijk moeten dan het 1ste, 3e en 5e nagelgat gebruikt worden, terwijl de anderen voor reserve dienen. Deze laatste methode heeft ingang gevonden.

Het spreekt van zelf, dat, des te meer nagelgaten aangebracht worden, des te grooter de kans is, dat een of meer er van verkeerd staan, terwijl bovendien door de inspanning van den smid om ze goed te maken, de aandacht van andere belangrijke zaken van het ijzer wordt afgeleid.

Ten slotte is een groot aantal nagelgaten een gevaar voor den smid n. l. dat hij ze alle gebruikt. Zulks klinkt wel onbegrijpelijk, maar er zijn voorbeelden van bekend, dat bij paarden met beste voeten 10—12 nagels waren ingeslagen en het is duidelijk, dat daarmee gezondigd wordt tegen de eerste beginselen van het vak!

Wil men voor militaire paarden voor reserve een paar nagelgaten meer in het ijzer aanbrengen, dan heeft dit een praktischen kant, maar een zeer groot aantal heeft meer na- dan voordeel.

(u. *Der Hufschmied*).

En als zoodanig beschrijft Prof. Lungwitz in „Der Hufschmied” bij een licht, mager 3½-jarig paard een geval waarbij de verschijnselen van zoolklemhoef aanwezig waren en wel aan alle vier hoeven. Aan de voorhoeven was het volgende op te merken: de toonwand was tonvormig gewelfd; ondergeschoven lage verzenen, ringen op den hoornwand, vooral in de bovenste helft, en aan den toon verder van elkaar verwijderd dan aan de zijgedeelten; goed uitgeholde zool. De hoeven waren over het geheel genomen klein. Vooral aan den linker voorhoef was de grootste breedte achter het midden, zoodat ze min of meer den vorm hadden van achterhoeven.

Dit laatste schrijft Lungwitz toe aan het ondergeschoven zijn van de verzenen, die in het onderste derde gedeelte, te beginnen onder de ringen, naar buiten uitgehold waren. Op de plaats waar de hooft het breedst was, had zich een losse wand gevormd, ook tengevolge der ondergeschoven verzenen. De stralen waren goed ontwikkeld met breede middelste- en zijdelingsche straalgroeven, dito de balgroeven.

Ook aan de achterhoeven kwamen ringen op den hoornwand voor en was de toonwand gewelfd; de achterhoeven waren onbeslagen. Rechts vóór kon de toonwand 1 c. M. worden ingekort.

Het paard was lang gekoot, beschikte over een vloten gang en was in het geheel niet kreupel. In verband met deze drie laatste feiten waren de verschillende veranderingen wel verklaarbaar: door het lang onbeslagen op stal staan of door weinig beweging en door het beslag met kalkoenen is een naar voren gebroken hooft ontstaan en zijn de hoornvormende deelen aan de kroon meer naar achteren gebracht, waardoor de wand ter plaatse is gaan ombuigen. Op dezelfde manier zijn de ondergeschoven verzenen ontstaan, alsook de andere afwijkingen aan den hoof. Bij beervoetigheid ziet men hetzelfde gebeuren.

Wanneer de gebogen wand erg lang wordt, kan de zool op den duur worden ingeklemd.

Bij het bovenbedoelde paard was na inkorting en beslag met gewoon vlak ijzer reeds verbetering in den hoofvorm te constateeren. (*Id.*)

Dat het van groot belang is, wanneer de straal haar natuurlijke functie kan waarnemen, bewijst het volgende:

Door een nageltred met etterige doorbraak aan de ballen, was zeker paard langen tijd buiten dienst gesteld. Het ziekteproces genas en aan den eigenaar werd toestemming gegeven het dier weer langzaam aan te gaan gebruiken. Na een week of 4 kwam het weer kreupel aan de smederij. De eigenaar was erg somber gestemd en wilde tot afmaking van het dier overgaan, temeer omdat er in het kroon- en kootgedeelte nog een flinke zwelling aanwezig was. Het werd hem evenwel afgeraden, omdat men vermoedde, dat bij rust wel weer beterschap zou optreden.

Het ijzer werd afgenomen, de hoornwand ingekort en direct viel op, dat het paard beter doortrad en minder kreupelde. Waarom?

Omdat nu aan den straal weer gelegenheid gegeven werd mee te dragen en te steunen. Daarmee werd met het beslag rekening gehouden; er kwam een gewoon vlak ijzer onder, zóó, dat ook na beslag de straal goed droeg. Het paard vertrok beter, als dat het gekomen was. Gedurende het ziekteproces was het noodig dat de straal vrij lag van den bodem; na de genezing echter moest hij weer mee dragen, zooals nu bleek, waarschijnlijk om ook aan het ziek geweest zijnde straalkussen steun te kunnen geven. (*Id.*)

— Klemhoeven behooren niet tot de zeldzaamheden, wanneer men daaronder tenminste rekent een vernauwing aan het zijdelingsche of achterste hoofgedeelte, terwijl ook de kroonklemhoef bij wijde hoeven nu en dan kan worden waargenomen. Maar heel weinig ziet men een echt voorbeeld van een zoolklemhoef; wel komt men vrij dikwijls hoeven tegen met veranderingen, die er op lijken, maar meestal zijn deze aan andere oorzaken te wijten. (*Id.*)

Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAC.

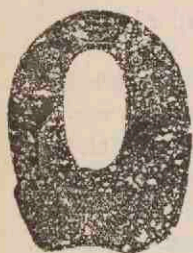
Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

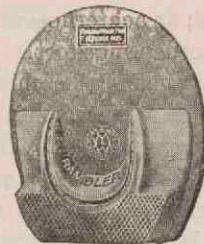
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

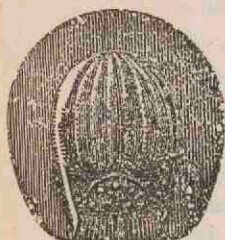

Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradi g van 4½
tot 6¾ Eng. dm.

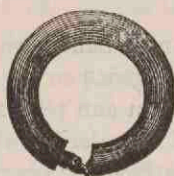

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paarden,
voorradi g van
7½ tot 7¾ Eng. dm.
uiterste breedte, buitenkant ijzers gem.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6¾ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Dichte Luchtdrukzolen, in 10 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

Strijkringen met riempje

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V in 7 maten, voor- en achterijzers voorradig.

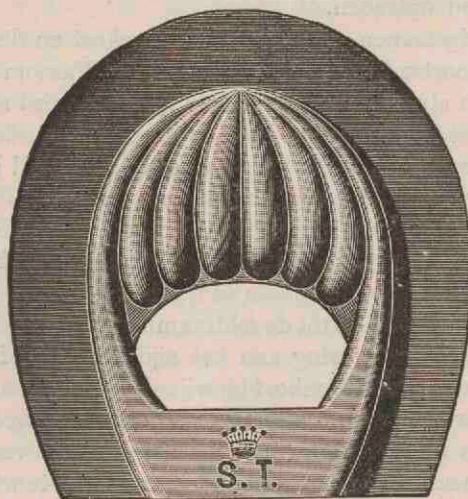
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthoorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

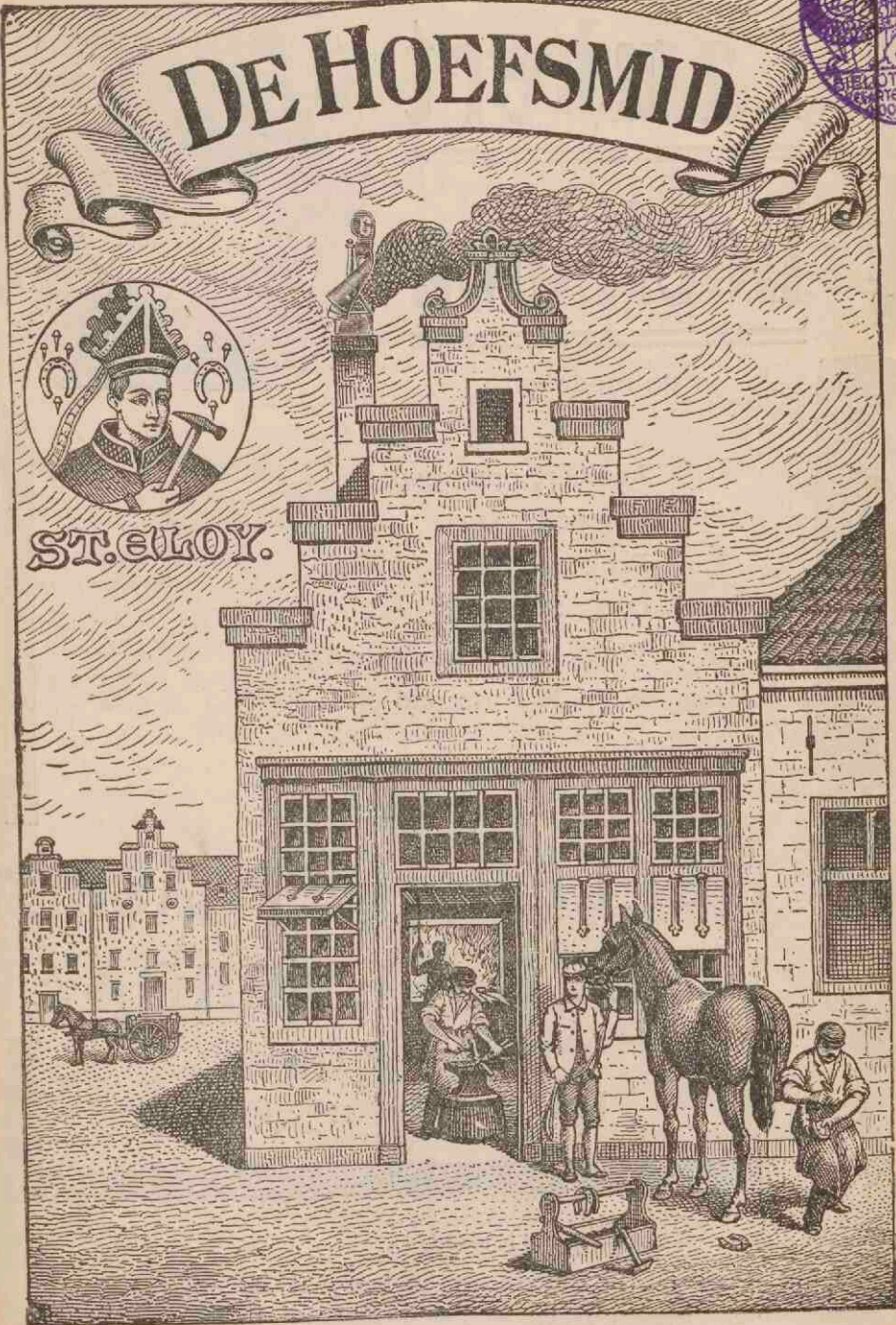

DE HOEFSMID

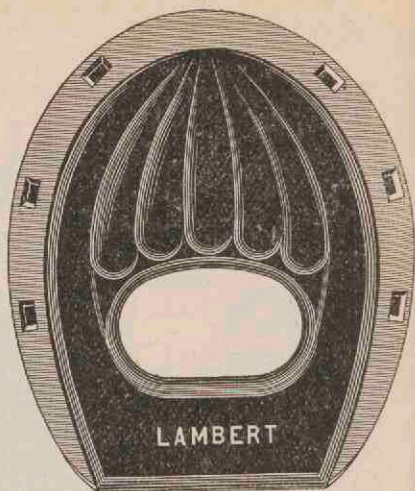

ST. ELOY.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Enkele mededeelingen omtrent het hoefbeslag in de eerste dagen der mobilisatie. — Een kijkje op de paardenmarkt te Utrecht. — Verslag wedstrijd hoefbeslag op de provinciale paardententoonstelling te Roermond. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

ENKELE MEDEDEELINGEN OMTRENT HET HOEFBESLAG IN DE EERSTE DAGEN DER MOBILISATIE,

DOOR

Dr. Gallandat Huet, Kapitein-Paardenarts.

De eerste Augustusdagen van 1914 zullen bij velen ongetwijfeld lang in herinnering blijven, hetzij dan dat zij er direct bij betrokken waren als militair, dan wel dat zij als burger getuige waren van de koortsachtige haast waarmede de mobilisatie moest worden voltrokken. Binnen drie maal vier en twintig uur moest het leger gemobiliseerd en marschvaardig zijn en zij die eenigszins van nabij bekend zijn met de verhoudingen tusschen het vredesleger en het leger op oorlogssterkte, niet alleen wat het aantal manschappen en paarden betreft, doch met al de noodzakelijke uitrusting en aanhang, zullen beseffen en waardeeren welk een reuzenprestatie in die eerste Augustusdagen is verricht. Het vlotte verloop, waardoor het leger meerendeels binnen den vastgestelden termijn marschvaardig was, heeft dan ook zelfs de bewondering van het buitenland getrokken en bewezen dat de voorbereiding en organisatie in goede handen zijn geweest.

Staan wij een oogenblik stil bij een klein onderdeel van dit raderwerk en wel bij het hoefbeslag en gaan wij na wat met betrekking hierop in die eerste Augustus-dagen is verricht.

Het leger in vreedestijd beschikt, wat het bereden gedeelte aangaat, over vier regimenten cavalerie, elk van vier Escadrons, een Escadron Ordonnansen en verder vier regimenten Veld-Artillerie, elk van vier afdeelingen, waarvan elke afdeeling weer twee batterijen telt, het corps Rijdende Artillerie, de depots voor de Cavalerie en de Artillerie en het Remonte-Depot. Deze formaties nu werden sterk uitgebreid; wat de cavalerie betreft, zoo was dit het minst gemakkelijk, daar een groot getal goed bruikbare rijpaarden in ons land niet voorhanden is en invoer van buiten natuurlijk onmogelijk was. De escadrons werden op sterkte gebracht en de gevorderde rijpaarden werden meerendeels ingedeeld voor de reserveofficieren en voor het kader. Waar hier aan het aantal escadrons geen uitbreiding kon worden gegeven, werden de nieuw opgerichte met stalen paarden uitgerust en verschenen successievelijk de vele escadrons wielrijders. Voor de Bereden Artillerie was het echter een andere zaak; deze werd geheel verdubbeld daar van elke batterij een dubbelbatterij werd gemaakt en bovendien werden nog tal van bereden afdeelingen nieuw opgericht, zooals zware houwitsers, aanspanbaar geschut e.a., terwijl de Divisies en de Infanterieregimenten aan munitie en bagagetreinen ook vele paarden nodig hadden; verder de ponton-afdeelingen en de genie met verlichtingsparken, telegraaf, telefoon, enz. Het aantal gevorderde paarden bedroeg dan ook ± 13000 ; deze werden in de onderscheidene vorderingsdistricten den eersten dag der mobilisatie uitgezocht en verzonden naar de vooraf aangewezen verzamelplaatsen. Hier nu moesten ze vooreerst gebrand worden (nummer en letter op den hoef), nader ingedeeld en last not least op beslag worden gezet. Behalve deze aangekochte paarden had er onder de bestaande paardensterkte ook een verschuiving plaats; n.l. alle paarden, welke in de ziekenstallen der verschillende garnizoenen verpleegd werden, alsmede de weidepaarden en de remontepaarden,

werden naar Haarlem en naar Utrecht geëxpedieerd, zoodat in Haarlem ongeveer 700 paarden, waaronder 300 van de remonte, bijeenkwamen en te Utrecht, waar later het Algemeen Paardendepot werd gevestigd, vaak een nog veel grooter aantal voorkwam. Er kwam nu met recht werk aan den winkel daar de order luidde dat alles op beslag moest worden gezet. Bij de vele gevorderde paarden kwam nu eens uit welk een nalatigheid vele paardenhouders in zake het hoefbeslag plegen en, de goede hierbij niet te na gesproken, waren deze tekortkomingen vele en in meerdere gevallen schromelijk. Zoo vaak toch is het publiek geneigd den slechten toestand van het hoefbeslag aan den smid te wijten en, hoewel er ook wel degelijk van de zijde van den hoefsmid tekortkomingen zullen bestaan, zoo is toch de groote factor in deze wel de verwaarloozing van de zijde van den eigenaar en dit had dan ook niet beter uit kunnen komen dan juist door deze plotselinge en zeer groote opeenhooping van paarden uit allerlei streken van het land. Er waren gunstige uitzonderingen, zeker, doch juist als men dit woord moet gebruiken, blijkt hier uit al dat de regel anders was. Zoo vernam ik van een koppel paarden, aangekocht uit de omstreken van Zwolle, waar weinig aanmerkingen op te maken waren inzake het beslag, en zoo zullen er natuurlijk wel meerdere geweest zijn.

Nadat de paarden des Zaterdags op een bepaalde plaats waren aangekomen en genummerd (gebrand), begon op Zondagochtend te vier uur het beslaan van al deze paarden. Nemen wij nu als voorbeeld een batterij veldartillerie, dan kreeg de hoefsmid, die het beslag van deze batterij in onderhoud had, er plotseling 150 paarden bij, voorwaar geen kleinigheid. In Amersfoort had men zich voor de aldaar geformeerde batterijen van de hulp verzekerd der burgerhoefsmiden en zoo werkten met de militaire hoefsmiden zes burgersmeden van 's morgens vier uur tot 's avonds donker toe; zij gunden zich hierbij geen rust noch schafftijd en aten slechts het brood, dat hun gebracht werd, onder de bedrijven door. Des Maandags begon men weer om 4 uur 's morgens en eindigde men weer niet voor donker, met het gevolg dat des Dinsdags alle paarden op nieuw beslag stonden. Bij het beslaan werd gebruik gemaakt van handgesmede ijzers, welke op de rustkamers opgelegd waren voor deze mobilisatie-doeleinden. De qualiteit van deze opgelegde ijzers was zeer verschillend en hoogst uiteenlopend; waren er partijen bij die goed bruikbaar waren, zoo waren er ook groote hoeveelheden bij die zeer slecht gesmeed waren en geen aanspraak konden maken op bruikbaar smidswerk.

Dit mobilisatiebeslag ten dienste van de gevorderde paarden was opgelegd op de rustkamers en aanwezig in vier tailles; het waren winterijzers waarvan de voorijzers twee en de achterijzers vier schroefgaten hadden. De tailles waren als volgt: taille 1 : voorijzers 44 c.M. buitenontrek ijzer — achterijzer 42 c.M.; taille 1 $\frac{1}{2}$: voorijzer 41 c.M., achterijzer 38 c.M.; taille 2 : voorijzer 37 c.M., achterijzer 36 c.M.; en taille 3 : voorijzer en achterijzer beide 35 c.M.

Het kwam aldus voor dat groote partijen van deze winterijzers in den zomer werden ondergelegd, hetgeen wel niet nadeelig voor de paarden was, doch wel schadelijk uit een finantieel oogpunt voor het Rijk, daar deze ijzers natuurlijk duurder betaald waren. Voor elk gevorderd paard waren aan-

wezig twee stellen ijzers. Het aantal tailles was beslist onvoldoende, daar de grootste taille niet voldoende was voor eenigszins groote hoeven. Waar wij nu weten dat ons inlandsche paard als regel een groote, wijde, ronde hoef heeft, zoo kwam het dan ook heel veel voor dat de opgelegde ijzers te klein waren en dus nieuwe hiervoor gesmeed moesten worden. De paarden zelf gaven betrekkelijk weinig last bij het beslag, alleen die paarden welke niet gewoon waren achter beslagen te worden, wilden zich wel verzetten, doch kwaadaardige paarden waren uitzonderingen.

Zoo ook te Haarlem, waar o.a. de jonge remontepaarden beslagen moesten worden, viel dit niet altijd mee en de vier hoefsmeden, welke aldaar 700 paarden in beslag hadden, waren dan ook verzekerd van een lange dagtaak.

Welk een slordig werk er door meerdere hoefsmeden was geleverd bij den aanmaak van dit mobilisatiebeslag, en hoe deze ijzers blijkbaar zonder eenige controle waren opgelegd, kwam nu eerst recht uit en het was dan ook geen zeldzaamheid dat er volkomen onbruikbare ijzers bij waren, terwijl andere fouten vertoonden, als te smal, te mager aangebrachte gaten en ondeugdelijkheid waardoor afbreken veelal vóórkwam. Later kwam het machinale beslag en hoewel hierop terecht zeer veel werd afgegeven, n.l. er kleefden vooral in den aanvang groote fouten aan deze ijzers, toch waren deze ijzers nog beter dan vele der opgelegde handgesmede. De tegenzin tegen de machinale ijzers is lang blijven bestaan en vond ook veelal zijn reden in het moeilijker verwerken van deze ijzers vergeleken bij de hand gesmede, het ijzer was te stug en liet zich niet zoo gemakkelijk vervormen. Later toen de controle op de afgeleverde fabrieksijzers, stuk voor stuk, is ingevoerd, voldeden zij beter en hoewel het in normale tijden niet meer noodig is zich hiervan te bedienen, worden toch nog steeds 20% van alle paarden met machinale ijzers beslagen, een maatregel die getroffen is om de groote voorraden geleidelijk op te gebruiken.

Voor de hoefsmeden bij de Cav., waar de uitbreiding van het aantal paarden per escadron gering was, slechts aanvulling van paarden afkomstig van de K. M. A. en van de Rijsschool en verder 18 trekpaarden, bestonden de moeilijkheden in den eersten mobilisatietijd meer in het zeer veel verplaatsen en in de meest onherbergzame oorden waar gewerkt moest worden. Daar een en ander vaak niet toeliet dat met behulp van smidswagen en veldsmidse nieuwe ijzers werden gemaakt, zoo was men hier in den rechten zin „te velde” op fabrieksijzers aangewezen. Hoe meer volmaakt deze dus gemaakt worden en in hoe grooter verscheidenheid van taille ze aanwezig kunnen zijn, des te beter zal men „te velde” in het hoefbeslag kunnen voorzien.

Andere moeilijkheden deden zich weer op andere wijze voor. Zoo o.a. bij het hoofdkwartier, waarvoor $\pm$ 170 paarden waren gevorderd; er was geen smidswagen, geen veldsmidse, niets dan het handgereedschap van den ingedeelden hoefsmid. De paarden waren meest alle gevorderde stalhouderspaarden en de meeste hiervan stonden op luchtdrukzolen. Toen deze paarden, die zeer slechte voeten hadden, op gewone ijzers kwamen, trad menige kreupelheid, veroorzaakt door steengallen als anderszins, op.

Bij de afdeelingen, welke alleen in tijd van oorlog bereden zijn en bij de infanterieregimenten met hunne vele treinpaarden, waren milicien-hoefsmeden

ingedeeld. Dat ook deze in den eersten tijd met zeer vele moeilijkheden te kampen hadden, behoeft wel geen betoog, waar nog bij komt, dat zij in den regel die routine nog misten, welke de hoefsmeden van het vaste corps door jarenlange werkzaamheid verkregen hadden. Hoewel, zooals in den aanvang gezegd is, de mobilisatie in zijn geheel vlot verlopen is, zoo zijn er natuurlijk vele zaken waarvan men achteraf de tekortkomingen het beste inziet en die een les kunnen vormen voor een volgende maal. Daar misschien later gelegenheid zal zijn hierop uitvoerig terug te komen, zoo wil ik slechts eindigen met enkele punten te noemen, waarvan verbetering noodig zal zijn, zooals b.v. het voorhanden zijn van goede machinale ijzers in zeer vele tailles, het uitbreiding geven aan smidswagens en veldsmidsen, het contracteeren met burgerhoefsmeden voor hulp in de eerste mobilisatiedagen, waarbij elk jaar de geschiktheid dezer smeden moet worden gecontroleerd, het beschikken over voldoende hoefsmederijen en hiervoor tijdelijk in te richten gelegenheden op de plaatsen waar de vorderingspaarden worden in ontvangst genomen, het instituut van milicien-hoefsmeden en eventueele uitbreiding hiervan; terwijl tevens inspecteurs voor het hoefbeslag bij het gemobiliseerde leger m. i. noodzakelijk zijn en de controle op het hoefbeslag niet opgedragen kan worden aan tijdelijke officieren, die veelal of geen ambitie of geen vakkennis hiervoor bezitten.

EEN KIJKJE OP DE PAARDENMARKT VAN 14 JUNI 1920 TE UTRECHT.

Op deze paardenmarkt, waar ongeveer een 1500 paarden zijn aangevoerd, heb ik eens rondgewandeld met het doel het hoefbeslag der dieren te bekijken. Laat ik dadelijk zeggen, dat ik teleurgesteld van het „Vreeburg” vertrokken ben!

Wanneer ik vertel, dat er verscheidene paarden waren met verschrikkelijk lange en breede hoeven, de zijwanden zoo breed dat strijken niet kan uitblijven, dan begrijpt U reeds mijn teleurstelling. Ook trof ik er nog aan die op winterbeslag stonden! Zou de eigenaar het geheele voorjaar niet met zijn paard bij den smid geweest zijn? Of heeft de smid er maar gauw een paar winterijzers ondergelegd, omdat hij die toch bij de hand had?

Ziedaar een paar vragen, die ik mij zonder meer stelde tijdens mijn rondwandeling.

Voorts viel mij op dat er nog zooveel paarden beslagen waren met ijzers voorzien van vaste kalkoenen. Den eigenaren en fokkers moet dus nog steeds gewezen worden op de groote nadeelen, die dit beslag kan veroorzaken, nadeelen die ik in dit tijdschrift niet behoef op te sommen; ik weet wel dat de smeden meesttijds op verzoek van de eigenaren dit beslag aanleggen, doch ik blijf bij de meening dat zij moeten blijven praten, altijd door maar weer blijven wijzen op die nadeelen; zij zullen, zij moeten dan het doel bereiken!

Een voorbeeld van beteekenis, wat betreft de hoefverzorging door den eigenaar, zag ik nog weer op deze markt.

Een boertje had een paard aan de lijn staan; een koopman komt en bekijkt het dier. 't Viel blijkbaar mee wat model en vormen betreft; maar de beenen?

Hij strijkt zich, zeide de koopman. Wel nee, antwoordt 't boertje, dat komt nou van die losse stukken hoef, daar heeft ie zich mee geraakt.

Verkoop jij 'em dan maar aan een ander, was 't laatste woord van den koopman en weg was hij!

En 't paard werd door den eigenaar, die niet bijster vroolijk keek, weer opgezet. Waren de hoeven goed verzorgd geweest, dan was het ook hier weer anders gegaan. 't Zuinige boertje, die den smid zoo duur en eigenlijk overbodig vindt, kan het lesje ter harte nemen!

Het smidswerk, dat ik zag, stemde mij op dezen zonnigen dag, hoewel men dan geneigd is alles vroolijker en lichter in te zien, toch nog triestig.

Veel fabrieksijzers en weinig werk. Ieder smid kent toch wel de nadeelen. Smeden, maakt zelf meer ijzers! 't Was het oude liedje met de fabrieksijzers, de hoeven waren naar de ijzers gevormd, de meeste ijzers te nauw gepast, meest te kort.

Ik heb paarden gezien, waarbij ik eerst twijfelde of ze beslagen waren of niet en waarbij ik later bemerkte dat de ijzers nog niet zoo heel lang geleden ondergelegd waren! Wanneer nu de eigenaar de ijzers flink laat afslijten, alvorens weer naar den smid te gaan, wat moet er dan van de hoeven terecht komen?

Laat het U nog eens gezegd zijn, smeden, besnijdt de hoeven naar gang en stand, maakt zooveel mogelijk zelf de ijzers, past ze goed. Wanneer gij goed voorgeaat, volgt de fokker en eigenaar zeer zeker. 't Kan wel wat tijd vorderen, maar gebeuren doet het, daar zijn teekenen die er op wijzen! (Zie vorige Afl. De Hoefsmid paardenkeuring, Heusden).

Utrecht, 29 Juni 1920.

De Chef-Hoefsmid aan het Inst. voor
Hoefkunde der Veeartsenijkundige Hoogeschool,
S. van Angeren.

VERSLAG WEDSTRIJD HOEFBESLAG OP DE PROVINCIALE PAARDENTENTONSTELLING TE ROERMOND,

22 en 23 Juni.

Deze wedstrijd was evenals de paardententoonstelling provinciaal, dus geen deelnemers buiten de provincie Limburg mochten er aan deelnemen.

Als jury-leden fungeerden de heeren Prof. Dr. H. M. Kroon van de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht, Joh. Plet, dierenarts te Heerenveen en S. van Angeren, chef-hoefsmid aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool.

Voor dezen wedstrijd hadden zich 27 deelnemers aangemeld; hiervan hebben er 18 deelgenomen.

Op het terrein waren aanwezig 5 aambeelden, 5 veldsmidsen met de noodige gereedschappen en 1 hoofstal.

Den eersten dag moest een ijzer gemaakt worden met een breeden buitentak, bestemd voor een aanwezigen hoef. Hiervoor werd een uur tijd gegeven. Om circa 3 uur was de uitslag bekend, n.l. welke deelnemers den volgenden dag terug mochten komen.

Van deze achttien mochten 10 deelnemers terugkomen, doch allen, op een enkele uitzondering na, hadden goed werk geleverd. De meesten waren gaan loopen met de maat en de ijzers werden te kort.

Den volgenden dag was om 2 uur de wedstrijd afgelopen en waren reeds 5 paarden beslagen. Ieder smid had $2\frac{1}{2}$ uur tijd gekregen om 2 hoeven te beslaan. Dit vlug verlopen van den wedstrijd was vooral te danken aan de goede regeling en voldoende vuren en aambeelden. Om 3 uur werd de uitslag door het Bestuur bekend gemaakt:

1e prijs P. H. Rutten te Stevensweert, f 25 en verguld zilveren medaille met diploma; 2e: M. Janssen te Posterholt, f 20 en verzilverde medaille m. dipl.; 3e: H. Snijders te Merum-Herten, f 15 met diploma; J. J. H. Rutten te Stevensweert, Th. Snijders te Herkenbosch, J. Gieren te Tegelen en J. Kiggen te Leveroy elk een 4e pr. à f 10;

Eervolle vermelding: W. van de Winkel te Reuver, H. H. Smits te Velden en Th. J. Gommans te Maasbree.

De algemeene beschouwing van dezen wedstrijd is, dat er goed werk werd geleverd en hij uitstekend geslaagd mag heeten. V.

INGEZONDEN STUKKEN.

BEZOLDIGING ENZ. DER MILITAIRE HOEFSMEDEN.

Naar aanleiding van het gestelde op blz. 88 t/m 92 van „De Hoefsmid” van 15 Juni j.l., door den heer Dr. Gallandat Huet, Kapitein-Paardenarts te Amersfoort, moge het mij worden vergund, het navolgende onder de aandacht van Uwe lezers te brengen, waarvoor bij voorbaat mijn beleefden dank.

Door den heer Gallandat Huet wordt in breede trekken de toestand weergegeven, waarin over het algemeen het hoefsmidsvak verkeert, voornamelijk te Amersfoort. Duidelijk is daarbij aangetoond hoe minderwaardig ons vak in het oog van den leek is, ook al is zoo'n leek dan ook een bekend paardenhouder of sportman.

De schuld daarvan ligt voor een groot gedeelte bij de hoefsmidspatrouns, want door ongeorganiseerd te blijven komt men nooit tot een uniform beslag-loon, terwijl als men niet een flink beslagloon zal eischen, in de eerste plaats de hoefsmidsknecht daarvan de dupe zal blijven.

Hiermede en met hetgeen de heer Gallandat Huet dienaangaande nog mededeelde, ben ik het roerend eens; ik wil er zelfs nog aan toevoegen, dat ons vak, wanneer het door bekwame werklieden wordt uitgevoerd, zelfs een der meest ingewikkelde en moeilijkste vakken is, doch vaak het minste wordt gewaardeerd.

Een leek gaat zelfs verder; als hij maar één keer een paard op beslag heeft laten zetten, meent hij al zooveel kennis van 't vak te hebben, dat hij zelfs de noodige opmerkingen durft maken; dit toch zal zich wel bij geen ander vak voordoen. Hiertegen moet men dus met georganiseerde kracht opkomen, d.w.z. men moet dergelijke ondeskundigen direct op hun plaats zetten, waar zij hooren, dat is in den stal of bij de Hoefsmidschool te Amersfoort; daar worden zij tenminste wijs. Ook moet men niet kijken of een of andere klant wegblijft, terwijl een andere patroon niet op den uitkijk moet staan om zoo'n deserteur voor wat minder geld op te vangen.

Men moet trachten een behoorlijk uniform beslagloon tot stand te brengen; wellicht zal dan ook onze vakprestatie nog een sport op den maatschappelijke ladder stijgen.

Eindelijk, en hiermede ben ik het niet met den heer Gallandat Huet eens, wordt het Rijk als voorbeeld gesteld, als zijnde „De coulante werkgever.” Niets is echter minder juist. De hardvochtigheid van den Staat als werkgever is grenzeloos. Dus als een spiegel voor de burgerhoefsmedenpatroons, als door den heer Gallandat Huet bedoeld, mist dat het doel. Reeds in 1878 schreef Generaal A. W. P. Weitzel: „De Staat is een gewetenloos werkgever” en sedert is daarin nog maar bitter weinig verbetering gebracht, hetgeen uit het navolgende moge blijken.

De Regearing houdt rekening met het loon der Rijkswerklieden, zeer terecht, maar dat onlangs bij het stijgen van den prijs van het ijzer en de kolen, het loon der militaire smeden zou zijn verhoogd met 0.5 cent, „zegge een halven cent” per paard, per dag, dat berust toch zeker op een misverstand, want ons is daarvan niets bekend.

Ik raad de hoefsmeden-patroons aan, niet al te veel rekening te houden met bedoeld voorbeeld, want ook hiervan zouden èn baas èn knecht niet veel plezier hebben.

Van die halve cents-verhoging is tot heden absoluut niets bekend, alhoewel ik dit terstond heb onderzocht.

Niettegenstaande dat, wil ik toch even aannemen, dat het waar is. Wat toch zou eene zoodanige verhoging beteekenen tegenover de groote stijging der prijzen in zoo'n korten tijd; wij zouden er beslist geld bijleggen, hetgeen men kan zien uit de navolgende berekening:

Vóór de prijsstijging abonnement 6.5 cent, dus per paard 42 dagen $\times$ 6.5 cent = ...	f 2.73
Gaaf af aan materialen zooals:	
3 K. G. ijzer, 4 K. G. kolen, 30 hoefnagels, slijtage gereedschappen, arbeidsloon voor hulpkrachten . . .	f 1.55
Verdiensten per paard	f 1.18
Abonnement 7 cent per paard, indien men een halve cent verhoging betaalt:	
per paard 42 $\times$ 7 cent = ...	f 2.94
Gaaf af dezelfde hoeveelheid materialen, maar nu duurder en wel	f 1.88 ⁵
Verdiensten	f 1.05 ⁵

Dus per saldo nog een vermindering van . . . . . f 0.12⁵ per beslag.

Wat dit voor een geheel legeronderdeel beteekent, kan de lezer zich gemakkelijk indenken, waarbij hij dan tot de ontuchtering komt, dat de burgerpatroons zich voorloopig nog maar niet al te veel aan het Rijk als werkgever moeten spiegelen; het zou hun gauw gaan berouwen.

Om echter den geheelen toestand eens duidelijk te maken en daarbij aan te toonen, dat de Staat nog lang niet zoo royaal en loyaal is tegenover haar werklieden als men vaak wel wil doen voorkomen, zal ik beginnen met het jaar 1919, het jaar van allerlei lapmiddeltjes, zooals duurtebijslag, extra-

salaris, etc.; het jaar van alle mogelijke soorten commissiën: het commissi-onaire tijdvak.

Om onze bezoldiging een weinig op peil te houden, kreeg men elk kwartaal een surplus. De duurtebijslag was echter nog niet voldoende.

Toen kregen we een maand extra loon. Al deze lapmiddeltjes, gevoegd bij het verdiende geld uit ons abonnement, gaf ons een jaarloon van ongeveer f 2000 (meester werkmans met een gezin zonder kinderen). Voor elk kind wat men te verzorgen had, kreeg men f 50 + f 20 extra-toeslag.

Men ziet dus, dat het loon niet buitengewoon groot was, doch aller hoop was toen gevestigd op de nieuwe salarisregeling, welke in wording was. Met stelligheid werd beweerd, dat die regeling op 1 Januari 1920 in werking zou treden.

Om met die regeling tot een bevredigende oplossing te komen, werd een commissie benoemd, met name de Commissie van Oorschot. Haar arbeid was van zeer uitgebreiden aard, voor het gewoon militair personeel en voor alle groepen van militaire werklieden. De commissie liet na korten tijd zien, dat zij een der eenigste commissies was, welke haar taak bewust was en met energie afwerkte. Alle vak-organisaties werden gehoord; ook het Bestuur van de Vereeniging van Militaire Hoefsmeden werd ontboden, om de belangen der leden te bepleiten.

Die Commissie was unaniem van oordeel, dat aan alle werklieden, een vast jaarloon moest worden gegeven en daarbij de materialen te leveren uit 's Rijks magazijnen, dan wel door de werklieden te doen aankopen en dan door het Rijk tegen marktprijs te vergoeden. De toenmalige Minister van Oorlog, Jhr. Alting von Geusau, was echter niet voor een vast jaarloon te vinden, want, zei hij, het abonnement moet een prikkel tot werken blijven, waarmede wij lang niet accoord gaan. Immers alle andere staatsambtenaren en beampten missen dien prikkel en zijn daarom toch niet minder werkzaam dan wij. Het abonnement bleef dus gehandhaafd. Om duidelijk te maken hoe onze verdiensten zijn samengesteld, dient het navolgende:

Als militair hadden wij in 1919 een jaarwedde van f 550 à f 700. Hiervoor verrichten wij, als men het noodig vindt, ook nog militaire diensten. Bovendien hebben wij de paarden in abonnement; dat was toen en tot dusverre voor een Inlandsch paard 8 en voor een Iersch paard 6.5 cent per dag. Voor dat geld moet men de paarden steeds binnen 42 dagen opnieuw beslaan; in elk geval steeds goed op beslag houden. Ook moest men van die vergoeding alle materialen en gereedschappen aanschaffen. De sterkte der paarden varieert in vrestijd tusschen 55 en 65. Er zijn ongeveer 10 militaire smeden met ± 100 paarden en meer, doch door opheffing der bereden mitrailleur-afdelingen, hebben enkele hoefsmeden ongeveer 30 paarden meer te beslaan.

Het abonnement bleef echter gehandhaafd. Toen 1 Januari 1920 er was, dus nadat de salaris-commissie op 29 Juli t. v. was ingesteld, was er van een nieuwe regeling van bezoldigingen nog lang geen sprake; men was op Departementale wijze aan het „overwegen”.

Bij het einde van Februari 1920 kwam de lang verwachte salaris-regeling, doch voor de militaire werklieden was er niets bij, d.w.z. er werd voor ons een tweeledige salaris-regeling aangekondigd, zulks omdat ook de werk-

lieden, na langen strijd, de rangen van wachtmeester en van opperwachtmeester kunnen bereiken. De eerste regeling is f 700 à f 900, waarbij de verdiensten uit het abonnement. De andere regeling is vastgesteld naar de rangen, zooals de jaarwedde der troepenonderofficieren. Beginnende met f 1150 bereikt men na 18 dienstjaren als werkman het maximum van f 2600, waaruit dus volgt, dat het legerbestuur een volslagen vakman voor f 1150 verlangt.

De bedoeling is dat wij uit ons abonnement en uit de jaarwedde, bedoeld in de eerste regeling, niet minder zullen ontvangen dan de aangegeven jaarwedde der tweede regeling.

Tot nu toe wachten wij echter vol ongeduld, want de prijs der materialen stijgt voortdurend; van 1 Juli 1920 is de prijs van het staafijzer uit 's Rijks magazijn op f 37 per 100 K. G. gebracht. Het abonnement blijft echter hetzelfde. Zes maanden zijn reeds verstreken en nog wachten wij op eene regeling nopens vergoeding voor de door ons geleverde materialen. Dat dit „ongeduld” gemotiveerd is, blijkt wel uit het hiernavolgende voorbeeld, betreffende een hoefsmid, met 70 paarden, abonnementsprijs 6.5 cent; dat is per dag f 4.55.

dus per jaar	f 1660.75
jaarwedde (1e regeling)	f 700.—
scherp beslag	f 180.—
	<hr/>
	f 2540.75

gaat af voor materialen:

3,5 K. G. ijzer per beslag $\times 70 \times 9$ à f 0.31	
per K. G. . = ...	f 683.55
4 K. G. kolen à 7.05 per 100 K. G.	f 177.66
Hoefnagels 18000 stuks à f 8 per 1000.	f 151.20
Onderhoud en vernieuwing van gereedschap, enz.	f 68.34
	<hr/>
	f 1080.75

Blijft dus over als netto inkomen . . . . . f 1460.—

Dus is het restant zelfs nog minder dan van een hoefsmidsknecht in de burgermaatschappij. De kosten der materialen zullen als verhooging van werkloon door het Rijk worden vergoed; zooals echter reeds gezegd, wachten wij daar reeds een half jaar op, en wie weet hoe lang nog! Ik overdrijf niet als ik zeg, dat er in de meeste gezinnen der militaire hoefsmiden armoede wordt geleden, waaraan het Rijk ten spoedigste een einde behoort te maken door onverwijld eene regeling te treffen, waarom reeds maanden geleden herhaaldelijk met aandrang is gevraagd.

Het is echter absurd te zien op welke wijze men er overal op uit is om te zorgen, dat de door ons uit 's Rijks magazijnen ontvangen materialen worden betaald. Van credietwaarde schijnt bij ons geen sprake te zijn.

Het Rijk vordert wel spoedige betaling van zijn leveringen, maar zelf zijn schulden vlug te vereffenen, daarvan is maar steeds geen sprake.

Ook wilde ik nog even de rechtspositie der militaire werklieden bespreken. De rechtspositie staat in nauw verband met de salaris-regeling en daarom streefden de hoefsmiden reeds geruimen tijd naar een hooger rang, eerstens

voor moreele verbetering hunner positie in het leger, doch tevens ook voor een betere salariering en pensionering. Wij hebben schijnbaar ons toppunt bereikt, maar dat kan niet genoeg zijn. De rang van opperwachtmeester met een jaarloon van f 2600, welk bedrag later tevens als pensioen-grondslag zal gelden, kan toch niet het hoogtepunt van elken militairen hoefsmid zijn?

Daar gaat het nu om, maar in de Commissie voor onze rechtspositie gunde men ons den rang van onderofficier niet, terwijl men wel den hoogsten onderofficiersrang gaf aan de gewerkmakers, de smeden, de smidsbankwerkers en de rijwielherstellers. Aan dien rang is een verhooging van jaarwedde verbonden van f 500.

Ook daarnaar worden zij gepensionneerd en daarom vraag ik in gemeente: zou de vakkennis van de zoeven bedoelde werklieden zoo kolossaal veel meer intellect vereischen, dat een loonsverhoging van $\pm 20\%$ gerechtvaardigd is? Zijn zij zooveel bekwaamer dan de hoefsmeden? Welke vaklieden hebben tijdens de mobilisatie van het leger meer gepresteerd? Ook voor en na den oorlog? Iets dergelijks bedenkt een deskundige commissie, van wier advies ons wel en wee afhangt.

Leeken in het hoefsmidvak, die geen verstand hebben van ijzer, noch van paardenhoeven, met het noodwendig gevolg, dat men ook daar het hoefsmidvak niet naar waarde weet te schatten. Tegen al dergelijke adviezen moet met kracht worden opgekomen, door er sterk georganiseerd, zoowel door burger- als door militaire hoefsmeden, tegen op te treden.

Ofschoon de heer Gallandat Huet ons op duidelijke en zakelijke wijze de toestanden in de burgermaatschappij heeft doen zien en hoe slecht die patroon en knecht ook betaald worden, toch zou ik die beiden als voorbeeld willen stellen, waaraan het Rijk zich spiegelen kan.

1 Juli 1920.

Een militaire hoefsmid, A. Z.

*Aan Heeren Rijks Gediplomeerde Hoefsmeden en anderen,
die belang stellen in het Hoefbeslag.*

Wegens mijn hoogen leeftijd ben ik sinds een paar jaar niet meer in het vak en heb ik mijn zoon aanbevolen „De Hoefsmid”, dit nuttige en leerzame blad, te gaan lezen. Zelf ontving ik ruim 20 jaargangen, en voorheen was ik ook een bescheiden medewerker in de rubriek „Mededeelingen over het smidvak, vallende buiten het hoefbeslag; een enkele maal ook wel over het hoefbeslag zelf.

Nu heb ik den laatsten tijd ook de kwestie gelezen over het blijven voortbestaan van „De Hoefsmid”, ja dan neen, en tevens gezien, dat verscheidene hoefsmeden het blad willen behouden. Dit moet ook, er is nog genoeg waarover geschreven kan worden. Ik zou den uitgever en medewerkers willen raden om een klein vraagbaakje er in te lasschen, hierdoor bewijst men diensten aan de abonné's en worden de verschillende onderwerpen als vanzelf behandeld. Zoo noem ik b.v. het onderwerp over „losse en holle wand”; hierover valt veel te zeggen, ook door de practici aangaande de wijze van verbetering enz. Wanneer over zulke onderwerpen van gedachten wordt gewisseld, zal iedere lezer er zijn nut mee kunnen doen. Hoefsmeden, maak studie van uw vak. Uw naam zal hoog blijven!

Beemster, 28 Juni 1920.

De oud-onderwijzer-hoefsmid H. K r u y t.

KORTE MEDEDEELINGEN.

---

† De heer K. Ballast, die in Januari 1914 te Utrecht het diploma verwierf als onderwijzer in practisch hoefbeslag, is op 14 Juni j.l. te Coevorden overleden.

— **Het voortbestaan van „De Hoefsmid“:** Van twee onderwijzers in practisch hoefbeslag ontving de Redactie tot haar genoegen nog een bevestigend antwoord op de gestelde vraag of „De Hoefsmid“ moet blijven. Betde, t.w. M. v. d. Berk te Geldrop en P. Zegwaard te Amersfoort, zeggen hun volle medewerking toe, evenals de in de Juni-aflevering genoemde smeden.

Zoo gaat het in de goede richting; nu nog de toezegging omgezet in de daad!

— **Zeeland.** Het 1ste leerjaar van den cursus in hoefbeslag, gehouden vanwege den Kring Westelijk Zuid-Beveland der Z. L. M., is geëindigd met 17 leerlingen. De theoretische lessen werden gegeven door den heer C. van Baak, dierenarts te Goes; de practische lessen, welke wegens het groot aantal leerlingen in tweeën waren gesplitst, door den heer Iz. Adriaanse Jzn., in diens smederij te Goes.

Het 1ste leerjaar van den cursus, gehouden vanwege den Kring Noord-Beveland, is eveneens geëindigd. Aan dezen cursus werd door 7 leerlingen deelgenomen. De heer Brouwer, dierenarts te Kortgene, leidde de theoretische, de heer Adriaanse v.n. de practische lessen in de smederij van den heer v. d. Linde.

Indien het mogelijk is zal het 2de gedeelte van beide cursussen zoo geregeld worden, dat de candidaten kunnen deelnemen aan het voorjaars-examen ter verkrijging van het Rijksdiploma.

— **Militaire Hoefsmidschool.** Geslaagd voor het examen van milicien hoefsmid, de milicien der Bereden artillerie Bouwensch uit Middelburg.

G. H.

— **Iets over het gebruik en de vervaardiging van blokzolen.** Onder het gebruik van hoefzolen nemen de blokzolen zeker wel een voorname plaats in en danken zij deze plaats aan de goede resultaten, die er mede verkregen worden en welke in vele gevallen die van luchtdrukkzolen overtreffen. Vooral waar het geldt hoeven wijder te maken, is de blokzool de aangewezen soort; de ruimte tusschen hoef en leder toch kan flink worden opgevuld en bootst met den kunstmatig verhoogden straal den natuurlijken gang na, waardoor de uitzetting in de eerste plaats bevorderd wordt en daarmee de bloedsomloop en de hoorngroei. De schokbreking wordt zeer gunstig beïnvloed en de afsluiting van de zoolvlakte heeft ook in vele gevallen nut, als b.v. bij zwakke zolen, welke spoedig aanleiding tot kneuzingen geven. Nadeelen heb ik, zelfs bij zeer langdurig en aanhoudend gebruik van zolen, bij een oordeelkundige toepassing niet gezien. — Toen in de mobilisatiejaren het gutta-percha schaars was en de zolen uit den handel niet meer verkrijgbaar waren, zijn deze op mijn verzoek aangemaakt door de constructiewerkplaatsen te Delft, welke ook nog thans deze zolen vervaardigen. De rubber, zooals zij

afkomstig is als het melksap van rubberboomen, is uit zichzelf niet veerkrachtig. Het wordt in walsen tot platen gevormd en heet dan „crepe.” Deze crepe nu moet elastisch gemaakt worden en dit gebeurt door het te vermengen met zwavel en daarop te vulcaniseeren. De crepe, welke gebruikt wordt voor hoefzolen, wordt behalve met zwavel, gemengd met zinkwit en magnesium, dan in de matrijzen gedaan, welke in den vorm van het blok zijn vervaardigd en deze matrijzen worden nu 40 minuten lang in stoom van ruim 100° verhit, bij welk procédé de crepe veranderd is in elastische rubber. De zolen worden uit leer gesneden en het rubberblok wordt hierop gelijmd en vastgestikt. Deze laatste bewerking moet ook met overleg geschieden, want zitten de hechtingen te dicht aan de oppervlakte van het rubber, dan zullen deze bij de minste slijting hiervan doorgaan en zal het blok heel gemakkelijk van de leeren zool afgaan en verloren raken. Men zal dus óf diep doorsteken óf zijdelings met een kromme naald rondom het blok vasthechten, zoodat de stiksels niet aan de oppervlakte van het blok komen. G. H.

— **Naschrift**, als vervolg op blz. 92 van het vorige maandblad.

De heer P. Zegwaard, bedrijfsleider in de smederij van den heer van Haselen, deelde mij na het afdrukken van het vorige nummer nog eenige bijzonderheden mede omtrent het hoefbeslag te Amersfoort.

Volgens dezen is de belangrijkheid in zake hoefbeslag van de zaken Rodie, van Haselen en Meinders even groot en hadden deze tot voor kort het geheele hoefbeslag ter plaatse in handen, terwijl voorheen de smederij van den heer Donart, welke nu door den heer Meinders met zijne beide zoons gedreven wordt, de drukst beklante zaak was en om deze drukte wel besproken werd als van een kleine paardenmarkt. De heer Zegwaard beslaat de paarden van het stalhoudersbedrijf geheel en al, terwijl de Bierbrouwerij de Phoenix en de graanhandel J. van Vollenhoven, welke laatste van 30 tot 10 paarden is ingekrompen, door de heeren Zegwaard en Meinders te zamen bediend worden. Het harddraversbeslag, eerst van den pikeur de Boer en nu van den heer Witteveen, wordt door den heer Zegwaard ondergeleegd en de paarden van de Gemeente-reiniging, 16 in getal, worden gelijkelijk verdeeld onder de hoefsmeden Rodie, van Haselen, Meinders en v. Bedum. De medegedeelde cijfers over het bedrijf van den heer Rodie laat ik natuurlijk geheel voor diens rekening, daar het toch nooit in mijne bedoeling kan liggen, deze mij vrijwillig verstrekte mededeelingen te gaan controleeren of te wantrouwen. Worden deze echter zoodanig overdreven, dat de plaatselijke hoefsmeden er verstomd van staan, dan ligt het volgens mij meer op hun weg om aan den eigenaar opheldering te vragen. Het spreekt vanzelf dat hoe meer de mededeelingen omtrent de bedrijven de waarheid nabij komen, des te beter het overzicht van de verschillende plaatsen zal zijn. G. H.

— **Rectificatie**. In de laatste korte mededeeling van de vorige afl., over hoorn groei, is een verhouding genoemd als 174:1. Dit moest zijn als 1.74:1.

PERSOVERZICHT.

— *Op bloote voeten.* De overste Spohr deelt in „Der Hufschmied” uit zijn lange ruitersloopbaan twee gevallen mede van paarden, welke hij zelf reed, en die zonder ijzers dienst deden.

Het eene paard had een dusdanige harde hoorn, dat niettegenstaande dagelijksch gebruik toch elke 6 weken 2—3 c.M. wandhoorn met de houw-
kling verwijderd moest worden om de voetas recht te houden.

Het andere geval betrof een merrie, waarmede schrijver door de straten van Mainz draafde, terwijl het ijzelde en dus zeer glad was.

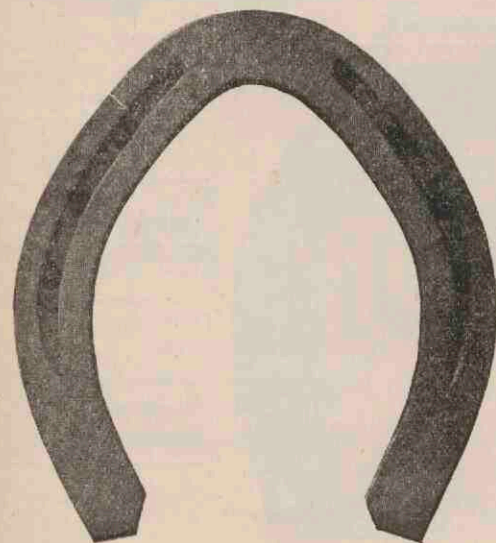
* * *

Deze mededeelingen zullen wel „waar” zijn voorgekomen, maar behooren tot de uitzonderingen. Het loopen op bloote voeten is in overeenstemming met de natuur en wij vinden dit terug bij alle wilde paarden, die er geen nadeel van ondervinden, omdat zij ivoorharde hoeven hebben met krachtige zool en gezonden straal. Onze gebruikspaarden hebben helaas wel een beschutting onder de voeten noodig. Het hoefijzer heeft als zoodanig tot op heden het beste voldaan, maar toch blijft het hoefbeslag steeds: een noodzakelijk kwaad.

— *Reiniging van de beslagloods.* In de beslagloodsen van de hoefsmiden komen, evenals in handelsstallen en ziekenstallen, voortdurend allerlei paarden, zoodat er volop gelegenheid is dat besmettelijke ziekten gedurende het beslag bij gezonde paarden worden overgebracht. Vandaar dat ontsmetting en reiniging noodzakelijk zijn. Dagelijks moet de reiniging bestaan in het flink afboenen van de loods en vooral van den bodem en wanden van den hoefstal. Wat de ontsmetting betreft, is het raadzaam op gezette tijden, nu en dan, de wanden van de loods met witkalk te bestrijken.

Een heel goed ding is ook, wat aangaat de reiniging, om wekelijks een of tweemaal met een slang op de waterleiding de heele loods flink en krachtig af te spuiten.

(*Der Hufschmied*).

**Handelsvennootschap
Hoffman & Moermans.**

KANTOOR:

Javastraat 90, 's Gravenhage.

Telef. 4902-3330.

SPECIAAL ADRES VOOR

Hoefijzers

in alle maten en modellen.

Uit voorraad leverbaar.

Uiterst concurrerende
prijzen.

Verzuimt niet ons aan te vragen.

S. C. M. BAX. - GLASHAVEN 9 en 36 - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG.

Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

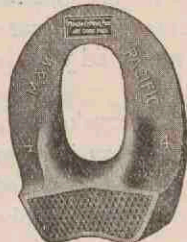
Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

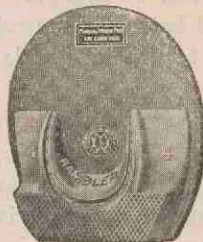
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”, met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”, met *zwaar* hielstuk.

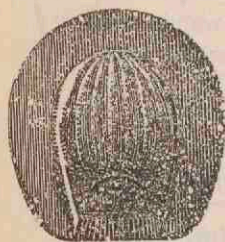
Merk „Rambler”, in *witte en grijze* Caoutchouc, op *leder* opgenaaid met *flink* hielstuk, voorradig van 4½ tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”, geheel Caoutchouc uit één stuk met *zwaar* hielstuk voor *zware* paarden, voorradig van 7½ tot 7¾ Eng. dm. uiterste breedte, buitenkant ijzers gem.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

uiterste breedte, buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen, in 10 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

Strijkringen met riempje

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V. in 7 maten, voor en achterijzers voorradig.

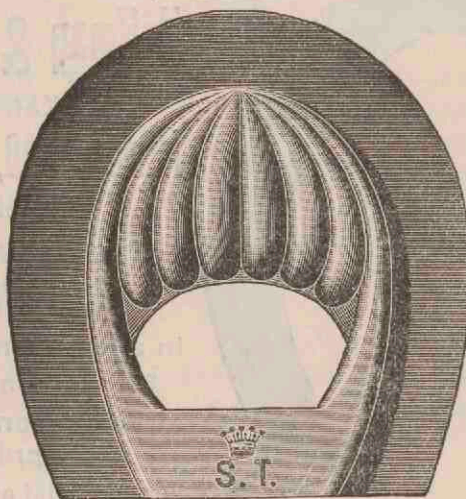
Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.

Opruimers voor Schroefgaten.

Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.

Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en Poeder om ijzer en staal te wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

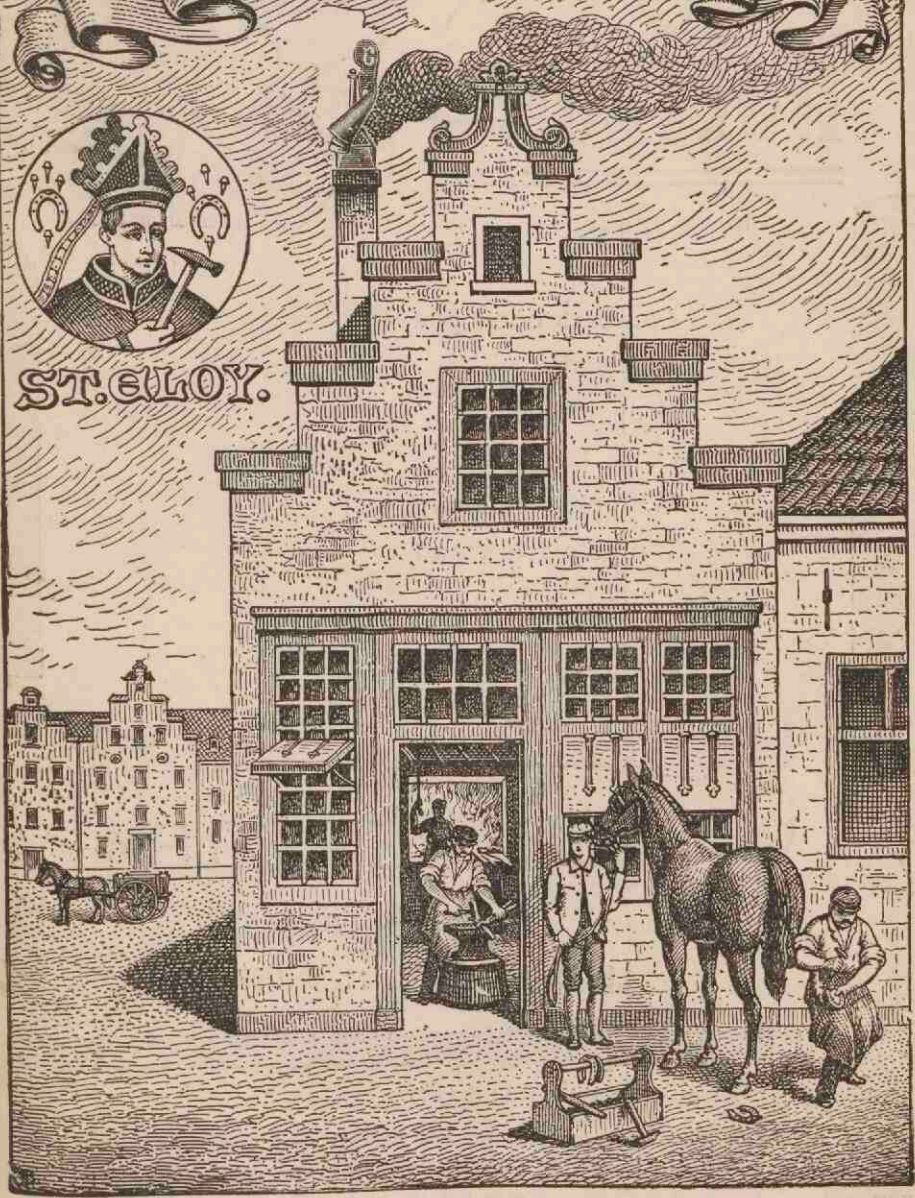

4397

DE HOEFSMID

ST. ELOY.

Lambert

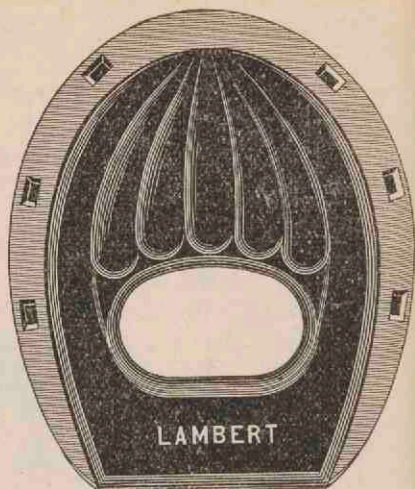

Hoefzolen

---

in de modellen

- Lambert open pad
- Bar pad
- Frog pad
- O. K. Star pad
- Walpole boulevard pad
- Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Het opnemen der achterbeenen bij het beslag. — Het strijken. — Het beslaan met machinale ijzers. — Over het gebruik van machinale ijzers en nog wat. — Iets over een paard met holle wanden. — Een poging tot oprichting van een Hoefsmidsschool in 1839. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

HET OPNEMEN DER ACHTERBEENEN BIJ HET BESLAG.

Het opnemen van een achterbeen bij het paard is heelemaal niet moeilijk, maar toch is er, om het goed te doen, routine en oplettendheid voor noodig. De meesten onder U zullen het wel weten en wel kunnen; het komt in het kort hier op neer, dat men met voorzorg te werk gaat, niet zoo maar in eens op het op-te-nemen achterbeen toeloopt en dit vast pakt, want het paard schrikt hiervan en zal soms uit angst een klap uitdeelen, of denkt dat gij iets kwaads in den zin hebt en zal dan soms slaan uit zelfverdediging. Het kan ook zijn, dat het niet slaat, maar zich verzet, zoodat er een gevecht ontstaat, hetwelk ge, zoo het paard dit wil, toch verliest. En daarom moet ge het paard er op voorbereiden wat gij van plan zijt te gaan doen. Bij deze voorbereiding moet u — als zijnde dit gevaarlijk — niet van achteren beginnen, maar van voren bij hoofd en hals, alwaar ge het dier onder toespreken hier en daar beklopt. En onder deze bedrijven door gaat ge langzaam aan al kloppende en pratende naar achteren, met het lichaam iets terugggehouden en met uitgestoken arm, totdat de hand ongeveer aan de heupstreek is gekomen, waarna men eenige met de vlakke hand strijkende bewegingen langs dijbeen, schenkelbeen en hak maakt en op deze wijze het dier er op prepareert, wat men van plan is te doen en wat het dus kan verwachten: het opnemen van het achterbeen. Door vervolgens eenigszins aan het been te schudden of te jutteren onder de toevoeging „voet” zal het paard u verreweg in de meeste gevallen het bewuste been geven, waarop gij dit aanstonds op uw eigen, inmiddels ondergeschoven been laat rusten en (desnoods) met één hand gewoon vast houdt, terwijl ge met de andere hand den staart kunt beetpakken, teneinde bij eventueel verzet meer steun te hebben.

Men moet er bij het ophouden steeds voor zorgen het achterbeen niet te ver naar achteren te drukken, maar het vooral ook niet te hoog op te nemen of te veel in buitenwaartsche richting. Want hierdoor kan men het dier pijn veroorzaken, als gevolg waarvan het zich verzetten zal. Vooral bij bejaarde dieren met niet meer zulke soepele gewrichten en dus stijfachtige beenen verdient het aanbeveling hiermede steeds rekening te houden. Doch ook bij jongere paarden.

* * *

Zoo lezen we in „Der Hufschmied,” Augustus-aflevering, een mededeeling van Dr. A. Fischer, die betrekking heeft op een ontstane kreupelheid tengevolge van het te hoog opnemen van een achterbeen bij een 5-jarig paard, van de kleine maat en met krachtigen lichaamsbouw, hetwelk op beslag moest.

Het afnemen der ijzers, besnijden van de hoeven, passen en onderleggen van de ijzers, het ging allemaal van een leien dakje en juist was men bezig aan den rechtervoorhoef de nieten aan te kloppen, toen het dier plotseling zeer onrustig werd en bij nadere beschouwing bleek, dat het met het rechter achterbeen absoluut niet op den grond durfde te steunen, doch slechts op den teen rustte. Wel probeerde het telkens op de geheele hoefvlakte te gaan staan, maar dit lukte niet en de hevige pijn werd nog duidelijker toen men het paard enkele passen op-zij duwde. Met het oog op een eventuele vernageling rechts achter begon men direct een onderzoek van den hoef, die evenwel

niet pijnlijk was en ook het verdere onderzoek van het geheele been leverde niets op, waardoor de kreupelheid zich liet verklaren.

Daar het een klein paard was, kwam Dr. Fischer op het denkbeeld of de plotselinge kreupelheid niet gezocht moest worden in een te hoog ophouden van het rechter achterbeen gedurende het beslag. Meestal houdt de persoon, die het been opneemt, dit liever hoog dan laag, vooral als hijzelf lang is. Hoe minder krom hij behoeft te staan, des te gemakkelijker voor *hem*, maar vergeten wordt, dat het voor het *paard* des te onaangenamer is. Het dier geeft dit vaak te kennen door te gaan trippelen, maar meestal wordt deze onrust — hoewel ten onrechte — toegeschreven aan vliegen, of aan het staan op drie beenen. De werkelijke oorzaak is echter een verkeerd ophouden van het been, waardoor het dier pijn heeft. In het bovenbeschreven geval was de persoon, die het been ophield, groot van stuk, het paard klein en was het been te hoog opgehouden. Vandaar die pijn en die kreupelheid. Den eigenaar werd aangeraden het dier mee te nemen en over een paar dagen terug te komen om het beslag te voleindigen. Dit geschiedde en na 3 dagen was er van kreupelheid niets meer te bespeuren. Wat is dus voor den smid uit dit voorbeeld te leeren? Dat hij goed toekijke of het been op de juiste wijze wordt opgehouden, vooral ook niet te hoog en op dit laatste in het bijzonder te letten bij kleine en bij bejaarde paarden; het behoeft toch wel geen betoog, dat dergelijke bij den hoefsmid opgedane kreupelheden voor eigenaar en smid beide zeer onaangenaam zijn.

* * *

Bij hetgeen we boven schreven hadden wij het oog op paarden met normale beenstanden; het is duidelijk dat dieren met afwijkingen in den stand, zooals b.v. zulke met kromme achterbeenen, nog in meerdere mate er op gesteld zijn, dat het ophouden van hun beenen gedurende het beslag niet ruw maar zorgvuldig geschiedt, zoodat het hun geen pijn veroorzaakt. Een leersaam voorbeeld van een dergelijk geval beschrijft Prof. Lungwitz in dezelfde aflevering van „Der Hufschmied.”

Op zekeren dag kwam er een bruine ruin aan de smederij van het Instituut voor Hoefkunde te Dresden (Duitschland) met de mededeeling, dat het paard zich aan de achterbeenen niet wilde laten beslaan. De eigenaar had de reeds pasklaar gemaakte ijzers bij zich. Op een vraag hoe het paard zich gedragen had bij de pogingen om het been op te nemen, luidde het antwoord: men was terzijde van het overigens heel makke dier gaan staan, en had toen op de gewone wijze het been opgenomen; de ruin verzette zich de eerste oogenblikken niet, maar daarna begon hij te trekken en te rukken, net zoolang tot z'n been vrij was. En hoe langer men tobde, des te erger hij zich verzette. Men had zelfs het been door middel van een zeel, over een katrol loopende, willen ophijschen, doch hiervan kon heelemaal niets komen. Vroeger was het dier in het geheel niet lastig bij het beslaan.

Prof. Lungwitz ging het dier nu nader bekijken, net zooals dit vóór elk ander beslag geschiedt en bij deze nauwkeurige bezichtiging bleken de voetast en de stand in de voorbeenen normaal, maar de stand in de achterbeenen sterk afwijkend te zijn en wel in ergen graad bodemnauw, d. i. dat de achterbeenen, van achteren gezien, van boven naar beneden te veel naar elkaar

toelooopen. De bodemnauwe stand ziet men het duidelijkst door naar de beide schenkels (tusschen knie en hak gelegen) te kijken; deze zijn dan te veel naar binnen, naar elkaar toe gericht, waardoor ook de afstand tusschen de hakken te klein wordt en naar beneden doorgaande ook de hoeven te dicht bij elkaar komen te staan. De bodemnauwe stand van dezen ruïn was de eenige oorzaak, dat hij zich verzette bij het zijdelings opnemen van het been, omdat de schenkel daarbij min of meer naar buiten werd getrokken, tegen zijn natuurlijke richting in en dit veroorzaakte aan het dier pijn. Enkele oogenblikken kon het paard het uithouden, maar daarna verzette het zich tegen de opgewekte pijn. Lungwitz liet daarom het been opnemen naar achteren en plaatste den persoon niet ter zijde van het paard, doch er achter, iets naast het steunende been en tot groote verwondering van den eigenaar liet het dier zich dit dadelijk welgevallen en zonder eenig verzet kon het daarna beslagen worden. Het leerrijke geval werd aan de leerlingen van het instituut gedemonstreerd; het toont evenals het eerstvermelde voorbeeld de noodzakelijkheid aan voor den smid om zich in het algemeen, alvorens te beginnen, telkens weer opnieuw rekenschap te geven van het paard (stand, stap en draf, grootte, leeftijd enz.) dat hij beslaan zal en bewijst verder, dat bij bodemnauwen stand der achterbeenen, deze niet naar buiten, doch naar achteren moeten worden opgenomen.

HET STRIJKEN.

„Strijken” komt veel voor en wordt veroorzaakt door een verkeerde behandeling van het paard (hetzij door den eigenaar, gebruiker (1e), hetzij door den smid (2e), of ook door een afwijking in den lichaamsbouw van het dier zelf (3e).

1°. De eigenaar laat het oude beslag er soms te lang onder zitten, of wel hij laat het paard te hard werken, waardoor het dier zich door oververmoeidheid gaat strijken (vooral jonge paarden) of ook wel hij voedert z'n paard onvoldoende (slapte). Verder kan een paard zich gaan strijken als het „scheef” voor den wagen is aangespannen en ook wanneer het op wegen gebruikt wordt met een uitgehold paardenpad in het midden (zooals vooral op grintwegen), de dieren raken dan met de buitenste hoefhelft het eerst den bodem en knikken telkens met de kogels iets naar binnen, hetgeen dan tot strijken aanleiding geeft.

In al deze gevallen wordt het strijken gemakkelijk verholpen als men de oorzaak opheft.

2°. De smid kan de oorzaak zijn van het strijken, b.v. als hij bij het besnijden te veel afneemt van de binnenhoefhelft naar verhouding tot de buitenhelft en hierdoor krijgt men hetzelfde als bij het loopen in een uitgehold paardenpad (het naar binnen knikken van de kogels). Behalve door verkeerd besnijden kan de smid de schuldige zijn door een slecht gevormd ijzer onder te leggen of door verkeerd te passen. Als hoefsmid moet men steeds en vooral bij paarden die zich strijken, alvorens aan het werk te gaan nauwkeurig onderzoeken met welk been, hoe en op welke plaats het strijken geschiedt. Niet dus zoo maar zonder meer een strijkijzer onderleggen, maar eerst on-

derzoeken: het paard laten stappen, draven, letten op den stand van de beenen, nagaan of met toon-, zij- of verzengedeelte wordt gestreken enz. en na dit onderzoek met zorg het passende ijzer maken. Met het aanbrengen van een ijzer met een strijktak moet men voorzichtig wezen, want past men het te nauw, dan wordt de binnenhelft van den hoof te veel belast en krijgt men weer het meergenoemde naar-binnen-knikken van de kogels met de gevolgen hiervan. Hetzelfde kan ontstaan bij een te ruim gepasten buitentak van een strijkijzer; ook hierdoor is het mogelijk, dat de binnenhelft in verhouding te veel wordt belast.

Als men degelijk onderzoekt zal het niet voorkomen dat een toonstrijkijzer wordt ondergelegd bij een hoof, die met het verzengedeelte strijkt of omgekeerd enzoo mag men ook niet op goed geluk af een geheel versmalden binnentak gebruiken. Aan de achterbeenen komt „strijken” meer voor als aan de voorbeenen, een enkele keer kan men het zien bij Franschen stand en dit laat zich ook wel verklaren omdat de hoofvorm hierbij de grootste bocht heeft aan het binnen-toongedeelte en de beweging van den hoof van buiten naar binnen geschiedt. Krijgt men een dergelijk geval aan de smederij, dan zoekt men de plaats waarmede gestreken wordt en versmalt op deze aanrakingsplaats het ijzer, juist zooveel als noodig is en dus weer niet te veel. Paarden met hooge gangen strijken zich soms aan den binnenkant der voorknieën; in die gevallen heb ik met succes een ijzer toegepast, waar enkel aan het buitentoongedeelte een verzwaring was gelaten door daar ter plaatse het ijzer breed te smeden en verder smal uit te halen tot op de breedte van den draagrand van den hoornwand; de takken van dit ijzer worden vanaf de grondvlakte weer iets verbreed en over de helft der breedte dunner uitgesmeed voor het meedragen van de steunsels op het ijzer.

3°. Het strijken, voortkomende uit afwijkingen in lichaamsbouw of beenstand, is niet zoo gemakkelijk op te heffen. Men moet hierbij ieder geval geheel op zich zelf beoordeelen en behandelen en bedenke verder: goed onderzoek is meer dan het halve werk.

Harlingen, Juli 1920.

O. H. B a a r d a.

HET BESLAAN MET MACHINALE IJZERS.

Als er medewerking verzocht wordt tot het behouden van „De Hoefsmid” is dat verzoek gericht tot ieder van haar lezers. Menig abonné zou het spijten het blad te zien verdwijnen, maar velen daarvan achten zich desondanks niet in staat tot het leveren van een enkele bijdrage, om alzoo tenminste te trachten die teleurstelling te voorkomen.

Ik was een van die.

Dezer dagen echter kreeg ik weer een paar gevallen met fabrieksijzers onder handen, die mij deden besluiten tot inzending van dit schrijven.

Het eerste geval betreft een jong paard, onlangs aangekocht, waarvan één voorijzer in de weide was afgetrapt. Nadat de hoeven waren besneden, of liever gezegd ingekort, want ze waren veel te lang, moest ik van elken tak van het nog aanwezige ijzer 2¹/₂ cM. afhakken en het nieuwe bij te leggen ijzer

even zooveel kleiner nemen als het andere geweest was, om het paard naar behooren te beslaan.

Het paard was niet op de markt gekocht, was ook niet speciaal voor verkoop beslagen; in dat geval zou men dergelijke te groote ijzers met langgehouden hoeven kunnen verklaren, omdat daardoor het paard meer „oog” krijgt, vooral in de voorhand.

Het onderliggende ijzer was zoo goed als nieuw, zoodat ik tot de conclusie kwam: het paard zijn vlug een paar fabrieksijzers ondergeslagen, — voeten inkorten kost tijd, ijzers vermaken kost tijd — spijker maar onder.

Het tweede geval was dito, met een paard hier geregeld in beslag, dat onderweg, door 't verliezen van een ijzer, beslagen was. Een reuzenvoet, — gauw een paar machinale klompen onder geduwd en . . . weg.

Toen het paard na betrekkelijk korten tijd hier kwam voor het verleggen der ijzers (het beest liep niet gemakkelijk) stond de eigenaar er van te kijken, dat na het besnijden der voeten de ijzers zooveel te groot waren.

Het fabrieksijzer van het eerstbedoelde paard was tamelijk van constructie; de ijzers van nummer twee minder goed (te schrale gaten, enz.).

Er wordt nog al eens gehamerd op fabrieksijzers met . . . de pen; maar vaak te weinig met . . . den hamer.

Fabrieksijzers zijn goedkooper en voordeliger dan ze zelf te maken, wordt er gepraat; je hebt ze d'er zoo maar onder te leggen. Je moet ze niet gaan verzetten en vermaken, want dat kost te veel tijd, dan heb je er geen voordeel meer van.

Het beslaan met fabrieksijzers wordt ook van verschillende zijden afgekeurd, en terecht. Maar waarom? Is het altijd om de kwaliteit van de ijzers? Neen; maar wel in vele gevallen het verwerken er van; het beslaan zelf is het wat hier de aandacht verdient. De schuld rust vaak bij den betrokken smid, tengevolge van slordigheid en gemakzucht. Door gebrek aan tijd worden machinale ijzers gebruikt, maar wie *goed* wil beslaan zal in veel gevallen met eigen gemaakte ijzers tijd winnen, en de smid, die er op staat zelf de ijzers te maken, zal zich ook niet zoo gauw met een Jantje van Leiden van het beslaan afmaken.

Smeden, maak meer zelf je ijzers!

Hopende dat dit schrijven nog moge bijdragen tot aansporing voor de paardenhouders om steeds hun volle aandacht te schenken aan het hoefbeslag, — voor de smeden om dit steeds correct uit te voeren, en eindelijk mocht het mededeelen van opgedane ervaringen navolging vinden bij vele lezers en alzoo nog strekken tot instandhouding en verdere volmaking van „De Hoefsmid.”

Voorschoten, 2 Aug. '20.

R. van Mulligen.

OVER HET GEBRUIK VAN MACHINALE IJZERS EN NOG WAT.

Niettegenstaande het gebruik en somtijds zelfs het misbruik van machinale ijzers hand over hand toeneemt, en het waarschuwen der smeden tegen overdrijving in deze reeds dikwijls in „De Hoefsmid” heeft plaats

gehad, wil ik nochtans mijn bescheiden meening hierover ten beste geven.

In de eerste plaats dan wil ik er op wijzen, dat het machinale ijzer, niet-tegenstaande de bewering der fabrikanten als zou het voor direct gebruik gereed zijn, met den omtrek der hoeven, zoomin voor als achter, nooit overeenkomt, en zulks vooral bij de landbouwerspaarden een geduchte vervorming moet ondergaan, alvorens te passen.

Als men echter zijn hamer weet te hanteeren, zou dit alléén geen bezwaar zijn, doch een grooter fout, en dit geldt vooral voor de achterijzers, is, dat men meestal paren heeft van 2 rechtsche of 2 linksche. 't Gevolg hiervan is, dat men dan soms bij een dunneren hoornwand aan den binnenkant een vet gestampte rij nagelgaten heeft, hetgeen eenerzijds tot strijken en anderzijds tot vernagelen aanleiding kan geven. Natuurlijk kunnen beide voorkomen worden, doch laten wij eerlijk zijn; wie onzer heeft, of gunt zich, den tijd, dit te vet gestampte gedeelte weg te vijlen of te slijpen?

Hoogstens een scherp kantje met den hamer er af en . . . vooruit, anders gaat het finantiële voordeel of tijdsbesparing, het eenige wat er vóór het gebruik te zeggen valt, verloren.

Ook het aantal en de plaatsing der nagelgaten kan in sommige gevallen te wenschen overlaten, n.l. steeds 4 in iederen tak, hetgeen zeker bij de kleinere tailles te veel genoemd mag worden. Dit wordt dikwijls zoogenaamd ondervangen door er 1 aan den binnentak en soms zelfs 1 aan den buitentak weg te laten, doch het wil mij voorkomen dat het beter was in iederen tak in plaats der 2 middelste gaten er slechts 1 te hebben, hetgeen zeker ook den hoornwand ten goede zou komen.

Alles bij elkaar genomen wil ik niet beweren, dat — het kost wat het kost — iedere smid al zijn ijzers moet maken, doch wèl te waarschuwen tegen de reclameplaat van fabrikant of grossier, voorstellend: een smid, glunder kijkend, pijp in 't hoofd, en deze te laten zeggen: „Waarom zal ik zwaren arbeid en dure kolen cadeau geven, als ik daar en daar, voor weinig meer dan het stafijzer kost, hoefijzers kan bekomen.”

Het werk is zwaar, de kolen zijn duur, zéér duur zelfs, doch laat dit geen reden zijn, daar waar ook de eigenaar medewerkt zijn paard(en) goed op beslag te hebben, indien de hoeven, stand of gang van het paard het vereischt, zelf het ijzer te maken, — dit *moet* voldoening geven.

En waar de eigenaar niet medewerkt, of zelfs het beslag schromelijk verwaarloost? — Ja, dan is dat moeilijk; gewoonlijk zullen zij slechts leeren door schade, dat wil zeggen, bij een korter of langer tijdperk van kreupelheid, of het niet op het gewenschte oogenblik kunnen verkoopen van een paard. Dan zijn bedoelde eigenaren doorgaans poeslief tegen den smid, doch eenmaal weer genezen, gaat het weer het oude liedje, en wordt meestal een goede raad met een ongeloovig lachje voor kennisgeving aangenomen.

Het schijnt dat men in zulke gevallen ons van eigenbelang verdenkt, doch vergeet dat ons belang in deze slechts op de 2e plaats staat. Het is vast en zeker, dat goed onderhouden hoeven de waarde van het paard belangrijk verhoogen en zijn bruikbaarheid verlengen.

Voorts wil ik als antwoord op een der vragen, welke de heer Van Angeren in de afl. van 15 Juli (blz. 106) stelde, even vermelden, dat door mij 5 Aug.

een paar winterijzers werden verlegd (ik meen voor den 3en keer), welke het paard van half Nov. heeft onder gehad; hieruit blijkt dat het onder hebben van een winterijzer op 14 Juni volstrekt nog geen bewijs van verwaarloozing van het beslag, of het niet gesorteerd zijn van den smid behoeft te zijn. Eigenaren als bovenbedoeld zijn juist volstrekt de minste niet, daar bij een slordig eigenaar de ijzers in dien tijd allicht verloren zouden zijn gegaan.

Overigens wordt ook *hier* over het algemeen veel verwaarloosd. Destijds kapte ik een ijzer af, royaal boven de nieten der nagels met hoorn en al en nam dit mede naar den cursus. Wijlen de heer Laméris en de smeden aan de kazerne, gaven hierover blijken van groote verbazing, terwijl zooiets ten onzent volstrekt geen unicum is.

Iedereen, die maar een weinig kennis van paarden heeft, zal begrijpen, dat zulke dieren, welke slechts sporadisch aan de smederij komen, zich soms op alle mogelijke manieren verzetten. Uit de hand beslaan, van zekere zijde als *de* manier aangeprezen, is onmogelijk en levensgevaarlijk. Voeg daarbij nog dat sommigen een kleinen jongen met zoo'n exemplaar op den smid afzenden, dan zal men begrijpen, dat het nog al eens spoken kan. Het is bij mij voorgevallen, dat een paard, dat schrikte, het achterijzer, plm. 35 m.M. dik, finaal krom en ten leste stuk sloeg; de pijpbeenen waren den volgenden dag wel opgezet, doch overigens; loopen als een haantje. Het valt zeer zelden voor, dat een jong paard met de bewegingen, welke bij het beslaan worden vereischt, van te voren is vertrouwd gemaakt, zoodat men in sommige gevallen direct zijn toevlucht tot praam en dergelijke moet nemen.

Wanneer dit zoo bleef en wij werden verplicht uitsluitend uit de hand te beslaan, dan zou, naar mijn meening, menige smid op het land zijn baantje er aan geven en het hoefbeslag aan de dierentemmers overlaten.

Hoewel het met mijn schrijven ongeveer zal gaan als met een predikant, die juist niet degenen, die zulks het meest noodig hebben, onder zijn gehoor krijgt, wil ik toch hopen, dat het iets zal bijdragen tot verheffing van ons vak en tot welzijn van het paard.

Pernis, Aug. '20.

Uw abonné
P. Veerbeek Jr.

IETS OVER EEN PAARD MET HOLLE WANDEN.

Op onzen laatst gehouden cursus (2e gedeelte) bracht een der leerlingen eens een paard mee, hetwelk volgens zijn zeggen aan alle 4 hoeven holle wanden had. Bij het onderzoek vóór het beslag kon men in vierkanten stand niets opmerken; behalve dat het voor en achter steil gekoot was; de hoeven waren flink ontwikkeld en de hoornwand had over zijn geheele oppervlakte een recht verloop; de vorm was goed, doch in verband met den stand steil. Bij het opnemen van een der beenen bleek dat de zool zelfs flink naar boven was gewelfd. In stap bleek dat het dier verbazend pijnlijk liep; het plaatste alle vier beenen bij het neerzetten ver naar voren; draven was geen sprake van.

Nadat de ijzers waren afgenomen, bleek dat de zijwanden tot zelfs een gedeelte van de verzenwanden van alle vier hoeven erg hol

waren, zoowel binnen als buiten en op een diepte van gemiddeld 4 c.M. Aanvankelijk waren we van plan om balkijzers onder te leggen, doch de vrij te leggen gedeelten moesten zoo groot worden dat we besloten geen balkijzer te nemen, maar zolen van dun plaatijzer, om zoodoende, door middel van opvullen met vlas, de hoornzool en den geheelen straal te belasten. Wij namen ijzeren plaat, omdat die niet zoo erg doorbuigt als leeren zolen en bovendien veel goedkooper. Met moeite hebben we het beslag aangelegd; vooral het nagelen ging met heftigen tegenstand gepaard, omreden het dier verbazend pijnlijk was. Bij het weggaan bleek het dat het iets gemakkelijker liep.

Na verloop van zes weken is het weer op den cursus beslagen en toen bleek dat de holle gedeelten heel wat ondieper waren en het paard veel beter kon loopen; ook het beslaan ging vrij wat gemakkelijker. Na afloop van den cursus heb ik nog eens geïnformeerd bij den betrokken smid, die zei dat heel wat opgeschoten was en dat het paard dagelijks dienst deed in den landbouw.

Gaarne zou ik vernemen wat hiervan de oorzaak zou kunnen zijn, aangezien de hoefvorm hier absoluut geen aanleiding voor gaf.

Later hoop ik op den afloop nog eens terug te komen.

Appingedam.

M. Ritsema.

EEN POGING TOT OPRICHTING VAN EEN HOEFSMIDS- SCHOOL IN 1839,

DOOR

Prof. Dr. H. M. Kroon.

Aan de in 1821 opgerichte Rijksveeartsenijschool te Utrecht was verbonden een hoefsmederij en een onderwijzer in practisch hoefbeslag (van der Klugt). Alleen de toekomstige veeartsen ontvingen theoretisch en practisch onderricht in hoefkunde en hoefbeslag.

In het jaar 1839 is door den toenmaligen directeur, den hoogleeraar Numan, een poging gedaan om aan 's Rijks Veeartsenijschool een hoefsmidsschool te verbinden.

Dat jaar werd aan Prof. Numan het verzoek gericht, of „een jong-mensch, dat reeds eenige vorderingen in het hoefbeslag heeft gemaakt, eenigen tijd, onder den hoefsmid der Vee-artsenijschool moge werkzaam zijn, om van denselven in die kunst onderrigt te ontvangen.” Numan vond in dit verzoek de aansporing om te streven naar oprichting van een formeele hoefsmidsschool.

Hij schrijft „Bij de klage, welke er in ons land bijna overal bestaat ten aanzien van den gebrekkigen toestand van het hoefbeslag, zoowel bij de civiele Hoefsmiden, als die bij 's lands Armée geplaatst zijn, heeft bij mij meermalen de gedachte opgewekt tot het doen van voorstellen, ten einde aan de Vee-artsenijschool de gelegenheid open te stellen tot het vormen van meer bekwame hoefsmiden”.

„Indien men in aanmerking neemt, dat het gebruik des Paards grooten-

deels van het doelmatig hoefbeslag afhangt en dat een overgroot getal paarden gedeeltelijk of geheel onbruikbaar wordt gemaakt, zooals ik daarin door de dagelijksche ondervinding bevestigd word, ter oorzake van de onbekwaamheid der werklieden, dan bestaan er voorzeker voldoende redenen om te trachten hierin zooveel mogelijk verbetering te brengen." Ook wijst Numan op „het gemis van ontleedkundige en physiologische kennis van den voet, die gronden, waarop de bereiding en het besnijden van den voet, en de inrigting en aannageling van het ijzer, enz. moeten berusten, om aan het doel volkomen te beantwoorden; welke kennis niet zonder een bepaald en doelmatig onderwijs kan worden verkregen."

Verder wijst Numan op de gelegenheid tot opleiding van hoefsmeden in het buitenland. „In sommige staten berust op hen, die zich als meesters of bazen in dit bedrijf willen vestigen, zoowel voor den civielen als militairen stand, de verplichting, dat zij een diploma kunnen toonen van voldoende bekwaamheden door een grondig onderrigt in hun vak verkregen. Misschien zou het op den duur wenschelijk zijn, dat iets dergelijks in ons land werd tot stand gebracht."

Aldus motiveert hij zijn voorstel „om aan de Rijks-Veeartsenijschool het onderwijs in het hoefbeslag meer algemeen te maken."

De Regeering had wel eenige — o.i. zeker geen ongemotiveerde — bedenkingen; toch werd besloten dat een proef zou worden genomen.

In de Utrechtsche courant en in de Haarlemsche courant werd de volgende oproeping geplaatst, waarin nadere bijzonderheden omtrent het onderwijs worden meegedeeld:

Bepalingen, volgens welke Leerlingen aan 's Rijks Veeartsenijschool worden toegelaten tot het ontvangen van grondig onderrigt in de kunst van het hoefbeslag.

Daar het Hoefbeslag des Paards en van andere dieren als eene zaak van het grootst gewigt moet worden beschouwd, om dezelve tot het oogmerk hunner bestemming bereikbaar te doen zijn, en dit belangrijk vak veelal wordt uitgeoefend door de zoodanigen, die geene genoegzame theoretische en practische kennis bezitten van de grondbeginselen waarop de kunst van het Hoefbeslag moet berusten, waardoor dikwijls niet alleen het bedoelde oogmerk niet wordt bevorderd, maar de dieren meermalen voor de dienst, welke zij moeten verrigten, ongeschikt, ja ten eenemale bedorven worden: zoo wordt ten einde hierin, zooveel mogelijk, verbetering tot stand te brengen, de gelegenheid opengesteld, aan 's Rijks Veeartsenijschool, voor degenen, die zich op grondig hoefbeslag wenschen toe te leggen, tot het erlangen van theoretisch en practisch onderwijs in hetzelve, onder de navolgende bepalingen.

Art. 1. Zij, die van deze gelegenheid gebruik wenschen te maken, om tot bekwame Hoefsmeden te worden opgeleid, zullen zich daartoe met een verzoek, op een gewoon zegel geschreven, kunnen aanmelden bij de Administratie voor de Nationale Nijverheid.

Art. 2. De leerlingen moeten zijn:

1°. Niet beneden 14 en niet boven 25 jaren oud;

2°. Van een onbesproken zedelijk gedrag, en

3°. behoorlijk moeten kunnen lezen, schrijven en rekenen; moettende omtrent het eerste punt een behoorlijk bewijs uit de acten van den burgerlijken stand der geboorteplaats, en omtrent het tweede een certificaat van het bestuur der woonplaats van de personen, die zich aanmelden, worden overgelegd, terwijl zij zich, ten aanzien van het derde punt, aan een persoonlijk onderzoek bij de Directie der school moeten begeven, na alvorens den Directeur in tijds schriftelijk verzocht te hebben, en door hem onderrigt te zijn omtrent den tijd, op welken zij aldaar kunnen worden afgewacht.

Art. 3. Uit de personen, die zich het eerst aanbieden, en zoolang het bepaalde getal vol is (de bedoeling was hoogstens 6 à 8 leerlingen toe te laten) zullen door de Directie diegenen gekozen en als leerlingen worden aangenomen, welke bij het te doen onderzoek blijken van reeds gemaakte vorderingen en de meeste geschiktheid zullen hebben gegeven. In het geval, dat zich meerdere personen mogten aanbieden, dan op dat tijdstip kunnen geplaatst worden, zal aan inboorlingen des Rijks boven vreemden den voorrang worden gegeven.

Ar . 4. De leerlingen zullen voor kost, woning buiten de school, kleeding, en verdere benoodigdheden van onderhoud moeten zorgen voor eigene kosten, en ieder half jaar aan den directeur der school moeten betalen veertig gulden; moettende deze som worden gestort, voor de eerste maal, vóór het begin van het onderwijs, en de wederhelft bij den aanvang van het tweede halfjaar; zullende hiermede op gelijken voet worden voortgegaan, zoolang als zij van het onderwijs gebruik zullen maken, zoodat altoos de betaling een halfjaar vooruit zal zijn, terwijl niemand het eenmaal gestorte zal terug bekomen, al ware het ook, dat hij dadelijk na de intrede van een nieuw halfjaar van het onderwijs mogt afzien.

Het zal de leerlingen geoorloofd zijn in de vacantiën, gedurende de maanden Maart, Augustus en September, een verlof te vragen aan den Directeur, door tusschenkomst van den Hoogleraar, onder wiens bestuur het Hoefbeslag gesteld is, om voor eenigen tijd huiswaarts te keeren, tot het bezoeken van familie of betrekkingen.

Art. 5. Zij, die als een bewijs van verkregene bekwaamheden in het Hoefbeslag, een *diploma* wenschen te erlangen, zullen zich, na een driejarigen leertijd, tot het ondergaan van een opzettelijk onderzoek, bij den bovengenoemden Hoogleraar kunnen aanmelden.

Wanneer dit onderzoek een, voor hen gewenscht gevolg zal hebben gehad, zullen zij naar gelang van het verschil der bekwaamheden, tot *Meester-Hoefsmeden van de eerste en tweede klasse* worden bevorderd.

Door de zoodanigen, die slechts gedurende een korteren tijd dan drie jaren het onderwijs hebben genoten, zal een schriftelijk bewijs kunnen worden erlangd, waarin de tijd wordt uitgedrukt, gedurende welken zij van het onderrigt hebben gebruik gemaakt, met vermelding der vorderingen, hetzij zeer goede, goede of matige, welke zij daarin gemaakt hebben, zonder dat hun hierbij de graad van Meester-Hoefsmid wordt verleend.

Art. 6. Het onderwijs begint, voor den wintercursus, met 1 October, en, voor den zomercursus met 1 April, tegen welke tijden alleen Leerlingen worden aangenomen. Zij, die, voor het volgende halfjaar, geen gebruik meer

van het onderwijs wenschen te maken, zullen verplicht zijn den Directeur twee maanden voor het verstrijken van het loopende halfjaar daarvan schriftelijk te verwittigen, zullende bij gebreke van dien, gerekend worden, dat zij den leertijd nog blijven voortzetten.

Art. 7. De leerlingen zullen bij hunne aankomst moeten medebrengen een of twee lederen schootsvellen of voorschooten en die volledig houden; zullende voor het overige de noodige werktuigen en smidsmaterialen van de zijde der school worden verstrekt.

Art. 8. Zij zullen zich wijders moeten gedragen naar de reglementaire bepalingen, welke omtrent het onderwijs in het Hoefbeslag aan 's Rijks Veeartsenijsschool aanvankelijk zijn of verder zullen worden vastgesteld.

* * *

Zoals men ziet heeft men hier te doen met een formeele hoefsmidsschool, met 3 leerjaren, een schoolgeld van f 80 per jaar en na afloop gelegenheid tot het afleggen van het examen ter verkrijging van een diploma als Meester-hoefsmid. De opzet was dus wel breed, zoo breed zelfs, dat er practisch niets van terecht kwam.

Er kwam, zooals niet te verwonderen is, geen een leerling. Prof. Numan meldt een half jaar later „Opzigtelijk de Leerlingen voor het Hoefbeslag moet ik melden, dat er zich tot dusver geene personen hebben opgedaan, die daarvan op de vastgestelde voorwaarden wenschen gebruik te maken. Wel hebben zich, op de aankondiging onderscheidene personen aangemeld, ten einde de voorwaarden te vernemen, doch verklaarden zij, uit hoofde der kosten, daaraan verbonden, van de aangeboden gelegenheid te moeten afzien”.

Hiermede was de poging tot oprichting van een hoefsmidsschool mislukt.

Deze poging, die wel mislukken moest, is toch wel merkwaardig genoeg om haar hier mede te deelen.

KORTE MEDEDELINGEN.

— Uitzonderingen bevestigen den regel. Het beslag *zonder* kalkoenen is gedurende de laatste 40 jaar regelmatig toegenomen, aldus schrijft prof. Lungwitz in „Der Hufschmied.” En met recht, want het is in overeenstemming met de natuur. Er zijn echter uitzonderingsgevallen waarbij een ijzer met kalkoenen moet worden voorgeschreven. Een dergelijk geval betrof het volgende: een rijpaard voor zwaar gewicht werd in de wintermaanden in de manege onbeslagen gereden en toen het daarna, teneinde buiten te kunnen gaan, op gewone vlakke ijzers werd gezet, ging het links voor in lichten graad kreupel, echter alleen op harden bodem. Genoemd paard stond volkomen correkt op z'n beenen, had goede hoeven, maar kortachtige kootbeenderen, of, zooals men dit ook noemt, het was kort gekoot. In stap zag men er niets aan. De voetas was zoowel van voren als van achteren gezien normaal. Het onderzoek van den hoof en van het verdere been leverde niets op en toen daarna het ijzer werd afgenomen kon ook aan de zoolvlakte van den hoof absoluut geen pijnlijkheid worden gevonden. De hoof was keurig besneden en het ijzer zeer goed gemaakt en ondergelegd. Lungwitz had in verband met het kort gekoot zijn en het feit, dat het dier alleen op de steenen kreupelde

het vermoeden, dat de kreupelheid in de voetgewrichten of in het bandapparaat boven den hoof zetelde. Korte kooten veeren minder goed dan lange, de banden en gewrichten zullen daarom, bij het vallen van den lichaamslast op het betreffende been, meer aan rekking blootstaan en een iets te groote rekking kan reeds tot een lichte kreupelheid als in het onderhavige geval aanleiding geven, soms alleen bij het draven op harden bodem te zien.

In dit bijzondere geval werden ijzers met kalkoentjes verstrekt, nadat het zeer veel moeite kostte den eigenaar van het paard van het nut hiervan te overreden. Toen het dier na het kalkoenen-beslag gemonsterd werd, bleek de kreupelheid reeds verdwenen te zijn. De voet was door de kalkoenen slechts heel weinig naar voren gebroken.

Toen er vijf weken verstreken waren bleven de kalkoenen verder achterwege, en in de plaats van deze kon door den goeden hoorngroei een flink stuk van den teen afgenomen worden, terwijl men de verzenen in het geheel niet besneed.

— **Beslag bij muil dieren.** J.W.B. deelt in „Het Paard” zijne ervaring mede, opgedaan met 24 muil dieren gedurende 8 maanden. In bedoeld artikel komt, aangaande het beslag, het volgende voor:

„Het uit de hand beslaan gaf bij het eerste beslag veel verzet, dat met geduld en zachtheid spoedig gebroken was. Informaties wezen uit, dat men aan de fronten de dieren meestal tegen den grond trok voor het onderleggen van een nieuw beslag. De kwaliteit der hoeven is bij alle dieren superieur!; hoefgebreken komen absoluut niet voor. De hoeven worden zekerheidshalve goed onderhouden, en voorzien van een beslag als voor Iersche paarden. Aanvankelijk groeide de hoorn zeer langzaam; nu de beesten in een zeer goeden voedingstoestand zijn gekomen echter zeer snel. Een marsch Delft—Breda zonder achterijzers gaf geen merkbare slijtage der voeten.”

— In de 23 Aug. te Arnhem te houden Hoofdbestuursvergadering der **Geldersch—Overijsselsche Maatschappij van Landbouw** stelt het Dag. Bestuur de volgende kandidaten voor in de commissie voor het hoofbeslag: vacature H. J. C. van Lent (overleden): 1. F. Schreur te Doetinchem, 2. Dr. C. A. v. d. Velden te Oldenbroek, — vacature J. C. M. van Gurek (herkiesbaar): 1. J. C. M. van Gurck te Doesburg en 2. Dr. C. A. v. d. Velden v.n.

PERSOVERZICHT.

— *De vrouw in den wereldoorlog.* In Duitschland wordt binnenkort een boekwerk uitgegeven over den arbeid der vrouw in den wereldoorlog. De Redactie van „Der Hufschmied” werd uitgenoodigd te berichten of er ook vrouwen of meisjes het smidsvak gedurende den oorlog hebben uitgeoefend. Zij ontving reeds enkele belangrijke mededeelingen hieromtrent; later wordt nader hierop teruggekomen.

— Door een schot in den rechter voorhoef werd een paard stokkreupel; bij nader onderzoek bleek, dat de hoof 2 c.M. onder de kroon in het toon-

gedeelte getroffen werd en dat het hoefbeen doorboord was door een granaatsplinter, welke tusschen stukjes been in, voor de punt van den straal was blijven zitten in de zoollederhuid.

Na verwijdering van de splinter en de losse beenstukjes en doelmatige behandeling werd het paard weer bruikbaar voor den dienst te velde.

— Tot voor korten tijd meende men vrijwel algemeen, dat zich in den hoef geen *klieren* bevonden; volgens een nieuw ingesteld onderzoek echter wordt zulks tegengesproken. De kliertjes zitten niet over den geheelen vleeschstraal verspreid, maar slechts op enkele plaatsen, namelijk in het achterste gedeelte van de straalschenkels, in de middelste straalgroeve, en ook — maar in mindere mate — bij de zijdelingsche straalgroeven en de vleezige ballen.

Zij dienen om het achterste straalgedeelte elastisch te maken en te houden, waardoor de stoot gebroken wordt. (,,u *Der Hufschmied.*")

ADVERTENTIËN.

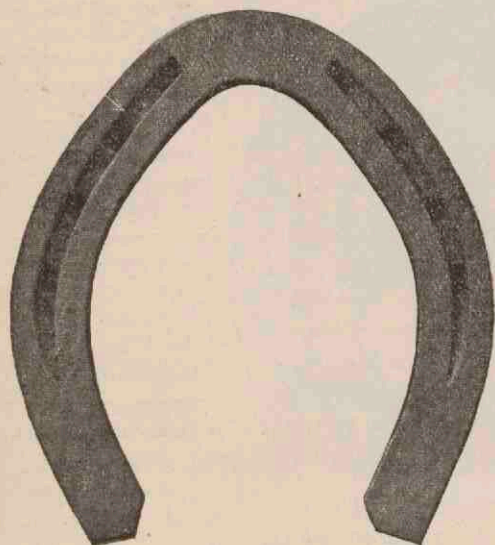
N.V. J. v. Vuuren's Handel Mij.
Denneweg 67a. Tel. H. 4427. 's Gravenhage.

Heeft voorradig prima 1ste kwaliteit

HOEFIJZER.

$1 \times 7/16$, $1 \times 1/2$, $1 \times 5/8$, $1 1/8 \times 1/2$, $1 1/4 \times 1/2$, $1 1/2 \times 1/2$,

ad f 37.— per 100 K.G.

Handelsvennootschap
Hoffman & Moermans.

KANTOOR:

Javastraat 90, 's Gravenhage.

Telef. 4902-3330.

SPECIAAL ADRES VOOR

Hoefijzers

in alle maten en modellen.

Uit voorraad leverbaar.

Uiterst concurrerende
prijzen.

Verzuimt niet ons aan te vragen.

Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG.

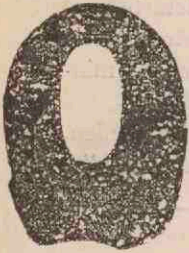
Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommuniaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink hielstuk.*

Merk „Pacific”,
met *zwaar hielstuk.*

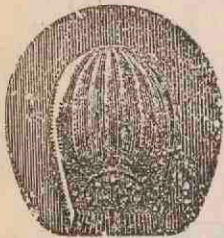
Merk „Rambler”,
in *witte en grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink hielstuk*,
voorradig van 4½
tot 6¾ Eng. dm.

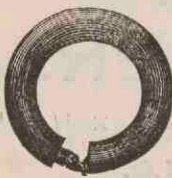
Merk „Chicago”,
geheel *Caoutchouc*
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware paarden*,
voorradig van
7½ tot 7⅞ Eng. dm.
uiterste breedte; buitenkant ijzers gem.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6¾ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

uiterste breedte; buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen, in 10 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

Strijkringen met riempje

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op *Leder*,
„*Safety pad en Frogpad*”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

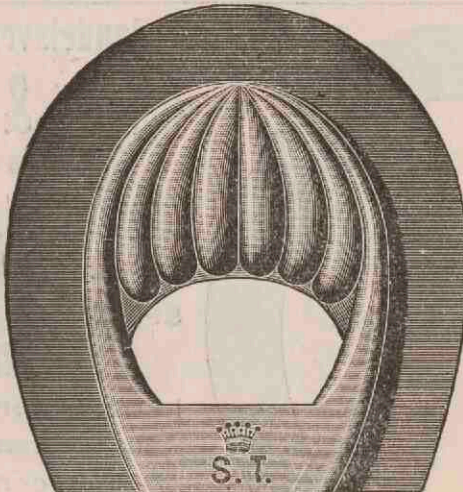

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V in 7 maten, voor en achterijzers voorradig.

Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
Opruimers voor Schroefgaten.
Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.
Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.
Kunsthorn.
Hoef tangen. Rennetten (rechts en links). Hoefraspen. Houwklingen. Hoefhamers.
Lasch- of Welbladen en Poeder om ijzer en staal te wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

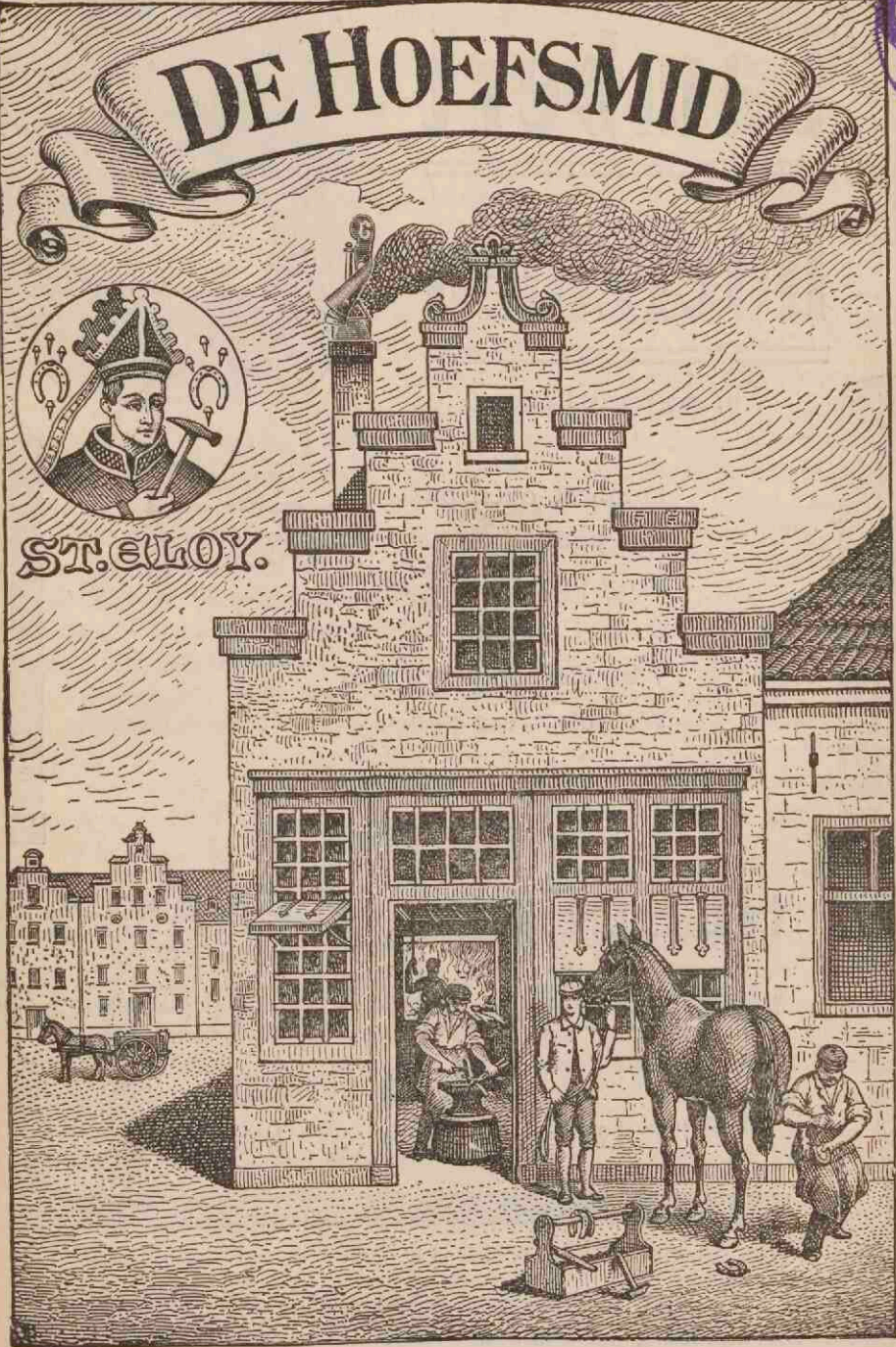

DE HOEFSMID

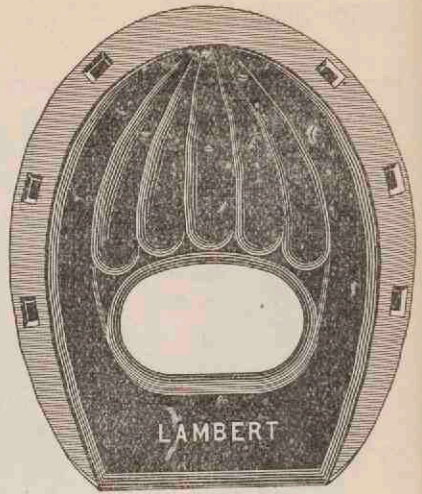

ST. ELOY.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander over Limburg en het hoefbeslag. — Opmerkingen aangaande het hoefbeslag ter centrale keuring te Assen. — Zoolijzers bij hoefbeyangheid. — Landbouwtentoonstelling te Arnhem. — Verknoeide hoeven. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

EEN EN ANDER OVER LIMBURG EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

DR. GALLANDAT HUET,

Kapitein-Paardenarts.

Verreweg het grootste gedeelte der provincie Limburg is ingenomen door bouwland en daar het hier geldt een bodem van klei, waarop tarwe, rogge en haver de hoofdproducten zijn, zoo kan men in verband hiermede een groote paardenstapel verwachten. De paardenfokkerij in Limburg is dan ook zeer belangrijk, zoowel kwalitatief als quantitatief. De zware kalkhoudende bodem is uiterst geschikt voor de paardenfokkerij en deze wordt momenteel geheel beheerscht door het zware Belgische paard. Door invoer van zeer deugdzaam fokmateriaal uit België, waarbij geen kosten ontzien werden en door groote energie van de zijde der fokkers, heeft de provincie Limburg zich thans in zake paardenfokkerij grootendeels van het buitenland onafhankelijk gemaakt en is geheel op weg om zich te dezen opzichte naast Zeeland en België te plaatsen. — Wij zouden nu kunnen verwachten, dat het hoefbeslag met dezen bloei in de paardenfokkerij gelijken tred hield en de hoefsmeden ook alle welvarende bedrijven zouden bestieren en op grond van groote vakkennis de dure fokproducten uitmuntend zouden beslaan.

Ontegenzeggelijk zijn er vele goede hoefsmeden in Limburg, die dan ook als zoodanig wel degelijk worden geapprecieerd en zich over een goede clientèle kunnen verheugen; hiernaast zijn er echter ook nog vele knoeiers.

Terecht hebben de landbouw- en boerenbonden het groote nut van een goeden hoefsmid ingezien en hebben zij bevorderd dat in verschillende plaatsen leergangen ontstonden, cursussen in hoefbeslag, welke druk bezocht werden en welke dan ook veel nut zullen hebben afgeworpen.

Zoo werden o.a. cursussen gegeven in de navolgende plaatsen: Roermond, Sittard, Venlo, Heerlen, Venray, Weert, Balsem, Swalmen, Gulpen en Maastricht. Oorspronkelijk werden de practische lessen gegeven door een militair hoefsmid te Roermond of Venlo; later werd deze taak overgenomen door de daarvoor speciaal opgeleide onderwijzers in practisch hoefbeslag, terwijl de theoretische lessen in den regel door een dierenarts ter plaatse werden gegeven.

Gelukkig hebben verschillende hoefsmeden uit Limburg lust en ambitie gevoeld om zich voor dit practische onderwijs te bekwamen; men moet hier echter niet licht over denken, wanneer men nagaat welke opofferingen, zoowel wat tijd als geld betreft, het volgen van zulk een cursus meebrengt, terwijl het perspectief van later geldelijk voordeel toch zeer gering is. Men kan hier dus uit afleiden dat slechts zij opgingen, die met hart en ziel hoefsmid waren en het in hun vak zoo ver als mogelijk was, wilden brengen. Men kan dan ook

gerust zeggen, dat de onderwijzers in practisch hoefbeslag de steunpilaren van het vak zijn, zoowel moreel als practisch, daar waar zij naast een groote toewijding, een hieraan evenredige vakkennis paren.

Limburg heeft momenteel zes hoefsmeden, welke het brevet van onderwijzer te Utrecht behaalden; het zijn de heeren Guill. Vogels te Buggenum, P. Bongaerts te Maasniel, G. Julicher te Reuver, Sanders te Houthem, Gommans te Blerik en Turlings te Lottum.

Ik had het voorrecht het meerendeel van hen in hunne bedrijven thuis te treffen en menige bijzonderheid omtrent het hoefbeslag in Limburg te vernemen. Gezien de belangrijkheid der provincie in zake paardenfokkerij, zoo komt het mij als wenschelijk voor, dat nog meerdere bekwame Limburgsche hoefsmeden aan de onderwijzersopleiding gaan deelnemen en zich dan meer speciaal in het zuidelijk gedeelte van Limburg vestigen. Daar is het meest behoefte aan goede voorlichting en hoewel cursussen altijd slechts in een beperkt aantal gegeven zullen worden, zoo zal er zonder dat, toch van hen een goeden invloed uitgaan. Het goede voorgaan prikkelt elk vakman en wanneer de smeden uit de omgeving dan hun eigen belang inzien, zullen zij zich uit eigen beweging tot den onderwijzer wenden en door het volgen van een herhalingscursus of het bijwonen van eenige practische lessen, uit hun ouden sleur gewekt worden, hun vak meer rationeel gaan uitoefenen, daardoor meer voldoening in eigen oogen vinden en meer waardeering van de zijde van den fokker oogsten. Zij zullen dan geen greep meer doen in den hoop van fabrieksijzers om er gauw, zonder veel aanzien des hoefs, een uit te halen en onder te spijkeren, doch zullen beseffen dat voor een goed hoefbeslag alleen een goed handgesmeed ijzer op zijn plaats is. Men moet hieruit niet afleiden dat elke hoefsmid, die machinale ijzers gebruikt, niet deugt of ondeugdelijk werk aflevert. Veelal gebeurt het uit gebrek aan tijd om ijzers te maken, doch men vergete daarbij niet, dat het degelijk bruikbaar maken van een machinaal ijzer in den regel ook tijd kost en juist het gebrek aan tijd in deze, tot den weg van slecht werk voert.

Een betere oplossing zou ik het vinden, dat niet elke dorpsmid per sé hoefsmid moet zijn en dat dit in noodzakelijk verband moet staan met zijn clientèle wat landbouw- en wagenwerk betreft. Waarom kan op een dorp niet een splitsing zijn in landbouwsmid en in hoefsmid. In onderling overleg moet dit geregeld worden, doch ik vermeen dat de paardeneigenaars hiermede zeer gebaat zouden zijn en alsdan met meer recht konden eischen, dat goed werk door den hoefsmid wordt geleverd, terwijl de hoefsmid van zijn kant, door een goede prijsregeling, zich van kundig personeel kan voorzien en niet uit gebrek aan tijd- en arbeidskrachten, behoefte te pruutsen en te knoeien. Ook zouden alsdan onderlinge concurrentie van naburige gemeenten meer uitzondering worden en zou een provinciale of districtsregeling vaste prijzen moeten voorschrijven en groote boeten moeten stellen aan hen die hiervan afweken. Zooals thans veelal de regeling is, deugt ze niet. Op een korten afstand groot verschil in prijzen; wel komen bonden voor met vaste tarieven, doch in den regel zijn verschillende smeden hier niet bij aangesloten; een totaal ongeorganiseerde toestand dus, waarvan nooit kracht en eendracht kan uitgaan.

Bij dergelijke solidaire begrippen zouden ook minder voor den smid onaangename praktijken kunnen voorkomen; zoo werd mij in de hoofdstad van Limburg o.a. het volgende medegedeeld door een eigenaar van vele paarden. Deze zag kans om een groote partij machinale ijzers goedkoop te betrekken en vroeg zijn hoefsmid of deze ze wilde gebruiken voor het beslag van zijn paarden om aldus den prijs per beslag hierdoor aanzienlijk te doen verminderen. De hoefsmid weigerde, waarop genoemde eigenaar vervolgens al de andere plaatselijke hoefsmiden zijn lumineus voorstel deed, echter met hetzelfde negatieve resultaat. Ten hoogste verontwaardigd over dit z. i. despotisch optreden der hoefsmiden, deed hij verdere pogingen in de omgeving en gelukte het hem een vakman (!) te vinden, die genegen was de opgekochte ijzers geleidelijk onder zijne paarden te *timmeren*. De man meende door dit geldelijk voordeel een groote koopmansdaad te hebben verricht, doch hoogstwaarschijnlijk zullen de voeten van zijn paarden bij dit voordeel het loodje wel hebben moeten leggen.

Roermond.

Alvorens het hoefbeslag in en om Roermond na te gaan, dat thans het brandpunt der fokkerij mag genoemd worden, vertellen wij iets van deze plaats zelf.

In 1130 wordt in de geschiedenis gewag gemaakt van Ruregemunde als de woonplaats van eene edele dame, Reinavidis. Het lag in de uitgestrekte Maasgouw en behoorde tot de oudste bezittingen der graven van Gelre, in de tegenwoordige Nederlanden. Door de talrijke en gedurige overstroomingen van de Maas was deze streek niet zeer geschikt voor nederzettingen, maar toch zijn er overblijfselen uit den Romeinschen tijd, die geen twijfel overlaten van zeer vroegtijdige bewoning. Zoo o.a. zijn nog te Merum ontzaglijke muurbrokken gevonden van Romeinschen oorsprong, alsook de vroegere „roode brug” over de Roer dateerde van die wereldbeheerschers; verder vindt men nog te Merum een grafheuvel, genaamd de Drususberg en te Herten is het onderste gedeelte van den kerktoren ook uit dienzelfden tijd afkomstig. Graaf Gerhard III van Gelre en Zutfen stichtte in 1218 op zijn geplunderde en verbrande „villa” aan de Roer een Cisterciënser klooster, hetwelk in 1220 werd ingewijd door den Keulschen aartsbisschop Engelbert van Berg. In 1231 omringde graaf Otto II de zich allengs gevormde plaats met muren en gaf het stedelijke rechten, terwijl in 1290 de Munt van Arnhem naar Roermond werd overgebracht. De stad breidde zich steeds uit en werd de hoofdplaats van het Overkwartier of Opper Gelre; zoo sprak men van Roermond als de grootste stad, van Nijmegen als de oudste, van Zutfen als de rijkste en van Arnhem als de lustigste. Thans is Roermond een stad van ruim 16000 zielen, die een welvarend aanzien heeft en zeer zeker met de thans ontgonnen wordende steenkolenmijnen in de buurt, nog een hooge vlucht zal nemen.

Het oudste gebouw is de Munsterkerk, tegelijk met het klooster gebouwd; dit gebouw bleef ondanks felle branden en plunderingen bewaard en werd in 1866, onder leiding van den architect C u y p e r s, een Roermondenaar

van geboorte, geheel gerestaureerd. In de kerk vindt men o.a. een praalgraf onder den koepel. Het draagt de beeltenissen van Gerard III en Margaretha van Brabant. Verder zijn er nog zeer vele oude en mooie gebouwen, waaronder de hoofdkerk of kathedraal, gewijd aan Sint Christophorus en het stadhuis met raadszaal en ridderzaal. Behalve de vele geschilderde portretten van de vroegere Spaansche en Oostenrijksche heerschers vindt men hier ook twee fraaie gedreven bekers, door den hertog van Gulick aan de stad vereerd.

Roermond heeft ook zijn eigen taal bewaard; zoo kan men het onvervalschte Remunjsch nog hooren op de Markt, de Hal en in de volksbuurten. Het onderstaande zal men als niet-inboorling wel moeilijk kunnen verstaan: Hè schloog ziene kokerel mit 't klaatskördje van de schmik, zoo hel op de nère, dèt de teùg bóve de gaam denderde, en hè in den toter van de ziep vloog. („Hij sloeg zijn tol met het slagkoordje van de zweep zoo hard in het voorhuis, dat de zakken boven de toonbank op en neer dansten en hij in den modder van de goot vloog.”)

Dat de Roermondenaar sterk aan zijn stad gehecht is, bewijst wel het bestaan van eer eigen volkslied:

„Waar 't gouden beeld in 't zonlicht staat, Op hoogen torentrans,
De Maas met Roer vereenigd gaat, In lichten golvendans,
Waar 't koepeldragend Munster rijst, met torens rijk gesierd,
Het volk der Muzen schoonheid prijst, Met spel en zangen viert,
Waar godsdienst zich aan burgerzin, Aan hechte vriendschap paart,
De Eerbied voor de Landsvorstin, Als kleinood wordt bewaard,
Hoera, daar ligt mijn vaderstad, Mijn oud en trouw Roermond.”

* * *

Het aantal paarden in Roermond zelf is niet groot, er zijn enkele stalhouders met 4 à 5 paarden, verder eenige sleepers met ten hoogste 10 paarden en verder vele neringdoenden met ponies. Uit een oogpunt van hoefbeslag is de stad dan ook niet zoo belangrijk en zeker minder dan de omgeving, welke goed berekend is voor hare taak. Men vindt in de naburige dorpen vele hoefsmeden en daaronder zeer goede. In de stad zelf zijn 3 smederijen, n.l. van P. Jereskes op het Schuitenbergh, van L. Wolfs in de Veldstraat en van Porre in de Poolstraat. De beide eerstgenoemde, welke drukke zaken zijn, behoorden vroeger aan Petersen. De heer J e r e s k e s is sinds 8 jaar patroon, heeft een flinke groote smederij met twee vuren en twee noodstallen. Hij heeft twee knechts, doch beslaat zelf de paarden en laat de knechts alleen afwerken en dichtmaken. De ijzers worden meest zelf gemaakt en voorzien van stampgaten voor 8 nagels. Als regel komen alleen grove paarden op beslag, welke zware ijzers onder krijgen, wegende tot 6 K. G. De meeste hoefsmeden in de steden van Limburg zijn tevens wagensmid en men vindt dan ook veelal groote smederijen en vooral zeer groote vuren, waarop de wielbanden moeten kunnen gemaakt worden. De hoefsmeden op het platteland zijn alle tevens landbouwsmid.

De heer W o l f s heeft wel de meeste paarden in beslag en krijgt er ± 5 daags; hij werkt alleen aan de paarden, daar hij de loonen voor knechts te hoog vindt en de beslagprijzen hier niet naar zijn. De loonen in Roermond

zijn 60 cents per uur bij een 10-urigen werkdag. Hij wenscht f 8 te rekenen voor een vierkant beslag van een zwaar paard, doch kan hieromtrent niet in overeenstemming komen met zijne collega's. Ook hij gebruikt bijna uitsluitend handgesmede ijzers, allen voorzien van stampgaten. Als reden waarom geen ritsijzers worden gemaakt, wordt opgegeven, dat deze veel meer tijd kosten. Ook deze groote smederij heeft 2 vuren en 2 noodstallen, waar de paarden als regel in beslagen worden. Evenals in Zeeland is in Limburg de noodstal inheemsch en ontbreekt in geen enkele hoefsmederij. Nadeelen komen hier niet uit voort, daar het Belgische ras, mits goed behandeld en niet bedorven, zich gewillig laat helpen. Een goede methode om de beenen op te binden, wordt hier gebruikt in den vorm van een lederen riem, welke voordeelen biedt boven een hoeftouw, n.l. het gemakkelijk glijden door een ring, het niet bezeeren van de kootholten en evenmin van de handen van den helper.

Op een uur afstand van Roermond, aan de overzijde van de Maas, ligt het dorp Buggenum, waarvan men schertsend zegt, dat men daar de koek slechts aan één kant bakt, omdat er slechts één rij huizen is. Hier is men in het hartje van de paardenfokkerij en vindt men de meest bekende fokkers uit Limburg, zoo o.a. Gebr. Verheggen met 20 tot 25 paarden, M. Boonen e.a. Vroeger werden hier veel poneys gefokt, nu echter uitsluitend het zware paard. Deze poneys waren van een goed slag en werden ook voor zware vrachten, tot 3000 K. G. toe, gebruikt. Buggenum is een zeer welvarende gemeente, waar o.a. geen hoofdelijke omslag wordt geheven. Sinds de 15e eeuw woont hier het geslacht Vogels, een der oudste en best bekende der Limburgsche familiegelachten; de tegenwoordige stamhouder, die zijn stamboom opvoert tot 1446, is de heer Guillaume V o g e l s, die een zeer drukke hoefsmederij heeft en tevens 1e wethouder der gemeente is. Zijn grootvader was burgemeester ter plaatse en steeds heeft dit geslacht een eerste plaats in deze gemeente ingenomen. Nadat de heer Vogels zich door een cursus-opleiding in het hoefbeslag verder bekwaamd had, ging hij naar Utrecht en was een der eersten, die het brevet van onderwijzer in practisch hoefbeslag aldaar behaalde. En dit brevet is voor hem geen sinecure geworden, geen franje, maar het heeft meer dan nuttig effect afgeworpen. Herhaalde malen was hij verbonden aan cursussen ter opleiding van hoefsmeden, n.l. Venlo-Schimmert-Roermond; vele malen werd hij bekroond op tentoonstellingen en wedstrijden. Dat hij in zijn omgeving als de eerste wordt aangemerkt, bewijst wel de clientèle, niet alleen quantitatief, maar ook kwalitatief. Zoo heeft Vogels o.a. 15 zware Belgische hengsten in beslag en komen jaarlijks 1500 paarden in zijn noodstal. De hengstenassociaties en bekende fokkers komen alle bij hem en niet alleen voor het beslag van hunne paarden, doch ook voor de veulens, bij welke hij vanaf 3 maanden oud geregeld de voeten onderhoudt. Hij doet dit de eerste 2 of 3 keer aan huis en uit de hand, daarna komen ze bij hem en in den noodstal. Hij heeft hier geen moeite mede, doch het komt geheel neer op tact en op een beleidvol optreden. Zoo moet bij een eersten keer onmiddellijk het verzet gebroken worden; men houdt de schoftketting bij de hand en haalt de riem om het been heel langzaam aan en tilt het been juist zoo hoog op alsof het uit de hand

beslagen wordt. Het paard wordt dan spoedig eigen in den noodstal.

Vogels gebruikt bijna uitsluitend handgesmede ijzers, welke 's morgens en 's avonds worden aangemaakt uit „de staf” en in de wintermaanden ook wel worden „gebraden.” Slechts in geval van nood worden machinale ijzers ondergelegd en dan nog alleen achterijzers, omdat de achtervoeten beter zijn dan de voorvoeten en de fabrieksijzers vaak schraal gestampt zijn.

Er worden uitsluitend ritsijzers gebruikt en ook wordt uitsluitend vlak beslag ondergelegd; slechts één bedrijfspaar loopt op ijzers met kalkoenen. De hoeven zijn goed te noemen en zijn zeer veel verbeterd, daar vroeger veel platvoeten voorkwamen. De goede verzorging en samenwerking van fokker en hoefsmid hebben in deze zeer veel ten goede veranderd.

Behalve in Buggenum en omgeving gaat de heer Vogels ook veel buitenaf beslaan; zoo heeft hij o.a. klanten achter Gennep en tot bij Maastricht en bij Gulpen. Hij wordt in zijn bedrijf bijgestaan door 4 knechts: 2 volwassenen en 2 aankomende jongens. Zij werken van 7 tot 7 met 2 uur schaften, doch in den tijd van keuringen en tentoonstellingen is het zoo verbazend druk, dat er niet op tijd gelet kan worden. Voor den handel willen de eigenaren gaarne in het hoefbeslag een verbeter-middel voor hun paarden zien; zoo laten zij onder kleine paarden zeer zware ijzers onderleggen; bij Franschen stand of bij toontrederstand willen zij door 't verleggen van de lip vaak een oogenschijnlijke verbetering bereiken, hetgeen natuurlijk alleen op een gezichts-bedrog neerkomt. De prijzen voor het hoefbeslag zijn hier voor een zwaar paard 5 tot f 6 het verleggen der ijzers kost, f 2.40 tot f 2.60; als winterbeslag worden schroeven gebruikt. Het spreekt vanzelf, dat het beslag voor dek-hengsten en voor keuringen afzonderlijk wordt berekend en niet uniform is geregeld.

De knechts zijn inwonend en werken op jaarloon, dat zeer uiteenloopt en tot f 500 gaat. De zeer ruime smederij bevat 3 vuren en 2 travailles. Het is zoowel in de steden als ten plattelande zeer moeilijk om goed personeel te krijgen, daar in het zuiden van de provincie de mijnen en in het noorden de werken aan de Maaskanalisee veel arbeidskrachten trekken. Aan deze werken zijn als voordeelen verbonden korten arbeidsduur en hooge loonen. Reeds op 17-jarigen leeftijd kunnen de knechts in de mijnen terecht; zij werken dan 8 uur en verdienen meer dan bij hun vroegeren patroon, zijn vroeg klaar, kleeden zich en gaan uit, terwijl zij bij den patroon 10 à 12 uur moeten werken voor minder verdienste. Bovendien stoot het zware werk vaak af en dit leidt in den regel ook tot het gebruik van machinale ijzers, dat men vooral in het zuiden van Limburg zoo veel ziet. Deze ijzers, vaak van vloeijzer gemaakt, laten zich moeilijk verwerken; de knechts slaan ze dan ook zoo maar onder, het eene gat mager, het andere vet; en geen wonder dat de paardenhoef daar dan de dupe van wordt en brokkelhoeven niet te vermijden zijn.

De heer Vogels meent, dat er alleen animo bestaat bij hen die later zelf baas worden en acht het 't beste om zoons van patroons in opleiding te nemen en gedurende de opleiding alzoov tevens van deze werkkrachten te profiteren.

De gelegenheid voor het geven van cursussen in hoefbeslag is te Buggenum uitmuntend.

Behalve de zeer ruime smederij en het goede levende materiaal van de

omgeving, beschikt de heer Vogels over een zeer uitgebreide collectie hulpmiddelen, zoowel modellen van ijzers als preparaten, die het onderwijs aanschouwelijk maken. Zoo zag ik o.a. de beenderen van den ondervoet van een veulen, welke werden gebruikt om aan te toonen, dat, waar deze nog niet volwassen zijn, er nog een draaiing en wijziging in den stand der gewrichten kan verkregen worden, zooals met het besnijden bij den Franschen stand en toontrederstand beoogd wordt. Een demonstratie van zulk een preparaat doet den cursianen ook duidelijk inzien, dat men het verbeteren van deze standen bij het volwassen paard door een gewijzigd beslag niet meer kan verkrijgen. De heer Vogels heeft ook veel belangstelling voor de geschiedenis van het hoefbeslag en een gansche collectie van opgegraven voorwerpen heeft hij verzameld. Behalve vele oude hoefijzers behooren hiertoe verschillende exemplaren van veegmessen, waaronder zeer kunstig handgesmede, welke voorzien zijn van een belletje. Deze veegmessen, voorzien van een bel, moeten geacht worden aan den patroon te hebben behoord, die door het hanteeren ervan en ook, er mee rondgaande onder zijn personeel, van zijn waardigheid liet blijken. Bij de laatste opgravingen van de kanalisatiewerken van de Maas kwam op zes meter diepte in een weiland een hoefijzer te voorschijn, dat nog zeer gaaf was; het was voorzien van kalkoenen, stoot en stampgaten en had overigens geheel den vorm van het volhoefijzer van Stark-Guther. Door een nadere beschrijving van de hier gevonden ijzers, ook in verband met andere gevonden voorwerpen, zal de heer Vogels den lezers van „De Hoefsmid” zeker ten zeerste aan zich verplichten.

Dicht langs den weg van Roermond naar Venlo, ligt, even buiten de gemeente, het dorp Maasniel. Hier zetelt een tweede stuwkracht voor de belangen van het hoefbeslag in Limburg, n.l. de heer B o n g a e r t s, welke gelijk met den heer Sanders te Houthem, te Utrecht den cursus voor onderwijzers volgde en aldaar het diploma behaalde. Ook de heer Bongaerts toonde door het behalen van verschillende prijzen bij wedstrijden, dat hij onder de eersten in zijn vak behoort en van zijn kunde werd dan ook bij cursussen reeds meermalen partij getrokken. Hij heeft een zeer mooie zaak, een ruime smederij met noodstal en 2 vuren, welke binnenkort electrisch gedreven zullen worden en buiten een groot afdak, waaronder een noodstal, terwijl het tevens ruimte biedt om paarden uit de hand te beslaan. Voor het geven van cursussen is dus ook hier een goede gelegenheid. Hoewel dit de meest betekende zaak is te Maasniel, zijn in dit dorp toch nog twee andere hoefsmeden gevestigd.

Onze tocht voert verder naar Venlo en het is heel duidelijk merkbaar, dat men hier in een goede paardenstreek zit. Groote hoefsmederijen ziet men in de meeste dorpen; zoo o.a. twee in Swalmen, waaronder de bekende zaak van J u l i e h e r. Een der zoons, in deze zaak werkzaam, behaalde dit jaar het Rijksdiploma te Utrecht. In het dorp Reuver woont een broer van hem, de heer G. Julieher, dien men in deze streek rondom Roermond wel als „der dritte im Bunde” van de hier gevestigde onderwijskrachten mag noemen. De heer Julieher werd oorspronkelijk opgeleid aan een cursus te Roermond, alwaar hij met lof het eindiploma behaalde; hij onderscheidde zich vervolgens bij verschillende wedstrijden alwaar hij medailles en diploma's

behaalde, om ten slotte met zijn opleiding als onderwijzer te Utrecht de kroon op het werk te zetten. De heer Julicher is een stoere onderwijskracht en geeft zich geheel aan zijne leerlingen, die hij behalve aan de tweejaarlijkse cursussen ook bij zich aan huis in herhalingscursussen van drie maanden bekwaamt voor het rijksdiploma te Utrecht. Hij heeft een druk beklante hoefsmederij, zoo o.a. de geheele paardenstapel van het dorp Reuver heeft hij in beslag, verder veel associatie-hengsten en in totaal plm. 250 paarden. Hij verricht momenteel al het werk met één knecht, genaamd van de Winkel, die zijne opleiding te Amersfoort ontving, daar gediplomeerd werd en ook dit jaar te Utrecht het rijksdiploma verwierf. Dat ook hij zijn werk goed verstaat, bewezen o.a. zijne prestaties op den dit jaar in Roermond gehouden wedstrijd in hoefbeslag.

De heer Julicher volgt met zijne cursianen een vaste werkmethode: eerst wordt alle aandacht besteed aan het maken van ijzers, heeft men dit onder de knie, dan komt het „vegen” aan de beurt en wordt hierbij ook veel gebruik gemaakt van doode hoeven, waarvoor een werktafel volgens het Utrechtsche model aanwezig is, eerst daarna komt het beslag in zijn geheel tot uitvoering. Julicher beslaat zijn paarden uitsluitend met handgesmede ijzers: machinale ijzers worden door hem in het geheel niet gebruikt, terwijl verder al het beslag vlak is. De hoeven der paarden zijn goed; alleen bij de Hollandsche boeren, zoogenoemd omdat zij vanuit Holland alhier nederzettingen hebben betrokken, komen nog al veel plathoeven voor. Voor het winterbeslag worden schroeven gebruikt. De prijzen zijn hier f 6 voor een vierkant beslag, f 3 voor het verleggen van de ijzers, terwijl voor hengsten een afzonderlijke prijsregeling geldt.

(Wordt vervolgd.)

OPMERKINGEN AANGAANDE HET HOEFBESLAG TER CENTRALE KEURING TE ASSEN.

Ondergeteekende werd in de gelegenheid gesteld de keuring bij te wonen, ten einde de aandacht te kunnen schenken aan het hoefbeslag. In de eerste plaats een woord van dank aan de heeren van wien dit uitging, om n.l. eens te controleeren wat voor werk er geleverd werd in de verschillende oorden der provincie. Het werk is me erg tegengevallen; bij sommige paarden was het bepaald niet rooskleurig. Er waren natuurlijk ook enkele paarden, die heel goed op beslag stonden en over het geheel waren de eenjarigen beter beslagen dan die der beide andere klassen.

Wat ik op de tentoonstelling te Zuidwolde en te Dwingelo heb aangezien, was in Assen ook dikwijls het geval. De voet wordt meestal gevormd naar het ijzer, waardoor de hoornwand te veel beraspt wordt, de voeten onvoldoende besneden en de ijzers veel te nauw gepast. Er waren er bij die binnen den wand lagen. Ook heb ik ze aangetroffen, waarvan de verzenen te sterk besneden waren, terwijl van den toon bijna niets was afgenomen. Bij deze laatste keuring en tentoonstellingen heb ik den indruk gekregen, dat de hoefsmeden niet veel aandacht hebben geschonken aan den stand van het paard. Van de zelf gesmede ijzers waren de meeste te ruw afgewerkt, hadden zij bijna geen afhelling en waren de gaten te mager geplaatst. Voorts

wordt er nog te veel gewerkt met fabrieksijzers, wat voor de hoefsmeden een groot nadeel is. Kunnen de hoefsmeden zelf geen ijzers maken omdat ze het te druk hebben? Of meenen ze dat het gebruik dier ijzers wenschelijk is?

Het is bekend, dat de belangstelling der paardenfokkers in het hoefbeslag toeneemt, hoewel we er nog niet zijn. 't Gebeurt nog maar al te dikwijls dat de fokkers voor het hoefbeslag veel te zuinig zijn en die zuinigheid dikwijls met verlies moeten betalen, — dat het vernieuwen en verleggen van de ijzers en het besnijden van de hoeven der jonge paarden niet op tijd geschiedt, — dat zulke fokkers soms nog denken, dat de hoefsmid te veel aan hen verdient, maar vergeten, dat het voor het paard niet bevorderlijk is.

Zorgt er daarom voor smeden, dat ook gij al het mogelijke doet. Werk, zooals het U geleerd is, blijft op de hoogte met uwe theorie en praktijk, opdat ge de goedwillende fokkers niet teleurstelt.

* * *

Woensdag 8 Sept. j.l. had te Assen de najaarsrijkshengstenkeuring plaats, die ik eveneens heb mogen bijwonen. Vandaar nog een kort bijschrift. De hoefsmeden in deze provincie, voor zoover ze mij bekend zijn, waren in uiterst geringen getale aanwezig.

De voorgebrachte hengsten waren over het geheel genomen beter beslag n dan het merriemateriaal op de centrale keuring. Intusschen waren de hoeven meermalen te lang, de ijzers niet op tijd verlegd of vernieuwd, somtijds te nauw gepast en de takken niet genoeg bijgedraaid. De ijzers met verdikte takken liepen somtijds veel te smal toe, waren gesmeed in den vorm van strijktakken.

J. J. Reitsma,

Onderwijzer-Hoefsmid.

Hoogeveen, Aug. '20.

ZOOLIJZERS BIJ HOEFBEVANGENHEID.

Reeds geruimen tijd had ik als gewoon praktisch hoefsmid gedacht aan een beslag met zoolijzers bij hoefbevangenheid, toen ik daarna in het 2e gedeelte van het leerboek „Hoefkunde en Hoefbeslag” door Prof. Dr. Kroon en Dr. Gallandat Huet las, dat de toegepaste methode volgens Stark, bij plathoef, knolhoef en hoefbevangenheid, op hetzelfde beginsel berust.

Een poosje hierna had ik het genoegen op advies van onzen veearts dergelijke voorhoeven (het paard was hevig aangetast) met zulke zoolijzers te moeten beslaan. Ik heb ze uit één stuk gemaakt, dus niet uitgehakt, zooals ook wel gedaan wordt.

Eerst meende ik — vlak na het beslag — geen resultaat te hebben, doch reeds na 1 à 2 dagen kon het paard weer gebruikt worden en was zijn gang weer normaal. Door eigen ondervinding kan ik dus elken hoefsmid, die zulke hoeven onder handen krijgt, ten zeerste deze beslagmethode aanbevelen. Natuurlijk moet men er voor zorgen, dat ieder plekje van de zool goede dracht heeft en dit valt niet mee, doch met eenig kunsthoorn of met wat jute, in teer gedrenkt, bereikt men zijn doel.

Wezep (Geld.), 9 Aug. '20.

H. Drost.

LANDBOUWTENTONSTELLING TE ARNHEM.

Op 26 Augustus ben ik met het oog op het hoefbeslag ook eens een kijkje gaan nemen op de landbouwtentoonstelling te Arnhem. Het is mij niet

meegevallen. Direct viel mij het oog op 2 paarden die sterk beervoetig waren en waarvan de verzenen te hoog waren gelaten, terwijl de ijzers van kalkoenen waren voorzien, die ongeveer driemaal zoo hoog waren als het ijzer dik.

Sommige beslagen vormden gunstige uitzonderingen. Vele ijzers waren evenwel te nauw gericht, vooral in de zij- of kwartiergedeelten. Hier was de hoof dan bijgewerkt met houwkling en rasp, zoodat men een kromming in den hoof kreeg. Dikwerf wordt er te haastig gewerkt en van fabrieksijzers gebruik gemaakt. De beslagprijzen zijn tegenwoordig in de meeste streken bevredigend voor de smeden, zoodat er dan ook wel goed werk mag worden geleverd. Te Arnhem waren de ijzers dikwerf te lang of te kort. Helaas bleken weinig paarden doelmatig beslagen in verband met hun stand, gang en hoofvorm, hetgeen mij wel verwonderde, daar in de omgeving van Arnhem toch zeker wel bekwame hoefsmeden zijn te vinden.

Het is te hopen, zoowel in het belang der hoefsmeden als in dat der paarden en paardenhouders, dat er meer aandacht aan het beslag wordt geschonken dan nu nog veelal het geval is.

Duiven.

J. T.

VERKNOEIDE HOEVEN.

Als Rijks gediplomeerd Onderwijzer in practisch hoefbeslag werd ik door een stalhouder uit een naburige grootere plaats eens ontboden bij zijn geliefd, best paard te komen zien. Het bericht luidde tevens, dat het paard bijna niet kon gaan, dus dat het onmogelijk was om het aan de smederij te brengen.

Ik ging er heen en in gezelschap van den eigenaar liepen we naar het weiland, waarin het paard graasde.

Het paard was beslagen, maar oogenblikkelijk zag ik zijn verbazend korte voorhoeven. Het waren stompjes gelijk. Veel te klein voor dat paard. En 't gaan was zoo pijnlijk, zoo stram; het kon bijna niet. Mijn vraag was reeds direct: is dat paard bezweet in de weide gegaan? 't Schijnt wel bevangen te zijn.

Dat gebeurt bij mij nooit, antwoordde de eigenaar. Altijd gaat een paard na het gebruik eerst eenigen tijd naar den stal, wordt gedekt en gevoerd en wordt pas later, als het niet warm meer is, naar de weide gebracht.

Ik lichtte een voorvoet op. Het ging niet best. Op den anderen kon het dier den lichaamslast bijna niet laten rusten.

Zoo goed en zoo kwaad als het ging schraapte ik de hoornzool tusschen het ijzer schoon. Wat zag ik daar! De streken van de rasp op de hoornzool. Jawel hoor. Moet een *hoornzool* ook berasp worden? Velen raspen vaak een flink stuk van den wand af, zoodat tenslotte van de dichte, harde glazuurlaag niets meer te vinden is.

Mijn tweede vraag was nu: heeft dit paard altijd platvoeten gehad? 't Schijnt me nu wel, of 't zelfs volvoetig is.

Geen kwestie van, antwoordde de stalhouder. Juist altijd heel gewone holle hoeven.

Vervolgens ging ik de nieten eens bekloppen met mijn deursleutel. En

jawel, trekken en been oplichten bijna bij alle nagels; indien niet totaal vernageld, dan drukten er toch vele nagels.

Na een ijzer afgenomen te hebben, voelde ik elken nagel even na; een paar waren even warm en eene was bebloed. Het andere voorijzer nam ik ook af, met ongeveer hetzelfde resultaat.

De hoeven waren zeker wat brokkelig geweest, wat bij een paard van een stalhouder — dagelijks op de straat — wel meer het geval is. De smid had er alles maar afgenomen wat er aan zat, ja zelfs te veel en had daarna gewoon beslagen. De witte lijn was nagenoeg langs den buitenomtrek van den hoof verplaatst en hiermede was bij het beslag geen rekening gehouden.

Zeer schrale nagelgaten hadden nog iets kunnen redden. Ik raadde den stalhouder aan het paard zoo zonder ijzers maar een week of zes te laten loopen; in dien tusschentijd zou de hoorn, welke er te weinig is, wel weer voldoende aangroeien. Maar hiervoor voelde hij niets, omdat hij het paard niet zoo lang missen kon. Daarom besloot ik de te weinig aanwezig zijnde hoorn er kunstmatig aan te brengen, maar wees den eigenaar er op, dat toch wel kon zijn, dat het een paar weken duren zou, eer de *kreupelheid* over was. Als de vernageling niet tot verzwering overging, zou dit wel lukken en indien dit wel het geval mocht zijn, dan adviseerde ik hem den Rijksveearts te waarschuwen. De hoeven had ik zoo nauwkeurig mogelijk opgemeten en een paar passende ijzers daarvoor gemaakt. Voor de stramheid van stalhouderspaarden waren een paar Engelsche luchtdrukzolen wel op hun plaats en de ijzers met een weinig verdikte takken en niet te breed gesmeed; de gaten niet al te vet.

Den volgenden namiddag toog ik er heen. In den stal kon ik het natuurlijk niet klaar spelen, zoodat ik het paard bij den smid, welke gewoonlijk het beslag dier paarden leverde, moest behandelen. Het duurde echter lang eer het paard daar was, omdat het nog heel pijnlijk liep.

Het was niet mogelijk om het paard gedurende den benodigden tijd op eenen voet te laten rusten, zoodat ik genoodzaakt was het in den noodstal te brengen en de voorhand op te hangen.

Na juiste reiniging werd de kunsthoorn op de gebruikelijke wijze aangebracht (eerst een dun laagje enz.) en zoo een totalen nieuwen draagrand gemaakt. Er moest nogal tamelijk veel op. Het ijzer werd ruim gepast, rekening houdende met de tusschen te leggen luchtdrukzool en verder ondergelegd. De nagels konden nog even in den natuurlijke hoorn aangebracht worden. De andere voet kreeg eenzelfde behandeling.

Toen het paard de smederij verliet, ging het slechts een weinig beter. Ik raadde den eigenaar aan het paard in den stal te laten staan, ter voorkoming van een eventueel aftrappen van het ijzer in de weide, vooral als het paard mocht drinken en met de voorbenen in den zachten walkant gaan staan, waarbij een niet al te sterk aangebracht ijzer gemakkelijk wordt afgezogen.

Twee dagen daarna kreeg ik bericht te willen komen, daar het paard in de weide een ijzer had verloren. De luchtdrukzool was eveneens weg en van alles niets meer te vinden. Het geheele stuk land had men afgezocht, dus hoogstwaarschijnlijk was het bij het drinken in den walkant afgezogen.

De kunsthoorn was blijven zitten, aldus luidde het bericht. Ik dacht direct „eigenwijs zijn ze ook nog”; maar je moet het betalen, vader.

Wederom een paar van dezelfde ijzers gemaakt (want welke voet het was werd er niet bij vermeld) en 's middags dat zaakje weer in orde gebracht.

Ruim een week daarna komt een koetsier met dat paard, gespannen voor een vierwieligen wagen, stapvoets naar mij toe rijden.

Wat moet je hier nu doen met dat paard, vroeg ik hem?

De patroon had hem stapvoets uitgestuurd om een en ander nog eens door mij te laten nakijken.

Na onderzoek bleek alles in orde; alleen moesten een paar nieten wat worden aangehaald. Het paard kon m.i. dravende weg, wat de koetsier gaarne deed en wat ook vrij goed ging. Zes weken daarna kwam het paard terug; de ijzers gingen een weinig los en de achterijzers moesten vernieuwd worden. De patroon had tevens gevraagd, of ik om het strijken wilde denken, wat het paard nu en dan deed.

Een paar gewone strijkijzers hebben dat geheel opgeheven. De voorhoeven waren zooveel gegroeid, dat het kunsthoorn kon worden verwijderd en 't beslag verder gewoon kon worden uitgevoerd. De luchtdrukzolen waren nog niet versleten, zoodat die weder gebruikt werden. Het paard ging daar goed op.

Ieder begrijpt wel, dat ik dit wat „luxe” heb laten betalen, maar de stalhouder was uiterst tevreden, dat het paard weer geheel goed was geworden; want dat had hij niet gedacht, zoodat hij mij volgaarne voldeed.

De rekening had ik per één maand ingeleverd en ontving direct de gelden.

Later berichtte hij mij, dat hij het paard had verkocht voor denzelfden prijs, waarvoor hij het op driejarigen leeftijd had gekocht, nadat hij het acht jaren had gebruikt.

Hij was namelijk bang, dat zoo'n geval zich bij dit paard nog wel eens zou kunnen voordoen, en omdat hij een goeden prijs naar den zin kon krijgen, had hij het dier van de hand gedaan. Ik vond die reden ongegrond, maar hij had met kunsthoorn niet veel op en meende, dat als het zoover is, dat men kunsthoorn toe moet passen, er geen blijvende resultaten worden bereikt, doch dat men wel zulke dieren er mee „marktklaar” kan maken. Het heeft m. i. in dit geval uitstekend voldaan; het oordeelkundig aanleggen is vooral van groot gewicht.

V.

D.

KORTE MEDEDEELINGEN.

Het voortbestaan van „De Hoefsmid.” In het lijstje van de hoefsmeden, welke zich *bereid verklaard hebben* mede te werken om het voortbestaan van „De Hoefsmid” te verzekeren en wier namen we in de beide vóór-laatste afleveringen vermeldden, behoorde ook te staan: **J. V i s s e r** te Delft. Met genoegen vermelden wij hem hier alsnog.

— **Invloed van vrachtauto's.** Na het sluiten van den vrede zijn zeer veel vrachtauto's ten verkoop vrijgekomen, terwijl de paarden en de voeder-

middelen hoog in prijs bleven. Een en ander heeft aanleiding gegeven, dat b.v. in Rotterdam ettelijke sleeperspaarden zijn afgeschaft en door vrachtauto's vervangen.

— **Invloed van tractors.** In de handelssteden zijn honderden paarden afgeschaft door de aanschaffing van vrachtauto's, op het platteland eveneens door den aankoop van tractors. De handelaren in deze motoren beweren dat iedere tractor het werk van minstens 6 paarden kan verrichten. De heer K. Bürkli, landbouwer te Halfweg (tusschen Haarlem en Amsterdam), bevestigde deze mededeeling, wat zijn bedrijf betref. Dit heeft ongeveer 70 hectare, bijna uitsluitend bouwland. De heer B. is van meening dat een dergelijke tractor aanbeveling verdient voor boerderijen, die meer dan 50 bunder bouwland tellen. Het voor gemeenschappelijke rekening aanschaffen van een tractor is bij kleinere boerderijen theoretisch zeer goed mogelijk, doch zal in de practijk allicht bezwaren opleveren daar in een zelfde streek op de verschillende boerderijen ook in eenzelfden tijd plotseling ieder landbouwer overstelpend veel paardewerk heeft.

De hoefsmeden hebben natuurlijk zoowel door de vrachtauto's als door de tractors schade.

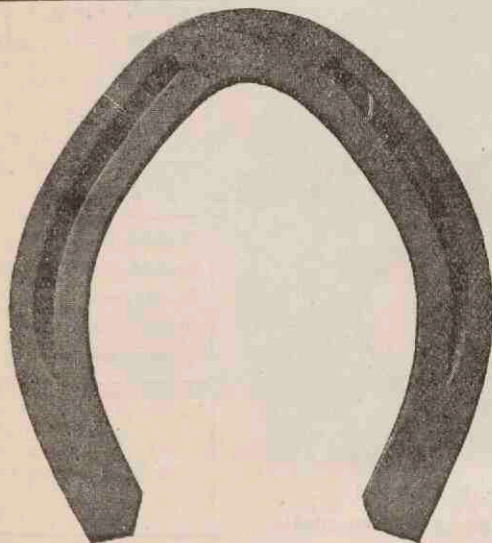
— **Keuringen en tentoonstellingen.** Het is een verblijdend verschijnsel dat onderscheidene onderwijzers-hoefsmeden mededeelingen doen omtrent het beslag, waargenomen bij keuringen en tentoonstellingen. In het algemeen gesproken verdient het zeker aanbeveling het goede daarbij waargenomen eerst te vermelden en daarna aan te geven in welke opzichten verbetering zou zijn aan te brengen. Langzamerhand moet vooruitgang worden verkregen, doch langs opbouwenden weg worden in den regel de beste resultaten bereikt.

— De September-aflevering van „*Der Hufschmied*” bevat o.m. een artikel over het beslag bij *voetkatrolontsteking* door F. Steding, gediplomeerd hoefsmid (met lof) te Utrecht, waarin een paar ervaringen worden medegedeeld, met de conclusie dat de hoefzolen van Downie en Harris bij het bestaan van *voetkatrolontsteking* de beste resultaten geven.

ADVERTENTIËN.

**Handelsvennootschap
Hoffman & Moermans.**

KANTOOR:

Javastraat 90, 's Gravenhage.

Telef. 4902-3330.

**SPECIAAL ADRES VOOR
Hoefijzers**

in alle maten en modellen.

Uit voorraad leverbaar.

Uiterst concurrerende
prijzen.

Verzuimt niet ons aan te vragen

S. C. M. BAX. - GLASHAVEN 9 en 36 - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

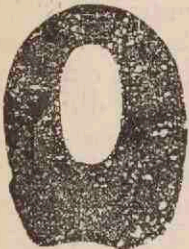
Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Interecommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

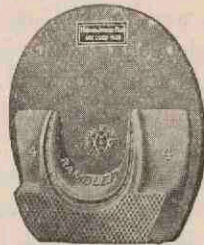
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flinke* hielstuk.

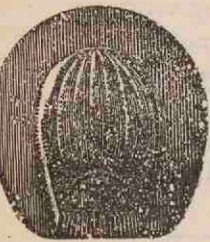
Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

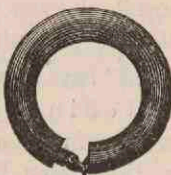
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flinke* hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.
uiterste breedte, buitenkant ijzers gem.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradij van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Dichte Luchtdruk-
zolen, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradij.

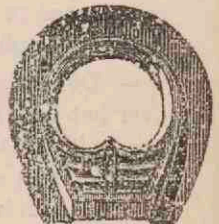
Strijkringen
met riempje

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V
in 7 maten, voor
en achterijzers
voorradij.

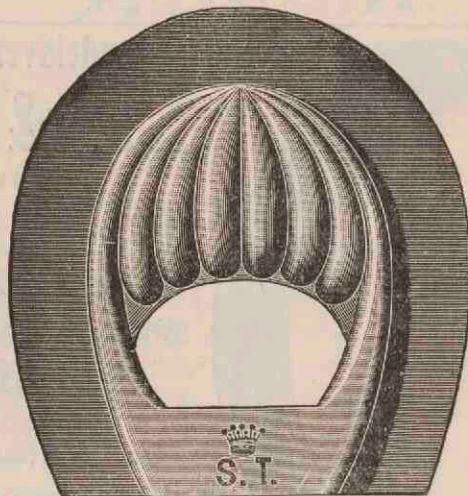
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradij.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradij.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

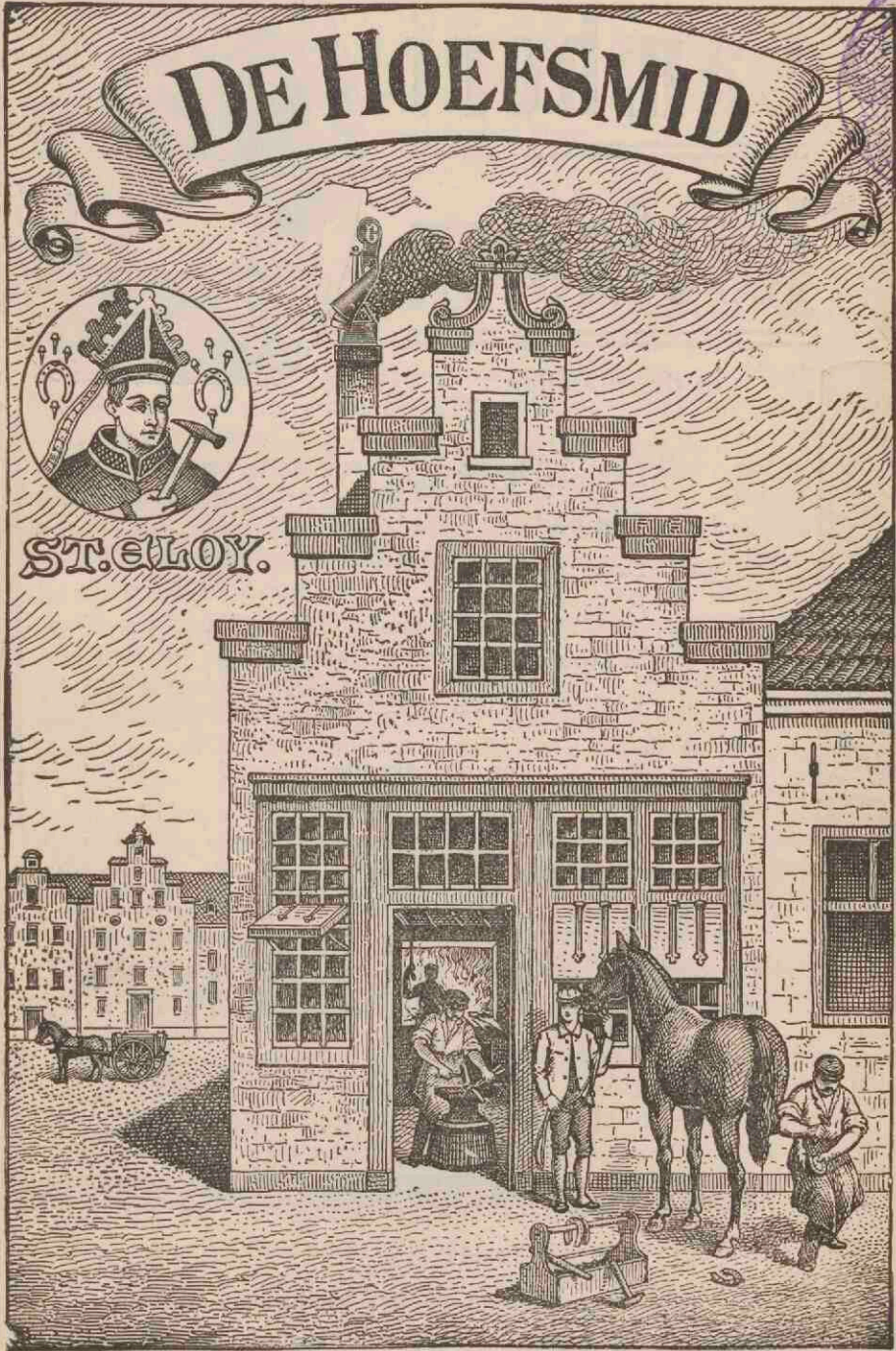

Men lette op het echte merk S T

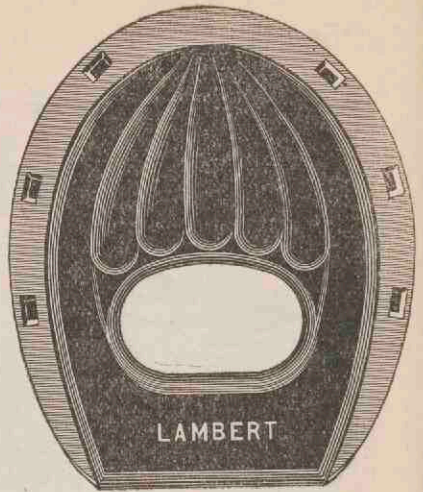
met kroon.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

II. Een en ander over Limburg en het hoefbeslag. — Inspectie van het hoefbeslag. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Pers-overzicht. — Advertentiën.

II. EEN EN ANDER OVER LIMBURG EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

DR. GALLANDAT HUET,

Kapitein-Paardenarts.

Venlo *).

In 1170 wordt de naam Venlo het eerst in de geschiedenis genoemd en in 1343 wordt de plaats door den 2en der hertogen van Gelre met stedelijke rechten begiftigd. Het was een der sterkten van Gelre, om wier bezit en behoud menigmaal fel met afwisselenden uitslag gestreden werd, totdat de laatste der Geldersche hertogen in 1543 onder hare muren zijn gebied aan Keizer Karel afstond.

In den vrijheidsoorlog was het beurtelings Staatsch en Spaansch en had menigen aanval te doorstaan. Bij den vrede van Munster bleef het in handen des konings; haar vruchteloze belegering was de laatste krijgsdaad van den reeds kwijnenden en verzwakten Frederik Hendrik en eerst in het begin der 18e eeuw kwam het aan de vereenigde gewesten. In den loop dier eeuw herhaaldelijk door de Fransche legers bedreigd, werd de vesting in 1794 aan de troepen der republiek overgegeven. Van 1814 tot 1830 behoorde het tot het Koninkrijk Holland; toen opende haar bevelhebber de poorten voor de Belgische vlag, die er bijna 9 jaar onafgebroken woei. Sinds was zij als een der steden van het hertogdom Limburg aan Nederland verbonden, doch stond nog met den Duitschen bond in betrekking, totdat zij eindelijk van alle verbond met Duitschland losgemaakt, in geen enkel opzicht meer met de overige steden des lands verschilde. Onrustig was haar verleden, doch onrustig was ook de bevolking en meer dan eens was er oproer in de stad, en meer dan eens joeg zij hare bezetting buiten de wallen. Thans zijn de wallen gesloopt, de muren geslecht en is Venlo geen vesting meer. Hoewel het vroeger tot de Hanzesteden gerekend werd, bloeiden handel en nijverheid niet; nu echter vindt men er fabrieken en een levendigen handel, ja, is het een welvarende plaats.

Venlo ligt als centrum in een kring van dorpen, waarvan de smedenpatroons zich tot een bond vereenigd hebben. Van deze dorpen noemen wij o.a. Blerik, Tegelen, Maasbree, Grubbenvorst, Lottem, Aarsen en Welden. Deze aaneensluiting doet zich al dadelijk kennen in de flinke prijzen, welke in Venlo en omgeving voor het hoefbeslag gelden en welke hooger zijn dan mij tot nog toe in eenige streek bekend is.

Zoo wordt gerekend voor een zwaar voermanspaard f 8.50, een zwaar landbouwpaard f 7.50, een licht landbouwpaard f 6.50, een kleiner paard f 5.50 en voor een kleinen hit f 4.20. Voor het verleggen der ijzers wordt van f 2.40 tot f 2.70 gerekend, voor hitten f 1.80.

*) In het eerste stuk werd Roermond e. O. behandeld.

Keuringsbeslag wordt niet onder f 10 ondergelegd. In Venlo en omstreken zijn zeer belangrijke hoefsmederijen; noemen wij o.a. voor de stad zelf de zaken van Watervoort en Jenneskens, welke uitsluitend hoefsmederij zijn; te Blerik de bedrijven van Gommans, Hermans en Derks; te Tegelen de smederijen van de firma Wed. P. Gilsen, van Ketels en van Giesen; dit zijn alle bedrijven waar 3, 4 en meer knechts werken. Er worden veel paarden gefokt in de omgeving en zoo vindt men er onder andere te Grubbenhorst een stoeterij van mej. Berger, welke alleen over de 100 paarden telt. Hiervoor is een eigen hoefsmid aangesteld, n.l. Niesen, die indertijd een cursus te Venlo volgde en daarna bij den heer Gommans werkzaam was.

De boeren hier zien gaarne, evenals in Zeeuwsch-Vlaanderen, hunne paarden met blokhoeven, dus hoeven met hooge verzenen en laten ze gaarne bodemwijde ijzers onderleggen om voor het oog de hoeven breeder te maken. Men kan echter wel rekenen, dat vrijwel 90% dezer paarden min of meer den toontredersstand heeft en bij dezen stand leidt een bodemwijd ijzer dikwerf tot strijken en tot aftrappen. De hoeven der paarden zijn hier goed, gebreken komen weinig voor.

Vroeger waren te Venlo verscheidene hoefsmeden, waaronder de voor-naamste was *Verbrugge*, een oud militair hoefsmid, die zich na zijn diensttijd als burgersmid vestigde en een groote clientèle had; thans bestaan nog de hoefsmederijen van de Gebroeders *Hunnekes* op de Parade, van *Watervoort* in de Spoorstraat en van *Custers* in de Sloterbeekstraat. Vooral de beide eerste zijn groote zaken, waar het hoefbeslag no. 1 is en zeer veel paarden in beslag zijn. Naar mij medegedeeld werd beslaat Watervoort alleen met eigengemaakte ijzers, terwijl bij de Gebr. *Hunnekes* mede fabrieksijzers worden gebruikt.

Juist aan de overzijde van de Maas ligt de gemeente Blerik, welke echter hoogstwaarschijnlijk in 1921 met Venlo één gemeente zal gaan vormen. De omgeving van Venlo kan ook bogen op twee onderwijskrachten in het hoefbeslag, n.l. de heeren *Gommans* te Blerik en *Teurlings* te Lottem bij Horst. De heer Gommans staat thans naast zijn vader aan het hoofd van een zeer drukke zaak. Hem werd de kennis en vooral de ambitie in het vak bijgebracht door den heer *van Opijnen*, destijds militair hoefsmid in garnizoen te Venlo en thans als instructeur werkzaam aan de Hoefsmidschool. Na een cursusopleiding genoten te hebben, volgde hij den leergang voor onderwijzers te Utrecht en trad daarna ook meermalen als onderwijskracht op. Jammer dat zijn zeer drukke werkzaamheden hem niet meer toelaten, zich buiten zijn woonplaats als zoodanig beschikbaar te stellen; zoo echter te Venlo of Blerik nog een cursus gegeven zal worden, zal het van veel belang zijn hem hiervoor te winnen.

Vóór de mobilisatie werkte hij geregeld met 6 à 7 knechts en naast het hoefbeslag nam hij ook groote werken aan, o.a. het constructiewerk voor de kazernes te Venlo, waar veel autogeen laswerk bij voorkwam. Tijdens de mobilisatie was hij militair hoefsmid en besloeg de militaire paarden van de detachementen te Venlo. Ook thans heeft hij deze nog in beslag; het getal is echter gering. Hij heeft hiervoor met den garnizoenscommandant gecontracteerd tegen f 7 per beslag en loopende over 6 weken, terwijl per winter-

beslag 60 cts. extra betaald wordt. De oude heer Gommans, die spoedig uit de zaak zal treden, heeft het bedrijf reeds geheel in handen van zijn zoon gesteld, die voornemens is tot een groote uitbreiding over te gaan en de smederij o.a. electrisch te drijven. De knechts werken hier op weekloon en verdienen f 30, bij een werktijd van 7—7 met een schafttijd van 12—1 uur. Aankomende jongens van 16 jaar beginnen in hun leertijd met f 7 per week.

Het zou te uitvoerig worden om meerdere beschouwingen terzelfder plaatse te geven, doch afstappende van dit Noordelijk gedeelte van Limburg, kunnen wij getuigen, dat hier naast een zeer bloeiende paardenfokkerij, een groot aantal flinke hoefsmederijen zijn, waarin energieke patroons met groote vakkennis werkzaam zijn. Het hoefbeslag in Noord-Limburg is dan ook in goede handen en men kan gerust zeggen, dat elk paardeneigenaar in deze streek het niet ver behoeft te zoeken om zijn gebruiksdieren goed op beslag te houden.

Helaas kan men dit niet voor het geheele overige Limburg zeggen en naar het zuiden afzakkende, zal men verscheidene hoefsmederijen tegenkomen, welke een grondige reorganisatie noodig hebben, waaronder verstaan moet worden, dat vele volgelingen van St. Eloy moesten beginnen met eens in het Noorden rond te kijken en zich door studie te gaan toeleggen op een rationeel hoefbeslag.

Ongeveer halverwege tusschen Roermond en Maastricht ligt *Sittard*, een flinke welvarende plaats, als centrum van de dorpen Limbrigt, Broeksittard, Born, Guttekhoven, Enghausen, Obbicht, Brunsen, Schinveld en Toenraden. Als voornaamste hoefsmederij te Sittard noemen wij de zaak van den heer *Willems* in de Stationsstraat. Dit is een zaak van beteekenis, niet alleen wat grootte en ruimte betreft, die zich o.a. zeer goed leent voor het geven van cursussen en waar dan ook reeds 2 maal een leergang werd gegeven, doch ook het hoefbeslag is hier geen bijzaak, getuige dat dagelijks twee tot vijf paarden worden beslagen. De zoon van den heer Willems heeft een cursusopleiding volbracht, doch had dit jaar nog niet den vereischten leeftijd om aan het examen voor het Rijksdiploma te Utrecht deel te nemen. De prijzen zijn voor deze gemeente en omgeving vastgesteld op f 6.50 voor een groot paard en f 3 voor een hit, terwijl het verleggen van de ijzers tegen den halven prijs wordt berekend. In de smederij van Willems worden geen machinale ijzers gebruikt, alleen handgesmede; ook wordt meestal vlak beslag toegepast; slechts de zware paarden krijgen kalkoenen aan de achterijzers, terwijl zij 's winters voorzien worden van scherpen stoot en kalkoenen.

In het naburige *Heerlen*, dat nabij de mijnen ligt, is de voornaamste hoefsmederij die van den heer *Stegers*. De invloed van de mijnen is hier al dadelijk merkbaar in de opdrijving van de loonen en dientengevolge ook in de prijzen van het beslag. Knechts verdienen hier bij een dagtaak van 's morgens 6 tot 's avonds 7 uur met 1 uur rust, f 5 en f 6, terwijl een vierkant beslag van zware paarden hier op f 8.50 wordt berekend. Gaan wij ten slotte nog het bedrijf na in de hoofdstad *Maastricht* en daarna tot besluit een klein uitstapje maken naar Valkenburg.

Maastricht is een stad van meer dan 40000 inwoners en telt een groot aantal fabrieken. Het ligt aan de linkerzijde der Maas, terwijl aan de rechter-

zijde de voorstad Wijk is gebouwd. Een van de oudste monumenten is de Maasbrug, die van 1280—1298 gebouwd werd, en vernieuwd in 1684 en in 1716. De brug ligt een paar honderd meter beneden de plaats, waar de Romeinen de rivier overbruggden; zij telt 9 bogen, is 160 M. lang en 7 M. breed.

Dat Maastricht een grijs verleden heeft, getuigt o.a. het oude stadhuis of Dinghuis, dat dateert uit de 15e eeuw en dat thans als museum dienst doet. Men vindt er o.a. vele opgegraven oudheden uit den Romeinschen tijd. Verder wijzen wij op twee mooie kerken, de St. Janskerk met een toren van 78 Meter hoogte en de Sint Servaaskerk, genoemd naar Sint Servaas, die den bisschopszetel van Tongeren naar Maastricht verlegde; deze kerk dateert van het jaar 560. Maastricht bleef bisschopsstad van 382 tot 721; talrijke kerkreliken zijn uit dezen tijd afkomstig, o.a. de noodkist met de relieken van Sint Servaas, welke in tijden van hoogen nood, b.v. bij epidemische ziekten, door de stad wordt gedragen. Verder zij nog genoemd het stadhuis dat dateert van 1659 en waar dichtbij het standbeeld prijkt van Minckeleers, den uitvinder van het gas; Onze Lieve Vrouwekerk, een Romaansch gebouw uit de 11e eeuw en geheel in den oorspronkelijken stijl gerestaureerd, en de eveneens geheel gerestaureerde Helpoort met ten westen ervan het mooie Pater Vink torentje. Dicht bij Maastricht ligt de St. Pietersberg, 123 Meter hoog, en men kan hier de grot, als een labyrinth van gangen, bezoeken. Dat reeds de Romeinen hier steengroeven hadden, getuigt van een lang verleden. Onder de handteekeningen en inschriften op de wanden der grot, komen de oudste voor uit de 11e eeuw. *(Wordt vervolgd).*

INSPECTIE VAN HET HOEFBESLAG.

Bij wijze van proef is in de afgelopen maand in een tweetal afdelingen der Fr. M. v. L. („Barradeel” en „Witmarsum”) een inspectie gehouden van het hoefbeslag. In samenwerking met het Friesch Paarden-Stamboek is hierdoor gepoogd een practischen weg te vinden om contrôle uit te oefenen op het werk der hoefsmeden en daarnaast gelegenheid te scheppen landbouwers en smeden op het belang van goed hoefbeslag te wijzen.

De inspectie werd in beide gevallen verricht door den heer Joh. Plet te Heerenveen. De voorbereiding en regeling was gesteld in handen van de betrokken afdelingsbesturen.

In Barradeel werden 53 paarden geïnspecteerd, beslagen door 11 verschillende smeden. In „Witmarsum” werden 28 paarden voorgebracht van 10 smeden. De betrokken smeden waren zooveel mogelijk bij de beoordeeling tegenwoordig. Hoewel aan de betrokken afdelingen zal worden overgelaten op welke wijze zij aan de hand der rapporten hare leden zullen voorlichten over het werk der smeden en ook het Friesch Paarden-Stamboek bij de aanbeveling van gediplomeerde hoefsmeden ongetwijfeld rekening zal houden met de uitgebrachte rapporten, kan het toch wel goed zijn, in het Friesch Landbouwblad nog iets aan bovenstaande mededeeling toe te voegen.

Dat er een groot verschil bestaat tusschen smeden en smeden, blijkt o.a. uit het rapport van Barradeel.

In den beoordeelingsstaat lezen wij bijv.:

Smid No. . . . : ruim voldoende; zelfs waren er enkele paarden, die zeer goed beslagen waren. Goed bekapte hoeven.

Smid No. . . . : onvoldoende: zoowel wat betreft besnijden der hoeven en vorm en passen der ijzers. Het werk van dezen smid was het slechtste.

Smid No. . . . : Ijzers en beslag voldoende; het besnijden vooral van de zool liet te wenschen over.

Smid No. . . . : onvoldoende. Hoofdgebreken waren te korte en te nauwe ijzers, onvoldoende besnijden, vooral van de zool.

Smid No. . . . : ruim voldoende; zelfs beslag dat reeds zes weken geleden aangelegd was, was nog goed; een bewijs dat een goed passend en goed gelegd ijzer onder een goed besneden hoef, langen tijd goed blijft liggen.

Smid No. . . . : beslag voldoende, moet echter beter besnijden en netter nagelen.

En in het rapport van „Witmarsum”:

Smid No. . . . : slecht, de ijzers pasten niet, de hoef was in één geval geheel verkeerd behandeld, zoodat zichtbaar was, dat de stand en de gang van het paard er door moest lijden.

Smid No. . . . : ruim voldoende, ofschoon beter reiniging der hoeven gewenscht is.

Smid No. . . . ; voldoende, over het algemeen waren de ijzers iets kort en kon meer zorg aan het besnijden, vooral van den straal, worden besteed.

Tevens wordt in dit rapport door den heer Plet er op gewezen, dat het gebrek „ijzers te nauw” volgens de smeden in de bouwstreek een kwaad is, dat ze volgens hun zeggen op last der eigenaars van de paarden moeten be-
gaan.

Bij wijder leggen zouden de paarden voor den ploeg de ijzers aftrappen. De heer Plet merkt echter op: „Mij komt dit bezwaar bij overigens goed passende ijzers, desnoods met vier nagels aan den buitenkant, bij goede hoeven overdreven voor.”

De in de afd. „Witmarsum” voorgebrachte paarden hadden, op twee uitzonderingen na, alle beste hoeven.

Wij twijfelen niet of in meer afdelingen zal voldoende belangstelling zijn voor op ongeregelde tijdstippen te houden inspecties van het hoefbeslag. De beide proeven zijn voldoende geslaagd om op dezen weg voort te gaan.

(u. *Friesch Wbl.* 9 Oct. '20).

v. d. M.

INGEZONDEN STUKKEN.

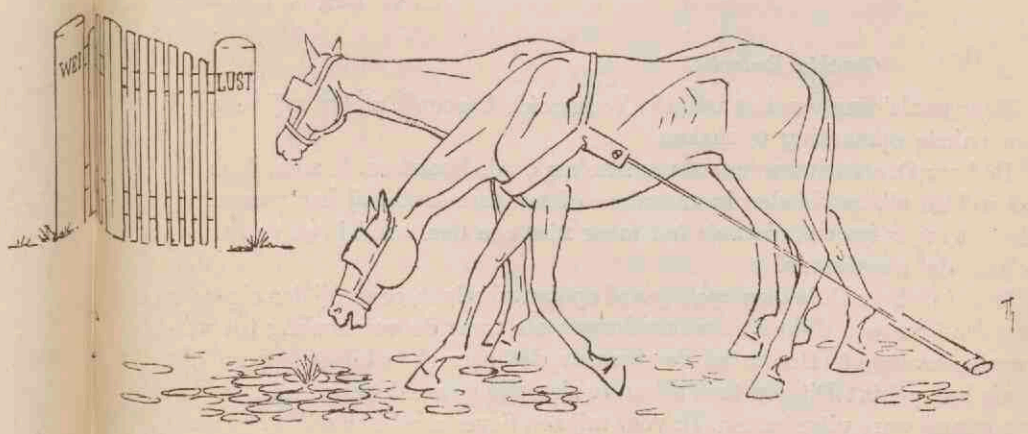
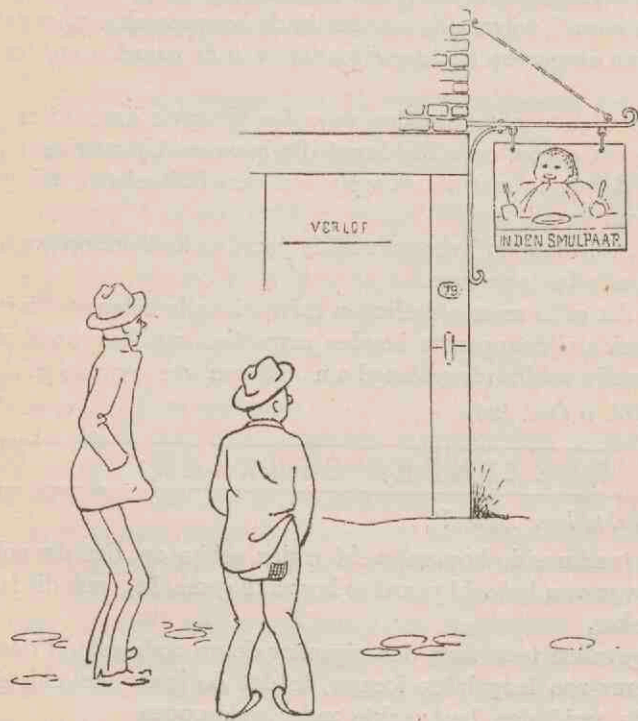
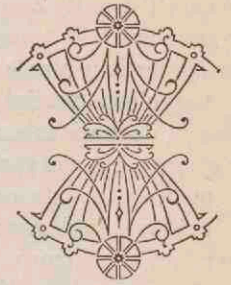
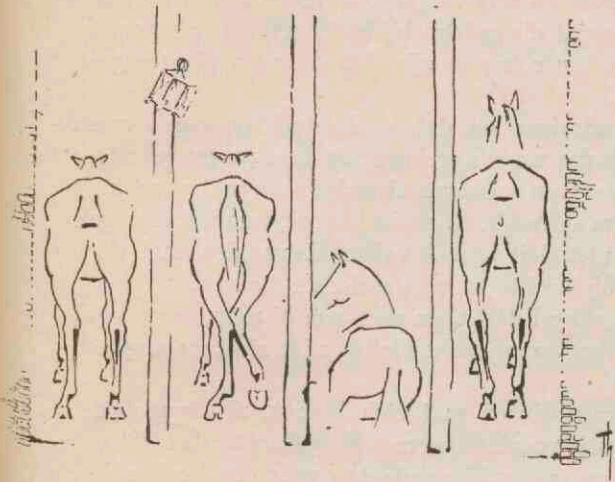
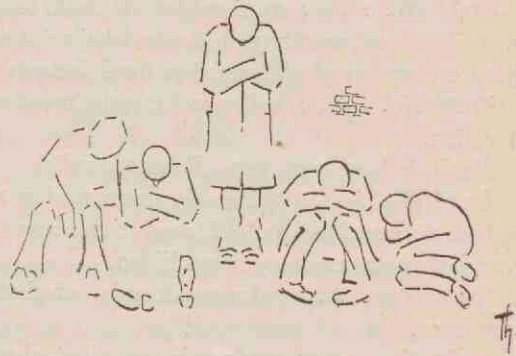
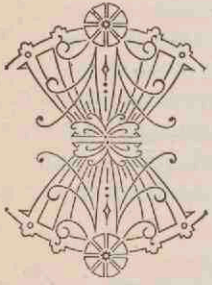
Geachte heer D. te V.

In uw stukje (verknoeide hoeven) wekt u den schijn op, dat uw collega hoefsmid de hoeven van bedoeld paard te kort had gemaakt, doch dit is m.i. niet zoo heel zeker.

In zeer veel gevallen toch treft den eigenaar de grootste schuld daar zij hun paarden soms zoo lang laten loopen, totdat de ijzers verloren gaan. Daarna moet de smid dan het zaakje maar opknappen.

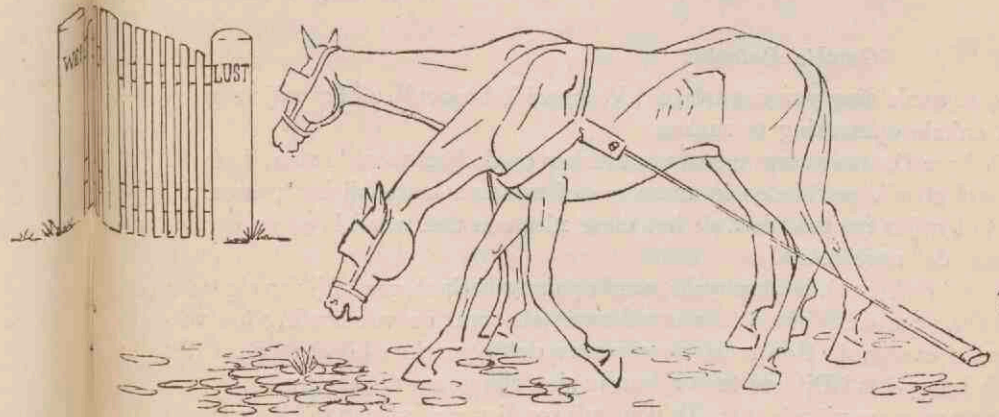
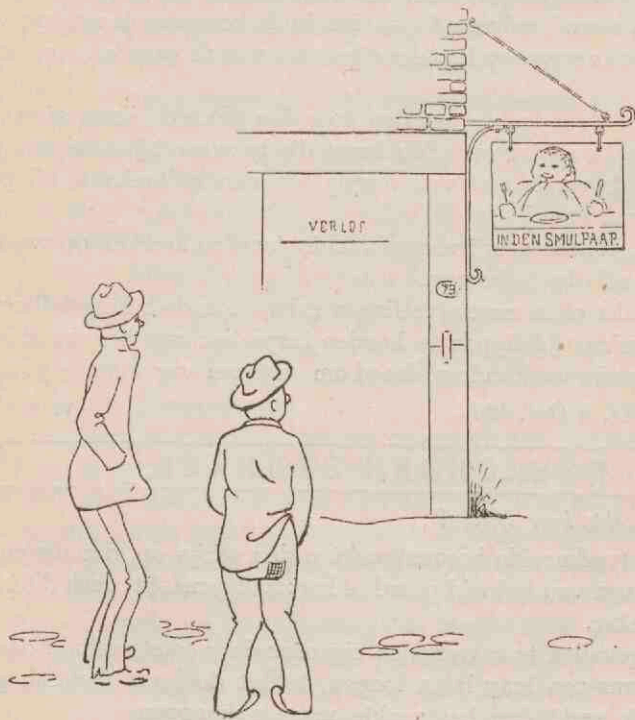
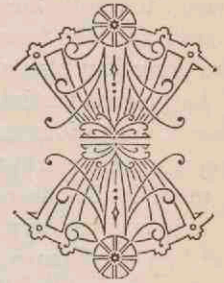
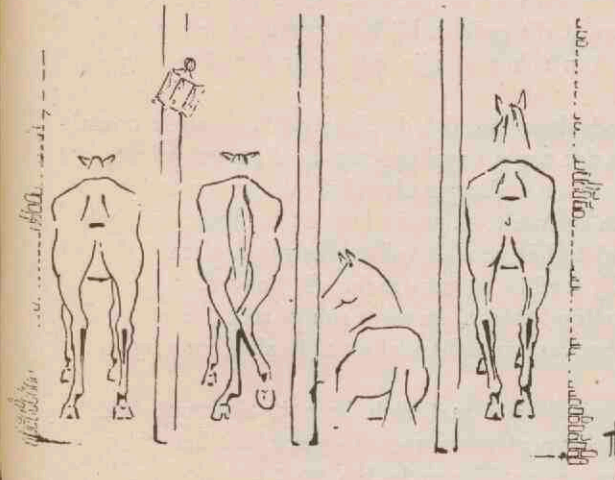
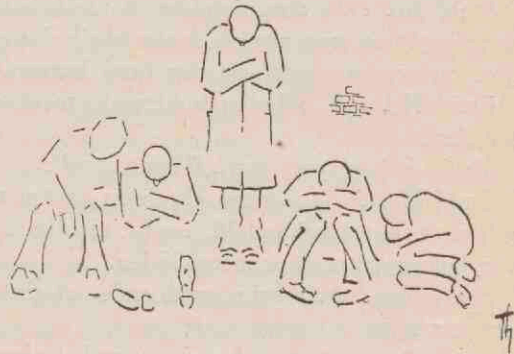
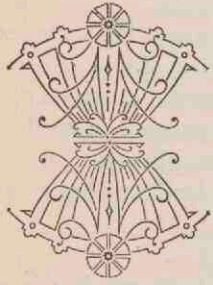
Wanneer zoo'n verwaarloosd dier op beslag komt, zal de smid dus ook

LOTGROOTEN

LOTGLOTEN

niet altijd met ambitie zijn werk verrichten. Hierover zijn toch in „De Hoef-smid” al dikwijls genoeg de paardenhouders door paardenartsen en hoef-smeden onderhouden.

Verder wat betreft het raspen aan de zool, geachte heer D., rekent u dit ook uw collega aan als een groot misdrijf, doch laat ik u vertellen, dat de meeste hoefsmeden de rasp over de zool strijken, alvorens het ijzer onder-genageld wordt. Zeer zeker wordt dit gedaan bij heel korte en platvoeten, vooral aan het toongedeelte, om zeker te zijn dat daar ter plaatse geen drukking kan plaats hebben.

Vervolgens vestigt u de aandacht er op, dat de uitgetrokken nagels warm waren, doch dit is geen bewijs dat zoo'n nagel gedrukt heeft, want, wanneer u een nagel in een stuk hout slaat, en er daarna uittrekt, zal u tot de conclusie komen, dat ook die nagel warm aanvoelt. Ik geef u toe dat, wanneer er nagels in het leven geslagen zijn, dit niet pleit voor de vakkennis van den smid, doch het kan voorkomen, vooral bij slechte en verwaarloosde hoeven.

Wanneer echter die vernageling bestaat, en ze is een of meer dagen oud, behoort een hoefsmid direct van verdere behandeling af te zien, zoolang geen paardenarts geraadpleegd is.

Daar vernageling soms erger dingen met zich brengt, als kreupelheid, moet hij de zaak niet op risico voortzetten met de gedachte: het zal wel „lukken.” Een zeer slechte en gevaarlijke gedachte voor een hoefsmid!

Dan als slot vermeldt u nog, dat, nadat het ijzer verloren ging, de kunsthoorn was blijven zitten. Ik heb zeer veel paarden beslagen met gebruik van kunsthoorn (onder toezicht van terzake kundigen aan de Etappen zieken-stallen te Rotterdam), doch in alle gevallen ging, wanneer het ijzer afgetrapt werd, de kunsthoorn ook verloren. Ik acht het wel mogelijk bij paarden, die op stal staan, en indien de hoorn van goede kwaliteit is, maar bij een weidepaard met brokkelhoeven ben ik zoo vrij zulks te betwijfelen.

Zutphen, 20 September 1920.

H. H u y s m a n,
Wachtmr. Hoefsmid
4e Reg^{mt}. Huzaren.

Geachte Redactie!

Naar aanleiding van het artikel „Verknoeide hoeven”, zij het mij vergund een enkele opmerking te maken.

De heer D. staat verwonderd raspstreken op de hoornzool te zien, doch dit zal wel steeds geschieden in meerdere of mindere mate bij het passen, en hindert mijns inziens niet, als het maar niet aan den wand is en zeker niet boven de nagelgaten.

Nadat de heer D. het kreupele paard opnieuw beslaat, geeft hij den eigenaar den raad om een dokter te waarschuwen als soms de vernageling tot ver-zwering overgaat. Hoe moet de eigenaar dat bemerken bij een paard dat reeds kreupel is? Dit zou toch alleen te zien zijn geweest, als de etter in den kroonrand ware uitgekomen. Ik voor mij zou liever eerst den dokter geraad-pleegd hebben.

Nu kan ik den heer D. alleen geluk wenschen met den goeden afloop van

zijn waagstukje, maar vind het niet aanbevelenswaardig. Ook lijkt het mij aanbevelenswaardig om inplaats van zooveel kunsthoorn, tijdelijk een paar zijlippen aan te brengen, wat zeker de vaste ligging der ijzers zou bevorderd hebben.

Ik hoop dat de heer D. mij deze opmerkingen ten goede zal willen houden, daar overigens zijn stukje door mij met belangstelling is gelezen.

Bergen op Zoom, 22 Sept. '20.

De opperwachtmeester-hoefsmid

H. J. Smit.

OPLEIDING VAN SMEDEN IN VERBAND MET HET ONDERWIJS IN 'T SMIDSVAK AAN AMBACHTSSCHOLEN.

Het is maar al te vaak gebleken, dat de tegenwoordige Maatschappij een groot gebrek heeft aan *geschoolde* arbeidskrachten. Wat wordt nu gedaan om hierin tegemoet te komen? In de eerste plaats het oprichten van de vele Nijverheidsscholen, zijnde de Ambachtsscholen, waar bijna alle vakken vanaf de grondbeginselen worden onderwezen. Ik bedoel hier de ambachtsscholen, waar onderwijs wordt gegeven in 't smidsvak, zoowel *practisch* als *theoretisch* en tevens aanpassend teekenonderwijs. Het smidsvak kunnen we verdeelen in: vuurwerk, bankwerk, plaatwerk en machine-bankwerk, waaronder we mede verstaan het metaal draaien (zoowel brons, koper, staal en ijzer), schaven en fraizen. Van al deze vakken krijgen de jongens de grondbeginselen. Meer speciale Nijverheidsscholen zijn b.v.: kleermakersvakschool, schoenmakersvakschool, Rijks-rietvlechtschool (Noordwolde), machinistenscholen, Middelbaar-technische scholen en tenslotte de technische Hoogeschool te Delft.

Deze scholen zijn dan hoofdzakelijk bedoeld voor opleiding van jongens; eveneens heeft men veel dergelijke inrichtingen voor opleiding van meisjes, welke ik hier maar achterwege laat.

Verder wordt door oprichting van allerlei cursussen getracht verschillende vaklieden, zoowel *practisch* als *theoretisch*, nog het een en ander bij te brengen. Onder andere bestaan er vele hoefbeslagcursussen; de cursus tot opleiding van onderwijzers in dat vak; de cursus van de Vereeniging tot Bevordering van Electrotechnisch vakonderwijs in Nederland (de z.g. V. E. V. cursussen), zeer vele teekenscholen, welke in cursussen zijn verdeeld, op allerlei vakgebied.

Ook de Vereeniging ter Veredeling van het Ambacht doet veel ter bevordering van bekwame werklieden in de vakken: timmeren, smeden (dit vak gespecificeerd als vorengenoemd), schilderen, koperbewerking, metseten. Door deze examens mede te maken, krijgt men een goeden kijk op hetgeen tegenwoordig wordt vereischt voor goede werklieden. 't Is wel opmerkelijk, dat op verschillende cursussen steeds blijkt, hoe betrekkelijk laag het peil van verschillende vaklieden staat, zoowel *practisch* als *theoretisch*, wat vaak wordt toegeschreven aan al te veel éénzijdige ontwikkeling in de werkplaatsen.

Nu wilde ik feitelijk terugkomen op de opleiding van jongens aan de ambachtsscholen speciaal. Hoefbeslag wordt aan deze niet speciaal onder-

wezen. Op het leerplan van de Haagsche Ambachtsschool komt dit vak *wel* voor. Naar ik meen wordt daar een uur per week door een militairen hoofsmid onderwijs gegeven aan de jongens, welke zich speciaal voor smid hebben opgegeven, dus niet aan de bankwerkers, welke wel het meerendeel der leerlingen vormen. Dus het vak „hoefsmiden” wordt maar al te vaak geacht „een *bijvakje*” te zijn.

Niet, dat de jongens het niet kunnen leeren. O neen, even zoo goed als de theorie van de stoomwerktuigkunde tot hen doordringt, evenzoo zal ook de theorie van de hoefkunde tot hen doordringen, deelde een directeur eener ambachtsschool mij eens mede, toen ik wat aandrong, *dat onderwijs* ook te doen geven aan de Ambachtsscholen. Maar het hoefsmiden wordt als een meer speciaal vak beschouwd, wat door alle metaalbewerkers lang niet wordt beoefend, b.v. net zoo als het autogenisch lasschen, draaien, schaven enz. waar men ook speciaal menschen voor aankweekt en welke dan nooit iets anders doen.

Mede een reden, waarom het hoefsmidsvak niet aan Ambachtsscholen wordt onderwezen, is wel, dat er bij de aangifte van leerlingen nooit iemand zich aanmeldt, ook *dat* vak te willen leeren.

Ook kunnen in de machine- of werktuigbouwkunde honderden menschen hun brood vinden, terwijl in het hoefsmidsbedrijf slechts enkelen geplaatst kunnen worden.

Het hoefsmidsvak gaat vaak van vader op zoon over. Er zijn slechts enkele smederijen, welke alleen van het hoefbeslag kunnen bestaan. In zeer vele gevallen wordt het hoefbeslag gecombineerd uitgevoerd met rijtuigbeslag in burger- en boerensmederijen, waar men in den tegenwoordigen tijd weer aangewezen is om het motoren-vak er bij te nemen. Want tegenwoordig verdringt *de motor* in vele gevallen *het paard*.

Daarom juist vind ik het zeer goed gezien van een smidspatroon om zijn jongen(s) naar de Ambachtsschool te zenden, want daar leeren ze behalve de grondbeginselen van het stoomwezen, ook de beginselen van alle soorten verbrandingsmotoren. Tevens wordt aan vele scholen aan de machine-bankwerkers gedurende 1½ uur per week door een bevoegd leeraar les gegeven in electro-techniek, wat zeer goed op zijn plaats is; want welke smederij wordt tegenwoordig al niet electrisch gedreven. Kennis daarvan, ook al om installaties te leveren, is een eisch van den tegenwoordigen tijd. „Als het getij verandert, moet men de bakens verzetten.”

Neen heeren smeden, er wordt nogal eens afgekamd op de Ambachtsscholen. De jongens kunnen nog niets, als zij er vandaan komen, ze zijn traag en wat al niet meer.

Maar als zij dan die drie jaren bij U in de werkplaats waren geweest, hadden ze misschien iets vlugger kunnen werken en waren zij iets meer practisch ontwikkeld geweest, maar hadden ze dan zoo goed een werkteekening kunnen maken en ook deze leeren lezen en begrijpen, plaatuitslagen kunnen ontwikkelen, constructiewerkteekeningen kunnen maken en begrijpen met behulp van de projectieleeër? Hadden ze zooveel wis-, natuur- en werktuigkunde gehad? U zult misschien zeggen; ze hadden 's avonds de avondteekenschool kunnen volgen; maar dit weegt lang niet tegen dagonderwijs op hoor.

En overal is zoo'n avondschool niet te bereiken en privaattlessen zijn duur.

En waarom rijzen dan de ambachtsscholen als het ware als paddestoelen uit den grond? Zeker niet, omdat ze onrijpe vruchten afwerpen. Maar de beste jongens, welke de inrichting verlaten, komen zeer zelden in boeren- of hoefsmederijen terecht. Zij die daarheen gaan, zijn vaak de middelmatigen of daar nog iets beneden*), zoodat het wel te verklaren is, waarom sommige plattelands-patroons iets gekant zijn tegen het onderwijs op ambachtsscholen.

De jongens, welke meer van 't onderwijs hebben opgestoken, ziet men vaak verder studeeren en vertrekken naar een op de ambachtsschool aansluitende Machinistenschool. Enkelen gaan naar een Middelbaar technische school en het gros komt op een fabriek en weet vaak Zaterdag reeds met aardig verdiend geld thuis te komen.

Zij, die zeer goed kunnen teekenen, trachten op het teekembureau eener fabriek te komen, wat hun altijd gelukt. De Ambachtsscholen meer ten platten lande moeten hun leerstof naar de eischen van de omgeving geven; daarom zou het daar zeer gewenscht zijn ook het vak „hoefbeslag" te onderwijzen, zowel practisch als theoretisch. Want die jongens zullen voor het grootste gedeelte wel in den omtrek blijven werken.

Nu ligt het misschien op den weg van den Bond van Rijks gediplomeerde onderwijzers in practisch hoefbeslag stappen in die richting te doen en Zijne Excellentie den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen met dergelijk doel op de hoogte te stellen. Ook zouden de heeren Directeuren van dergelijke plattelands-ambachtsscholen aangeschreven kunnen worden, of zij voor dit onderwijs wat gevoelen en het aan hunne school willen invoeren. De Rijks gediplomeerde onderwijzer, het dichtst in de buurt woonachtig, behoorde aldaar de noodige lessen te geven.

Volgens een ingezonden stuk van den heer Nico van Vuure uit Alkmaar in het Orgaan van den Bond van Smeden-Patroons voor eenigen tijd geleden geplaatst, komen weinig Ambachtsschooljongens terecht in een bedrijf zooals het zijne en in kleinere bedrijven. Ik zou den heer van Vuure kunnen aanraden, vervoeg U ieder jaar in de maand Maart bij den Directeur der Ambachtsschool te Alkmaar, desnoods ook bij dien te Hoorn, den Helder, Velzen en Zaandam en vraag hun, of zij ook eenige goede jongens voor U hebben. De betrokken Directeur deelt de jongens, welke in April de school verlaten, mede, dat ze daar en daàr werk kunnen vinden en stuurt ze in den regel wel naar de werkplaats, behalve hen die verder willen studeeren.

Ik zou zeggen, U zal hiermede wel gebaat zijn, indien U de jongens gelijk beloont met de fabrieken en ze goed behandelt en niet, zooals vaak in de boeren-smederijen plaats heeft, ze van 's morgens vroeg tot 's avonds laat maar laat ploeteren.

Ik eindig dus in het voordeel der ambachtsscholen, omdat daar het onderwijs op breede leest geschoeid is; het onderwijs heeft een breedten grondslag,

*) Deze opmerking komt ons minder juist voor. Op het platte land vindt men minstens evenveel gezond verstand als in de steden, terwijl de hoefsmeden even deugdelijk onderlegd behooren te zijn als hunne collega's in een ander onderdeel van het omvangrijke smidsbedrijf. Red.

niet wetende welken kant de jongens uit willen: verder studeeren voor machinist of middelbaar technicus (dit laatste is zeer goed voor fabrikantszonen, voor bedrijfsleider, opzichter, patroon of werkmeester van fabriek of groot smidsbedrijf), voor teekenaar, voor aanstaand vakschoolleeraar, maar dan moeten ze weder een algemeene practische ontwikkeling opdoen, en tenslotte voor geschoolde arbeidskracht, waarvoor de ambachtsschool de beginselen breed opvat.

D.

V.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Correspondentie.** De „onderwijzer in practisch hoefbeslag” G. J. R o l i n k te Enschede gaf alsnog te kennen het ook zeer op prijs te stellen als „De Hoefsmid” kan blijven verschijnen. Directe medewerking, door het inzenden van andere stukken dan wat van de cursussen uit de omgeving valt te melden, kon evenwel niet worden beloofd.

In alle provinciën zijn „onderwijzers in practisch hoefbeslag” gevestigd en wanneer zij gemeenschappelijk het blad „frisch” willen houden door het vaknieuws uit alle hoeken van het land in te zenden, dan zal „De Hoefsmid” nog heel wat meer waardeering kunnen vinden dan nu reeds het geval is.

— **Commissie voor het afnemen van examens voor het verkrijgen van een Rijksdiploma als hoefsmid.** Voor wijlen den heer H. J. C. van Lent te Tiel is tot lid dezer commissie benoemd de heer D r. J. S t a a l, dierenarts te Assen, terwijl het aantal plaatsvervangende leden is vermeerderd met de benoeming van den heer H. A. K r o e s, dierenarts en leeraar aan de Middelbare Landbouwschool te Groningen.

— **Militaire Hoefsmidschool.** Op 31 Aug. l.l. werd de Oranje Nassau medaille in zilver met gekruiste zwaarden toegekend aan den adjudant-onderofficier S c h o l t e n, instructeur aan de Hoefsmidschool. Op 30 September l.l. werd dit eereteken voor de aangetreden leerlingen en personeel, benevens belangstellenden, door den Directeur der Rij- en Hoefsmidschool onder een toepasselijke toespraak aan den heer Scholten uitgereikt.

-- In de maand September slaagden voor het examen hoefsmid: de vrijwilliger der Artillerie W e l s; de miliciens der Artillerie: W. P. van Winssen, J. Moorman en J. A. Verdonk; de burgerleerlingen: K. Anneyes uit Hornhuizen, H. Kuiper uit Putten en F. H. Somsen uit Aalten.

De nieuwe cursus op 1 October is begonnen met 4 miliciens der cavalerie en 14 id. der artillerie.

G. H.

— **Najaarsexamen Rijksdiploma hoefsmid.** De Commissie, benoemd voor het afnemen van het examen in hoefbeslag ter verkrijging van een rijksdiploma als hoefsmid, verklaart dat het niet meer mogelijk was in de September-uitgave van „De Hoefsmid” een advertentie-oproep te plaatsen voor het af te nemen najaarsexamen en meent daarom de lezers van „De Hoefsmid” alsnog in de gelegenheid te moeten stellen zich voor dit examen te kunnen opgeven, met verzoek echter dit dan zoo spoedig mogelijk te willen doen en

wel aan den secretaris der examen-commissie, Dr. Gallandat Huet, L. Bergstraat 3 te Amersfoort.

* * *

Het aantal kandidaten voor genoemd examen bedraagt tot heden 108, waar onder een groot aantal gediplomeerde hoefsmeden en verder leerlingen van de cursussen te Heerenveen, Hoogeveen, Harlingen, Zwolle, Amersfoort en Breda. De examens beginnen op 15 November, waarbij eerst de reeds gediplomeerden aan de beurt zijn en daarna de cursianen. Vermoedelijk duren de examens vijf weken.

G. H.

PERSOVERZICHT.

— *IJzer-prijzen.* De opvolgende berichten omtrent de Duitsche ijzer- en staalprizen wijzen — gelukkig — op verlaging. Zoo seinde men o.a. op 5 Oct. uit Essen aan de N. R. C. het volgende bericht:

„De uitvoerprijzen van stafijzer zijn in de vandaag gehouden vergadering van de vereeniging voor stafijzeruitvoer van f 237¹/₂ tot f 200 verlaagd, aangezien, hoofdzakelijk tengevolge van het bestaande aanbod op de buitenlandsche markt van den kant der fabrieken in het Saargebied en in Luxemburg, met name in Holland geen afdoeningen tegen de tot dusver geldende uitvoerprijzen tot stand konden komen. De Luxemburgsche fabrieken hebben reeds sedert eenigen tijd staafijzer in Holland aangeboden tegen f 200 à f 210.”

— Bij ministerieele beschikking is de aan hoefsmeden toe te kennen schadeloosstelling als bedrijfskosten voor verwerkte materialen van af 1 Juli j.l. per inlandsch paard en per paard van zwaarder slag tot nader order vastgesteld op f 2.28, en per Iersch paard en per muilnier op f 2.04.

Deze bedragen waren over het 2de kwartaal van dit jaar resp. f 2.05 en f 1.84. (u. „N. R. C.”).

ADVERTENTIËN.

UITGAVE VAN J. B. WOLTERS GRONINGEN.
DEN HAAG.

HOEFKUNDE EN HOEFBESLAG,

door Prof. Dr. H. M. KROON,

Directeur van het Instituut voor Hoefkunde der Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht

en Dr. R. H. J. CALLANDAT HUET,

Kapitein-Paardenarts bij de Rij- en Hoefsmidschool te Amersfoort.

Met vele oorspronkelijke afbeeldingen.

Twee deelen. — Prijs, per deel f 3.75 — Geen toeslag.

Het geheel maakt een aangenamen indruk door flinke letter en vele foto's. Wie er belang in stelt, vrage het zelf ter inzage en oordeele zelf.

Orgaan v. d. Smedenpatroons.

UITGAVE VAN J. B. WOLTERS. GRONINGEN.
DEN HAAG.

S. C. M. BAX. - GLASHAVEN 9 en 36 - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

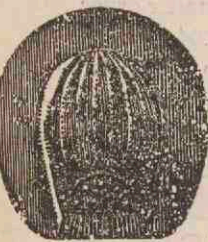

Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel *Caoutchouc*
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

uiterste breedte, buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradij.

Strijkringen
met *riempje*

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op *Leder*,
„*Safety pad* en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

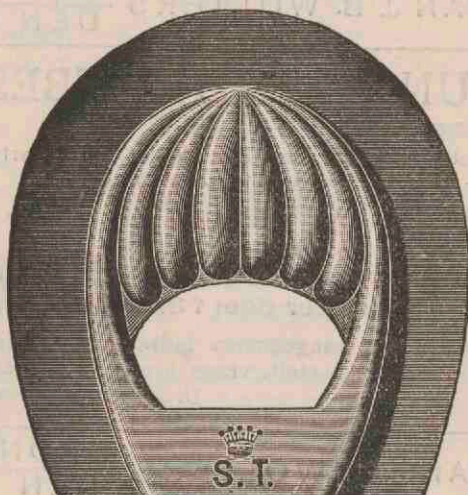

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk **B. V**
in 7 maten, voor
en achterijzers
voorradij.

Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
Opruimers voor Schroefgaten.
Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewensch.
Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.
Kunsthooen.
Hoefstangen. Renetten (rechts en links). Hoefraspen. Houwklingen. Hoefhamers.
Lasch- of Welbladen en Poeder om ijzer en staal te wellen.

Men lette op het echte merk **S T** met kroon.

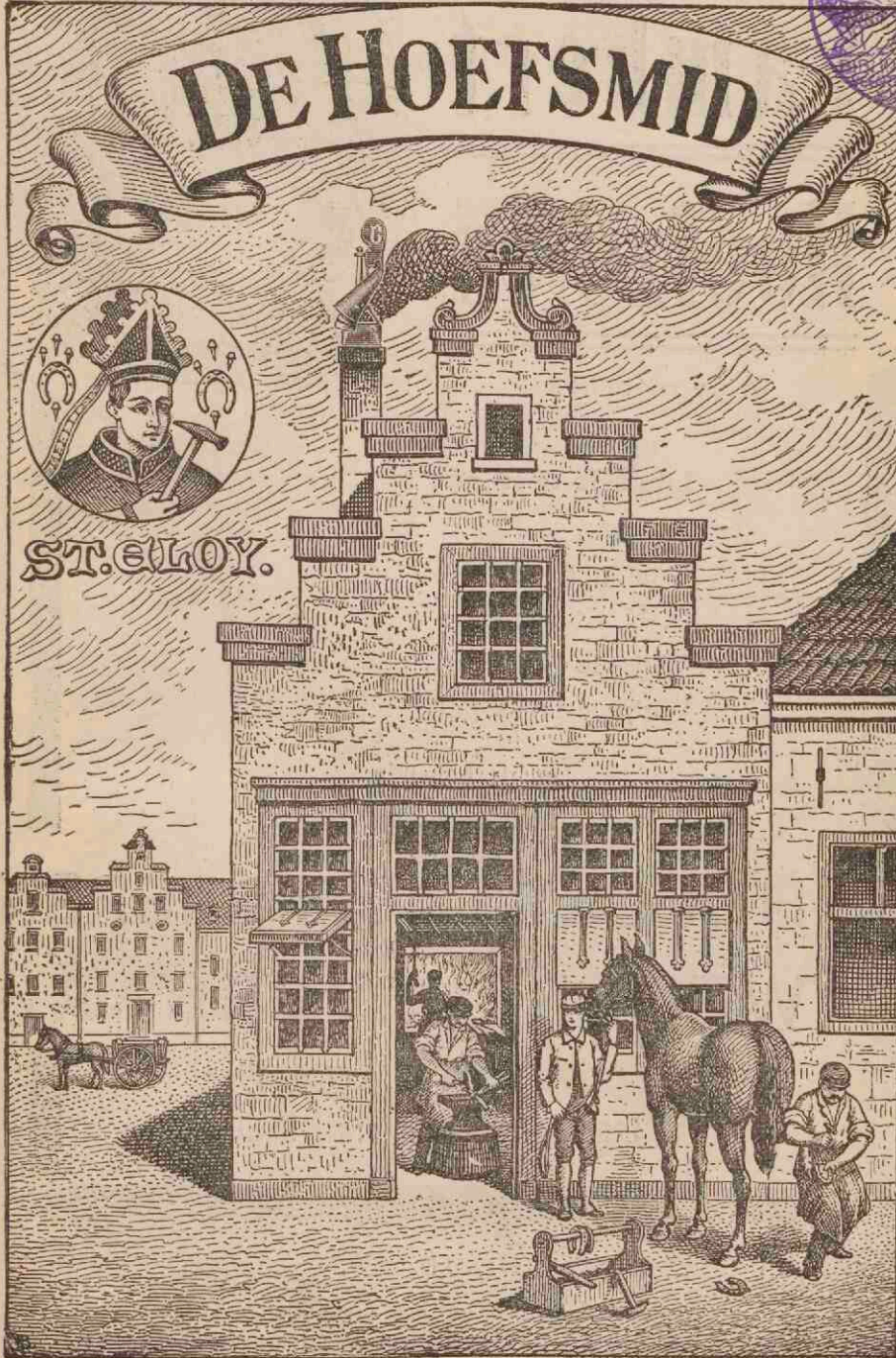

DE HOEFSMID

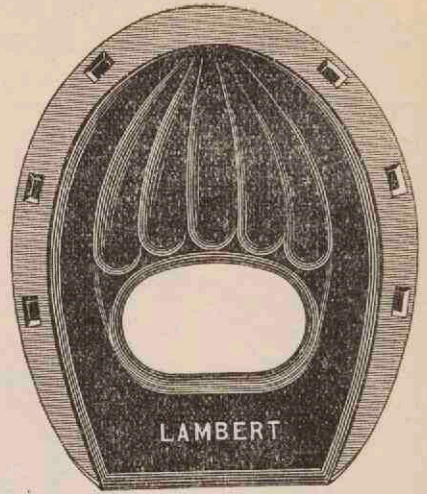

ST. ELOY.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

- Lambert open pad
- Bar pad
- Frog pad
- O. K. Star pad
- Walpole boulevard pad
- Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

III. Een en ander over Limburg en het hoefbeslag. — Over de behandeling van hoornscheuren. — Vormovereenkomst tusschen hoef en hoefbeen. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

III. EEN EN ANDER OVER LIMBURG EN HET HOEFBESLAG.

DOOR

DR. GALLANDAT HUET.

Kapitein-Paardenarts.

(Slot).

Maastricht telt vele paarden; men vindt in de gemeente verscheidene stalhouders, vele sleepers, fabrieken met paardentractie, neringdoenden en een weinig luxe. Het hoefbeslag wordt uitgeoefend in niet minder dan 8 bedrijven, n.l. door de firma J. L. H. Vossen in de Oude Minderbroedersstraat 13, door Q. H. Jessen in de Pieterstraat 68, door J. H. Bollen in de Breulingstraat 24, door Th. J. H. Bollen in de Brusselsche straat 134, door de Coöperatieve Hoefsmederij op de Varkensmarkt, door de firma Th. J. Lem—Vossen te St. Maartenslaan 34, door G. H. W. Schenk in de Grachtstraat 29 (deze beide laatste in de voorstad Wijk) en door J. Kusters op het Bassin 114. De patroons van deze bedrijven zijn vereenigd in een bond, waarvan de heer Jessen jarenlang voorzitter was, doch nu uit den bond is getreden. Deze Roomsch Katholieke Limburgsche Hoef- en Wagensmedenbond heeft in Maastricht uniforme prijzen ingevoerd, welke als volgt zijn vastgesteld: gewoon zwaar beslag f 6.50, id. met verdikte takken f 7.50, rijtuigpaard en zware poney f 5, kleine poney f 4, stooten per stuk f 0.25, schroefgaten per gat 10 cts. Verleggen van hoefijzers voor zware paarden f 2.80, voor rijtuigpaarden en poneys f 2. Luxe en stalbeslag en het onderleggen van balkijzers wordt naar verkiezing berekend. Deze prijzen en misschien ook wel het beslag, dat er veelal voor werd ondergelegd, dus de waar die er voor geleverd werd, heeft een groep van paardengebruikers vereenigd tot een coöperatie, welke sinds 1 $\frac{1}{2}$ jaar een eigen smederij exploiteert, onder den naam van de Coöperatieve smederij „Het Hoefijzer”. Directeur ervan is de heer Vermeeren, leden zijn stalhouders en andere bedrijfspaardenhouders. Het inleggeld voor elk lid bedraagt f 25, waarvoor hij het voordeel geniet, dat elk beslag hem f 1 minder wordt berekend dan in de stad, terwijl voor niet-leden dit verschil f 0.50 bedraagt.

Het spreekt vanzelf dat de bond van smedenpatroons zeer ongaarne deze oprichting zag en veel in het werk stelde om tot een vergelijk te komen en de exploitatie te voorkomen; dit is echter niet mogen gelukken en naar mij een der bestuursleden mededeelde kan de nieuwe zaak zichzelf niet alleen bedruipen, doch heeft reeds reserve gemaakt. De zaak beschikt over een flinke werkplaats met 2 vuren en 2 noodstallen; als meesterknecht was eerst een Belg werkzaam, een knap vakman; deze is echter vertrokken en opgevolgd door een Hollander, L a n s, die tijdens de mobilisatiejaren als militair hoefsmid werkzaam is geweest. Voor het vele werk, dat deze

jeugdige smederij heeft, wordt wel een zeer vlot werkman vereischt, vooral waar hem slechts een knecht en een jongen terzijde staan.

Evenals in de meeste smederijen in Maastricht wordt ook hier heel veel gebruik gemaakt van machinale ijzers, terwijl de handgesmede ijzers ook stampijzers zijn, en wel als regel met kalkoenen en stoot. De nagelgaten, 10 in getal, worden tot ver naar achteren aangebracht, terwijl de ijzers lang en wijd, wat de takken betreft, worden ondergelegd.

Naar de reden gevraagd, waarom aan de stampijzers de voorkeur werd gegeven boven ritsijzers, antwoordde mij een der smeden, dat zware ijzers zoo moeilijk zijn te ritsen en dat het publiek beslist geen ritsijzers wilde. Dit laatste deed mij denken aan „de wensch is de vader van de gedachte.” De regel in deze is wel, dat stampijzers zich vlugger laten bewerken dan ritsijzers en daarom verkozen worden. Ik zag in de onderscheidene smederijen heel wat verschillende machinale ijzers en het moge wel getuigen dat men hier bij eenzelfden fabrikant ook nog niet al zijn wenschen kan vervuld zien, dat in één smederij een internationale staalkaart van machinale hoefijzers aanwezig en in gebruik was. Behalve de bekende Hollandsche ijzers van Helpman en van Hippos, waren hier Luiksche ijzers en Duitsche, de eerste met 8, de laatste met 22, zegge twee en twintig, nagelgaten + nog twee stiftgaten in den toon. Dit waren afgekeurde legerijzers. Het viel mij telkens op, dat bij het zoo veelvuldig gebruik van machinale ijzers en vooral bij deze zware paarden, ik geen ijzers uit de fabriek van Kerckhaert te Stoppeldijk zag; deze worden zeer veel in Zeeland gebruikt en zijn van veel beter model en bewerking dan de verschillende hier gebruikte producten. Zou het geldduiveltje hier misschien tusschen zitten en zou men hier de stelling niet kennen, dat goede waar duur is? Men werkt hier ook zeer veel met kalkoenen, hier „krammen” genoemd en geeft op dat de pezen van de paarden te veel lijden bij het passeeren van de Maasbrug, als de paarden geen kalkoenen onder hebben. Heeft men in deze al eens een vergelijkende proef genomen?

Behalve dat voor- en achterijzers van kalkoenen zijn voorzien, hebben de achterijzers ook nog een stoot, terwijl deze alleen 's winters aan de voorijzers wordt toegevoegd. De zaak van den heer *Jessen* bestaat sinds 1894, toen de patroon uit Verviers kwam en zich te Maastricht vestigde; de tijden waren toen anders, er werd gewerkt van vijf uur 's morgens tot 's avonds donker en een vierkant beslag van een zwaar paard werd betaald met f 1.40. Nu zijn de werktijden van 7 tot 7 met 2 uur schaften en het kost den patroon moeite om zich aan te passen aan den veranderden tijdgeest; deze evolutie is niet voor een ieder gemakkelijk mee te maken. Toch worden nog dagelijks plm. 5 paarden beslagen door den patroon, bijgestaan door 3 knechts. Deze laatste werken op dagloon van f 3.50 tot f 4.50. Flinker zaken zijn verder nog die van de firma *Vossen* in de Minderbroedersstraat. De patroon, die nog zeer jong is, wordt bijgestaan door een meesterknecht, welke reeds 9 jaar aan het hoofd van het bedrijf staat en verder 5 knechts onder zich heeft. Het is een groote smederij met reusachtige vuren, ook al voor het bedrijf als wagensmederij. Ook hier worden circa 5 paarden daags beslagen, veel fabrieksijzers gebruikt, alle van stampgaten en kalkoenen met stoot voorzien. Memoreeren we ten slotte nog de zaak van de firma

Le m—Vossen te Wijk, waarvan een der firmanten, de heer Vossen, dit jaar zijn rijksdiploma te Utrecht behaalde. Deze kundige smid heeft hiermede getoond, dat hij vooruit wil, zijn vak verstaat en kan een goeden invloed hebben op het personeel, dat onder hem werkt. Dat zijn ambitie zich uitstrekt buiten het normale hoefbeslag, hetgeen voor afwijkend beslag bij hoefziekten zoo van nut kan zijn, bewijst zijn samenwerken met den dierenarts Hamelers aldaar, voor wien hij steeds volgens aanwijzing de kreupele en hoefzieke patienten beslaat. — Summa summarum kan worden gezegd, dat het hoefbeslag in Maastricht nog voor veel verbetering vatbaar is. Hiervoor zullen allereerst de patroons het goede voorbeeld moeten geven en trachten het beslag te doen aanpassen aan de paarden, hierbij rekening houdende met lichaamsbouw, hoefvorm, gang, stand en diensten en moeten zij niet in omgekeerde richting werken en gebruik maken van slechte ijzers en een ondoelmatige beslagwijze, waarbij de hiervóór aangehaalde punten worden veronachtzaamd.

De patroons moeten echter tevens kunnen beschikken over goed geschoold personeel; leergangen in hoefbeslag zullen dan ook te Maastricht hoogst gewenscht zijn. Er zijn voldoende smederijen in de stad en omgeving om in de eerste jaren doorlopend een voltalligen cursus te kunnen doen geven. Dan zal het hoefbeslag op hooger peil komen en meer rationeel worden uitgevoerd, hetgeen in de eerste plaats meer voldoening geeft aan de hoefsmeden zelf en vervolgens ten goede komt aan de paarden en als gevolg hiervan ook aan de eigenaren. De landbouwbonden en andere belanghebbenden dienen deze zaak aan te vatten om zoo spoedig mogelijk een verbetering hierin te bewerken. Leerkrachten, en goede ook, zijn er in de provincie voldoende aanwezig, zoodat van deze zijde geen bezwaren kunnen rijzen. Blijft over de financiële regeling, welke toch niet van dien omvang is, dat verwezenlijking hierop zal afstuiten.

Op ongeveer twee uur gaans afstand van Maastricht ligt *Valkenburg.*, een zeer oud stadje, dat ook op hoefbeslaggebied een bijzonderheid bezit. In 1040 wordt het voor het eerst in de geschiedenis genoemd als keizer Hendrik de Derde de villa aan zijn nicht Irmangard schonk. In 1080 werd de naam gevoerd door een edelman Gozewijn, afstammeling van de graven van Wassenberg, hij was tevens heer van Heinsberg. De 2e van deze Gozewijns zag in 1122 zijn slot Valkenberg en in 1144 zijn kasteel Heinsberg verwoest en wel in een strijd met den hertog van Limburg. Als wraak hierover stichtte hij een dubbelklooster der Premonstratenser orde te Heinsberg; zijn zoon werd aartsbisschop van Keulen. Gozewijn de Vierde stichtte in 1202 een klooster te Houthem en zegelde dit met een valk gezeten op driedubbele rots. Daarna kwam Valkenberg aan Hendrik van Wassenberg en in 1221 aan Walram van Limburg. Diens zoon voerde in 1268 oorlog tegen den hertog van Brabant, die het slot Valkenburg elf weken lang vruchteloos belegerde. In 1327 werd het echter belegerd en gesloopt, doch het jaar daarna weer opgebouwd en versterkt. En zoo zien wij de geheele geschiedenis door deze stad als een twistappel, welke herhaaldelijk van heer veranderde, gesloopt en weer opgebouwd werd. In 1465 doorstond het een belegering der Luikenaars, in den 80-jarigen oorlog was het beurtelings Spaansch en Staatsch, om in 1644 voorgoed bij de republiek te komen.

Vroeger was het als leen van het Duitsche rijk onderhoorig aan 't Keulse aartsbisdom en behoorde het land van Valkenburg, zoowel staatkundig als kerkelijk, tot Duitschland. Toch is de Duitsche invloed gering gebleven, hoewel het dicht bij Aken ligt, de sympathieën zijn meer aan Fransche zijde geweest en gebleven. Van al deze geschiedkundige tijden en oorlogsberoeringen heeft Valkenburg nog slechts weinige overblijfselen bewaard. Van de zeven poorten, welke de stad had, zijn er nog twee over, n.l. de Bickelpoort en de Grendelpoort, terwijl een ruïne van geen grooten omvang alles is wat thans nog van het eenmaal trotsche kasteel over is.

Thans is de plaats een zomer-rustoord waar, door de mooie omstreken en de vele merkwaardigheden, die het te zien geeft, als ruïne, Odapark, Rots-park, grotten, catacomben, uitzichttoren e.a., duizenden landgenooten vertoeven.

Waarom nu Valkenburg bij het hoefbeslag gememoreerd; wel omdat in deze plaats een groot hoefsmidsbedrijf is gevestigd, dat men er niet licht verwachten zou. Het is de hoefsmoderij van den heer Hoen, een zeer bloeiende zaak, hetgeen blijkt uit het feit, dat door hem jaarlijks 8000 ijzers worden ondergelegd. Hoewel Valkenburg zelf maar weinig paarden telt (des zomers loopt het getal stalhouderspaarden op tot ongeveer 30) en de boeren uit de omgeving veelal bij de dorpsmeden op beslag gaan, zoo bestaat deze zaak, die uitsluitend hoefsmederij is, in hoofdzaak van handelspaarden.

Deze worden door de commissionairs opgekocht in Zeeland en in Noord-Brabant, komen per trein in Valkenburg aan en worden hier alle op nieuw beslag gezet alvorens hunne verdere bestemming, Duitschland, te volgen. Daar de reis verder te voet wordt afgelegd en de paarden in den regel naar Keulen op marsch gaan, is een vernieuwing van het beslag vóór den uitvoer noodzakelijk. Bij deze paarden, die van het zware type zijn, worden dan ook zeer zware ijzers ondergelegd, en wel van 30 op 20 m. M. breed en dik en tot een gewicht van ruim zes K. G. aan ijzer. Het zijn alle vlakke ijzers, alleen des winters wordt met een scherpen stoot en kalkoenen beslagen. Het vlakke beslag voor deze handelspaarden kost f 7; het beslag voor boerenpaarden is goedkoper. Hoen is een zeer vlotte smid, die verbazend vlug werken kan, hetgeen hier ook een vereischte is, daar deze transporten niet kunnen wachten en vlug moeten worden weggeholpen. Het gaat dan ook „haast je, rept je” en er wordt niet nauw gekeken, daar de paarden toch de grens overgaan. Als de ijzers maar dik genoeg zijn, goed vast onderleggen en vooral geen aanleiding tot strijken geven. Hoewel de patroon gaarne zelf ijzers maakt, spreekt het vanzelf, dat hij bij het haastige werk nog al eens fabrieksijzers noodig heeft; hij betreft deze uit onderscheidene fabrieken en o.a. ook uit Zeeland, welke ijzers hem uitstekend bevallen. Het zijn alle stampijzers; voor het ondernagen gebruikt hij uitsluitend de sternagel en hiervan no. 8 voor de zware paarden. Door weinig of geen hulp staat hij meest alleen voor al het werk; wel heeft hij twee zoons, doch deze zijn nog te jong om in de zaak werkzaam te zijn. De werkuren loopen van 7—7, doch de eigenaardigheid van dit bedrijf brengt mee, dat men altijd klaar moet staan en er soms heel wat langere dagen worden gemaakt. In de kalmere tijden werkt de patroon echter

veel aangenamer voor zijn eigen gevoel, daar hij dan meer zorg aan het beslag kan besteden. Hij smeedt dan zelf de ijzers en beslaat de lichtere paarden bij voorkeur uit de hand. De smederij is ruim, bezit twee flinke vuren, wordt electrisch gedreven en heeft twee noodstallen. Ook hier worden de paarden met lederen riemen opgebonden; deze, ik zou haast zeggen Limburgsche, methode verdient alle aanbeveling overal toegepast te worden; het biedt alleen voordeelen aan waartegenover geen nadeelen staan. De heer Hoën beslaat ook de dekhengsten uit de buurt, waarvoor een afzonderlijk tarief wordt berekend. Nog deelde de patroon mij mede, dat de hoeven als regel goed zijn en hij een groote verbetering hiervan opmerkt in de laatste jaren, waartoe de intensieve fokkerij zeker wel veel zal hebben bijgedragen.

In Valkenburg is nóg een smederij, waar ook paarden worden beslagen, doch slechts in gering getal.

Sluiten wij dit overzicht over de provincie Limburg, dat natuurlijk niet volledig is en slechts hier en daar een kijkje op de toestanden geeft, dan kunnen wij, zoo de vraag gesteld werd: hoe is het hoefbeslag in Limburg? hierop antwoorden: goed in de noordelijke helft, veel minder goed in het zuidelijke deel der provincie. Het spreekt van zelf, dat er in het noorden ook wel minder goede smeden zijn en dat in het zuiden ook wel flinke vaklui voorkomen, doch de algemeene indruk is hiermede toch onloochenbaar weergegeven. Welke conclusie kan men hier nu uit trekken? Deze, dat *en* de fokkers of, in het algemeen gesproken, alle paardenhouders, *en* de hoefsmeden samen moeten werken om leergangen, cursussen en herhalingscursussen, te doen houden om zoodoende goed geschoold en goed onderlegd personeel te krijgen en te behouden. Laten de patroons dan hierbij niet achterblijven en zich uit valsche schaamte of uit eigen wijsheid niet terughouden om ook van het onderwijs te profiteeren. Velen van hen zal dit ten goede komen. Verder moeten de hoefbeslagprijzen flink zijn en uniform geregeld worden, zoodat op eenzelfde plaats hierin geen verschillen moeten voorkomen. Daartegenover moeten de paardenhouders niet bekrompen doen en niet probeeren op welke wijze zij het goedkoopste geholpen kunnen worden, doch zij moeten steeds bereid zijn om voor goed werk ook goed geld te betalen. Alle partijen zullen hierbij winnen en de waarde der paarden niet het minst.

OVER DE BEHANDELING VAN HOORNSCHEUREN.

De dierenarts Dr. P. Otto schrijft hierover in de October-aflevering van „Der Hufschmied” en begint met op te merken, dat hoornscheuren vooral voorkomen bij beslagen paarden, die hun werkzaamheden op harde wegen verrichten en dat de oorzaken, voor het ontstaan er van, verschillende kunnen zijn. Voor de behandeling van elke ziekte of afwijking van een lichaamsdeel is van groot belang, dat men de oorzaak weet of zooveel mogelijk kan benaderen en dit geldt ook natuurlijk voor de hoornscheur. De volgende oorzaken komen hierbij in aanmerking: droogheid en broosheid van het hoorn, het trillen en stooten van den hoef, (vooral bij het loopen op harde wegen en bij een bepaald soort beslag, in het bijzonder bij hooge gangen), kneuzingen en ontstekingen aan het kroongedeelte, het gebruik van slechte

hoefzalf, klemhoeven, scheeve hoeven, dunne hoornwand, fouten in het beslag en ongelijke belasting, respectievelijk overbelasting van een of meer gedeelten van den hoornwand, zooals b.v. bij bokhoeven enz. In al deze gevallen moet de behandeling van de hoornscheur voor een belangrijk deel naar gelang van de oorzaak worden ingesteld.

Er zijn echter nog andere oorzaken, zulke, die buiten ons toedoen hoornscheuren doen ontstaan: b.v. de invloed van de jaargetijden, overerving, aangeboren afwijkingen in den bouw van den hoof, beenwoekeringen in of bij het kroongewricht, zwaarmoedige gang, slingerende beweging met het onderbeen. Ook kunnen ze ontstaan tengevolge van een hooflijden: rotstraal, steengallen, bij ziekelijke hoornvorming en soms als gevolg van de aanwending van scherpe zalf op de kroon (bij ziekten daar ter plaatse).

Wanneer de hoornscheur uitgaat van den draagrand, een z.g. draagrandscheur is, dan geneest ze in den regel gemakkelijk, indien de oorzaak maar wordt opgeheven en deze moet meestal worden gezocht in het loopen „op bloote voeten.” Van veel meer belang zijn de kroonrandscheuren, welke ontstaan door een bovenmatige verwijding van den hoof in het kroongedeelte, dus een uitzetting die aan de kroon sterker is dan bij den draagrand. Zij kan voorkomen bij gezonde en gelijkmatig belaste voeten, bij gezonde maar ongelijkmatig belaste hoeven en ook bij zieke en tegelijk ongelijkmatig belaste hoeven.

De kroonrandscheur zal bij paarden met gezonde en goed gevormde voeten zelden voorkomen en in het geheel niet als zulke dieren stapvoets werk verrichten en een zorgvuldige hoofverpleging genieten. Het kan natuurlijk wel eens gebeuren, dat er toch een hoornscheur ontstaat, b.v. door een kroonbetrapping, maar dat zijn uitzonderingen. Koetspaarden met hooge actie, en springpaarden zijn het meest vatbaar voor kroonrandscheuren. Vooral voor springpaarden is dit duidelijk; als deze op den grond neerkomen, wordt de lichaamslast plotseling in de hoeven opgevangen en de kroonrand zal dan soms óver haar veerkracht worden uitgerekt en hierdoor scheuren.

Door het verstrekken van rust aan het betreffende paard zal de gescheurde kroon weer aangroeien en als het maar zoover is, volgt vanzelf herstel van de hoornscheur daar het nieuwe hoorn geleidelijk naar beneden afgroeit. Het komt voor, dat dit opnieuw inscheurt, b.v. bij drukke, woelige paarden, die bokkesprongen maken als zij na hun rust weer voor het eerst van stal af mogen. Wenschelijk is in ieder geval om het dier pas dan in draf te gebruiken als het hoorn boven aan de kroon hecht verbonden is. Een goed aangelegd, sterk verband, dat wel een maand lang kan blijven zitten, werkt ook nuttig om de genezing van de scheur in de hand te werken, omdat het jong gevormde hoorn dan minder aan uitdroging blootstaat.

Ongelijkmatige belasting vindt men bij verschillende hoofvormen; zoo zijn spitse meer in het verzengedeelte en stompe hoeven meer in het toongedeelte belast, terwijl men er ook aantreft die aan de buitenhelft (bodemnauw) of aan de binnenhelft (bodemwijd) meer worden belast. Zoolang zulke onregelmatig gebouwde hoeven nu maar overal dragen, zullen in het gedeelte dat overbelast wordt niet zoo licht hoornscheuren ontstaan. Bij beslagen

hoeven wordt echter door het ijzer de natuurlijke afslijting van het hoefhoorn belemmerd en dan zal de bedoelde meerdere belasting, vooral wanneer verkeerd besneden is, ook grooter zijn. De smid moet er bij dergelijke hoeven met hoornscheuren op uit zijn om de ongelijkmatige belasting zooveel mogelijk op te heffen door *zaakkundig* te besnijden en het ijzer *goed* te passen. En bij het besnijden moet hij zich terdege rekenschap geven van den beenstand, van den hoefvorm en in het bijzonder van de voetas. Deze laatste toont hem of de hoef al dan niet overal draagt, met andere woorden, of de hoefvorm passend is voor den stand van het paard en voor een gelijkmatige verdeeling van den lichaamslast.

De hoofdzaak bij het zaakkundig besnijden van den hoef en het passen van het ijzer is om de ongelijkmatige belasting op te heffen, echter zonder aan den hoef een normalen vorm te willen geven, omdat juist die afwijkende hoefvorm voor het betreffende paard op natuurlijke wijze is ontstaan. Er kunnen nog andere maatregelen worden genomen bij het beslag, waarbij men steeds moet uitgaan van het beginsel, dat de steunvlakte van het ijzer aan het overbelaste gedeelte vergroot moet worden. Men kan het dus iets wijder leggen of aan het overbelaste deel een langeren tak aanbrengen of een lip ter plaatse aan den hoefwand. Heeft men zulk een hoef naar vorenstaande gezichtspunten beslagen, dan zorgt de natuur voor de rest en zal het nieuw gevormde hoorn geleidelijk afgroeien, waarbij men voor hernieuwde inscheuring moet waken op de wijze als reeds werd opgemerkt. Vooral bij paarden met hooge gangen moet men voorzichtig zijn om hen weer in gebruik te nemen; rust en nog eens rust is het voorschrift, totdat zich op z'n minst 1 c.M. gezonde nieuwe hoorn heeft gevormd. Dan mag het paard zoetjes aan een drafje maken; teneinde het trillen in den hoef zoo gering mogelijk te doen zijn, moet men vlakke ijzers onderleggen (geen kalkoenen!) en het beste is wel een vlak balkijzer omdat dan de straal nog meer mee zal helpen den schokte breken. Ook zolen kunnen nuttig werken, speciaal lederen zolen.

Behalve deze „gezonde hoeven, die ongelijkmatig belast worden” hebben we terloops ook gesproken over „zieke hoeven met ongelijkmatige belasting” en kunnen we er direct aan toevoegen, dat de ongelijke belasting meer bij ziekelijke dan bij gezonde hoeven voorkomt. En daarom is het ook een feit, dat zeer veel hoornscheuren ontstaan tengevolge van een of andere hoefziekte. Dit feit moet men niet te gering schatten; verscheidene smeden hebben altijd de neiging de hoofdaandacht aan de hoornscheur te schenken, in plaats van aan de *directe* aanleiding (de zieke hoef) en zien dan natuurlijk van hun behandeling geen gunstig resultaat. De hoornscheur is hier bijzaak, de zieke hoef en diens behandeling hoofdzaak. De smid moet dus in de eerste plaats trachten den zieken hoef te verbeteren en zoo mogelijk geheel te genezen, hetgeen des te moeilijker zal vallen naarmate het lijden langer heeft bestaan. Hoeven met ingeklemde verzenen, bokhoeven, ziekelijk gevormde scheeve hoeven, kromme hoeven, hoeven met ondergeschoven verzenen, het zijn alle ziekelijke afwijkingen van den hoef, die hoornscheuren kunnen veroorzaken.

Bij de behandeling, die de smid zal instellen, moet hij allereerst geduld hebben en ten tweede nauwkeurig de afwijking van den hoef bestudeeren en

even nauwgezet door besnijden van den hoef en door passen van het ijzer trachten de ongelijkmatige belasting op te heffen. Door aldus den zieken hoef te genezen of te verbeteren (dit hangt af van den duur, dat de afwijking heeft bestaan) wordt tegelijkertijd de oorzaak voor het ontstaan der hoornscheur te niet gedaan of in ieder geval wel verkleind. Daarnevens kan men voor de hoornscheur zelf de bovenvermelde behandeling instellen.

Voor het ontstaan van hoornscheuren zijn ook voorbeschikt hoeven, die normaal van vorm zijn, maar een zwakken hoornwand bezitten b.v. door verwaarloosde hoefverpleging of door het gebruik van bedorven of ranzige hoefzalven. Zulke hoeven beslaat men het best met balkijzers met breede draagvlakte en met zolen, terwijl de zwakke plaatsen moeten worden ontlast. Ook kan een ontsteking van den vleeschzoom tot velerlei korte hoornscheurtjes aanleiding geven, waarvan een behandeling tot het gebied van den dierenarts behoort.

Kort samengevat bestaat in het algemeen de behandeling van hoornscheuren in: regeling van de lastverdeling in den hoef; ontlasting van het gescheurde deel door juist besnijden en doelmatig beslag; aanbrengen van een stootbrekend ijzer; verhinderen, dat het nieuw gevormde hoorn uitdroogt, en het betreffende dier rust geven zoolang zulks noodig blijkt, inzonderheid niet in snelle gangen bezigen.

Het komt een enkele maal voor, dat naast een hoornscheur ook een hoornzuil daar ter plaatse is waar te nemen; deze laatste heeft zich dan gevormd ten gevolge van de hoornscheur. De hoornscheur erft als zoodanig niet over; wel echter de aanleg er voor, zooals zwakke hoornwand of abnormale beenstanden.

Heeft een hoornscheur lang bestaan, dan is allicht geneeskundige behandeling noodzakelijk.

Tenslotte wijst de schrijver op het vroeger veelvuldige gebruik van allerhande middelen om de randen van de hoornscheur bij elkaar te houden; in die dagen bestond de behandeling alleen in dit „fixeeren der randen”. Bij de meeste hoornscheuren is het echter overbodig; alleen als de randen sterk gapen, kan men er eenig nut mee stichten.

VORMOVEREENKOMST TUSSCHEN HOEF EN HOEFBEEN.

Hierover schrijft professor Lungwitz een artikel in de November-aflevering van „Der Hufschmied.” Voor *gezonde* hoeven is het hoefbeslag een noodzakelijk kwaad, evenwel zijn er *hoefziekten*, die alleen met behulp van het hoefbeslag verbeterd of genezen kunnen worden. Maar hiertoe behooren niet die hoefziekten, waarbij de hoef sinds geruimen tijd van vorm is veranderd. De reden hiervan is, dat het hoefbeen dan een vormverandering heeft ondergaan in denzelfden trant als de hoef. Er bestaat een groot verband tusschen den vorm van den hoef en dien van het hoefbeen. Dit ziet men mede bij *gezonde* hoeven; de vormverschillen tusschen vóór- en achterhoef bestaan eveneens tusschen de hoefbeenderen vóór en achter.

Schr. geeft voorbeelden van deze vormovereenkomst (wisselwerking) tusschen hoef en hoefbeen bij enkele hoefziekten:

1. De knolhoef is boven in het toongedeelte steil en ingedeukt, beneden schuin verloopend en iets gewelfd; de zool is in het voorste deel plat of vol; de verzenen zijn steil en de hoof is daar wijd. Al deze vormveranderingen kan men ook aan het hoefbeen vinden; hoe langer de knolhoef bestaat, des te duidelijker overeenkomst in vorm tusschen hoof en hoefbeen. Als het hoefbeen blijvend en sterk veranderd is, zal ook de hoof niet meer in den vroegeren normalen vorm kunnen worden teruggebracht en is hij onherstelbaar.

2. Bij den klemhoef liggen de hoefballen dicht bij elkaar; bij verouderden klemhoef zijn deze smal en verschrompeld; de zool is gewoonlijk goed hol. Bekijkt men van zoo'n hoof het hoefbeen, dan is ook hiervan de zoolvlakte goed uitgehold, terwijl de hoefbeentakken als gevolg van den aanhoudenden druk door het vernauwde verzengedeelte van den hoof zijn geschrompeld, smal en spits geworden. Is het hoefbeen eenmaal zoodanig veranderd, dan zal ook de klemhoef nimmer meer genezen. Door doelmatig beslag kan men alleen trachten een sterkere vernauwing te voorkomen en eenige verlichting aan te brengen.

3. Bij den scheeven hoof heeft men hetzelfde, vooral als hij jaren achtereen heeft bestaan. Dan vertoont n.l. ook het hoefbeen duidelijk twee verschillende helften, een wijdere met schuinen en een nauwere met steilen wand en aan deze laatste helft kan men vaak een korten en smallen hoefbeentak zien als gevolg van voortdurenden druk door het steile of zelfs ondergeschoven verzengedeelte van den hoofwand.

4. Bij den krommen hoof is de eene zijwand naar buiten gewelfd, de andere ingebogen; het hoefbeen zal op den langen duur dezelfde vormen aannemen en dan valt niet meer aan herstel te denken.

5. Bij den plat- en bij den volhoef neemt ook het hoefbeen dezen vorm aan: een platte of doorgebogen zoolvlakte, die niet meer herstelt en den hoof steeds plat of vol zal doen blijven. Wel kan een plat- of volhoef genezen worden als het hoefbeen deze vormverandering (doorzakking van de zoolvlakte) nog niet heeft ondergaan.

Verandert de vorm van den hoof, dan verandert ook de vorm van het hoefbeen.

Ook omgekeerd. De hoefkraakbeenderen behooren bij het hoefbeen; verbeenen zij, dan worden ze veelal dikker. Hierdoor moet de hoof uitzetten en zwelt hij daar ter plaatse naar buiten, hetgeen men bij een oud geval van verbeening der hoefkraakbeenderen aan de kroon van den zijwand kan waarnemen; de hoof is daar naar verhouding wijder dan aan den draagrand. Bij Belgische paarden komt deze verdikking aan het zijgedeelte veel voor en moet men met deze blijvende verandering bij het beslag rekening houden.

Ook bij chronische steengallen vervormt de hoof zich naar het hoefbeen. Bij zulke steengallen in de verzengedeelten geraken dikwijls de hoefbeentakken in ontsteking, verdikken ze zich en worden langer, waarna ook de hoof daar ter plaatse breder en langer wordt. Was de steengal b.v. ontstaan door druk van den hoornwand, dan zal ze na de verdikking van den hoefbeentak toch blijvend (nu van binnen uit) gedrukt worden, en zal ze onherstelbaar blijken. Een smid, die beweert iedere steengal te kunnen genezen, zal bedrogen kunnen uitkomen.

Ook de veel voorkomende losse wand is op den duur niets anders dan het gevolg van een blijvende vormverandering van het hoefbeen, omdat dit bij die groote, wijde hoeven langzamerhand ter plaatse van den lossen wand is gaan zakken en daarna van vorm veranderd (ingekrompen). Daarom is een losse wand vaak zoo moeilijk te genezen.

Uit al deze gevallen blijkt het nauwe verband dat er tusschen den hoef en het hoefbeen bestaat. Het duurt geruimen tijd alvorens het hoefbeen een anderen vorm heeft verkregen, maar is dit eenmaal het geval, dan belemmert het de pogingen om den zieken hoef te genezen. Daarom moet men tegenover een hoefziekte of ziekelijke verandering niet onverschillig staan, al veroorzaakt ze ook geen kreupelheid; er dient zoo spoedig mogelijk te worden ingegrepen om herstel te verkrijgen, vóór er blijvende vormveranderingen zijn ontstaan.

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redactie!

In „De Hoefsmid” van 15 October 1920, afl. 10, bladz. 160, geteekend V, lees ik op bladzijde 160:

„Op het leerplan van de Haagsche Ambachtsschool komt dit vak wél voor. Naar ik meen wordt daar een uur per week door een militairen hoefsmid onderwijs gegeven aan de jongens, welke zich speciaal voor smid hebben opgegeven, dus niet aan de bankwerkers, welke wel het meerendeel der leerlingen vormen. Dus, het „vak” hoefsmeden wordt maar al te vaak geacht een *bijvakje* te zijn”.

De geachte schrijver vergist zich een weinig. Aan de Haagsche Ambachtsschool wordt vanaf October tot en met Maart praktisch onderwijs gegeven in hoefkunde en hoefbeslag des Zaterdag van 9 uur des morgens tot 5 uur des namiddags (onderbroken door één uur theoretisch onderricht en één uur rusttijd) aan hen, die zich voor een cursus hebben opgegeven, ten einde nà afloop daarvan te kunnen deelnemen aan het examen in hoefbeslag ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid (zie art. 4 van het reglement voor het examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als Hoefsmid, vastgesteld bij Koninkl. Besluit van 28 Februari 1919). De cursus duurt 2 jaren.

U dankend voor de plaatsing, Mr. de Redacteur,

hoogachtend:

's-Gravenhage, 17 October 1920.

De leider van den cursus
L. J. H o o g k a m e r.

Zwolle, 19 October 1920.

Geachte Heer Redacteur,

In het No. van „De Hoefsmid” van 15 Oct. j.l. komt in *Korte Mededeelingen* onder *Najaarsexamen Rijksdiploma Hoefsmid* van G. H. de mededeeling voor, dat aan het bedoelde examen onder meer leerlingen van den cursus te Hoogeveen zullen deelnemen.

Waar onder deze cursussen uitsluitend die verstaan worden, welke vallen onder art. 4 van het Reglement voor het examen ter verkrijging van een

rijksdiploma als hoefsmid (K. B. van 28 Februari 1919 No. 85) is deze mededeeling niet juist.

Van den 2-jarigen cursus in hoefbeslag te Hoogeveen toch vangt thans het 2e gedeelte aan.

Wel nemen aan het examen deel de gediplomeerde hoefsmiden die den 2en herhalingscursus te Hoogeveen hebben gevolgd.

Met dank voor de plaatsing,

hoogachtend,
de leider van den cursus te Hoogeveen,
M. J. Veenstra.

— — —
Geachte Heer Redacteur!

Eenigen tijd geleden werd in een vergadering van onderwijzers hoefsmiden de aanmerking gemaakt, dat militaire hoefsmiden onderwijs gaven in praktisch hoefbeslag.

Wat is hiervan de bedoeling? Acht men deze hiervoor niet bekwaam, of zijn er andere redenen?

Men zou mij zeer verplichten deze eens kenbaar te maken.

Bergen op-Zoom.

*De Opperwachtmeester hoefsmid,
H. J. Smit.*

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Met 1 November is als leerling toegelaten Jan de Boer van Drachten.

— **Najaarsexamen Rijksdiploma hoefsmid.** Deze examens vangen 15 dezer te Utrecht aan.

PERSOVERZICHT.

— Volgens een bepaling van het Ministerie van Onderwijs te Saksen zijn vanaf 1 November l.l. de kosten bij den aanvang van den cursus in hoefbeslag met 100 Mark verhoogd voor Duitsche leerlingen en met 200 Mk. voor die uit het buitenland.

— De rustend dierenarts Joh. Meyrowitz te Oldenburg schrijft in het Oldenburgsche Landbouwblad over de opleiding der smeden na den oorlog. Hij wijst er op, dat voor den oorlog heel veel hoefsmiden hun opleiding ontvingen aan de militaire hoefsmidscholen en bij de bereden wapens. Door de legerinkrimping is het aantal militaire hoefsmidscholen verminderd, terwijl ook de opleiding der hoefsmiden „bij den troep” in het gedrang is gekomen.

Het gevolg van deze omstandigheden moet zijn, dat het aantal burgerhoefsmidscholen aanzienlijk moet worden vergroot of uitgebreid, teneinde aan de bestaande landsbehoeften te kunnen blijven voldoen. Hoefsmidscholen moeten er zijn, aldus schrijver. Al is een reeds gevestigde hoefsmid nog zoo ijverig en bekwaam, hij zal moeten toegeven, dat aan de jonge collega's alleen goed praktisch en theoretisch onderwijs gegeven kan worden op goed ingerichte opleidingscholen voor hoefbeslag. Een smid die goed een

zaak drijft, heeft nu eenmaal geen tijd om zich tegelijk met de opleiding van een leerling te belasten. Bij het hoefbeslag moeten vaardigheid bij de uitvoering en kennis van den hoef enz. hand in hand gaan. Om deze gepaarde vakkennis aan de leerlingen bij te brengen, daarvoor dienen de hoefsmidsscholen. Maar, zegt schr., wil dit voor oogen gestelde doel bereikt kunnen worden, dan mogen deze leerscholen niet langer in handen blijven van particulieren, maar moeten ze georganiseerd worden door, zoo mogelijk, groot opgezette landbouw- of vakverenigingen, of bonden van deze. Op die wijze kan voor goede leerkrachten worden zorggedragen en evenzoo voor een flink georganiseerde school, die bekwame hoefsmiden aflevert. — Doch naast de opleiding van hoefsmiden moeten de scholen voor hoefbeslag ook open staan om voor oudere, reeds gevestigde collega's, vervolgcurssussen in te richten. En deze, voor het meerendeel reeds ervaren smeden moeten die vervolgcurssussen nu niet opvatten als een „motie van wantrouwen”, integendeel, maar evengoed als reeds in de praktijk gevestigde artsen, dierenartsen en keurmeesters af en toe hun kennis aanvullen of opfrisschen, zoo moeten ook deze curssussen voor de hoefsmiden in denzelfden geest worden opgevat.

* * *

In hetzelfde blad, d.d. 21 October, vervolgt de schrijver zijn beschouwingen en bespreekt hij nader de wijze waarop in Oldenburg de bestaande hoefsmidsschool kan worden omgebouwd en herzien, zoodat zij aan de eischen voldoet. Hierbij wordt uitgegaan van het standpunt, dat de school wordt overgenomen door een of andere groote vereeniging (stamboekveren., landbouwkamer enz.). Schrijver wijst er op, dat het van belang is om één van de stallen, die aan de schoolinrichting verbonden zijn, te bestemmen voor opname van paarden met abnormale hoeven of beenstanden, zoodat het onderwijs zooveel mogelijk aanschouwelijk kan worden gegeven. Wenschelijk is ook dat er een kamer beschikbaar staat voor de leerlingen, waarin lessen en schriftelijk werk worden gehouden. Een acht- tot tiental leerlingen op elke cursus van ongeveer drie maanden lang en dus per jaar vier van zulke curssussen, zal voorloopig naar schr.'s meening wel aan de eischen voldoen. Daarnaast kunnen de vervolgcurssussen voor oudere smeden gehouden worden, waarvoor 8—10 dagen wel voldoende zijn.

Een belangrijke factor voor iedere hoefsmidsschool is om voortdurend de noodige paarden op beslag te krijgen. Wanneer echter de paardenfokkers en -houders uit de omstreken, b.v. door de landbouwkamer, worden gewezen op het belang van de hoefsmidsschool, dan zal bedoelde factor wel geen moeilijkheden in den weg leggen. Mochten de paardenhouders bezwaar opperen tegen het beslaan door de leerlingen, dan kan hun worden verzekerd, dat zulks onder goed toezicht geschiedt, terwijl voorts de hoefsmidsschool voor het geval van een mogelijk nadeel voor den betrokken eigenaar, dit vereffent.

Het beheer en de exploitatie van de hoefsmidsschool geschiedt onder toezicht van de betreffende vereeniging. Deze benoemt een directeur voor de geheele instelling; een dierenarts, die behalve goed theoretisch, ook praktisch

goed thuis is in het hoefbeslag, kan hiervoor de aangewezen persoon zijn. Hij moet het theoretische onderwijs zelf geven en op de hoogte blijven, wat er praktisch wordt verricht. Deze praktische kant moet onder leiding staan van een prima smid, die bovendien lessen geeft in boekhouden, zooals in een smidszaak vereischt wordt en in de verdere correspondentie die het bedrijf meebrengt. Noodig is dat bedoelde smid-leeraar nog een ervaren smidsknecht onder zich heeft als hulp. De beide eerstgenoemden moeten vast aan de hoefsmidschool verbonden zijn, echter met het recht om tevens hun particuliere praktijk uit te oefenen, aangezien hun salariering op de school niet heel groot kan zijn.

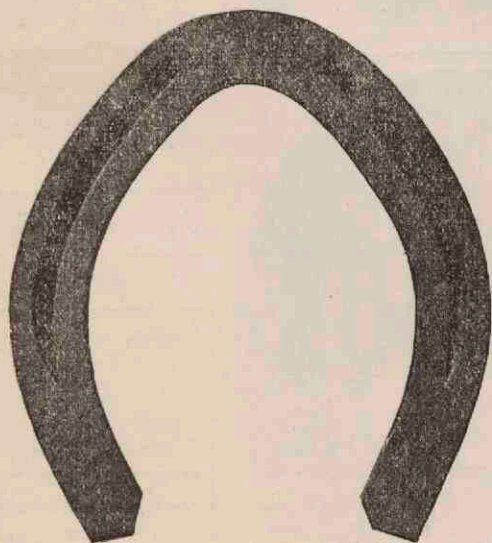
— *Negen-urige werkdag in het smidsvak.* Met het oog op het groote belang om de paarden, landbouwwerktuigen en wagens voortdurend in goede orde voor het gebruik te houden, in verband met het zooveel mogelijk in stand houden van een bevredigende volksvoeding, heeft men in het Regeerings-district Dresden toestemming verleend aan de smeden, om hun knechts en leerling-knechts op enkele dagen negen uren te laten werken. Deze onthef-fing is tot half November van dit jaar van kracht; alleen in dringende geval-len mag er gebruik van gemaakt worden, als blijkt dat men het week niet op de gewone werkwijze (8 uren) af kan. (u. *Der Hufschmied.*)

— Klemhoeven behooren niet tot de zeldzaamheden, wanneer men daaronder tenminste rekent een vernauwing aan het zijdelingsche of achterste hoef-gedeelte, terwijl ook de kroonklemhoef bij wijde hoeven nu en dan kan worden waargenomen. Maar heel weinig ziet men een echt voorbeeld van een zool-klemhoef; wel komt men vrij dikwijls hoeven tegen met veranderingen, die er op lijken, maar meestal zijn deze aan andere oorzaken te wijten. (Id.)

ADVERTENTIËN.

**Handelsvennootschap
Hoffman & Moermans.**

KANTOOR:

Javastraat 90, 's-Gravenhage.

Tel. 4902-3330.

**SPECIAAL ADRES VOOR
HOEFIJZERS**

in alle maten en modellen.

Uit voorraad leverbaar.

**Uiterst concurrerende
prijzen.**

Verzuimt niet ons aan te vragen

S. C. M. BAX. - GLASHAVEN 9 en 36 - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

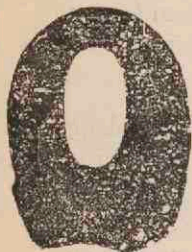
Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

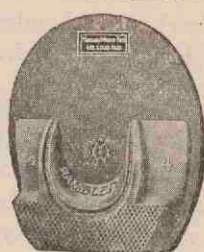
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”, met flink hielstuk.

Merk „Pacific”, met zwaar hielstuk.

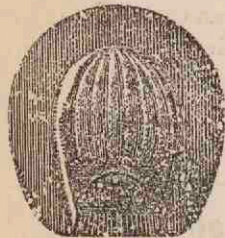
Merk „Rambler”, in witte en grijze Caoutchouc, op leder opgenaaid met flink hielstuk, voorradig van $4\frac{1}{8}$ tot $6\frac{7}{8}$ Eng. dm.

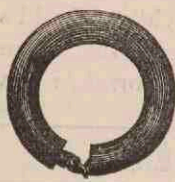
Merk „Chicago”, geheel Caoutchouc uit één stuk met zwaar hielstuk voor zware paarden, voorradig van $7\frac{1}{8}$ tot $7\frac{9}{16}$ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van $4\frac{1}{8}$ tot $6\frac{7}{8}$ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

uiterste breedte, buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen, in 10 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

Strijkringen met riempje

Gewone Engelse Hoefzolen op Leder, „Safety pad en Frogpad”.

Engelse Hoefzolen A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V in 7 maten, voor en achterijzers voorradig.

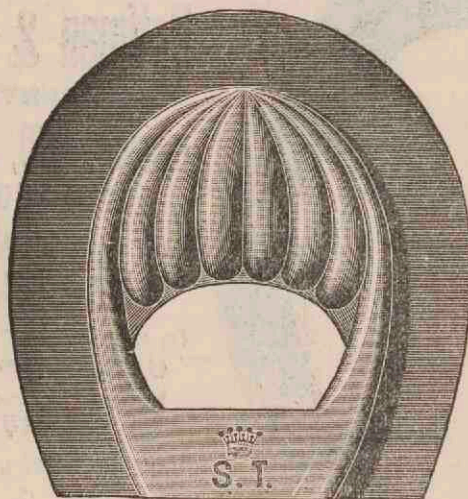
Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.

IJs- of Scherpnagels in 12 soorten.

Opruimers voor Schroefgaten.

Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.

Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthooorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwkingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en Poeder om ijzer en staal te wellen.

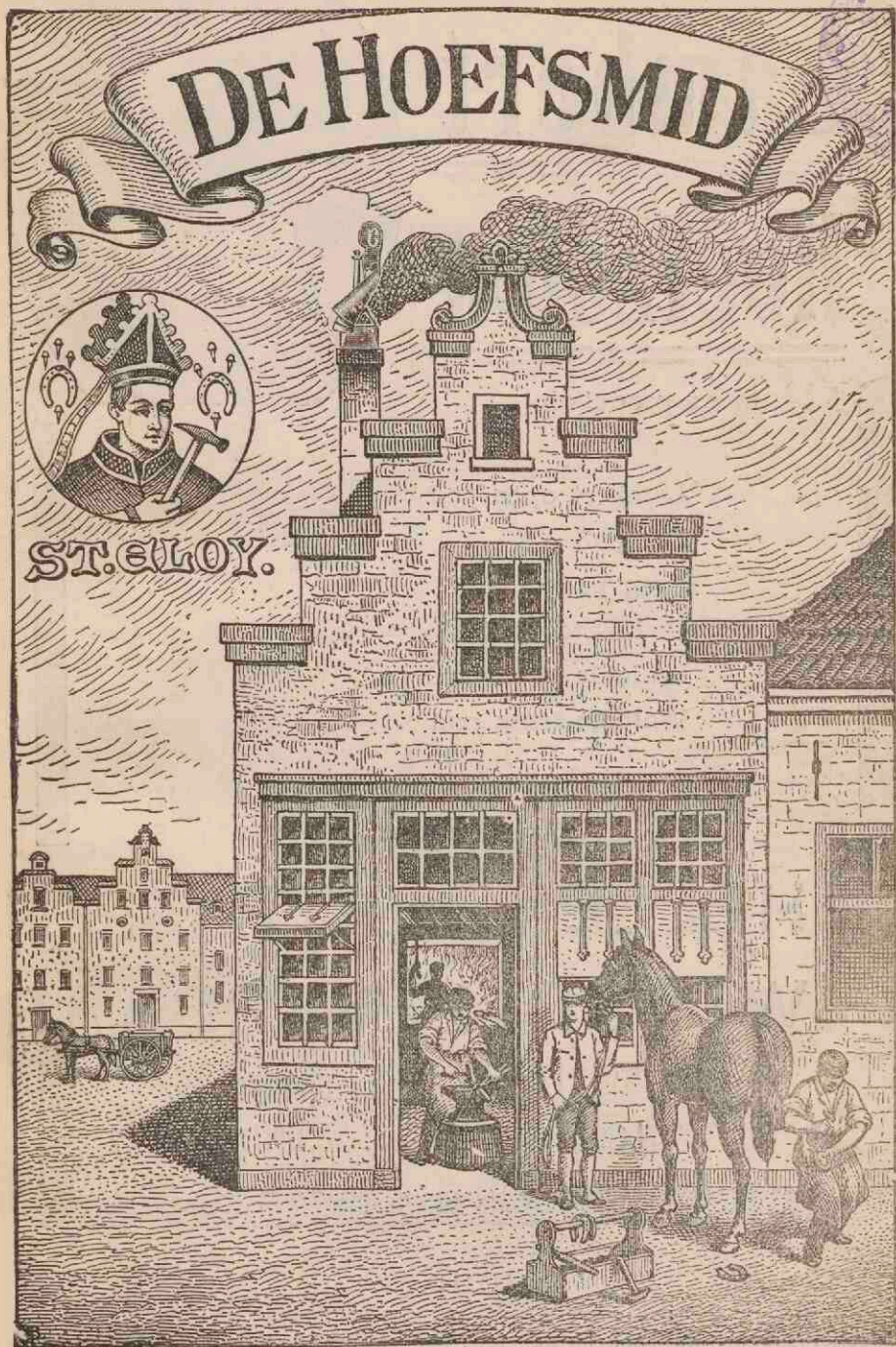

Men lette op het echte merk S T

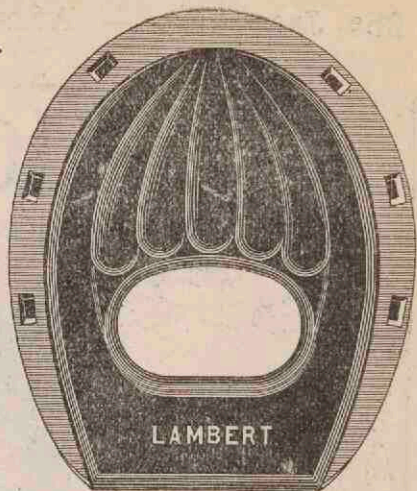
met kroon.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

- Lambert open pad
- Bar pad
- Frog pad
- O. K. Star pad
- Walpole boulevard pad
- Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Moeder natuur, de hoof en nog iets. — Iets over het aanhalen der lip, na het oplassen der stalen stoot. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

MOEDER NATUUR, DE HOEF EN NOG IETS.

Dat goed beslag en een doelmatig gebruik van het paard, naast voldoende hoefverzorging, een waarborg zijn voor de instandhouding van krachtige, goed gevormde voeten, zal iedere smid en iedere paardengebruiker kunnen waarnemen, vooropgezet dat de hoornvormende deelen gezond zijn. Al wordt aan die voorwaarden niet ten allen tijde en in alle opzichten streng de hand gehouden, toch streeft de natuur er steeds naar het goede te behouden, Deze natuur-eigenschap, die er immer op uit is het scheeve zooveel mogelijk recht te zetten, weten de bezitters en gebruikers van paarden niet altijd naar waarde te schatten. Deze zijn dikwijls geneigd te veel van moeder natuur te vergen, denkende „het zal wel weer recht komen” of „zoolang er geen ziekte is, niks aan doen.” En zoo wordt maar al te dikwijls aan het feit, dat de natuur steeds wil meehelpen om het gebroken evenwicht te herstellen, in de praktijk een overdreven macht toegekend. Dit is o zoo gemakkelijk, doch in deze overdrijving schuilt een gevaar, doordat wordt nagelaten wat het gezond verstand voorschrijft te doen.

„Nooit ingrijpen in de natuur” is dan b.v. het antwoord, dat bij het maken van een op- of aanmerking ter zake wordt gegeven, en hoewel de indruk van het door ons bedoelde geval wel was dat de betreffende persoon niet overliep van zorgzaamheid en ambitie voor het aan hem toevertrouwde — hier betrof het een paardenhoef — zoo kwam het ons toch voor, dat hij beslist van meening was volkomen verstandig te handelen. Dit is, en ik vertrouw dat alle lezers het met me eens zullen zijn, natuurlijk niet het geval. Want de natuur heeft wel een zeer groot aanpassingsvermogen, maar er zijn grenzen en als deze overschreden worden komt er een kink in den geleidenden kabel, wordt de geregelde samenhang, de normale vorming onderbroken of wel afgebroken, om plaats te maken voor het ongezonde, abnormale, — wat het dan ook moge betreffen.

Het tegenwerken van de natuur is *meestal* schadelijk, het ondersteunen er van niet alleen in overeenstemming met gezonde, logische begrippen, maar zelfs een plicht, ideëel en economisch.

De paardenhouder of fokker, die de hoeven laat verwaarloozen, die z'n paarden zoo goed als nooit — bij wijze van spreken — bij den smid brengt, die nimmer hoefinspectie houdt van zijn veulens en onbeslagen paarden en nalaat deze zoo noodig voor het besnijden bij een goeden vakman te brengen, geeft weinig uit, meent wellicht op deze wijze geld te sparen, doch vergeet dat z'n werkpaarden daarbij gevaar loopen op den duur slechte voeten te krijgen, langen tijd kreupel te worden, geheel buiten gebruik kunnen geraken en minder waarde zullen gaan vertegenwoordigen. Hij vergeet ook, dat z'n veulens en jonge paarden daardoor blootstaan aan het verkrijgen van verkeerde standen en zoo zij hiervoor reeds aanleg hadden, dat zij dan zeer zeker afwijkingen in dezen zin zullen krijgen. Hij zal wel weinig aan rekeningen te betalen hebben, maar betrekkelijk veel waardevermindering, afschrijving

van kapitaal hebben te boeken, terwijl de fokker of paardenhouder, die z'n tijd wel begrijpt, aan het eind van het jaar wat dieper in z'n goed of minder goed gevulden geldtrommel tasten moet om schoon schip te maken met z'n crediteuren, doch een hoogere inventaris-waarde zal hebben verkregen, die soms een vèrstreckende beteekenis heeft? Helaas is zulks moeilijk tastbaar te bewijzen. Ware dit wel zoo, dan zou veel spoediger die ééne juiste lijn gevolgd worden door alle belanghebbenden.

Voorlichting moet de rekensom vervangen, redeneerderwijze aantoonen, dat bij dezulke de zuinigheid de wijsheid bedriegt. Hoe meer verstandelijke ontwikkeling deze laatste bezitten, des te gemakkelijker zullen zij tot de goede methode te bekeeren zijn. Daarom hebben de instellingen voor landbouwonderwijs, de landbouwwinterscholen, de cursussen in paardenkennis reeds zulke rijpe vruchten afgeworpen en doen zij dit nog altijd door. Voorlichting ook inzake hoefbeslag en hoefverzorging en alles, wat aan de voeten van het paard en diens bruikbaarheid ten goede komt. Ook de goedgeschoolde en praktisch bijgewerkte hoefsmid kan zich door het geven van de noodige voorlichting dienstbaar maken aan het paard, aan zijn vak, en indirect ook aan de gemeenschap. Zoo ergens, dan is het hierbij, dat de aanhouder wint!

* * *

En ik denk hierbij onwillekeurig aan de smeden zelf ten opzichte van hun vakblad. Eigerlijk een soortgelijk geval. De abonné's op „De Hoefsmid” begrijpen wèl hun belang, zij zien wèl het nut in van een bindenden schakel, zij geven de voor het abonnement benodigde kosten gaarne uit omdat hun die langs anderen weg ruimschoots worden vergoed. Maar hoeveel smeden zijn er niet, die het onnoodig vinden, die deze geringe kosten weggesmeten geld wanen en denken zich aldus te besparen en voordeel te doen! Is dit niet eenzelfde bedriegende zuinigheid als van straks? Ook hier moet de voorlichting klaarheid brengen en iedere nieuwe abonné beschouwd worden als een stapje, een korte schrede slechts, naar het gestelde doel. Maar toch vooruit! Ook bij de smeden speelt de ontwikkeling een groote rol; daarom gij, die wel overtuigd zijt van het nut van een sterke organisatie, en die wel begrijpt het belang een spreekbuis in den vorm van een vakblad te bezitten, onderwijzers in praktisch hoefbeslag en vooraanstaande smeden, gij moet die voorlichting verschaffen overal, ter plaatse waar zij noodig is. En dan zal ongetwijfeld ook hier, evenals bij de paardenfokkers, hoewel voetje voor voetje, toch allengs vooruitgang komen en uw belangen in nog meerdere mate worden verzekerd, dan thans. Dan zal iedere smid het als een behoefte gaan gevoelen werkend lid te zijn van *zijn* kleine maatschappij en lezer van *zijn* orgaan.

* * *

De voorlichting van den hoefsmid aan paardenhouders inzake hoefverzorging en -beslag zal ook in de streker, waar de paardenfokkerij een onbelangrijke tak van het landbouwbedrijf is, een bijzaakje uitmaakt, nut kunnen afwerpen. Daar toch zijn de gebruikers het minst op de hoogte en vaak nog in het geheel niet doordrongen van de noodzakelijkheid goede zorgen aan de hoeven te besteden. Dit maakt het voor den goed onderlegden hoefsmid wel eens moeilijk, het kost hem bar veel moeite om de werkelijk goede denkbeelden en opvattingen ingang te doen vinden en soms — wat ook voorkomt —

wordt zijn eigen werk, zijn geleverd beslag, op den duur de dupe van de onkunde der eigenaren en van de weinige waardeering voor goed beslag. Dat een dergelijke uitwerking verkeerd is, behoeft geen betoog. Heel vaak is er in bedoelde streken te weinig overleg tusschen eigenaar en smid. De eigenaar is dan in z'n onkunde zeer eigenwijs, volhardt soms in het doen aanbrengen van een verkeerd beslag; ook komt het voor, dat alleen de smid — en hij alleen — het weet, waarvan ten slotte het paard de dupe kan worden. In streken waar de paardenfokkerij hoog staat en de fokkers er juiste inzichten hebben, vindt men veel meer het gewenschte overleg. Eigenaar en smid bespreken samen — indien noodig — den toestand van de hoeven, het gewenschte beslag dat moet worden ondergelegd enz., waarbij en waarna de smid van zijn kennis en geschooldheid kan doen blijken. Op dergelijke wijze wordt ook veel meer vertrouwen in den hoefsmid aangekweekt, zijn kennis en praktische toepassing veel meer naar waarde geschat, terwijl anderzijds de smid zelf veel prettiger werkt, meer verantwoordelijkheidsgevoel krijgt en ook meer waardeering ondervindt. Dat is de gewenschte toestand. Maar dan moet hij ook aanspraak kunnen maken op den naam van: goed, hetgeen trouwens spoedig genoeg uit zijn werk kan blijken.

* * *

Na deze afdwaling willen we nog even terugkeeren tot het uitgangspunt of wel de oorspronkelijke bedoeling waarmee dit stukje werd geschreven. We zeiden dat door hoefziekten of door slechte hoefverzorging de natuur soms niet meer in staat is om de ontstane afwijkingen te doen verdwijnen, maar dat zulke paarden bij doelmatig gebruik en dito beslag toch nog hun diensten kunnen verrichten (nauwe hoef, klemhoef, plathoef etc.). Het komt ook voor dat de afwijkingen van dien aard zijn, dat genezing geheel is uitgesloten, hoe men de natuur ook ondersteunt (klemhoef met verbeende hoefkraakbeenderen; plat-, vol- en knolhoeven waarbij het hoefbeen een bijbehorende vormverandering heeft ondergaan; enz.)

Dat de natuur echter het goede wil, is zeker.

We herinneren ons een paard met een leelijken plathoef van vrij ouden datum, waaraan alle verschijnselen van dezen hoefvorm aanwezig waren: platte zool, schuine toon- en zijwand, ringen, brokkelige hoorn, gedeeltelijke losse wand en nauwachtige, ondergeschoven verzenen. Deze laatsten nu waren hoogstwaarschijnlijk enkel en alleen ontstaan door verkeerd beslag. Het dier deed vrij veel dienst in flinken draf op den harden keiweg op ijzers met kalkoentjes, zoogenaamd om de achterste hoefhelft wat hooger te doen schijnen. Vergeten was hierbij echter, dat door dit beslag de straal niet meer voldoende op den bodem kwam en niet goed functioneerde, dus allengs kleiner werd, waardoor een klemhoef van een wijden hoef zich vormen ging. Door verkoop kreeg het dier een anderen eigenaar, bij wien het spoedig kreupel werd. Het beslag werd gewijzigd, de kalkoenen bleven achterwege en er werd een balkijzer ondergelegd van zoo klein mogelijk gewicht; de toon werd ingekort en wat weggeraspt; de zool en de verzenen werden gespaard en zijlippen aangebracht. De hoef kreeg een nat-zandkuur en daarna geregelde verzorging (om den anderen dag schoon boenen, laten drogen, daarna flink met vet inwrijven) en het paard werd niet meer op de steenen gebezigd maar

voor den ploeg en verder veelal stappend werk. Resultaat? Zeer goed; de hoeven verbeterden, langzaam aan, doch op den duur aanzienlijk; van kreupeelheid was en is geen sprake meer, het paard behoeft niet meer in het gebruik te worden ontzien. De betreffende hoefsmid deed hier goed werk in overleg met den eigenaar, zij beide en het paard zijn tevreden en de natuur deed haar aloude belofte gestand.

v. d. H.

IETS OVER HET AANHALEN DER LIP, NA HET OPLASSCHEN DER STALEN STOOT.

Als collega's speelt men wel eens leentje buur bij elkaar en zoo ook leende onlangs een collega van mij een aantal welstooten (de welbekende Vicorista-stooten). Het gesprek liep natuurlijk over het beslag, n.l. het oplasschen der stooten. Dit wordt door mij altijd gedaan met een dun stukje welblad er tusschen, omreden de stooten veel hebben te lijden op den straatweg of op de keien en bij de tramrails. Ook temeer daar men bij het gebruik van fabriekshoefijzers niet zoo heel zeker is welke kwaliteit ijzer men onderhanden heeft.

Het gebeurt immers maar al te vaak dat men, na de stoot te hebben opgelascht, tot de ontdekking komt dat het ijzer bij het eerste nagelgat, of vlak naast de stoot, of waar dan ook, door midden gaat, ten gevolge van minder goede kwaliteit ijzer en door de welhitte.

Bij het gebruik van een stukje welblad heeft men groot voordeel, daar men dan veel zekerder is, dat het ijzer „heel” blijft, men tevens het ijzer niet zoo zwaar behoeft te verhitten (hetgeen kolen bespaart) om de stalen stoot solide op het ijzer te bevestigen en het ijzer daardoor niet te veel verzwakt.

Dit over het oplasschen der stooten. Nu het aanhalen der lip. Wanneer de lip op de gewone wijze aan het stoot-ijzer wordt aangehaald, wil het graag gebeuren, dat de splits van de stoot weer iets los laat, een aanleiding om er af te zullen breken, doch ook dit is te voorkomen door juist het ijzer andersom op het aambeeld te houden, n.l. met den kant der draagvlakte naar boven en met de stoot tegen den kant van het aambeeld.

Van het voor de stoot uitstekende stukje toongedeelte van het ijzer vormt men nu de lip; deze zit nu wel niet haaks aan het ijzer, doch de splits van de stoot heeft niets te lijden gehad.

Wanneer de lip eerst eenmaal vlak is aangehaald, kan ze heel gemakkelijk omgezet worden zonder dat er zich eenige scheiding tusschen stoot en ijzer vertoont. Men moet natuurlijk de lip bij de basis niet te dun uitslaan. Ook heeft het dit nog voor, dat men de lip, alvorens haar om te halen, eerstnog even netjes gelijkmatig kan bijvormen, hetgeen anders moet worden weggevijld.

Deze methode van aanhalen der lip vernam ik van mijn collega en dacht: wellicht zijn er meerderen die dit weten en aldus handelen, maar het is toch wel goed het even in „DeHoefsmid” te vermelden, opdat degene, die het niet weet, er zijn voordeel mede kan doen.

Hopende dat deze kleine, doch nuttige wenk het voorbeeld moge zijn voor anderen, om ook eens iets uit de „praktijk” te laten weten in 't belang van het vak, verblijf ik dankend voor de plaatsruimte,

uwe abonné

D. K r u i j t Hzn.,

Gedipl. Hoefsmid.

Beemster, 1 Nov. 1920.

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redactie.

Vermoedelijk naar aanleiding van het verslag van de algemeene vergadering der vereeniging van onderwijzers in practisch hoefbeslag, opgenomen in het Februari-nummer van dit blad, steld de heer Smit in de laatste uitgave een enkele vraag als militair hoefsmid. Hoewel zelf geen onderwijzer in practisch hoefbeslag en alzoo ook geen lid dier vereeniging, zou ik toch gaarne mijn idee hieromtrent weergeven, gevoelende dat het hier gaat tusschen een afgaande en een opkomende kracht op het gebied van onderwijs in practisch hoefbeslag.

Waar in vroegere tijden de duurzame bruikbaarheid van het paard in de allereerste plaats voor oorlogsdoeleinden vereischte was, of zelfs het wel of wee voor een leger tot op zekere hoogte hiervan kon afhangen, zijn het de militaire paardenartsen in de eerste plaats, en in verband met deze de legerhoefsmiden, geweest, die het hoefbeslag meester waren en alzoo ook de toonaangevende onderwijzers.

Nu echter de burgermaatschappij het paard tot allerlei diensten is gaan benutten is de ontwikkeling van den burger-hoefsmid ook op hooger peil gebracht en zoo zien we thans de onderwijzer in practisch hoefbeslag op tredend voor de burgermaatschappij, zoodat dit deel van ons volksbestaan zich zelf kan bedruipen en als onvermijdelijk gevolg hiervan de militaire hoefsmid als onderwijzer uittreedt.

Dat deze gang van zaken voor bewuste hoefsmiden minder aangenaam zal zijn, laat zich denken en dit komt dan ook duidelijk uit in de door bovengenoemden heer Smit gestelde vragen.

Het doel van de vereeniging van onderwijzers in practisch hoefbeslag is klaar genoeg om niet in bewuste aanmerking een zekere bedoeling te moeten zoeken tot minachting van den militairen hoefsmid als onderwijzer, al is ook het gevolg van haar streven een uitsluiting van dezen als zoodanig.

De meerdere of mindere bekwaamheid tot het geven van practisch onderrecht door den leger-hoefsmid zal dan ook niet de leidende gedachte zijn van deze Vereeniging bij haar pogen om alle hoefcursussen onder practische leiding van een harer leden te krijgen, hoewel erkend moet worden dat een bekwaam vakman niet altijd gebleken is een geschikt onderwijzer te zijn.

Met dank voor plaatsing.

Hoogachtend,

Voorschoten, 20 Nov. '20.

R. van Mulligen.

Geachte Redactie,

In „De Hoefsmid” van 15 Nov. l.l. komt een vraag voor van den heer H. J. Smit te Bergen-Op-Zoom, waarop ik gaarne eenig bescheid wil geven.

Toen er in het geheele land stemmen opgingen, dat de destijds gegeven hoefsmid-cursussen niet aan de eischen voldeden, werd naar middelen omgezien om die cursussen grondig te verbeteren. De Regeering heeft zich toen het lot hiervan aangetrokken en is in het jaar 1910 begonnen met de vorming van Rijks Hoefsmid-Onderwijzers. In 1911 werden de eerste zeven afgeleverd en zoo is dit jaarlijks doorgestaan, tot op heden nog. En daar het nu de bedoeling is van Regeeringswege Onderwijzers over het geheele land te krijgen, ten einde de cursussen in rechte banen te leiden, zoodat er goede, degelijke hoefsmeden kunnen worden gevormd, zal de heer Smit wel begrijpen dat die Rijksonderwijzers nu niet bij de pakken neerzitten (sommigen wel) of alleen met het diploma in den zak loopen, maar daarentegen woekeren met hun kennis op onderwijsgebied inzake hoefbeslag. En daar destijds sommen gelds aan cursussen besteed en lessen gegeven werden door niet-onderwijzers, zoo verwekte dit ten slotte wel eenige verbittering bij de R.O.H. en op een vergadering besloten zij dan ook te trachten gedaan te krijgen dat alleen degenen, die in het bezit waren van het diploma R.O.H., de bevoegdheid verkregen tot het geven van lessen aan hoefsmid-cursussen. De toezegging hiervan werd verkregen er niet-onderwijzers zullen successievelijk in het vervolg door dezen maatregel van het geven van bedoelde lessen worden uitgeschakeld.

Het is echter geen gunst van de Regeering ten opzichte der R.O.H., maar een recht dat hun wordt toegekend.

* * *

Bovenstaande is de toelichting op uw vraag. Wat deze zelf betreft het volgende:

Nog nooit is in de vergadering van R.O.H. of, zoover mij bekend, ergens anders alleen over de militaire smeden gesproken, maar slechts in het algemeen over niet-onderwijzers. Het zou onzin zijn te beweren, dat er geen bekwame militaire hoefsmeden zijn; er zijn er natuurlijk ook onder hen, die wel de capaciteiten bezitten om lessen te geven. Maar mijns inziens zit het 'm hier niet; ik veronderstel dat de reden van uitschakeling is, dat de praktische belangen tusschen militaire en burger-praktijk zoo veel verschillen. Er is bij de militairen lang zoo'n verscheidenheid niet in hoefbeslag als bij de burgersmeden, hetgeen ook onmogelijk is. In het leger is bij het beslag, wat aangaat het besnijden en beraspden der hoeven, een verkeerde gewoonte ingevoerd. Vaak zag ik een militair paard met aan den draagrand een wanddikte van 2 c.M., die echter niet werd ingekort — want zondig je door wèl in te korten, je gaat achter slot en grendel — en zoo kan ik doorgaan met het opsommen en daar staat de Vereeniging van R.O.H. vierkant tegenover. Zoo wordt ook aan afwijkende of ziekelijke hoeven met bijbehorend afwijkend beslag zeer weinig gedaan en dit gaat ook niet, omdat de paarden-eigenaar er hier zelf niet in gemoeid is. Er zijn zooveel factoren, waarop men in de burgerpraktijk stuit, dat de Vereeniging van R.O.H. tot de vaste overtuiging kwam billijke aanspra-

ken te kunnen doen gelden om de praktische lessen aan de hoefsmid-cursussen te geven.

Opgemerkt zij, dat door de militaire smeden heel veel goeds is tot stand gebracht op hoefbeslag-gebied, waarvoor hun alle lof toekomt. De grondbeginselen zijn door hen gelegd en anderen bouwen er nu verder op voort.

Als ik me niet vergis zijn er 2 of 3 militaire smeden, die het diploma R.O.H. behaalden en zij zullen dan ook de tekortkomingen bij het militair beslag wel hebben gezien. Ik wil hierover niet uitweiden en het is evenmin mijn bedoeling onaangename kritiek uit te oefenen, tenzij de heer Smit dit mocht uitlokken. Intusschen hoop ik den heer Smit van dienst te zijn geweest.

Hoogachtend,

Oud-Beierland, 3 Dec. '20.

H. v. Waasbergen.

Mijnheer de Redacteur!

Verzoeke eenige plaatsruimte in „De Hoefsmid” voor eene toelichting aan het ingezonden stukje van den heer Hoogkamer. Bij voorbaat mijn dank.

Naar ik meen begrijpt de geachte inzender mijn bedoeling niet van het stuk, geschreven in de October-aflevering van De Hoefsmid. Ik schreef over de opleiding van jongens aan ambachtsscholen en aan alle ambachtsscholen wordt het hoefsmidsvak aan *die jongens niet* onderwezen. Nu meen ik, dat de Haagsche ambachtsschool hierop een uitzondering maakt. Steeds doel ik op de ambachtsschooljongens, dus niet op een cursus voor *volwassenen*. Naar ik meen, werd die cursus voorheen steeds aan de Koninklijke stallen gegeven.

Het eerste gedeelte van Uw schrijven is, naar ik meen, wel waar, dus wordt aan genoemde school aan de jongens volgens het leerplan, het hoefsmidsvak onderwezen. Of zich veel jongens daarvoor aanmelden en door wien dat onderwijs wordt gegeven, is mij niet bekend. Het woord „bijvakje” had ik beter *niet* kunnen noemen; het geeft licht aanleiding tot verwarring, maar bij het vakonderwijs aan ambachtsscholen lijkt mij dit toch wel waar. Wie weet dit nu eens te veranderen en dit onderwijs ook aan ambachtsscholen te doen invoeren, want het hoefsmidsvak is geenszins een *bijvak*, doch eischt veel oefening, rijpe ervaring en een hooge mate van handigheid.

Misschien weet de heer Hoogkamer e.d. wel invloed aan te wenden bij vakonderwijs-autoriteiten om dit doorgevoerd te kunnen krijgen.

Hoogachtend.

D.

V.

N B. Aan de Haagsche Ambachtsschool wordt *geen* onderwijs in hoefkunde en hoefbeslag gegeven aan de „*leerlingen*” van die school, maar aan *volwassenen* (smeden), die zich voor het deelnemen aan een cursus hebben aangemeld.

Den Haag, 11 Dec. 1920.

Hoogkamer.

HET VEREENIGINGSLEVEN.

Reeds lang was het mijn plan hieromtrent eens een artikeltje in „De Hoefsmid” te plaatsen, maar steeds werd dit uitgesteld, doch nu de avonden weer wat langer zijn, wil ik dit plan toch eens ten uitvoer brengen, daar toch in den tegenwoordigen tijd een enkeling in de maatschappij niets of niet veel is; vandaar dat bijna een ieder vereenigd is.

Het hoofddoel van vereenigen is vrijwel algemeen om door gezamenlijk overleg en handelen sterker te staan, om zodoende zooveel mogelijk voordeel te trekken uit het doel wat men daarmede beoogt. Of nu wel alle vereenigingen, welke thans reeds bestaan, aan dit doel beantwoorden, of liever gezegd dit hoofddoel volkomen bereiken? Ik voor mij geloof dit niet en misschien vele anderen met mij. Wat mag hiervan dan toch de oorzaak zijn? Deze kunnen mijns inziens vele zijn. Hoofdoorzaken zijn echter bestuursleden te hebben die niet geschikt zijn voor hun functie en de laksheid onder de leden zelve.

Wanneer een vereeniging wordt opgericht, valt het in den regel niet mee om een voltallig Bestuur te vinden, waaruit van zelf blijkt dat het een tref is, dat juist deze gekozenen de ware mannen op de ware plaatsen zijn.

Want is iedere Voorzitter wel geschikt om eene vergadering te leiden? Heeft hij voldoende talent van spreken? een gave die vele missen. Heeft hij een ruim inzicht en kennis, opdat hij alle vragen, die hem gesteld worden, direct zakelijk kan beantwoorden? Heeft hij de begaafdheid steeds voor het algemeen te pleiten, om zodoende niet te persoonlijk op te treden? Dit zijn enkele hoedanigheden, welke een goed Voorzitter moet bezitten, want hij is de leider van de geheele vereeniging, bijgestaan door een schrijfmachine in den vorm van een secretaris. De bekleeder van dit zeer benijdenswaardige (?) baantje, moet ook over vele goede eigenschappen beschikken. Deze moet in de eerste plaats zeer veel voor het vereenigingsleven gevoelen, daar zeer veel (waaronder ook zeer veel ondankbaars) van hem gevergd wordt. Hij moet een goede hand van schrijven en takt hebben om verslagen van vergaderingen en brieven voor correspondentie te kunnen opstellen en moet, indien hij zelf nog in zijn bedrijf werkzaam is, zijn vrijen tijd ten beste willen geven, om de noodige administratie en de te voeren correspondentie der vereeniging ten spoedigste uit te voeren. Niets moet hem te veel zijn om zijn vereeniging tot den hoogsten bloei te brengen. Hij moet inzien dat hij de motor is der vereeniging, — dat bij iedere hapering daarvan schade gedaan wordt aan het bedrijf. Vooral wanneer de secretaris niet is zooals hij wezen moet, is van bloei eener vereeniging geen sprake, wat tengevolge heeft dat ontevredenheid onder de leden haar entrée doet, zooals in vele vereenigingen het geval is, waardoor natuurlijk het hoofddoel van „vereenigen” niet kan worden bereikt.

Het Penningmeester-bedrijf is nu juist niet zoo'n belangrijke functie; een beetje administratieve kennis, ook van kasboekhouding, lust om herhaalde malen dezelfde quitantie voor contributie-inning af te geven (in den regel aan dezelfde leden) en de zorg dat de centjes goed bij elkaar blijven, zijn daarvoor reeds voldoende. Ieder Bestuurslid, die een der bovengenoemde functies bekleedt en bovenvermelde capaciteiten niet bezit of om andere

redenen daar soms niet aan kan voldoen (dit laatste schrijf ik er met nadruk bij) is, indien er onder het leden aantal iemand is die hem daarin kan verbeteren, mijns inziens verplicht in het belang van de vereeniging afstand van zijn functie te doen.

Ook de leden hebben hun verplichtingen, en het nakomen hiervan laat zeer veel te wenschen over. Ieder lid is verplicht alles, wat in zijn bereik is, te doen in het belang der vereeniging. Hij moet medewerken met het Bestuur, en steeds de vergaderingen bezoeken, want niets is onaangenamer voor een Bestuur, dan een slechte opkomst ter vergadering. Ieder lid moet helpen de agenda's der vergaderingen belangrijk te maken en de te behandelen punten vroegtijdig in te zenden. Dit is een punt waar velen wel eens aan mogen denken, vooral zij die buitenom steeds mopperen over de handelingen van het Bestuur. Laten diegenen eens het woord tot zich zelf richten en zich de vraag stellen: wat presteer ik zelf voor de vereeniging. Laten vooral die leden inzien, dat het Bestuur wellicht veel werk verricht en in den regel toch slechts hetzelfde aandeel in de winst heeft als zij. Laten zij bedenken dat vooral een secretaris zeer vele uren van zijn eigen vrijen tijd opoffert, ook voor hun belang, terwijl zij rustig zitten in den kring van hun gezin of elders. Alleen het uitschrijven van een vergadering kost hem reeds een paar uur tijd, laat staan den tijd benodigd voor de overige vereenigingswerkzaamheden.

De meeste secretarissen doen dit veelal zonder eenige, enkele slechts tegen een maar matige vergoeding. Mijns inziens is dit een verkeerd standpunt; men mag toch niet vergen, dat zulke werkzaamheden van algemeen belang niet of onvoldoende beloond worden.

Wat is echter in den regel het geval! Men wil den secretaris daarvoor wel vergoeden en men vraagt dan aan hem wat hij daarvoor verlangt. Doch het eergevoel van den secretaris vindt dit min of meer een aanbieding eener aalmoes en bedankt daar in den regel voor. Dit nu mag niet langer plaats hebben. Laat in iedere vereeniging een voorstel komen om den secretaris te salarieren, maar dan zoo, dat dit bedrag hem doet prikkelen en hij zich daardoor verplicht gevoelt zijn uiterste best te moeten doen. Wanneer dit geschiedt is het bestaan eener vereeniging verzekerd en zal het den secretaris zelfs aangenaam zijn van de leden vragen te vernemen, gesteld in het belang der vereeniging; dan behoeft men ook geen antwoord meer te verwachten, als „de secretaris heeft meer te doen en kan van zijn salaris niet bestaan.” Geen goede secretaris, geen goede vereeniging. Geen goede krachten of men moet er wat voor over hebben. Daar men er niets voor behoeft te doen en toch de vruchten medeplukt, moeten de leden er ook niet voor terugschrikken een weinig meer contributie te betalen.

Daar „De Hoefsmid” gelezen wordt door leden van den Bond van Smedenpatroons in Nederland, van den Roomsche Katholieke Smedenbond, van de vereeniging der militaire hoefsmeden, van de vereeniging van Rijks-onderwijzers in practisch hoefbeslag en mogelijk ook door leden van andere vereenigingen, zoo durf ik te verwachten, dat dit bovengaand schrijven zijn nut zal hebben en dat daardoor het vereenigingsleven meer en meer zal gaan bloeien en dat die leden, welke als afbrekers bekend staan, in den vervol-

ge opbouwers hunner vereeniging zullen worden, waardoor dan zeker het hoofddoel zal worden bereikt: om door vereeniging sterker te staan en om het grootst mogelijke voordeel te trekken uit het doel wat men daarmede beoogt!

Tevens wil ik tegelijkertijd nog even alle lezers van „De Hoefsmid” aanmoedigen, ieder voor zich minstens 1 abonné aan te winnen voor ons vakblad, dan zal ook dat een goede stap zijn om het voortbestaan van deze uitgave te verzekeren.

U, mijnheer de Redacteur, beleefd dankzeggend voor de welwillend verleende plaatsruimte,

Alkmaar.

Hoogachtend,
Th. A. Koelman N z.

KORTE MEDEDELINGEN.

MEDEDEELING VAN DEN UITGEVER.

In verband met de enorm verhoogde papier-, zet- en drukkosten is het vorig jaar niet meer een halffinnen band verstrekt voor het doen inbinden van den jaargang 1919, doch een papieren omslag. Een zoodanige omslag wordt gelijk met deze aflevering verzonden voor den jaargang 1920.

Wie echter prijs mocht stellen op de ontvangst van een halffinnen band, kan die verkrijgen na toezending vóór 10 Januari van f 1.— aan de Administratie van „De Hoefsmid”, Huygensplein 5 te 's Gravenhage.

— **Correspondentie.** In de e.v. Januari-aflevering verschijnt het eerste gedeelte van Zuid-Holland en het hoefbeslag in die provincie door Dr. Gallandat Huet. — Tevens zal in genoemde aflevering worden opgenomen een ingezonden stuk van den heer M. Ritsema, voorzitter der Vereeniging van Gedipl. onderwijzers in practisch hoefbeslag.

— **Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort.** Van den cursus, welke op 1 April van dit jaar is aangevangen, zijn als miliciens hoefsmid geslaagd: J. van de Loosdrecht (1e. Rt. V.A.) woonplaats Veenendaal, A. van Beek (id.) te Ermelo, A. H. Roostenberg (3e Rt. V.A.) te Tilburg, J. H. Kicken (id.) te Witten (Limburg), J. Korver (4e. Rt. V.A.) te Amsterdam, D. Bekius (id.) te Midlum (Fr.), M. Hoek (id.) te 's-Hage, H. N. Emans (1e. R.A.) te Tiel, P. Th. H. van de Zeeuw (id.) te Tiel, B. Bussink (8e. Rt. Inf.) te Doetichem, J. Vlamings (6e. Rt. Inf.) te Ulverhout.

Thans zijn in opleiding: 2 vrijwilligers Cavalerie, 5 id. der Ber. Art. 17 miliciens der Ber. Art., 6 id. der Cavalerie en één burger.

G. H.

— **Cursus ter opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag.** Op nader te bepalen dagen in de maand Januari zal aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht gelegenheid worden gegeven tot het afleggen van het toelatingsexamen tot den cursus ter opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag.

Zij, die tot dit examen wenschen te worden toegelaten, moeten den leeftijd

van 23 jaar bereikt hebben en zich vóór 20 *Januari aanstaande* met eigenhandig geschreven brief hebben gericht tot den Directeur van het Instituut voor Hoefkunde der Veeartsenijkundige hoogeschool, Prof. Dr. H. M. Kroon te Utrecht (Biltstraat 172), onder overlegging van geboorte-acte, diploma's (als van ambachtsschool, hoefsmidschool of hoefbeslagcursus), het bewijs van met vrucht de lagere school te hebben doorlopen en aanbevelingen uit vroegere werkkringen.

— **Examens voor het Rijksdiploma als hoefsmid aan het Instituut voor hoefkunde der Veeartsenijkundige Hoogeschool.** Voor bovengenoemde examens, welke gehouden werden op 15, 16, 17, 18, 22, 23, 24, 25, 29 en 30 November, 1 en 2 December, slaagden de volgende kandidaten: R. Huisman te Pingjum, W. Koelewijn te Spakenburg, M. H. Kocken te Tiel, D. Wendt te Nieuw-Loosdrecht, W. P. Verhoeven te Ravestein, Jan Cup te Arcen bij Venlo, K. Ritzema te Mensingeweer (met lof), F. Manting te Zuurdijk, L. J. Lucassen te Venray, P. M. Kusters te Meerlo, M. M. van Ommeren te Zoelen, A. Bakker Jr. te Dubbeldam, Bern. Dekkers te Etten, J. H. Sloekers te Ginneken, L. Tiemans te Meteren, Carel Langeler te Lochem, Fr. van Maurik te Ingen, A. Hollander te Hasselt (O.), Kl. van de Geest te Spakenburg, G. H. Klein Nibbelink te Bredevoort, M. Mol Pzn. te 's Heer-Arendskerke, M. J. Wijma te Suameer, J. Elenius te Uithuizen, Chr. Jansen te Horst, J. Driesen te Elsloo (L.), P. G. Smidt te Oldeboorn, A. de Boer te Scharsterbrug (Doniawerstal), J. W. Ton te Echteld, Joh. Rothoff te Zetten, Gerrit Blancke te Dalerveen (Dr.), K. van Tuinen Pzn. te Schraard, D. F. van Hoorn te Kommerzijl en Joh. Kroeze te Peize.

— Als onderschrift op het ingezondene van den heer M. J. Veenstra, leider van den cursus te Hoogeveen, in de November aflevering, schreef de heer G. H. ons onderstaande, hetwelk echter te laat inkwam voor opname in het vorig nummer: — „Bij de in het vorig nummer opgegeven kandidaten van cursussen is ook opgegeven die uit Hoogeveen. Dit is onjuist daar deze reeds een diploma als hoefsmid behaald hebben doch een herhalingscursus te Hoogeveen hebben gevolgd om zich nu aan het examen te Utrecht te onderwerpen”.

— **Cursus in hoefbeslag te Zwolle:** Naar ons gemeld werd is Zaterdag 30 October de laatste les gehouden van den cursus in hoefbeslag te Zwolle. Van de deelnemers zullen zich waarschijnlijk 9 of 10 aan het examen te Utrecht onderwerpen. Vanwege de Geldersch-Overijsselsche maatschappij van Landbouw zal te Zwolle een herhalingscursus voor gediplomeerde hoefsmiden worden gehouden onder leiding van den dierenarts H. van den Berg en van den hoefsmid G. J. Rolink. Het is waarschijnlijk dat deze cursus reeds in het laatst van November een aanvang heeft genomen.

— **Cursus in hoefbeslag te Enschede:** Vanwege de Geld.-Overijsselsche maatschappij van Landbouw worden te Enschede twee cursussen in hoefbeslag gehouden. Deze cursussen, waarvan het tweede gedeelte reeds in Nov. is aangevangen, staan onder leiding van den dierenarts J. Eshuis en den hoefsmid G. J. Rolink, beide te Enschede.

— In het verslag van de Algemeene Vergadering der Friesche Maatschappij van Landbouw op Woensdag 24 Nov. staat in de rubriek mededeelingen van den secretaris onder punt 3: *Hoefbeslag*. Op verzoek van het Bestuur werden door de afdelingen „Barradeel” en „Witmarsum” als proef een tweetal hoefbeslaginspecties georganiseerd. Als inspecteur trad op de heer Plet te Heerenveen. De proef is goedgeslaagd en zal worden voortgezet. Ook van Rijkswegen is de aandacht op deze wijze van controle op de gediplomeerde hoefsmeden gevallen, zoodat het niet onwaarschijnlijk is, dat deze inspecties te zijner tijd aan het rijk kunnen worden overgelaten. (u. *Fr. Lb. Wbl.*)

— In de December-aflevering '20 van „*Der Hufschmied*” komt o. a. voor: een mededeeling van den tegenwoordigen redacteur prof. Dr. M. Lungwitz, directeur van het instituut voor hoefkunde aan de veeartsenijkundige hoogeschool te Dresden, dat hij met ingang van 1 Jan. a. s. de redactie van dit blad overdraagt aan Dr. U. Fischer, die hem ook opvolgt aan bedoeld instituut; — en verder een uit „*Het Leven*” van 12 October ontleende beschrijving en photo van een door den gewezen Duitschen kroonprins zelf op Wieringen gemaakt hoefijzer, ter gelegenheid van het huwelijk van zijn vriend met gravin Bentinek, aan het bruidspaar aangeboden. In de familie der Hohenzollern's is het gewoonte bij dergelijke gebeurtenissen een hoefijzer voor geschenk te bezigen.

— **Cursussen in hoefbeslag in Limburg:** Vanwege den Limburgschen landbouwbond zullen in dit winterhalfjaar 3 cursussen gegeven worden, n.l. een 2-jarige cursus te Venlo onder leiding van L. Beckers, dierenarts en G. Julicher, onderw.-hoefsmid; een 2-jarige te Maastricht, onder leiding van den dierenarts Hamelaers en den onderw. hoefsmid G. Vogels en een *herhalingscursus* te Roermond met als leeraren resp. den dierenarts P. van Kempen te Echt en den onderwijzer-hoefsmid P. Bongaerts te Maasniel. Voor den cursus te Maastricht is 7 December een toelatings-examen gehouden, waarbij alle 17 candidaten zijn geslaagd.

— **Geldersch-Overijsselsche Maatschappij van Landbouw.** Op de ontwerp-begrooting voor 1921 komt een post van f 1800 voor „*Vakonderwijs Hoefbeslag*” voor, welk bedrag wordt verkregen door: Rijkssubsidie f 1200, Provinciale subsidie f 300 en f 300 van de Maatschappij.

ADVERTENTIËN.

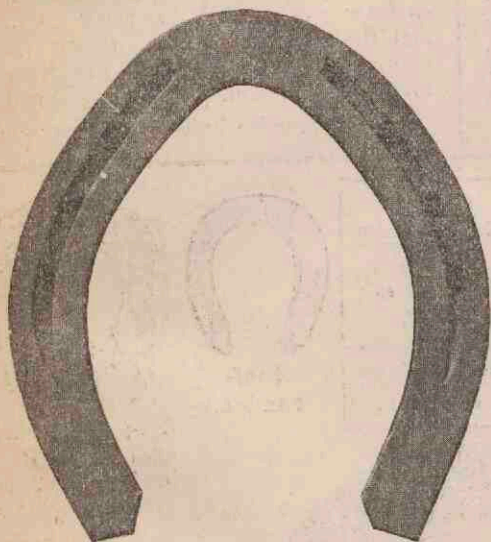
De **Directeur-Generaal van den Landbouw** brengt ter kennis van belanghebbenden, dat in de maand Januari a.s., op nader te bepalen dagen aan de **Veeartsenijkundige hoogeschool te UTRECHT** gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van het toelatingsexamen tot den

**Cursus ter opleiding van onderwijzers in
practisch hoefbeslag.**

Aanmeldingen moeten vóór **20 Januari a.s.** zijn binnengekomen bij **Prof. Dr. H. M. KROON** te Utrecht (Biltstraat 172).

Voor nadere bijzonderheden zij verwezen naar de Nederlandsche Staatscourant.

**Handelsvennootschap
Hoffman & Moermans.**

KANTOOR:

Javastraat 90, 's-Gravenhage.

Tel. 4902-3330.

**SPECIAAL ADRES VOOR
HOEFIJZERS**

in alle maten en modellen.

Uit voorraad leverbaar.

**Uiterst concurrerende
prijzen.**

Verzuimt niet ons aan te vragen

„HET PAARD”.
GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD,

gewijd aan Paardenfokkerij, Paardenkennis, Rijkunst, Gezondheidsleer, Draf-
en Rensport, Hoefbeslag, Tuigenkennis.

Abonnement per jaar: Voor Nederland fr. p. p. f 750.

Hoofdredacteur-Uitgever: **A. W. HEIDEMA.**

Huygensplein 5 — Den Haag.

S. C. M. BAX. - GLASHAVEN 9 en 36 - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG.

Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

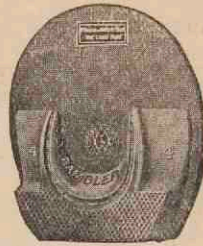
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

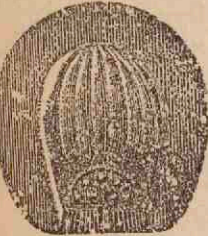
Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.
uiterste breedte buitenkant
ijzers gem.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

**Dichte Luchtdruk-
zolen**, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradij.

**Strijkringen
met riempje**

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

**Hoef-
randen.**

**Open Caoutchouc
zool**, merk B. V
in 7 maten, voor
en achterijzers
voorradij.

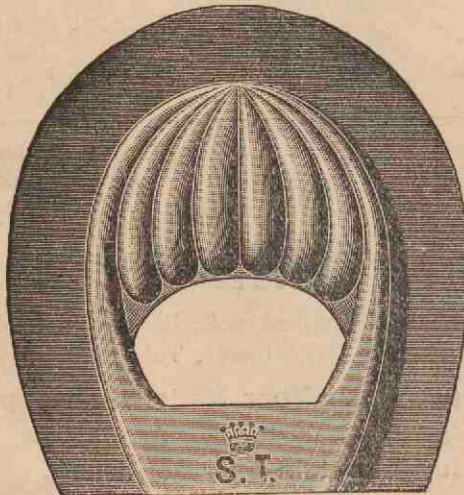
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthooorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

